

Archwiliad Cenedlaethol ar Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant a Cham-drin Plant yn Rhywiol ar sail Grŵp

**Y Farwnes Casey o Blackstock DBE CB
Mehefin 2025**

Cydnabyddiaethau

Mae'r Farwnes Casey o Blackstock a'i thîm yn ddiolchgar i bawb a roddodd eu hamser a'u harbenigedd yn ystod yr archwiliad hwn. Rydym wedi tynnu ar hysbysrwydd, gwybodaeth a phrofiad y rhai sy'n gweithio ar draws llywodraeth ganolog a lleol, plismona a'r system cyfiawnder troseddol a'r sector gwirfoddol a chymunedol, yn ogystal ag arbenigedd annibynnol llawer o bobl.

Fe wnaeth llawer o bobl roi eu hamser ar fyr rybudd, rhannu adborth gonest ac ymateb i nifer o geisiadau am ddata a ffeithiau yn gyflym. Mae gormod o unigolion a sefydliadau i'w rhestru yma, ond mae eu cyfraniadau wedi bod yn hanfodol.

Rhaid i ni ddiolch yn arbennig i oroeswyr camfanteisio rhywiol ar blant ar sail grŵp, a'u teuluoedd. I'r goroeswyr hynny a roddodd eu hamser i siarad â'r archwiliad hwn ac i'r rhai y mae eu straeon wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn.

Hoffem hefyd gydnabod cyfraniad y newyddiadurwr dewr a thosturiol Andrew Norfolk a fu farw'n anffodus tra roeddem yn ymgymryd â'r gwaith hwn.

Cynnwys

Crynodeb gweithredol	6
Pennod 1: Cyflwyniad	14
1.1. Yr Archwiliad	15
1.3. Meithrin perthynas amhriodol a gorfodi	18
Pennod 2: Amserlen ar Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant	21
2.1. Cyflwyniad	21
2.2. Yr Amserlen	25
Pennod 3: Graddfa Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp	48
Pennod 4: Natur a nodweddion Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant mewn Grŵp	67
Pennod 5: Rhwyd ddiogelwch y wladwriaeth – cysylltu'r dotiau ar Gamfanteisio Rhywiol ar Blant mewn Grwpiau	95
Pennod 6: Gwadu	129
Pennod 7: Trwyddedu tacsis	146
Pennod 8: Oedran cydsynio	149
Casgliadau ac Argymhellion	155
Atodiad A: Y Ganolfan Arbenigedd ar deipolegau Cam-drin Plant yn Rhywiol	160
Atodiad B: Datblygu diffiniadau o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn ystod y blynyddoedd diwethaf	162
Atodiad C: Codau troseddau'r Swyddfa Gartref a'r Weinyddiaeth Gyfiawnder ar gyfer troseddau cam-drin plant yn rhywiol	164
Atodiad D: Cyfraddau camfanteisio rhywiol ar blant, cam-drin rhywiol ar blant, a cham-drin rhywiol ar blant cyswllt: cymhariaeth o ddata Plant mewn Angen a throseddau cofnodedig yn ôl ardal heddlu (Mawrth 2023–2024)	166
Atodiad E: Adolygiadau Diogelu Plant lle nodwyd ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr	167

Rhagair

Er mor brin y gall 'camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp' fod, mae'n un o'r troseddau mwyaf erchyll yn ein cymdeithas.

Mae'r term 'camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp' mewn gwirionedd yn fersiwn wedi'i glanhau o'r hyn ydyw. Rwyf am ei gyflwyno mewn termau heb eu glanhau: rydym yn sôn am ymosodiadau rhywiol lluosog a gyflawnir yn erbyn plant gan ddynion lluosog ar sawl achlysur; curo a threisio gan gang. Merched yn gorfod cael erthyliadau, yn dal heintiau a drosglwyddir yn rhywiol, yn cael plant wedi'u tynnu oddi wrthynt ar enedigaeth.

Pan fydd yr un merched hynny'n mynd yn hŷn, maent yn wynebu effeithiau iechyd corfforol a meddyliol hirdymor. Weithiau mae ganddynt euogfarnau troseddol am gamau a gymerwyd ganddynt tra oeddent dan orfodaeth. Mae'n rhaid iddynt fyw ag ofn a chysgod cyson drostynt o anghyfiawnder nad yw erioed wedi'i gywiro – cywilydd peidio â chael eu credu. A chyda system cyfiawnder troseddol a all eu hail-drawmateiddio eto, yn aml mae hyn dros flynyddoedd lawer. Gyda system gyffredinol sy'n gwaethygu'r difrod; anaml y mae'n cydnabod ei methiannau i ddioddefwyr. Nid ydynt byth yn cael gweld y bobl hynny a oedd mewn swyddi pŵer ac wedi'u siomi yn cael eu dwyn i gyfrif.

Yr hyn sy'n gwneud camfanteisio'n rhywiol ar blant yn arbennig o ffiaidd yw ei fod yn cynnwys grwpiau ffurfiol ac anffurfiol o ddynion sy'n ysglyfaethu ar ferched, yn eu gorfodi, yn eu trin ac yn eu twyllo wrth geisio boddhad rhywiol a phŵer. Yn aml, mae gan eu dioddefwyr ystod o bethau sy'n eu gwneud yn agored i niwed yn ogystal â'u hoedran ifanc; efallai eu bod mewn gofal, bod ag anabledd corfforol neu feddyliol, neu eu bod eisoes wedi dioddef esgeulustod neu gam-drin yn y blynyddoedd cynharach. Mae eu hysglyfaethwyr yn eu gweld fel dioddefwyr delfrydol, yn barod i gael eu twyllo i feddwl eu bod yn cael eu caru, yn deilwng o'u sylw - cyn troi hynny yn eu herbyn.

Dyna pam rwyf am i'r ddeddfwriaeth ar dreisio gael ei thynhau fel bod oedolyn yn cael rhyw treiddiol gyda phlentyn dan 16 oed yn golygu treisio, dim esgusodion, dim amddiffyniad. Rwy'n credu y byddai llawer o enau ledled y wlad yn gollwng pe bai'n hysbys iawn bod gwneud hynny'n cael ei alw'n unrhyw beth heblaw hynny.

Mae'r cyhoedd ym Mhrydain yn cael eu harswydo, ac yn briodol, pan glywant am gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ac yn disgwyl iddo gael ei ymchwilio'n drylwyr, troseddwyr yn cael eu dwyn gerbron y llys a'u cosbi'n ddifrifol. Maen nhw, yn ddiamau, hefyd yn disgwyl bod gan y wlad hon y systemau cywir ar waith i ddeall camfanteisio'n rhywiol ar blant: pam ei fod yn digwydd, ble mae'n digwydd a phwy sy'n ei gyflawni, fel y gallwn geisio nid yn unig fynd i'r afael ag ef pan fydd yn digwydd ond fel y gallwn ei atal rhag digwydd yn y lle cyntaf.

Er mwyn ei atal mae'n rhaid i ni ei ddeall. Rydym wedi methu yn ein dyletswydd i wneud hynny hyd yn hyn.

Mae'r diffyg erchyll o ddata ar ethnigrwydd ym maes cofnodi troseddau yn unig yn fethiant mawr dros y degawd diwethaf neu fwy. Mae cwestiynau am ethnigrwydd wedi cael eu gofyn ond eu hosgoi ers blynnyddoedd. Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn erchyll pwy bynnag sy'n ei gyflawni, ond mae digon o euogfarnau ledled y wlad o grwpiau o ddynion o gefndiroedd ethnig Asiaidd i fod wedi cyfiawnhau archwiliad agosach.

Yn lle archwilio, rydym wedi gweld drysu. Mewn gwactod, defnyddir data anghyflawn ac annibynadwy i weddu i ddibenion y rhai sy'n eu cyflwyno. Mae'r system yn honni bod problem llethol gyda throseddwy'r Gwyn pan na ellir profi hynny. Nid yw hyn yn gwneud unrhyw ffafr i neb o gwbl, ac yn enwedig i'r rhai yn y cymunedau Asiaidd, Pacistanaidd neu Fwslimaidd sy'n dioddef yn ddiangen wrth i'r rhai â bwriad maleisus ddefnyddio'r drysu hwn i hau a lledaenu casineb.

Mae dadleuon yn digwydd tra bod y dioddefwyr yn cael eu hanghofio, sioe ochr wrth i ddata gael eu defnyddio i fodloni dibenion pob ochr. Nid oes neb yn y degawd diwethaf wedi sefydlu'r gwir mewn un ffordd neu'r llall, gan erydu'r ymddiriedaeth yn ein sefydliadau sydd ei hangen arnom.

Yna mae sefydliadau sy'n dwyn cyfrifoldeb am sut y cafodd y troseddau hyn eu trin yn methu â rhoi'r atebolrwydd y maent yn ei geisio i ddioddefwyr. Rydym mewn cylch dieflig; y diffyg eglurder a thryloywder hwn sy'n arwain at bobl yn teimlo nad oes ganddynt ddewis ond galw am ymholiadau statudol.

Mewn gormod o achosion, rydym wedi gweld sefydliadau gwladol ac eglwysig, gofal preswyl a lleoliadau meddygol, i gyd dan bwysau i gynnal ymchwiliadau i fethiannau hanesyddol. Dylem ddisgwyl mwy gan ein sefydliadau cyhoeddus ein hunain nag y dylent orfod cael eu llusgo'n cicio a sgrechian gan y cyfryngau, dioddefwyr ac ymgyrchwyr i gynnal eu hadolygiadau neu ymholiadau eu hunain i'r hyn a ddigwyddodd.

Dylem fod uwchlaw troi at amddiffynoldeb ac ymgyfreitha i osgoi cydnabod yr hyn a ddigwyddodd, ymddiheuro, a'i wneud yn iawn.

Dylai ein hymateb, wrth gwrs, fod yn gymesur: costiodd £5 miliwn ar gyfer un ymchwiliad lleol a chymerodd hynny bron i bum mlynedd. Mae sgwad heddlu mewn un ardal yn dilyn drwodd i olrhain a dwyn y troseddwy'r erchyll hyn gerbron y llys yn costio tua'r un faint. Bydd angen taro cydbwysedd, ond rhaid i ni gywiro camweddau'r gorffennol.

Pe baem wedi gwneud hyn yn iawn flynyddoedd yn ôl – gweld y merched hyn fel plant wedi'u treisio yn hytrach na 'phobl ifanc gwyrddroedig' neu gydweithredwyr yn eu cam-drin, casglu data ethnigrwydd, a chydabod fel system nad oeddem wedi gwneud gwaith digon da – yna rwy'n amau a fyddem yn y lle hwn nawr.

Yn y pen draw, y troseddwy'r sy'n gyfrifol am y troseddau hyn. Mae cam-drin plant yn rhywiol, treisio a chamfanteisio ar blant mewn grwpiau, yn cael ei gyflawni, yn llethol, gan ddynion ar ferched. Rydym i gyd yn gwybod bod y mwyafrif helaeth o ddynion yn ddynion da ond, pe bai bechgyn yn tyfu i fyny i fod yn ddynion nad

oeddent yn cyflawni trais yn erbyn menywod a merched, yna ni fyddem yn y sefyllfa hon – felly rhaid i ni wneud ein hymdrech ar y cyd i helpu'r bechgyn hynny wrth iddynt lywio'r byd.

Ac yn bwysicaf oll mae gormod o droseddwyr yn cerdded yn rhydd heddiw sydd wedi osgoi cyfiawnder am gyfnod rhy hir a dylem geisio cywiro hynny.

Mae'n bryd i ni dynnu llinell yn y tywod a chymryd camau pendant. Rydym yn wlad a ddylai ymfalchïo'n briodol yn y ffordd y mae'n gofalu am blant ac yn eu hamddiffyn - ein holl blant - ac mae gennym gyfle yma i ailddatgan y gwerthoedd hynny fel cenedl.

Crynodeb gweithredol

Mae'r archwiliad hwn yn canolbwyntio ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant (CSE) ar sail grŵp gan 'gangiau meithrin perthynas amhriodol'. Mae'n brin, ond mae'n un o'r troseddau mwyaf erchyll yn ein cymdeithas: mae'n cynnwys nifer o droseddwyr yn gorfodi, trin a thwylo plant i gael rhyw, i greu rhith o gydsyniad.

Er bod agweddau'r cyhoedd wedi newid a bod plant a arferai gael eu galw'n 'puteiniaid plant' bellach yn cael eu deall fel dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant, mae anghysur yn parhau mewn cymdeithas o ran cydnabod a thrafod cam-drin rhywiol plant ac mae tuedd o hyd i roi'r bai ar blant yn eu harddegau am eu cam-drin eu hunain.

Yr archwiliad hwn yw'r diweddaraf mewn cyfres hir o fentrau a mesurau sy'n edrych ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant a gynhaliwyd ers i'r llywodraeth fabwysiadu ei diffiniad cyntaf yn 2009. Mae adolygiadau, argymhellion a strategaethau ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn codi'r un materion dro ar ôl tro: methiannau system wrth rannu gwybodaeth, yr angen am fwy o hyfforddiant, dealltwriaeth o ffactorau risg dioddefwyr, a phwysigrwydd casglu data a gwybodaeth well am droseddwyr, gan gynnwys ar ethnigrwydd.

Mae'r dirwedd polisi a chyflawni ar gyfer cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant wedi'i lledaenu ar draws adrannau'r llywodraeth a chyrrff statudol ac felly mae angen arweinyddiaeth gref, pwrpas cyffredin ac yn anad dim gafael ar y polisi. Ond yr hyn sy'n dod i'r amlwg yn lle hynny dros o leiaf y degawd diwethaf yw cylch ailadroddus: eiliadau arloesol o sgandal a dicter cyhoeddus sy'n arwain at ffrwydradau o ffocws a gweithgarwch y llywodraeth ond dim gwelliant cynaliadwy, gan adael dioddefwyr a'r cyhoedd heb ddigon o gyfiawnder, gweithredu, atebolrwydd na atebion.

Graddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant

Nid oeddem yn gallu darparu asesiad ar raddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Nid oes astudiaeth ddiweddar o gyffredinolrwydd cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn y boblogaeth. Mae diffiniadau dryslyd ac anghyson a gymhwysir a data anghyflawn ar draws yr heddlu, awdurdodau lleol,

iechyd a'r system cyfiawnder troseddol yn ei guddio. Er bod y cysyniad o 'gangiau meithrin perthynas amhriodol' yn adnabyddus i'r cyhoedd, nid yw wedi'i gofnodi'n glir mewn unrhyw set ddata swyddogol.

Mae'r data y llwyddom i'w nodi yn dangos:

- Mae tua 500,000 o blant y flwyddyn yn debygol o brofi cam-drin plant yn rhywiol (o unrhyw fath). Fodd bynnag, i'r mwyafrif helaeth, nid yw eu cam-drin yn cael ei nodi, ac nid yw'n cael ei riportio i'r heddlu naill ai ar y pryd neu'n ddiweddarach.
- Mae data troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu yn dangos ychydig dros 100,000 o droseddau cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant a gofnodwyd yn 2024, gyda thua 60% o'r rhain yn droseddau cyswllt (a'r gweddill yn droseddau ar-lein).
- O'r troseddau cyswllt hyn, amcangyfrifir bod 17,100 wedi'u 'nodi' gan yr heddlu fel camfanteisio'n rhywiol ar blant yn y data troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu.
- Daw'r unig ffigur ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp o set ddata newydd yr heddlu (o'r enw'r Set Ddata Cam-drin Plant ar Blant Cymhleth a Threfnus - COCAD) sydd, er ei bod yn dioddef nifer o gyfyngiadau, wedi nodi tua 700 o droseddau camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp a gofnodwyd yn 2023.

O ystyried pa mor anaml y mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael ei riportio, y diffygion yn y casglu data a'r diffiniadau dryslyd ac anghyson sy'n cael eu cymhwyso, mae'n annhebygol iawn bod hyn yn adlewyrchu gwir raddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant, neu gamfanteisio ar sail grŵp, yn gywir. Mae'n fethiant polisi cyhoeddus dros nifer o flynyddoedd bod data mor gyfyngedig a dibynadwy yn parhau yn y maes hwn.

Natur camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp

Mae'r model gangiau meithrin perthynas amhriodol yn parhau i fod yn debyg i achosion adnabyddus fel y rhai yn Rotherham, gyda dyn yn aml yn targedu plentyn yn ei harddegau sy'n agored i niwed - yn aml y rhai sydd mewn gofal, neu blant ag anableddau dysgu neu gorfforol - gan feithrin perthynas amhriodol gyda nhw i feddwl mai nhw yw eu 'cariad' gan roi llawer o gariad ac anrhegion iddynt ac yn mynd â nhw allan. Wedi hynny, maent yn eu trosglwyddo i ddynion eraill ar gyfer rhyw, gan ddefnyddio cyffuriau ac alcohol i wneud i blant gydymffurfio, gan droi'n aml at drais a gorfodaeth i'w rheoli. Nid yw'r model hwn wedi newid yn sylweddol dros amser, er bod y broses feithrin perthynas amhriodol bellach yr un mor debygol o ddechrau ar-lein, ac efallai bod mannau poeth wedi symud o barciau i siopau fêp a defnyddio gwestai gyda chyfleusterau cofrestru dienw.

Mae gangiau meithrin perthynas amhriodol yn aml yn cael eu rhyng-gysylltu'n llac, wedi'u seilio ar gysylltiadau cymdeithasol presennol ac felly maent yn aml yn homogenaidd yn fras o ran oedran, cefndir ethnig a statws economaidd-

gymdeithasol. Mae gweithredu mewn grŵp yn debygol o gael effaith ddiataliol ar y troseddwy, tra bod casineb at fenywod neu 'arallu' yn caniatáu iddynt ddiystyru dioddefwyr.

Mae patrymau eraill o gamfanteisio'n rhywiol y daeth yr archwiliad hwn yn ymwybodol ohonynt hefyd yn cynnwys camfanteisio'n rhywiol ar ferched o fewn gangiau stryd lle mae'r cymhelliad yn foddhad rhywiol i aelodau'r gang, ond hefyd i ddenu merched i weithio iddynt. Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant hefyd wedi dod i'r amlwg fel nodwedd allweddol mewn plant sy'n ddioddefwyr caethwasiaeth fodern (term sy'n cynnwys unrhyw fath o fasnachu pobl, caethwasiaeth, caethwasanaeth neu lafur dan orfod).

Mae natur cam-drin plant yn rhywiol yn gyffredinol wedi newid gan dwf troseddau cam-drin yn rhywiol ar-lein sydd bellach yn cyfrif am 40% o'r holl droseddau cam-drin yn rhywiol. Mae hyn wedi newid proffil oedran troseddwy ac i ryw raddau'r proffil rhywedd hefyd, gan ei gwneud hi'n anoddach gweld proffil troseddwy a dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Efallai bod y twf mewn riportio camfanteisio troseddol ar blant wedi effeithio ar sut mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael ei adnabod. Mae'n haws i swyddog heddlu sylweddoli bod plentyn yn cael ei gam-drin yn droseddol, er enghraifft, drwy ddod o hyd iddo gyda swm sylweddol o gyffuriau neu arian, nag y byddai i weld yr arwyddion cynnil yn aml bod yr un plentyn hefyd yn cael ei chamfanteisio'n rhywiol. Mae'r archwiliad hwn yn pryderu, oherwydd hyn, y gallai patrymau camfanteisio'n rhywiol ar blant gael eu cuddio.

Dioddefwyr a chyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp

Mae data'r heddlu cenedlaethol yn cadarnhau mai merched yw mwyafrif dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant (78% yn 2023) gyda'r oedran mwyaf cyffredin i ddioddefwyr rhwng 10 a 15 oed (57% yn 2023).

Dynion yw'r rhan fwyaf o'r troseddwy (76% yn 2023).

Mae'r data'n awgrymu bod proffil oedran y troseddwy yn amrywio, gyda 39% o'r rhai dan amheuaeth rhwng 10 a 15 oed a 18% rhwng 18 a 29 oed. Mae'n debygol bod y proffil oedran iau hwn yn deillio o gynnydd mewn riportio troseddu ar-lein a throseddu plentyn gan blentyn.

Nid yw'r data ethnigrwydd a gesglir ar gyfer dioddefwyr a chyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn ddigonol i ganiatáu i unrhyw gasgliadau gael eu tynnu ar y lefel genedlaethol.

Mae diffygion yn y ffordd y mae data'n cael eu casglu ac yna'u cyflwyno. Mae'r data diweddaraf (COCAD) yn cwmpasu pob achos o gam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant a gyflawnir gan ddau neu fwy o droseddwy. Felly mae'n cynnwys ystod

eang o droseddu gan gynnwys cam-drin teuluol, cam-drin plentyn gan blentyn, cam-drin mewn sefydliadau yn ogystal â cham-fanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Mae hynny'n cuddio'r darlun.

Ethnigrwydd cyflawnwyr

Mae cwestiwn ethnigrwydd troseddwy'r wedi bod yn gwestiwn allweddol ar gyfer yr archwiliad hwn, ar ôl cael ei godi mewn ymholiadau ac adroddiadau yn mynd yn ôl flynyddoedd lawer. Gwelsom fod ethnigrwydd troseddwy'r yn cael ei osgoi ac nad yw'n cael ei gofnodi o hyd ar gyfer dwy ran o dair o droseddwy'r, felly nid ydym yn gallu darparu unrhyw asesiad cywir o'r data a gasglwyd yn genedlaethol.

Er gwaethaf diffyg darlun llawn yn y setiau data cenedlaethol, mae digon o dystiolaeth ar gael mewn data'r heddlu lleol mewn tair ardal heddlu a archwiliwyd gennym sy'n dangos niferoedd anghymesur o ddynion o gefndiroedd ethnig Asiaidd ymhlith y rhai dan amheuaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, yn ogystal ag yn y nifer sylweddol o droseddwy'r o ethnigrwydd Asiaidd a nodwyd mewn adolygiadau lleol ac erlyniadau camfanteisio'n rhywiol ar blant proffil uchel ledled y wlad, i o leiaf warantu archwiliad pellach.

Mae angen mwy o ymdrech i nodi natur camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ac, yn benodol, ethnigrwydd y troseddwy'r a chymhellion y troseddwy'r, er mwyn ei ddeall yn well, ac i fynd i'r afael ag ef yn fwy effeithiol.

Data am gamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn gwasanaethau eraill.

Mae nodi cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn gostwng mewn gwasanaethau plant er gwaethaf cynnydd mewn cofnodi cam-drin plant yn rhywiol gan yr heddlu. Mae cynlluniau amddiffyn plant (lle mae plant wedi'u nodi fel rhai sydd angen eu hamddiffyn rhag niwed sylweddol) ar sail cam-drin rhywiol, wedi gostwng i'w lefel isaf mewn 30 mlynedd. Nid oes unrhyw ddata wedi'u cyhoeddi gan wasanaethau plant am gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Fe fu gostyngiad hefyd yn nifer yr adolygiadau achosion difrifol ynghylch camfanteisio'n rhywiol ar blant yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Ym maes plismona, mae data a gwybodaeth ar gyfer nodi ac ymchwilio i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu storio ar draws systemau lluosog nad ydynt yn cyfathrebu naill ai o fewn llu, rhwng heddluoedd nac â phartneriaid.

Ni chanfuwyd data na dadansoddiad cenedlaethol ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp mewn gwasanaethau ieuchyd. Er bod data cyfiawnder troseddol ar erlyniadau yn dangos tuedd ar i fyny mewn erlyniadau, nid yw'n gwahaniaethu rhwng gwahanol fathau o gam-drin plant yn rhywiol nac ar droseddwy'r sy'n gweithredu mewn grwpiau.

Er gwaethaf hyn, mae rhai heddluoedd wedi datblygu mwy o ddulliau i ymchwilio'n well i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mynd ar ôl y troseddwy'r a'u dwyn gerbron y llys. Mae dulliau llwyddiannus yn cynnwys trin ymchwiliadau i gamfanteisio rhywiol ar blant mewn grwpiau fel troseddau mawr, defnyddio tactegau troseddau

cyfundrefnol mewn ymchwiliadau, gweithio gyda phartneriaid i chwilio am ddioddefwyr yn rhagweithiol ac yn sensitif yn seiliedig ar ffactorau risg hysbys a data o fewn eu systemau eu hunain; a darparu cymorth arbenigol i ddioddefwyr i gael achosion drwy'r llysoedd.

Gwadu

Mae ein methiant ar y cyd i fynd i'r afael â chwestiynau am ethnigrwydd gangiau meithrin perthynas amhriodol wedi dominyddu ffocws gwleidyddol a sefydliadol, ag egni wedi'i neilltuo i brofi'r pwynt ar y naill law, neu'n ei osgoi neu ei leihau ar y llaw arall, ac yn dal heb ateb pendant ar y lefel genedlaethol.

Er gwaethaf adolygiadau, adroddiadau ac ymholiadau sy'n codi cwestiynau am ddynion o gefndiroedd Asiaidd neu Bacistanaidd yn meithrin perthynas amhriodol ac yn camfanteisio'n rhywiol ar ferched ifanc Gwyn, mae'r system wedi methu'n gyson â chydabod hyn yn llawn neu gasglu data cywir fel y gellir ei archwilio'n effeithiol.

Yn lle hynny, defnyddir data diffygiol dro ar ôl tro i ddiystyru honiadau am 'gangiau meithrin perthynas amhriodol Asiaidd' fel rhai sy'n creu cynnwrf, neu sy'n rhagfarnllyd neu'n anwir. Mae hyn yn gwneud cam â dioddefwyr ac yn wir i bob person sy'n ufudd i'r gyfraith mewn cymunedau Asiaidd ac yn chwarae i ddwylo'r rhai sydd am ei gamfanteisio i greu rhaniadau.

Ar ben osgoi materion ethnigrwydd, rydym hefyd yn cadw agwedd amwys tuag at ferched yn eu harddegau yn y gymdeithas ac yn niwylliant llawer o sefydliadau. Yn rhy aml, rydym yn eu barnu fel oedolion (yr hyn a elwir yn 'oedolynnu') yn enwedig y rhai sydd yng ngofal yr awdurdod lleol, sy'n rhy aml yn cael eu gyrru i 'dyfu i fyny' cyn eu hamser. Serch hynny, ni allant gydsynio i'w cam-drin eu hunain - maent yn parhau i fod yn blant. Un effaith o hyn yw bod plant yn dal i gael eu troseddoli am droseddau a gyflawnwyd ganddynt wrth gael eu meithrin yn amhriodol.

Mae oedolion a ddioddefodd gam-drin fel plant yn dal i ymladd heddiw i gael eu credu ac mae rhwystredigaeth amlwg bod y sefydliadau, eu harweinwyr neu weithiau'r unigolion sy'n gweithio iddynt, mor anaml yn cael eu dwyn i gyfrif am gamwedd. Yn y rhan fwyaf o ardaloedd lle cynhaliwyd adolygiadau ac ymholiadau, fe fu, ar y gorau, amharodrydd i dderbyn yr angen i bobl ddeall beth sydd wedi digwydd. Nes y gwneir hyn, bydd yn anodd symud ymlaen.

Mae dallineb, anwybodaeth, rhagfarn, amddiffynoldeb a hyd yn oed bwriadau da ond camarweiniol, i gyd yn chwarae rhan mewn methiant ar y cyd i atal ac erlyn troseddwy'r iawn neu i amddiffyn plant rhag niwed.

Tacsis

Fel rhan allweddol o'r economi nos, mae tacsis wedi cael eu nodi'n hanesyddol fel ffordd y gall plant fod mewn perygl o gael eu camfanteisio'n rhywiol. Mae awdurdodau lleol yn cyhoeddi trwyddedau tacsï yn unol â chanllawiau statudol a gyhoeddwyd gan y llywodraeth ond mewn rhai ardaloedd, yn enwedig y rhai sydd

wedi cydnabod problemau camfanteisio'n rhywiol ar blant, mae awdurdodau lleol yn mynd y tu hwnt i'r canllawiau statudol hyn i ddarparu amddiffyniad ychwanegol i blant.

Fodd bynnag, maent yn cael eu rhwystro gan ddiffyg llymder mewn mannau eraill yn y wlad, a bylchau cyfreithiol sy'n golygu y gall gyrwyr wneud cais am drwydded yn unrhyw le yn y wlad ac yna gweithredu mewn ardal arall. Dylai'r Adran Drafnidiaeth gau'r bylch hwn ar unwaith a chyflwyno safonau mwy trylwyr.

Oedran cydsynio

Er bod yr oedran cydsynio yn 16, rydym wedi canfod gormod o enghreifftiau o achosion troseddol camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu gollwng neu eu hisraddio o dreisio i gyhuddiadau is lle roedd plentyn 13 i 15 oed wedi bod 'mewn cariad â' neu wedi 'cydsynio i' gael rhyw gyda'r cyflawnwr.

Mae hyn oherwydd 'ardal lwyd' yn y gyfraith lle, er bod unrhyw weithgaredd rhywiol gyda phobl 13-15 oed yn anghyfreithlon, mae'r penderfyniad ynghylch a ddylid cyhuddo, a pha drosedd i'w chyhuddo ohoni, yn cael ei adael yn fwy agored i'w ddehongli.

Y pwrpas yw osgoi troseddoli rhywun a gredai'n rhesymol fod plentyn yn hŷn nag yr oeddent neu droseddoli perthnasoedd rhwng pobl ifanc. Ond yn ymarferol, mae'r naws hon yn y gyfraith yn cael ei defnyddio er budd dynion llawer hŷn a oedd wedi meithrin perthynas amhriodol â phlant dan oed ar gyfer rhyw.

Dylid newid y gyfraith fel bod dynion sy'n oedolion sy'n meithrin perthynas amhriodol â phobl 13-15 oed ac yn cael rhyw â nhw yn derbyn cyhuddiadau gorfodol o dreisio, gan adlewyrchu'r dull a gymerir mewn gwledydd fel Ffrainc.

Argymhellion

Fe wnaethom nodi deuddeg argymhelliad o'r archwiliad hwn i:

- Tynhau'r gyfraith a gwneud yn glir na all plant gydsynio pan fyddant wedi cael eu treisio.
- Gweithredu dull mwy egnïol o gywiro camweddau'r gorffennol, gan ddod â mwy o droseddwyd gerbron y llys, dwyn asiantaethau i gyfrif am fethiannau'r gorffennol a sicrhau cyfiawnder i ddioddefwyr.
- Gwella'r wybodaeth a'r guddwybodaeth a gasglwn ac a ddefnyddiwn i lywio ein dulliau o fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant.
- Sicrhau ein bod yn rhannu gwybodaeth yn fwy effeithiol, yn defnyddio gwybodaeth yn glyfar, ac yn cymhwyso'r dulliau gweithredol gorau ar draws asiantaethau diogelu.

Dioddefwyr a goroeswyr - Nodyn personol gan y Farwnes Casey

Cyfarfûm â llawer o ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant pan gynhaliais yr arolygiad o Gyngor Rotherham yn 2016. Roeddwn i wedi cael fy nigio, fy synnu ac fy arswydo gan eu triniaeth - nid yn unig gan eu camdrinwyr ffaidd, ond gan y driniaeth a roddwyd iddynt gan y rhai a oedd i fod yno i helpu, ac i fod yn atebol, fel eu heddlu a'u cyngor. Gwadodd y rhai a oedd yn gyfrifol yn Rotherham unrhyw gamwedd gan geisio osgoi atebolrwydd. Gwneuthum y gorau y gallwn ei wneud gyda'r pŵer a neilltuwyd i mi - cymerodd y cyngor yr awenau gan Gomisiynwyr o'r llywodraeth ganolog, ymddiswyddodd arweinyddiaeth y cyngor ar y cyd ar ôl derbyn yr adroddiad, a throsglwyddais enwau'r troseddwyd nad oeddent wedi'u datgelu eto i'r heddlu.

Sicrhaodd Alexis Jay na allai Heddlu De Swydd Efrog bellach gael rheolaeth dros ymchwilio i'r troseddau erchyll lle'r oedd dros 1,400 o ferched yn cael eu hamcangyfrif i fod wedi cael eu cam-drin. Roeddent wedi bod yn anghymwys ar y gorau - weithiau'n troi llygad dall ond yn aml yn galluogi cam-drin yn weithredol - ac yn llygredig ar y gwaethaf. Daethpwyd â'r Asiantaeth Troseddu Genedlaethol i mewn a chymerodd Ymgyrch Stovewood reolaeth tra roeddwn i'n archwilio'r Cyngor. Yn ôl ei gydnabyddiaeth ei hun, cafodd Stovewood ddechrau araf a rhwystredig, ond mae wedi gweithio i gyflawni dros 39 o gollfarnau hyd yn hyn, mae'r rhai sydd eisoes wedi'u dedfrydu wedi cael eu carcharu am gyfanswm o tua 470 mlynedd ac mae'r ymgyrch wedi cadw ffocws penodol ar arwain a chefnogi'r dioddefwyr.

Efallai fy mod yn hunanfodlon bod y neges a anfonwyd gan yr ymyrraeth yn Rotherham yn sicrhau y byddai dioddefwyr yn cael eu trin yn well yn y dyfodol. Ynghyd â'r protestiadau cyhoeddus ynghylch yr hyn a ddatgelwyd mewn manau eraill – mewn manau fel Telford, Manceinion Fwyaf, Swydd Rydychen – roeddwn yn cymryd yn ganiataol y byddem i gyd yn deffro i'r ffaith mai plant a gam-driniwyd oedd y rhain a byddai'n golygu y byddai'r heddlu, cynghorau, iechyd ac asiantaethau eraill yn gwneud eu gorau glas i sicrhau bod y dioddefwyr hyn yn cael cymaint o ofal, parch a chyfle â phosibl i gael cyfiawnder. Dydw i ddim yn naïf; mae'r achosion hyn yn anodd. Maen nhw'n cymryd amser hir i ymchwilio iddyn nhw, os cânt eu riportio hyd yn oed, heb sôn am weld cyfiawnder yn cael ei wneud yn y llys. Ac mae'r plant hyn, sydd yn aml yn oedolion erbyn iddyn nhw fynd drwy'r system cyfiawnder troseddol, yn aml yn 'anodd' hefyd – oni fydddech chi pe bydddech chi wedi bod drwy'r hyn yr aethon nhw drwyddo?

Daeth Maggie Oliver, o Sefydliad Maggie Oliver, â grŵp o oroeswyr ynghyd yn garedig. Cyn cwrdd â nhw, roedd gen i o leiaf obaith bach y byddai'r menywod hyn, a oedd wedi teithio mor garedig o bell ac agos, yn fy sicrhau bod rhywfaint o gynnydd wedi'i wneud. Roeddwn i mor siomedig bod yr hyn a glywais am y driniaeth a roddwyd i ddioddefwyr yn Rotherham, ddeng mlynedd yn ôl, yn dal i gael ei brofi heddiw.

Roedd y menywod hyn yn ddig wrth gwrs, am yr hyn a ganiatawyd iddynt ei brofi fel plant, ond roedd yn ymddangos eu bod wedi'u trawmateiddio'n llawn gymaint gan eu triniaeth bresennol gan asiantaethau statudol. Dywedon nhw hyn wrthyf:

- Gofynnwyd iddynt gefnogi ailagor eu hachos i'w erlyn, gan ail-fyw eu profiadau dim ond i beidio â chael unrhyw gynnydd na dim esboniad (mewn un achos am dros chwe blynedd ar ôl cytuno i gymryd rhan).
- Cynigiwyd sicrwydd iddynt y byddai arestiadau a chyhuddiadau'n cael eu gwneud ond maent yn parhau i weld y cam-drinwyr yn cerdded yn rhydd.
- Maent yn methu byw'r bywydau yr oeddent eu heisiau, weithiau gyda cholffarnau troseddol a gawsant tra'n blant ac yn cael eu meithrin yn amhriodol. Roedd hyn yn difetha eu cyfleoedd, er enghraifft, gan adael rhai yn methu â chael cyfrif banc na mynd ar deithiau ysgol eu plant.
- Mae eu cam-drinwyr wedi torri gorchmynion anhysbysrwydd heb gosb, gan gylchredeg eu henwau a'u delweddau ar gyfryngau cymdeithasol. Pan adroddir amdanynt, ni roddir unrhyw esboniad pam nad yw'n cael ei erlyn.
- Maent wedi aros am flynyddoedd i'w hachosion ddod i'r llys tra'n cael addewid o gyfarfodydd gyda Gwasanaeth Erlyn y Goron nad ydynt byth yn digwydd.
- Dywedwyd wrthynt na allent dderbyn cwnsela trawma llawn rhag ofn y byddai'n peryglu eu tystiolaeth.
- Maent wedi gwyllo wrth i bobl mewn grym a wadodd eu cam-drin fynd ymlaen i gael dyrchafiadau neu ymddeol yn gynnar heb unrhyw atebolrwydd am eu gweithredoedd.

Ni allaf wirio pob un peth a ddywedodd y menywod hyn wrthyf, ond rwy'n eu credu, ac mae un peth yn gwbl glir; rydym ni fel cymdeithas yn ddyledus i'r menywod hyn. Ni ddylent erioed fod wedi gorfod dioddef y cam-drin a'r trais erchyll a ddioddefon nhw fel plant. Mae hyn yn arbennig o wir am y rhai a oedd yng 'ngofal' awdurdodau lleol, lle gadawyd y ddyletswydd i'w hamddiffyn yn nwylo gweithwyr proffesiynol ar ran y wladwriaeth. Gallaf ond diolch i Maggie Oliver am y gefnogaeth y mae hi wedi'i chynnig i'r menywod hyn a'u teuluoedd, yn aml ar gost bersonol fawr.

O ganlyniad i'r archwiliad hwn, byddaf yn mynnu bod achosion y menywod hyn yn cael eu hymchwilio ac nid gan y rhai sy'n rhan o'r broblem. Gallaf ond diolch iddynt a chynnig ymddiheuriad ar ran pob un ohonom. Cynhaliwyd yr archwiliad hwn gyda'r dioddefwyr yn flaenllaw yn fy meddwl.

Louise Casey

Pennod 1: Cyflwyniad

Crynodeb o'r bennod:

- Mae'r archwiliad hwn yn canolbwyntio ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp gan 'gangiau meithrin perthynas amhriodol'. Dyma un o'r troseddau mwyaf erchyll yn ein cymdeithas: mae'n cynnwys nifer o droseddwyr yn gorfodi, trin a thwylo plant i gael rhyw, er mwyn creu rhith o gydsyniad.
- Mae agweddau'r cyhoedd at gam-drin plant yn rhywiol wedi newid dros y blynyddoedd o ganlyniad i ymgyrchu gan sefydliadau ac elusennau bach, dewr. Dim ond yn 2015 y tynnwyd y term 'puteindra plant' o'r ddeddfwriaeth a'i ddisodli gan 'camfanteisio'n rhywiol ar blant'.
- Mae anhawster ac anghysur yn parhau yn y gymdeithas o ran cydnabod a thrafod cam-drin rhywiol plant. Mae'n parhau i fod yn anoddach ei ganfod a'i atal mewn pobl ifanc ac rydym yn dal yn fwy tebygol o roi'r bai ar blant hŷn am eu cam-drin eu hunain.
- Mae mathau newydd o gam-drin plant yn rhywiol, fel troseddu ar-lein a cham-drin sy'n gysylltiedig â chamfanteisio troseddol ar blant, wedi cynyddu, ond nid yw gangiau meithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant wedi diflannu.

Mae'r adroddiad hwn yn nodi canlyniadau a chasgliadau'r Archwiliad Cenedlaethol cyflym o Gamfanteisio Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp gan y Farwnes Casey o Blackstock DBE CB. Mae'r cyflwyniad hwn yn disgrifio'r broses a fabwysiadwyd gennym i gynnal yr archwiliad hwn a'r hyn a ganfuom, ac yn gosod y cefndir ar gyfer gweddill yr adroddiad drwy drafod hanes diweddar cam-drin plant yn rhywiol yn y wlad hon.

1.1. Yr Archwiliad

Comisiynwyd yr archwiliad hwn gan y Prif Weinidog a'r Ysgrifennydd Cartref ym mis Chwefror 2025 i werthuso ein dealltwriaeth o raddfa, natur ac ysgogwyr camfanteisio a cham-drin rhywiol ar blant (CSEA) ar sail grŵp ar lefel genedlaethol a lleol. Cyhoeddwyd y cylch gorchwyl ar 20 Chwefror 2025¹.

Cynhaliwyd y gwaith maes ar gyfer yr archwiliad hwn ym mis Mawrth, Ebrill a Mai 2025.

¹ Y Swyddfa Gartref. (2025). *Archwiliad cenedlaethol ar gamfanteisio ar blant a cham-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp: cylch gorchwyl*. GOV.UK. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/national-audit-on-groupbased-child-sexual-exploitation-and-abuse-terms-of-reference/national-audit-on-group-based-childsexual-exploitation-and-abuse-terms-of-reference>

Cynhaliodd adolygwyr ymweliadau, cyfarfu â goroeswyr, yr heddlu, awdurdodau lleol a sefydliadau ac unigolion eraill. Adolygodd yr archwiliad hwn lu o ddeunydd gan gynnwys adolygiadau achosion difrifol, proffiliau problemus yr heddlu, amrywiaeth o ymchwil a data cyhoeddedig, a chynhaliodd rai adolygiadau a dadansoddiadau pellach o adroddiadau cenedlaethol a lleol, data a gwybodaeth arall a ddarparwyd gan asiantaethau lleol fel rhan o'r archwiliad hwn.

Mae'n bwysig ar y dechrau amygu'r ffaith, er bod gwahanol fathau o gam-drin plant yn rhywiol, nad ydym yn ceisio blaenoriaethu un ffurf dros un arall. Maent i gyd yn ffaith, ond ffocws yr archwiliad hwn yw camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

1.2. Agweddau'r cyhoedd ac ymateb cymdeithas i gam-drin plant yn rhywiol

Mae agweddau'r cyhoedd at gam-drin plant yn rhywiol wedi newid dros y blynyddoedd.

Ar ddechrau'r 20fed ganrif, defnyddiwyd iaith hynafol i ddisgrifio cam-drin plant yn rhywiol, gan gynnwys ymadroddion fel "*perthnasoedd anfoesol*", "*cyffwrdd yn annoeth*" a "*twyllo*", gan ei fframio fel torri normau cymdeithasol ynghylch priodas a pherthnasoedd². Hyd yn oed yng nghanol yr 20fed ganrif, ni chredwyd bod cam-drin plant yn rhywiol yn gyffredin a dim ond yn effeithio ar rai grwpiau fel y "*dosbarthiadau cymdeithasol is*". Parhaodd y gred bod rhywbeth fel "*plentyn hudolus*" yn bodoli ac nad oedd cam-drin plant yn rhywiol yn "*niweidiol*". Ar ddiwedd yr 1980au, beirniadodd unigolion a oedd yn ymwneud â meysydd gwleidyddol, cyfreithiol a gwaith cymdeithasol ymatebion i gam-drin rhywiol plant fel rhai "*gor-frwdfrydig*", a oedd yn gyfystyr â "*phanig moesol*" neu "*helfa wrachod*"³. Parhaodd y cyhuddiadau hyn i leihau maint y broblem a'r ymddygiad rhywiol niweidiol, gyda rhai grwpiau'n dadlau y dylid gostwng oedran cydsynio. Er mor syfrdanol ag y gallai fod nawr, tan flynyddoedd cynnar yr 21ain Ganrif, cyfeiriwyd at y rhan fwyaf o achoson camfanteisio'n rhywiol ar blant fel 'puteindra plant' ac roedd yn drosedd y gellid, ac yr oedd, plant yn cael eu harestio amdani. Amlygwyd y gwrthddywediad rhwng gweld plantyn fel dioddefwr cam-drin rhywiol pan fyddai'n digwydd yn y cartref ond fel troseddwr pan fyddai'n digwydd ar y stryd, gan Barnardo's a Chymdeithas y Plant yn y 1990au⁴. Gan ddefnyddio eu gwaith rheng flaen yn eu prosiect Bradford Streets and Lanes gyda 'phuteiniaid plant', fe wnaethon nhw ganfod nad oedd plant yn cael eu gweld fel dioddefwyr ond fel troseddwyr, er gwaethaf eu bod o dan yr oedran cydsynio cyfreithiol⁵. Rhwng 1989 a 1995,

² Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol*. Llundain: IICSA. Ar gael yn:

https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221215051709/https://www.iicsa.org.uk/keydocuments/31216/view/report-independent-inquiry-into-child-sexual-abuse-october-2022_0.pdf ³

Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol*. Llundain: IICSA. Ar gael yn: London: IICSA. Ar gael yn:

https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221215051709/https://www.iicsa.org.uk/keydocuments/31216/view/report-independent-inquiry-into-child-sexual-abuse-october-2022_0.pdf ⁴

Pwyllgor Iechyd Tŷ'r Cyffredin. (1998). *Ail Adroddiad: Plant sy'n Derbyn Gofal gan Awdurdodau Lleol*. HC 319. Llundain: Y Llyfrfa. Ar gael yn:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm199798/cmselect/cmhealth/319/31914.htm> ⁵

Brooks, Y. (2000). *Strydoedd heb gywilydd*. Cylchgrawn Tes, 15 Rhagfyr. Ar gael yn:

<https://www.tes.com/magazine/archive/streets-no-shame>

rhoddwyd bron i 4,000 o rybuddion heddlu i blant rhwng 10 a 18 oed am droseddau yn ymwneud â phuteindra⁶.

Dros y cyfnod hwn ac i mewn i'r 2000au, roedd gwasanaethau ieuencid bach - fel y prosiect Streets and Lanes, Link to Change, elusen yn Swydd Bedford, Safe and Sound, elusen yn Swydd Derby (a gefnogodd Operation Retriever), Ymddiriedolaeth Ivison, a elwid gynt yn Parents Against Child Exploitation (Pace), a Risky Business yn Rotherham - i gyd yn arloesi gwaith i helpu plant a oedd yn profi camfanteisio'n rhywiol. Nid yw hon yn rhestr gynhwysfawr. Roedd ac mae, diolch byth, eraill sy'n parhau i gefnogi, eirioli dros a helpu teuluoedd a dioddefwyr camfanteisio rhywiol ar blant.

Aeth rhai unigolion a sefydliadau ymlaen i ddefnyddio eu gwasanaethau i ymgysgu'n genedlaethol dros newid tra bod eraill wedi'u hysgogi i ymateb i anghenion y plant a ddaeth at eu gwasanaethau; rhannu gwybodaeth gyda'r heddlu ac awdurdodau lleol am yr hyn yr oeddent yn ei weld a helpu i ddarparu gwybodaeth hanfodol am droseddau. Weithiau cawsant eu diystyru gan y rhai mewn awdurdod a rhoddwyd y bai ar y plant, ond mae sefydliadau lleol fel y rhain wedi chwarae rhan hanfodol fel 'chwythwyr chwiban', gan daflu goleuni ar gamfanteisio ar blant yr oeddent yn gweithio gyda nhw.

Fe wnaeth canllawiau'r llywodraeth⁷ a gyhoeddwyd yn 2000 egluro, mewn achosion o blant sy'n ymwneud â 'phuteindra', y dylai'r ffocws fod ar y rhai a orfododd neu a gam-driniodd blant, ac y dylid trin plant yn bennaf fel dioddefwyr cam-drin. Ond, cymerodd tan 2015, i'r term 'puteindra plant' gael ei ollwng a'i ddisodli gan y term 'camfanteisio'n rhywiol ar blant' pan newidiwyd y ddeddfwriaeth yn Neddf Troseddau Difrifol⁸ yn dilyn ymgysgu, gan gynnwys gan y cyn-AS Anne Cryer, dros nifer o flynyddoedd.

O ganlyniad i'r sefydliadau a'r unigolion dewr hyn y mae dealltwriaeth o gam-drin plant yn rhywiol a'r agweddau tuag ato wedi dod yn fwy sensitif gan ganolbwyntio mwy ar y dioddefwr dros y blynyddoedd. Serch hynny, mae rhywfaint o'r anhawster a'r lletchwithdra sydd gan gymdeithas wrth gydnabod, trafod a derbyn graddfa cam-drin plant yn rhywiol yn parhau. Mewn arolwg agweddau o'r cyhoedd yn yr Alban yn 2018⁹, Canfuodd Barnardo's fod dealltwriaeth y cyhoedd

⁶ Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad ymchwiliad i gamfanteisio rhywiol ar blant gan rwydweithiau trefnus*. Ar gael yn:

<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221214211258/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/28314/view/child-sexual-abuse-organised-networks-investigation-report-february-2022.pdf>

⁷ Yr Adran Iechyd, Swyddfa Gartref, Adran Addysg a Chyflogaeth, a Chynulliad Cenedlaethol Cymru. (2000). *Diogelu Plant sy'n Ymwneud â Phuteindra: Canllawiau Atodol i Weithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant*. Llundain: Adran Iechyd. Ar gael yn:

<https://lx.iriss.org.uk/sites/default/files/resources/055.%20Safeguarding%20Children%20Involved%20in%20Prostitution.pdf>

⁸ Llywodraeth EM. (2015). *Deddf Troseddau Difrifol 2015: Nodiadau Esboniadol*, Adran 68. Llundain: Y Llyfrfa. Ar gael o:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/9/section/68/notes>

⁹ Barnardo's Scotland. (2019). *Dealltwriaeth Gyhoeddus o Gamfanteisio Rhywiol ar Blant. Barnardo's yr Alban*. Ar gael o:

<https://www.barnardos.org.uk/sites/default/files/uploads/Public%20Understanding%20of%20Child%20Sexual%20Exploitation%20-%202019.pdf>

o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn gymhleth; er bod pobl yn cydnabod ei fod yn broblem, maent yn llai tebygol o feddwl ei fod yn broblem yn eu hardal nhw.

Gellir ei weld o hyd yn rhai o'r systemau rydym wedi'u rhoi ar waith i amddiffyn plant a sicrhau cyfiawnder pan gânt eu cam-drin, fel y trafodwn yn fanylach ym Mhennod 5. Er enghraifft, mae'r gostyngiad yn nifer yr achosion o gam-drin plant yn rhywiol a nodwyd gan wasanaethau plant awdurdodau lleol a'r diffyg hygyrddedd canfyddedig o ddioddefwyr yn eu harddegau fel tystion yn dal i chwarae rhan mewn penderfyniadau erlyn.

Mae hanes diweddar camfanteisio'n rhywiol ar blant a mathau eraill o gamfanteisio ar blant yn taflu goleuni ar y ffaith bod rhai mathau o gam-drin plant yn rhywiol yn ymddangos yn llawer anoddach nid yn unig i'w gweld, ond i'w hadnabod a'u cydnabod fel cam-drin plant yn rhywiol.

Gellid esbonio rhywfaint o hyn gan y ffordd y mae ein gwasanaethau cyhoeddus wedi'u strwythuro. Er enghraifft, mae gan gymdeithas fwy o 'lygaid' ar blant ifanc ar ffurf cyfranogiad y wladwriaeth yn eu bywydau, megis cymorth gan fydwragedd, ymwelwyr iechyd a gwiriadau datblygu iechyd. Yn y sefyllfaoedd hyn, mae gweithwyr proffesiynol wedi'u hyfforddi i weld arwyddion o gam-drin. I blant pedair a phump oed a hŷn, mae cymhareb plentyn-athro mewn meithrinfeydd ac ysgolion cynradd yn caniatáu rhywfaint o oruchwyliaeth a gofal bugeiliol, gan ganiatáu i athrawon a staff allu sylwi pan nad yw pethau'n iawn.

Wrth i blant dyfu i fyd y glasoed, ceisio mwy o annibyniaeth a dysgu cymryd mwy o gyfrifoldeb a bod gan blant athrawon lluosog mewn ysgolion, gall fod yn anoddach i'r plant hynny gael eu 'hadnabod' a'u gweld. Yn yr amgylchedd hwn, gall pobl ifanc ddod yn 'dargedau' ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant a gall fynd heb ei ganfod yn aml.

Mae plentyn yn dal i fod yn blentyn p'un a yw'n bedair neu'n 14 oed. Rhaid chwilio am gam-drin unrhyw blentyn, ei atal, ei erlyn, a rhaid amddiffyn y plentyn. Nid yw hyn i danbrisiu pa mor anodd yw amddiffyn plant yn y sefyllfaoedd hyn - mae bron yn sicr yn anoddach yn 14 oed nag yn bedair oed ond mae angen i'n gwasanaethau cyhoeddus drin y plant hyn gyda'r un brys.

1.3. Meithrin perthynas amhriodol a gorfodi

Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp gan 'gangiau meithrin perthynas amhriodol' neu sut bynnag y byddwn yn dewis disgrifio grwpiau ysglyfaethus o ddynion, pwy bynnag ydynt, yn un o'r troseddau mwyaf erchyll y gellir eu dychmygu. Fel y dywedodd Alexis Jay CBE, yn ei hymchwiliad i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn 2014 yn Rotherham ¹⁰:

“Mae'n anodd disgrifio natur erchyll y cam-drin a ddioddefwyd gan blant. Cawsant eu treisio gan nifer o droseddwyr, eu masnachu i drefi a dinasoedd eraill yng ngogledd Lloegr, eu herwgipio, eu curo, a'u bygwth. Roedd enghreifftiau o blant a oedd wedi

cael eu tywallt mewn petrol a'u bygwth â chael eu rhoi ar dân, eu bygwth â gynnu, eu gorfodi i weld treisiau creulon

10 Jay, A. (2014). Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Rotherham (1997–2013). Rotherham: Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn: <https://www.therham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-therham>

a chael eu bygwth y byddent yn nesaf pe byddent yn dweud wrth unrhyw un. Cafodd merched mor ifanc â 11 eu treisio gan nifer fawr o droseddwr gwrywaidd.”

Aeth Alexis Jay ymlaen i Gadeirio'r Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA) a amlygodd bwysigrwydd gorfodi, trin a thwylo dioddefwyr gan droseddwr o fewn diffiniad camfanteisio rhywiol ar blant. Dyma nodweddion allweddol 'meithrin perthynas amhriodol'; y broses lle mae'r troseddwr neu'r troseddwr yn datblygu rheolaeth lwyr dros eu dioddefwyr. Gallai ddechrau trwy roi anrhegion i blentyn, dweud wrth y dioddefwr eu bod am fod yn gariad iddynt, eu trin yn garedig, rhoi sylw iddynt, rhannu cyfrinachau gyda nhw. Yn y modd hwn maent yn ynysu plant oddi wrth ffrindiau a theulu, gan eu gwneud yn fwy dibynnol ar eu camdriniwr, y gallent ei ystyried yn 'gariad' iddynt. Gellid cynnig cyffuriau ac alcohol i greu dibyniaeth bellach ac i'w cynnig 'yn gyfnewid' am ryw gydag un neu fwy o ddynion.

Gall gorfodi a thrais ddilyn i gynyddu eu rheolaeth: yn dilyn Ymgyrch Bullfinch yn Rhydychen, fe wnaeth Gwasanaeth Erlyn y Goron¹¹ amlinellu'r broses meithrin perthynas amhriodol yn yr achos llys fel:

‘...y ‘camau cynyddrannol’ wedi’u trefnu lle cafodd unrhyw ddymuniad gan y merched ei falu gan y dynion trwy ddilyniant o roddion a sylw, mynd yn gorfforol am ryw, poeni, bygythiadau, gorchmynion a “gwneud trwy rym er gwaethaf protestiadau – er gwaethaf bod yn analluog yn gorfforol oherwydd diod, cyffuriau, neu er gwaethaf corff anfodlon a blinedig y tu hwnt i ddygnwch.... Roedd y diffyg caniatâd gwirioneddol yn glir, neu pam y byddai'r grwpiau'n cynyddu eu tactegau i ddulliau mwy rheolaethol a bygythiol fyth?’

Yn ddiweddarach, yn ystod achos llys tri dyn a gafodd eu carcharu wedi hynny am gamfanteisio'n rhywiol ar ferch ysgol, dywedodd yr erlynydd wrth y rheithgor¹² fod y dynion wedi creu'r syniad bod gweithgarwch rhywiol yn rhan o'r fargen, rhywbeth i'w ddarparu gan y merched yn gyfnewid am yr hyn a roddodd y gwrywod iddynt, gan ychwanegu:

11 Oxfordshire Safeguarding Children Board. (2015). *Adolygiad Achos Difrifol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Swydd Rydychen: o Brofiadau Plant A, B, C, D, E ac F*. Oxfordshire Safeguarding Children Board. Ar gael yn: <https://www.oscb.org.uk/wp-content/uploads/Serious-Case-Review-into-Child-Sexual-Exploitation-in-Oxfordshire-FINAL-Updated-14.3.15.pdf>

12 Newyddion y BBC. (2020). 'Treial meithrin perthynas amhriodol Rhydychen: Tri dyn yn y carchar am gam-drin merch yn rhywiol', Newyddion y BBC, 13 Chwefror. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-oxfordshire-51476329>

"Roedd ymddygiad meithrin perthynas amhriodol wedi'i gynllunio i ddiffodd rhyddid dewis, i greu rhith o gydsyniad."

Ar ben hynny, mae'r dystiolaeth yn dangos bod llawer o'r plant sydd wedi bod yn destun camfanteisio'n rhywiol yn dod o gefndiroedd sy'n eu harwain i fod yn fwy agored i arddangosiadau o hoffter neu sylw gan eraill. Yn aml, mae plant wedi cael eu symud o'u cartref teuluol a'u rhoi mewn gofal i'w hamddiffyn. Mae hyn i gyd yn amlwg i gamfanteiswyr sydd wedi targedu cartrefi plant neu ofal preswyl yn weithredol, gan chwilio am y rhai sy'n ceisio cariad fwyaf. Fel y gwelwyd yn Rotherham:

"Sut allai'r rhai a ymddiriedwyd i ofalu am blant agored i niwed beidio â gweld pa mor agored i niwed oedd y plant, pan oedd hynny mor amlwg i'r rhai a geisiodd gam-drin plant?"

Fe wnaeth yr Ymchwiliad Annibynnol Cam-drin Plant yn Rhywiol i i adroddiad thematig Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant mewn Rhwydweithiau Trefnedig¹³ feirniadu'r diffiniad presennol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant oherwydd ei fod yn cynnwys cyfeiriad at: "gyfnewid am rywbeth y mae'r dioddefwr ei angen neu ei eisiau". Dywedodd yr adroddiad fod hyn yn lleihau'r trin a'r gorfodi sy'n ymhlyg mewn meithrin perthynas amhriodol, oherwydd gallai'r cyfnewid olygu pethau fel 'cariad' a hoffter sy'n llai clir na chyfnewid trafodiadol. Cynigiodd enghraifft ymarferol o sut y gall glynu'n gaeth at ddiffiniadau effeithio ar sut mae achosion yn cael eu deall: roedd un o'r heddluoedd y craffodd ar eu harferion yn cofnodi achosion fel 'cam-drin' ar blant yn rhywiol yn hytrach na 'chamfanteisio' oni bai bod y 'cyfnewid' rhwng y dioddefwr a'r cyflawnwr yn "*hollol glir o'r cychwyn*".

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r wlad wedi wynebu mathau newydd a gwahanol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Er bod mathau newydd o droseddau yn dod i'r amlwg - fel y cynnydd enfawr mewn riportio cam-drin ar blant yn rhywiol ar-lein, troseddau plentyn ar blentyn a chysylltiadau â chamfanteisio *troseddol* ar blant sy'n gysylltiedig â gangiau - nid yw gangiau meithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ledled y wlad wedi diflannu. Rydym yn mynd ymlaen ym Mhennod 2 i archwilio amserlen yr ymatebion – cenedlaethol a lleol – i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp cyn trafod ein hasesiad o'r data a'r ymchwil sydd ar gael ar raddfa a natur y problem.

¹³ Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant gan Rhwydweithiau Trefnedig: Adroddiad Ymchwiliad*. Llundain: IICSA. Ar gael yn: <https://www.iicsa.org.uk/reports-recommendations/publications/investigation/cs-organised-networks.html>

Pennod 2: Amserlen ar Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant

Crynodeb o'r bennod:

- Nid oes prinder mentrau a mesurau ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ers i'r llywodraeth ei ddiffinio gyntaf yn 2009.
- Yr archwiliad hwn yw'r diweddaraf mewn cyfres hir o adroddiadau, adolygiadau, argymhellion a strategaethau ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Mae pob un ohonynt yn dweud yr un pethau am fethiannau system ar rannu gwybodaeth, hyfforddiant a phrosesau eraill, ffactorau risg i ddioddefwyr ac angen i gasglu data a gwybodaeth am y troseddwyr, gan gynnwys ar ethnigrwydd a diwylliant.
- Yr hyn sy'n dod i'r amlwg yw darlun o gylch ailadroddus: eiliadau arloesol o sgandal a dicter cyhoeddus sy'n arwain at ffrwydradau o ffocws a gweithgarwch y llywodraeth ond dim gwelliant cynaliadwy, gan adael dioddefwyr a'r cyhoedd heb ddigon o gyfiawnder, gweithredu, atebolrwydd nac atebion.
- Gall tirwedd cyfrifoldebau polisi a chyflawni ar draws adrannau'r llywodraeth a chyrff statudol fod yn gymhleth, ond mae arweinyddiaeth gref, cydweithio a gafael wedi bod yn brin.

2.1. Cyflwyniad

Ni fu prinder dros y degawd a hanner diwethaf o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu datgelu, eu hadrodd yn y cyfryngau, rhai wedi'u portreadu ar y teledu, eu hadolygu'n lleol ac yn genedlaethol, eu trafod mewn adroddiadau swyddogol, eu cydnabod gan y llywodraeth, sefydliadau statudol a chyrff eraill, a'u trosi'n strategaethau, cynlluniau gweithredu a chanllawiau, wedi'u goruchwyllo neu wedi'u cefnogi gan gyrff a mentrau newydd.

Mae'r archwiliad hwn wedi edrych ar amserlen camau gweithredu ac ymatebion i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ac wedi nodi cylch ailadroddus o fethiannau ac argymhellion ar gyfer newid. Yn anffodus, nid yw ein cynnydd fel cymdeithas wrth fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant wedi cyfateb i lefel y pryder cyhoeddus sydd wedi bodoli, na'r egni a roddwyd i'r adolygiadau, adroddiadau a chynlluniau dirifedi sydd wedi'u hysgrifennu ers mwy na degawd. Nid yw'r ddarpariaeth wedi cyfateb i'n bwriad. Yn y pen draw, mae wedi siomi'r plant sydd wedi bod yn ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant.

Nid oes rhestr na hanes pendant o gamau gweithredu a gymerwyd mewn ymateb i gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Nid oes gan y llywodraeth un. Rydym yn dechrau

ein hadolygiad ein hunain o'r amserlen yn 2009, pan gyhoeddwyd y diffiniad cyntaf o gamfanteisio'n rhywiol ar blant, oherwydd dyma'r pwynt y mae'r llywodraeth wedi'i gydnabod.

Rydym wedi ceisio bod yn drylwyr yn ein dadansoddiad o gamau gweithredu ar hyd yr amserlen ers 2009 ac wedi ymdrin â dros gant o erlyniadau, adolygiadau, ymholiadau ac adroddiadau proffil uchel (lleol a chenedlaethol), enghreifftiau o sylw a phortreadu yn y cyfryngau, a chamau gweithredu'r llywodraeth i sefydlu cyrff newydd, lansio mentrau newydd, neu gyhoeddi strategaethau, cynlluniau gweithredu a chanllawiau. Hyd yn oed ar y lefel hon, mae'r rhestr yn ddarluniadol yn hytrach nag yn gynhwysfawr.

Mae rhai o'r adroddiadau, y cyhoeddiadau a'r mentrau wedi'u hysgogi gan faterion amddiffyn plant ehangach, er enghraifft, mewn ymateb i farwolaeth proffil uchel plentyn sy'n hysbys i'r gwasanaethau cymdeithasol neu mewn ymateb i fethiannau sefydliadol ehangach ynghylch cam-drin plant yn rhywiol, ond maent wedi cael goblygiadau pwysig ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant a sut mae'n cael ei weld, ei atal a'i drin.

Mae rhai o'r camau gweithredu a gymerwyd wedi sefyll prawf amser ac wedi arwain at newidiadau cadarnhaol yn y ffordd y mae asiantaethau'n delio â chamfanteisio'n rhywiol ar blant, tra bod mentrau eraill wedi cael eu gollwng neu eu disodli, neu wedi pylu i ffordd, heb glywed amdanynt eto.

Mae'r rhestr yn hir, ond mae'n bwysig ei nodi gan ei bod yn adlewyrchu'r safle y mae mater camfanteisio'n rhywiol ar blant a gangiau meithrin perthynas amhriodol wedi'i ddal yn ymwybyddiaeth y cyhoedd dros y cyfnod hwnnw. Er gwaethaf y pryder hwn a'r rhestr hir o ymatebion, nid yw goroeswyr a'r cyhoedd yn teimlo bod digon o gyfiawnder, gweithredu, atebolrwydd nac atebion wedi dod i'r amlwg, ac eto mae'n ofynnol i'r archwiliad hwn, yn 2025, gael ei ofyn i edrych ar lawer o'r un materion.

Y CYD-DESTUN ALLANOL 2009 – 2015

Tachwedd 2010 – Collfarnau'n gweithredu – Retreiver, Swydd Derby ac Ymgyrch Canolig Rotherham Mehefin 2012 – Mae'r Pwyllgor Dethol Materion Cartref yn dechrau cymryd tystiolaeth ar fater meithrin perthynas amhriodol leol mewn ymateb i Rochdale. – Mai 2013 - Collfarnau yn Operation Bullfinch, Swydd Rydychen ac Operation Chalice, Telford. - Hydref 2013 - Cyngor Rotherham yn comisiynu ymchwiliad annibynnol - Chwefror 2015 Adroddiad Casey Rotherham ar yr Arolygiad ac ymchwiliad OCC, adroddiad dilynol un flwyddyn.

2015 Mawrth 200 Adolygiad annibynnol yr Arglwydd Laming i amddiffyn plant. - Ionawr 2011 Mae stori gyntaf Andrew Norfolk ar gangiau meithrin perthynas amhriodol yn ymddangos yn The Times. - Gorffennaf 2012 Cyhoeddodd Swyddfa'r Comisiynydd Plant yr adroddiad interim cyntaf. - Tachwedd 2012 Swyddfa'r Comisiynydd Plant yn cyhoeddi'r ail adroddiad interim. – Mehefin 2013 Cyhoeddodd y Pwyllgor Materion Cartref ei adroddiad Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant a'r Ymateb i feithrin perthynas amhriodol yn Lleol. - Tachwedd 2013 Adroddiad terfynol Swyddfa'r Comisiynydd Plant ar yr Ymchwiliad i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant mewn Gangiau a Grwpiau. - Ionawr 2014 Sefydlwyd Operation Sanctuary, Northumbria. - Tachwedd 2014 Collfarnau yn Ymgyrch Brooke, Bryste. - Adroddiad arolygu OFSTED wedi'i gyhoeddi. - Ebrill 2015 Heddlu Gorllewin Canolbarth Lloegr yn cyhoeddi proffil problem CSE. - Adolygiad Achos Difrifol Hydref 2015 i CSE Newcastle-upon-Tyne wedi'i gomisiynu.

Mai 2010 Ffurfiwyd llywodraeth glymblaid. - Barnardo's yn cyhoeddi adroddiad Puppet on A String. - Hydref 2011 Swyddfa'r Comisiynydd Plant yn lansio ymchwiliad i gamfanteisio'n rhywiol CSEmewn grwpiau a gangiau. - Mai 2012 Collfarnau yn Ymgyrch Span, Rochdale. - Hydref 2012 Adroddwyd am sgandal Jimmy Saville. - Collfarnau yn Ymgyrch Erle, Peterborough. - Medi 2014 Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Rotherham yn cael ei gyhoeddi.

- Mawrth 2015 Cyhoeddwyd collfarnau yng nghylch CSA Banbury a SCR Ymgyrch Bullfinch. - Gorffennaf 2015 Collfarnau yn Aylesbury.

2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015

Gorffennaf 2000 Sefydlodd y Llywodraeth Uned Gyflawni Diogelu Cenedlaethol ar draws y llywodraeth dan arweiniad y Prif Gynghorydd ar Ddiogelwch Plant. - Mehefin 2010 Adolygiad Annibynnol Munro o amddiffyn plant a gomisiynwyd gan yr Ysgrifennydd Cartref. - Tachwedd 2011 Cynllun Gweithredu ar gyfer Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant wedi'i gyhoeddi gan y DfE. - Gorffennaf 2012 Cynllun Gweithredu Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant: Adroddiad Cynnydd wedi'i gyhoeddi gan DfE. - Medi 2013 Ymatebodd y Llywodraeth i adroddiad y Pwyllgor Materion Cartref yn 2013. - Gorffennaf 2014 Cyhoeddodd Theresa May, yr Ysgrifennydd Cartref ar y pryd, banel annibynnol i adolygu Cam-drin Plant yn Rhywiol. Yn ddiweddarach, fe'i trowyd yn Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Rhywiol Plant. - Mawrth 2015, cynhaliodd David Cameron, Prif Weinidog, uwchgynhadledd ar gam-drin plant yn rhywiol (CSE) a lansiodd Gynllun Gweithredu Mynd i'r Afael â CSE y Swyddfa Gartref.

Sefydlir IICSA fel ymchwiliad ffurfiol.

Cyhoeddodd y Grŵp Cenedlaethol ar gyfer Trais Rhywiol yn erbyn Plant a Phobl Agored i Niwed ei ail gynllun gweithredu.

Diweddarodd DfE y canllawiau statudol Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant a chyhoeddodd ganllawiau ar gyfer gweithwyr proffesiynol, sef Beth i'w wneud os ydych chi'n poeni bod plentyn yn cael ei gam-drin.

Mehefin 2011 Adolygiad annibynnol Munro o amddiffyn plant. -

Mehefin 2013 Sefydlir Cynllun Hawl Dioddefwyr i Adolygiad, gan gynnwys y Panel Adolygu Cam-drin Rhywiol Plant ar gyfer achosion cyn 2013. - Hydref 2013 Fe wnaeth y CPS gyhoeddi Canllawiau ar Erlyn Achosion o Gam-drin Plant yn Rhywiol: Cam-drin Plant yn Rhywiol a sefydlu unedau Treisio a Throseddau Rhywiol Difrifol o fewn pob Ardal CPS

2010 Ffurfiwyd llywodraeth glymblaid Awst 200 Cyhoeddwyd Diogelu Plant a Phobl Ifanc rhag Camfanteisio Rhywiol, gan gynnwys y diffiniad statudol cyntaf o Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant. - Ebrill

2013 Mae'r Swyddfa Gartref yn cymryd drosodd cyfrifoldeb am bolisi Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant gan yr Adran Addysg a sefydlir y Grŵp Cenedlaethol ar Drais Rhywiol yn erbyn Plant a Phobl Agored i Niwed, gan gyflawni ei gynllun gweithredu cyntaf ym mis Gorffennaf. - Awst 2014 Sefydlwyd Ymgyrch Hydrant.

CAMAU GWEITHREDU GAN Y LLYWODRAETH

CYD-DESTUN ALLANOL

Gorffennaf 2017 Darlledodd y BBC raglen ddogfen deledu The betrayed Girls ynghylch cam-drin Rochdale. Comisiynodd Manceinion Fwyaf adolygiad annibynnol i CSE

2016 2020.

Chwefror 2016 Euogfarnau yn Keighley, Bradford. - Gorffennaf 2016 Theresa May yn dod yn Brif Weinidog. - Tach 2016 Collfarnau yn Ymgych Fenestra, Gwlad yr Haf. - Awst 2017 Collfarnau yn Ymgych Sanctuary ac Ymgych Shelter, Newcastle. - Chwefror 2018 Cyhoeddwyd yr SCR ar gyfer Newcastle-upon-Tyne. - Rhagfyr 2018 Collfarnau yn Ymgyrch Lenten, Wrecsam. - Gorffennaf 201 Boris Johnson yn dod yn Brif Weinidog. - Ionawr 2020 Cyhoeddir Rhan Un o

ganfyddiadau adolygiad annibynnol Manceinion Fwyaf.

Cyhoeddwyd adolygiad Diogelu Mehefin 2016 o Ymgyrch Erle, Peterborough. - Mai 2017 Darlledodd y BBC y ddrama deledu Three Girls ynghylch cam-drin Rochdale. - Medi 2017 Cyhoeddodd Andy Burnham yr Adolygiadau Sicrwydd Annibynnol i CSE ym Manceinion Fwyaf. - Tachwedd 2017, cyhoeddwyd SCR i Ymgyrch Fenestra, Gwlad yr Haf. - Ebrill 2018 Cyngor Telford a Wrekin yn comisiynu ymchwiliad annibynnol i CSE i Telford. - Hydref 2018 Collfarnau cyntaf yn Ymgyrch Tendersea, Huddersfield. - Chwefror 201 Collfarnau yn Bradford a Keighley. - Tachwedd 201 Mae Andy Burnham yn derbyn cais Cyngor Oldham i gynnal adolygiad annibynnol dan arweiniad Manceinion Fwyaf.

2016 2017 2018 2019 2020

Ionawr 2016 Cyhoeddodd y Llywodraeth gynllun diwygio pum mlynedd ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Blant. - Medi 2016 Mae'r DfE yn ariannu'r Uned Ymateb i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant a Ddefnyddir gan Rwydwaith NWG. - Mawrth 2019 Mae'r Adran Addysg yn cyhoeddi ei bod yn sefydlu'r rhaglen Cymorth i Fynd i'r Afael â Chamfanteisio ar Blant. - Rhagfyr 2020 Mae'r Swyddfa Gartref yn cyhoeddi'r adroddiad nodweddiol troseddu CSE ar sail Grŵp.

Chwefror 2017, daeth y Swyddfa Gartref i'r casgliad bod Canolfan arbenigedd ar gam-drin rhywiol plant wedi'i sefydlu. Cyhoeddodd yr Adran Addysg ddiffiniad diwygiedig o gam-drin plant yn rhywiol mewn canllawiau newydd. - Ebrill 201 Mae'r HO yn cyhoeddi'r pecyn cymorth aflonyddwch ar Gamfanteisio ar Blant ar gyfer gweithwyr proffesiynol.

CAMAU GWEITHREDU GAN Y LLYWODRAETH

CYD-DESTUN ALLANOL

2021 – 2025

Ionawr 2021 Euogfarnau yn Bradford a Keighley. - Mai 2022 Cyhoeddir yr adolygiad annibynnol o ofal cymdeithasol plant. - Medi 2022 Liz Truss yn dod yn Brif Weinidog. - Ionawr 2024 Cyhoeddwyd adroddiad rhan tri adolygiad Sicrwydd Manceinion Fwyaf. - Gorffennaf 2024 Etholiad Cyffredinol a newid gweinyddiaeth o Geidwadol i Lafur. - Chwefror 2025 Collfarnau CSE yn Bolton.

Gorffennaf 2021 Cyhoeddodd Bradford yr Adolygiad o Arferion Diogelu Plant i CSE. - Gorffennaf 2022 Cyhoeddwyd ymchwiliad annibynnol Telford. - Hydref 2022 Rishi Sunak yn dod yn Brif Weinidog. - Ebrill 2023 Collfarnau yn Ymgyrch Satchel, Walsall a Wolverhampton. - Rhagfyr 2023 Mae HMICFRS yn cyhoeddi eu hadroddiad arolygu i effeithiolrwydd ymateb yr heddlu a chyrff gorfodi'r gyfraith i gamfanteisio'n rhywiol ar blant (CSE)ar sail grŵp. - Mae HMICFRS ac OFSTED yn arwain ar bedwerydd adolygiad sicrwydd Manceinion Fwyaf.

Chwefror 2022 Mae IICSA yn cyhoeddi'r adroddiad CSE gan rwydweithiau trefnedig. - Mehefin 2022 Cyhoeddwyd rhan dau o adolygiad sicrwydd Manceinion Fwyaf. - Mae IICSA yn cyhoeddi ei adroddiad terfynol. - Mawrth 2024 Collfarnau CSE yn Newcastle. - Rhagfyr 2024 Mae HMICFRS yn cyhoeddi'r Arolygiad Diogelu Plant Cenedlaethol i Heddlu Manceinion Fwyaf.

2021	2022	2023	2024	2025
Ionawr 2021 Cyhoeddodd y Swyddfa Gartref y Strategaeth Mynd i'r Afael â Cham-drin Rhywiol Plant. - 2021/2022 Mae Rhaglen Mynd i'r Afael â Chamfanteisio Trefnedig yr heddlu, a ariennir gan y Swyddfa Gartref, yn cael ei pheilotu ar draws tair uned troseddau trefnedig ranbarthol. - Gorffennaf 2022 Mae'r Swyddfa Gartref yn diweddar'u'r Pecyn Cymorth Tarfu ar Gamfanteisio ar Blant. - Mawrth 2023 Mae'r Adran Addysg yn ymestyn y rhaglen Mynd i'r Afael â Chamfanteisio ar Blant am flwyddyn arall i ddatblygu'r Egwyddorion Ymarfer. - Mai 2023 Mae'r Llywodraeth yn cyhoeddi ei hymateb i argymhellion yr IICSA ac yn sefydlu Grŵp Gweinidogol ar Amddiffyn Plant. - Ebrill 2025 Mewn ymateb i argymhellion IICSA, mae'r Swyddfa Gartref yn cyhoeddi adroddiad wedi'i ddiweddar'u ar y Strategaeth Mynd i'r Afael â Cham-drin Plant yn Rhywiol. Mae'r DfE yn lansio adolygiad annibynnol i ofal cymdeithasol plant. - Ebrill 2022 Mae'r Prif Weinidog yn cwrdd â goroeswyr Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Leeds a Manceinion Fwyaf. Mae'n cyhoeddi sefydlu'r Tasglu Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant a deddfwriaeth newydd ynghylch ffactor gwaethybol statudol gangiau ym maes dedfrydu. - Ionawr 2025 Cyhoeddodd y Llywodraeth gefnogaeth i ardaloedd lleol gynnal ymholiadau lleol, comisiynu'r archwiliad cyflym tri mis hwn, a llwybr newydd i ddiodefwyr ofyn am i achosion sydd wedi'u cau neu achosion sydd wedi'u marcio fel Dim Camau Pellach gael eu hadolygu gan banel adolygu cyfiawnder troseddol annibynnol. Gofynnodd y Llywodraeth hefyd i bob heddlu ailedrych ar achosion cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp i weld a ddylid ailagor unrhyw rai.				

CAMAU GWEITHREDU GAN Y LLYWODRAETH

2.2. Yr Amserlen

Mae'r defnydd o liw drwy gydol testun y llinell amser ganlynol yn tynnu sylw at themâu sy'n codi dro ar ôl tro. Mae'r rhain wedi'u grwpio yn y ffordd ganlynol:

	Methiannau neu welliannau system	Lle cyfeirir at hyfforddiant, rhannu gwybodaeth, cudd-wybodaeth, casglu data a phrosesau eraill fel diffygion neu mewn argymhellion ar gyfer gwella.
	Ffactorau risg a bregusrwydd y dioddefwyr	Lle mae gwendidau a ffactorau risg ar gyfer dioddefwyr cam-drin wedi'u nodi.
	Ethnigrwydd y troseddwr	Lle mae gwybodaeth neu sylwadau wedi'u cynnwys ar ethnigrwydd a/neu ddiwylliant y troseddwr.

2009

Mae'r Arglwydd Laming yn cyhoeddi adroddiad pwysig, **Diogelu Plant yn Lloegr: Adroddiad Cynnydd¹⁴** mewn ymateb i farwolaeth Peter Connolly, a adnabyddir fel 'Baby P'. Mae'n olrhain cynnydd gweithredu'r diwygiadau a gyflwynwyd ar ôl Ymchwiliad Victoria Climbié yn 2003, gyda chynigion i gyflymu gwelliant systematig ledled y wlad. Canolbwyntiodd yr adolygiad ar wella amddiffyniad plant ar draws y system gyfan. Mae'n argymhell: **y dylai'r Swyddfa Gartref fynd i'r afael â staffio, hyfforddiant a statws timau amddiffyn plant yr heddlu; bod camau'n cael eu cymryd i sicrhau bod pob gweithiwr proffesiynol sy'n ymwneud â chadw plentyn yn ddiogel yn rhannu gwybodaeth, yn asesu risg, ac yn gwneud penderfyniadau'n effeithiol gyda'i gilydd i gadw plant yn ddiogel; bod systemau'n cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod gan staff iechyd y wybodaeth a'r hyfforddiant cywir i nodi ac amddiffyn plentyn y maent yn ofni y gallai fod mewn perygl, yn enwedig ar draws ffiniau sefydliadol; a bod y broses Adolygu Achosion Difrifol yn cael ei diwygio fel ei bod yn cefnogi dysgu gwersi'n gyflym ac yn effeithiol pan fydd plentyn yn dioddef niwed difrifol, a bod Estyn yn archwilio Adolygiadau Achosion Difrifol ar ba mor dda y maent yn dysgu'r gwersi hyn.**

Mewn ymateb i adolygiad Laming, mae'r llywodraeth yn sefydlu **Uned Gyflawni Diogelu Genedlaethol** trawslywodraethol¹⁵ Mae'r Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd, sydd bellach yn Adran Addysg (DfE), yn cyhoeddi canllawiau statudol, **Diogelu Plant a Phobl Ifanc rhag Camfanteisio Rhywiol. Canllawiau atodol i Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant¹⁶** dan arweiniad y Prif Gynghorydd ar Ddiogelwch Plant. Cafodd yr Uned Gyflawni Diogelu Genedlaethol y dasg o sicrhau dull cydlynol o wella amddiffyn plant ar draws y system. Roedd i fod i redeg am dair blynedd ond cafodd ei ddiddymu yn 2010.

Mae'r Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd, sydd bellach yn Adran Addysg (DfE), yn cyhoeddi canllawiau statudol, **Diogelu Plant a Phobl Ifanc rhag Camfanteisio Rhywiol. Canllawiau atodol i Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant¹⁶**, sy'n cynnwys y diffiniad statudol cyntaf o gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Ysgogwyd y canllawiau statudol gan gydnabyddiaeth gynyddol gan weithwyr proffesiynol diogelu, llunwyr polisi ac elusennau, fel Barnardo's, ynghylch achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant.

14 Laming, L. (2009). Diogelu Plant yn Lloegr: Adroddiad Cynnydd Yr Arglwydd Laming. [ar-lein] Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7eb005e5274a2e8ab478fb/The_Protection_of_Children_in_England.pdf 15 Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd. (2009).

15 Diogelu Plant yn Lloegr: Cynllun Gweithredu. [Ar-lein]. Llundain: Y Llyfrfa. Ar gael o:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7e4a9840f0b6230268a6a6/The_protection_of_children_in_England_-_action_plan.pdf

16 Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd. (2009). Diogelu Plant a Phobl Ifanc rhag Camfanteisio Rhywiol. [ar-lein] Ar gael yn: <https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/9329/1/00689-2009BKT-EN.pdf>

Mae'n amlygu pwysigrwydd nodi a chofnodi gwybodaeth i amharu ar droseddwy'r a'u herlyn, rhannu gwybodaeth a chydweithio rhwng asiantaethau, a thrin plant fel dioddefwyr cam-drin rhywiol yn hytrach nag fel troseddwy'r eu hunain.

Mae hefyd yn nodi bod plant sy'n fwy agored i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cynnwys y rhai sydd â hanes o fynd ar goll, sydd mewn gofal, wedi ymddieithrio o addysg, ac sy'n camddefnyddio alcohol a/neu gyffuriau. Mae'n amlygu'r defnydd o'r 'model cariad' fel dull cyffredin o gychwyn camfanteisio'n rhywiol ar blant ac yn sôn am droseddwy'r yn targedu plant yng nghanol trefi, siopau tecawê ac mewn safleoedd tacsis. Mae'n dweud, o ystyried y diffyg adrodd a natur gudd camfanteisio'n rhywiol ar blant, y dylai pob ardal ddechrau o'r sail bod problem i'w datrys yn eu hardal.

2010

Mae'r cyhoedd yn gweld **11 o ddynion yn cael eu heuogfarnu yn Swydd Derby fel rhan o Ymgyrch Retriever**. Roedd pob un o'r rhai a heuogfarnwyd yn ddynion, rhwng 24-38 oed, ac yn bennaf o dras Pacistanaidd Prydeinig, gydag un troseddwr Gwyn Prydeinig. Fe'u heuogfarnwyd o baratoi a cham-drin 26 o ferched yn eu harddegau yn systematig. Mae'r troseddau'n amrywio o dreisio, ymosodiad rhywiol, gweithgaredd rhywiol gyda phlentyn, gwyrddroi cwrs cyfiawnder, a charcharu ar gam. Ysgogwyd yr ymgyrch hon gan yr elusen Safe and Sound dan arweiniad Sheila Taylor a ddatgelodd gamfanteisio eang ar ferched yn Swydd Derby. Cynhelir Adolygiad Achos Difrifol ar ôl yr achos.

Mae pum dyn yn cael eu heuogfarnu yn Rotherham am droseddau rhywiol yn erbyn merched mor ifanc â 12 oed, gan gynnwys treisio a gweithgaredd rhywiol gyda phlentyn. Datblygodd y dynion, pob un wedi'i ddisgrifio mewn adroddiadau fel rhai o gefndir ethnig Asiaidd, berthnasodd â thair merch yn eu harddegau - gan gael rhyw gyda nhw mewn ceir a pharciau yn ardal Rotherham, yn ogystal â threisio un ferch yn ei chartref ei hun. Credai'r merched eu bod mewn 'berthnasau' â'r dynion.

Mae'r llywodraeth glymblaid newydd yn comisiynu Adolygiad Annibynnol o'r System Diogelu Plant, i'w gynnal gan yr Athro Eileen Munro. Mae adolygiad Munro yn adolygiad sylfaenol o waith cymdeithasol plant ac arfer diogelu plant rheng flaen. Byddai'n mynd ymlaen i gael goblygiadau ar gyfer diogelu plant a sut mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael ei drin.

2011

Ym mis Ionawr 2011, codir proffil camfanteisio'n rhywiol ar blant ymhellach wrth i **stori gyntaf Andrew Norfolk ymddangos yn The Times** ar gangiau meithrin perthynas amhriodol. Mae'n tynnu sylw at nifer yr erlyniadau mewn trefi a dinasoedd gogleddol o "grŵp meithrin lleol" lle'r oedd llawer o'r diffynyddion yn ddynion o ethnigrwydd Pacistanaidd Prydeinig a'r dioddefwyr yn ferched o ethnigrwydd Gwyn rhwng 12 a 16 oed.

Yn yr un flwyddyn darlledwyd y rhaglen **'Britain's Sex Gangs' ar Channel 4**, gan ganolbwyntio ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Bradford a Llundain.

Mae Barnardo's yn cyhoeddi'r adroddiad cenedlaethol **Puppet on a string: yr angen brys i dorri plant yn rhydd rhag camfanteisio'n rhywiol**¹⁷ sy'n archwilio 'graddfa a natur camfanteisio'n rhywiol ar blant'. Mae'n amlygu tuedd bryderus ledled y wlad bod meithrin perthynas amhriodol gyda phlant ar gynnydd ac yn dod yn fwy soffistigedig - gyda 21 allan o 22 o'u gwasanaethau lleol yn nodi digwyddiadau lle mae plant yn cael eu symud o gwmpas y wlad i gael eu cam-drin gan grwpiau o ddynion. Mae'n nodi'r ffactorau risg i blant gan gynnwys: sawl pennod ar goll; bod o dan ofal awdurdod lleol;

¹⁷ Barnardo's. (2011). *Puppet on a string: yr angen brys i dorri plant yn rhydd rhag camfanteisio'n rhywiol*. Barking: Barnardo's. Ar gael yn: <https://norfolklsc.org.uk/media/qn1nbv5a/puppet-on-a-string-believe-in-children-barnardos.pdf>

bod wedi'u datgysylltu o addysg; problemau iechyd rhywiol; rhoddion heb eu hesbonio; a thystiolaeth o gamddefnyddio cyffuriau ac alcohol. O ran troseddwy, mae'n tynnu sylw at enghreifftiau o ddynion hŷn yn defnyddio tecawê neu wasanaethau tacsï fel cuddfan dros eu cam-drin a'r defnydd o'r model cariad.

Mae'n honni bod dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu tanamcangyfrif yn fawr ac yn galw am: gynllun gweithredu cenedlaethol i fynd i'r afael â chamfanteisio rhywiol ar blant (CSE); gwell hyfforddiant i adnabod CSE; gwasanaethau arbenigol newydd i ymateb ac 'angen brys i wella data ar gyffredinolrwydd CSE i gryfhau'r sail dystiolaeth'. Mae'n galw ar y Swyddfa Gartref i ddatblygu mecanweithiau adrodd cenedlaethol i gael darlun mwy cywir o CSE. Mae hefyd yn tynnu sylw at Wasanaeth Erlyn y Goron yn asesu dioddefwyr fel tystion annibynadwy a rheithgorau yn gweld plant fel rhai sy'n cydsynio i'w cam-drin eu hunain.

Mae Swyddfa'r Comisiynydd Plant (OCC) yn lansio ***Ymchwiliad dwy flynedd i gamfanteisio rhywiol ar blant mewn gangiau a grwpiau***. Cyhoeddir yr ymchwiliad mewn ymateb i'r achosion proffil uchel o gamfanteisio rhywiol ar blant yn Derby a Rochdale ac ynghanol ofnau bod y broblem yn fwy cyffredin ledled y wlad.

Mae'r Ganolfan Camfanteisio ar Blant ac Amddiffyn Ar-lein (CEOP) yn cyhoeddi ***Allan o'r Meddwl, Allan o'r Golwg; yn torri i lawr y rhwystrau i ddeall camfanteisio rhywiol ar blant***¹⁸. Yn asesiad thematig i 'feithrin perthynas amhriodol yn leol', ceisiodd nodi patrymau o drosedd, erledigaeth neu fregusrwydd a dysgu gwersi. Roedd ei ganfyddiadau a'i argymhellion yn cynnwys: data annigonol ar y maint a'r raddfa; ardaloedd lleol ddim yn cymryd ymagwedd ragweithiol at y mater; angen am ymrwymiad i weithio amlasiantaethol i fynd i'r afael â'r broblem; ac mae angen i Wasanaeth Erlyn y Goron nodi'r rhwystrau i fwrw ymlaen ag achosion yn llwyddiannus.

Mae'r Adran Addysg yn cyhoeddi'r ***Cynllun Gweithredu Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant***¹⁹. Mae'r rhain yn cynnwys: gwella hyfforddiant a chodi ymwybyddiaeth o gamfanteisio rhywiol ar blant; diweddarau neu gynhyrchu canllawiau newydd; cychwyn ymgyrchoedd cyfathrebu; cyllid ar gyfer nifer o grwpiau gwirfoddol a chymunedol ac ymrwymadau eang i 'barhau ag ymdrechion' i wella nifer yr erlyniadau. O ran pa mor wael yw'r data, mae'n dweud y bydd ardaloedd lleol yn cael eu hannog i ddefnyddio offeryn monitro data Prifysgol Swydd Bedford ac

offeryn hunanasesu ar gamfanteisio rhywiol ar blant a bwydo eu data i mewn yn genedlaethol.

Cyhoeddir adroddiad dilynol²⁰ y flwyddyn ganlynol gyda llawer o'r camau gweithredu wedi'u cofnodi fel rhai "ar y gweill" er na chyhoeddir unrhyw ddiweddariadau pellach ar ôl hyn. **Gan fynd i'r afael â mater data gwael, dywedodd fod Prifysgol Swydd Bedford a CEOP yn bwriadu adolygu'r data a gasglwyd yn lleol yn Hydref 2012.** Ariannwyd hyn gan Comic Relief yn hytrach na'r Swyddfa Gartref. **Mae'r adroddiad cynnydd yn dweud bod troseddwr "ymhell o fod yn gyfyngedig i unrhyw un gymuned, hil neu grefydd", gan ddyfynnu adroddiad Comisiynydd Plant 2012 (mwy isod).**

¹⁸ Canolfan Camfanteisio ar Blant a'u Hamddiffyn Ar-lein (CEOP). (2011). Allan o'r Meddwl, Allan o'r Golwg. Llundain: Ar gael

yn: https://childhub.org/sites/default/files/library/attachments/1303_Thematic_Assessment_280611c_original.pdf

¹⁹ Yr Adran Addysg. (2011). *Cynllun Gweithredu ar gyfer Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn:

<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7b7327e5274a319e77f60a/DFE-00246-2011.pdf>

²⁰ Yr Adran Addysg. (2012). *Adroddiad y Cynllun Gweithredu ar gyfer Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn:

<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a75abc4e5274a4368299116/DFE-00072-2012.pdf>

Cyhoeddir **Adolygiad Munro o Amddiffyn Plant: Adroddiad Terfynol 'System sy'n canolbwyntio ar y plentyn'**²¹. **Mae'n canfod system fiwrocataidd iawn, sy'n cael ei gyrru gan brosesau, sy'n rhwystro i weithwyr proffesiynol rheng flaen wrth ddarparu cymorth amserol ac effeithiol i blant a theuluoedd. Nodir cynigion ar gyfer diwygio, er nad yw'n mynd i'r afael yn benodol â chamfanteisio'n rhywiol ar blant.**

2012

Mae'r Times yn adrodd yn benodol ar ymchwiliad Andrew Norfolk i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Rotherham. Bydd sawl adroddiad arall yn cael eu cyhoeddi gan y papur newydd.

Mae cyfres o golffarnau proffil uchel y mae'r cyhoedd yn ymwybodol ohonynt yn cynnwys **naw dyn o ethnigrwydd Asiaidd a gafwyd yn euog o droseddau rhyw (gan gynnwys treisio, masnachu merched at ddibenion rhyw a chynllwynio i gymryd rhan mewn gweithgaredd rhywiol gyda phlentyn) yn Rochdale fel rhan o Operation Span.** Yn ogystal, mae wyth dyn, yn bennaf o ethnigrwydd **Pacistaidd, hefyd wedi'u heuogfarnu yn Telford fel rhan o Ymgyrch Chalice.** Roedd y troseddau'n cynnwys treisio, gweithgarwch rhywiol gyda phlentyn, a rheoli puteindra plant. **Byddai Cyngor Telford a Wrekin yn mynd ymlaen i sefydlu ymchwiliad i gamfanteisio'n rhywiol ar blant bum mlynedd yn ddiweddarach, yn 2018, a adroddodd yn 2022 mewn pedair cyfrol (mwy isod).**

Mae'r **Pwyllgor Dethol Materion Cartref yn dechrau cymryd tystiolaeth ar fater meithrin perthynas amhriodol yn lleol mewn ymateb i gam-drin Rochdale.**

Mae **achos cam-drin rhywiol Jimmy Savile yn cael ei adrodd gyntaf yn y cyfryngau.** Er nad yw'n gysylltiedig yn benodol â mater 'gangiau meithrin perthynas amhriodol' neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mae'r honiadau o gam-

drin rhywiol a methiannau sefydliadol yn arwain at nifer o gyhoeddiadau a newidiadau ag effeithiau ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant a pholisi amddiffyn plant ehangach.

Mae Swyddfa'r Comisiynydd Plant yn cyhoeddi dau adroddiad interim o'i ***Ymchwiliad i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant mewn Gangiau a Grwpiau*** ²²: Briff a ofynnwyd amdano gan yr Ysgrifennydd Gwladol Michael Gove yn dilyn euogfarnau'r camdrinwyr yn Rochdale, ac adroddiad o'r enw '***Roeddwn i'n meddwl mai fi oedd yr unig un. Yr unig un yn y byd***' ²³.

Mae'r adroddiad interim yn canfod bod y mwyafrif llethol o ddioddefwyr yn fenywod ac yn gyffredinol rhwng 10 a 19 oed. Mae'n nodi anghysondebau mawr wrth gofnodi ethnigrwydd. Dywed nad yw'n bosibl meintioli ystadegau ynghylch ethnigrwydd oherwydd anghysondebau wrth gofnodi. Yn ddiweddarach yn yr adroddiad, fodd bynnag, mae'n nodi bod "y troseddwy'r a'r dioddefwyr yn amrywiol o ran ethnigrwydd".

Mae'r ail adroddiad yn dweud "mae mwyafrif helaeth troseddwy'r y drosedd ofnadwy hon yn wrywod. Maent yn amrywio o ran oedran o mor ifanc â phedair ar ddeg i ddynion hŷn. Maent yn dod o bob grŵp ethnig ac felly hefyd eu dioddefwyr - yn groes i'r hyn y gallai rhai fod eisiau ei gredu." Mae'n canfod mai'r grŵp mwyaf o droseddwy'r yw Gwyn a'r ail grŵp mwyaf yw'r rhai a gofnodwyd fel 'Asiaidd'. Mae'n gwneud ei ganfyddiadau

²¹ Munro, E. (2011). *Adolygiad Munro o Amddiffyn Plant: Adroddiad Terfynol System sy'n Canolbwyntio ar y Plentyn*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/175391/Munro-Review.pdf

²² Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2012). *Swyddfa Comisiynydd y Plant: Briff ar gyfer y Gwir Anrhydeddus Michael Gove AS, Ysgrifennydd Gwladol dros Addysg, ar Ganfyddiadau sy'n Dod i'r Amlwg Ymchwiliad Swyddfa Comisiynydd y Plant i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant mewn Gangiau a Grwpiau, gyda Ffocws Arbennig ar Blant mewn Gofal*. Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Ar gael yn: https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/07/Accelerated_Report_for_the_Secretary_of_State_for_Education.pdf

²³ Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2012). *Adroddiad Interim 'Roeddwn i'n meddwl mai fi oedd yr unig un. Yr unig un yn y byd'*. Llundain: Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/07/I-thought-I-was-the-only-one-in-the-world.pdf>

yn seiliedig ar gyflwyniadau tystiolaeth lle dim ond 3% a allai ddarparu data llawn am y troseddwy'r, ac ni ddarparodd 68% o'r cyflwyniadau unrhyw ddata am y cyflawnwyr.

Mae'n canfod bod y dioddefwyr rhwng 4 a 19 oed, ag oedran brig o 15, yn bennaf yn ferched ac o ystod o gefndiroedd ethnig. Mae'n galw ar heddluoedd i gytuno ar ddull ar gyfer cofnodi ethnigrwydd, anabled a chyfeiriadedd rhywiol dioddefwyr a throseddwy'r ac i'r heddlu wella eu cofnodi o gamfanteisio'n rhywiol ar blant.

2013

Unwaith eto, mae achosion llys sy'n cael sylw eang am gamfanteisio rhywiol ar blant mewn gwahanol rannau o'r wlad. Mae saith dyn, o ethnigrwydd Pacistanaidd, wedi'u heuogfarnu yn Swydd Rydychen fel rhan o Ymgyrch Bullfinch. Mae troseddau'n cynnwys treisio, masnachu pobl, a threfnu neu hwyluso puteindra.

Sefydlodd Heddlu Northumbria Ymgyrch Sanctuary i ymchwilio i honiadau o gamfanteisio rhywiol ar ferched a menywod ifanc yn Newcastle rhwng 2010 a 2014. Roedd y dynion a ymchwiliwyd iddynt o dras Albanaidd, Cwrdaidd, Bangladeshi, Twrcaidd, Iranaid, Iracaid, Dwyrain Ewrop, a Phacistanaid rhwng 27 a 44 oed. Roedd y dioddefwyr rhwng 13 a 25 oed.

Mae Cyngor Rotherham yn comisiynu ymchwiliad annibynnol dan arweiniad yr Athro Alexis Jay i ystyried a oedd pobl ifanc wedi'u hamddiffyn yn ddigonol rhag camfanteisio rhywiol ar blant rhwng 1997 a 2013, ac, os na, i nodi'r ffactorau a arweiniodd at y methiant i'w hamddiffyn yn ddigonol. Mae hyn yn cynnwys y rhan a chwaraewyd gan asiantaethau eraill ac i ystyried yn benodol a oes unrhyw dystiolaeth nad yw'r Cyngor, neu unrhyw asiantaeth arall, yn cymryd camau priodol o ganlyniad i bryderon ynghylch sensitifrwydd hiliol neu ethnig.

Mae'r Pwyllgor Materion Cartref yn cyhoeddi ei adroddiad **Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant a'r ymateb i feithrin plant yn lleol**²⁴, sy'n cynnwys 26 o argymhellion gan gynnwys sicrhau bod cofnodi data yn well i helpu asiantaethau i ddeall graddfa a natur camfanteisio rhywiol ar blant mewn ardaloedd lleol. Cychwynwyd yr ymchwiliad yn dilyn euogfarnau Rochdale, ac mae'n nodi eu bod wedi dod i gynrychioli'r ffenomen ehangach o feithrin perthynas leol; gan ei fod yn cynnwys rhwydwaith mawr, merched agored i niwed rhwng 12 a 16 oed oedd y dioddefwyr ac roedd y cam-drinwyr o ethnigrwydd Asiaidd neu Asiaidd Brydeinig ac yn trosglwyddo'r dioddefwyr o un cam-drinydd i'r llall. Anogodd yr adroddiad asiantaethau swyddogol i gydnabod model o feithrin perthynas leol "dynion o dras Pacistanaid yn targedu merched Gwyn ifanc", gan rybuddio yn erbyn canolbwyntio ar un model penodol yn unig a pheidio â stereoteipio troseddwr sydd mewn perygl o golli patrymau eraill o gam-drin sy'n digwydd, a gwneud gwaith pellach i sicrhau bod plant o bob hil yn cael eu cefnogi i roi gwybod am gamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Mae Swyddfa'r Comisiynydd Plant yn cyhoeddi **"Pe bai rhywun wedi gwrando"**²⁵. Roedd gan yr adroddiad wyth argymhelliad a oedd yn cynnwys: adolygu'r diffiniad o gamfanteisio rhywiol ar blant; cyflawni protocolau rhannu gwybodaeth y cytunwyd arnynt yn genedlaethol ac yn lleol; sicrhau bod addysg perthynas a rhyw yn cael ei haddysgu ym mhob ysgol fel rhan o raglen lechyd, Gofal a Chymunedau; sicrhau cydymffurfiaeth ar lefel leol â chanllawiau statudol Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant yr Adran Addysg; a phwysigrwydd casglu data amlder i alluogi cynllunio ar lefel leol. Mae'r adroddiad yn nodi rhywfaint o arfer da lleol ond yn nodi bod problemau difrifol o hyd i fynd i'r afael â chamfanteisio rhywiol ar blant. Mae'n cynnig fframwaith newydd, 'Gweler Fi, Clywch Fi', ar gyfer y rhai hynny sy'n comisiynu, yn cynllunio neu'n darparu gwasanaethau amddifynol.

²⁴ Pwyllgor Dethol Materion Cartref. (2013). *Camfanteisio'n rhywiol ar blant a'r ymateb i feithrin perthynas amhriodol yn leol*. Ar gael yn:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmselect/cmhaff/68/6802.htm>

²⁵ Swyddfa Comisiynydd y Plant. (2013). *Pe bai rhywun wedi gwrando: Ymchwiliad i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant mewn Gangiau a Grwpiau – Adroddiad Terfynol*. Ar gael yn:

https://www.childrenscommissioner.gov.uk/wp-content/uploads/2017/07/If_only_someone_had_listened.pdf

Mae'r Swyddfa Gartref yn cymryd drosodd gyfrifoldeb dros bolisi camfanteisio rhywiol ar blant gan yr Adran Addysg ac mae grŵp newydd wedi'i sefydlu i arwain gwaith trawslywodraethol arno, sef y **Grŵp Cenedlaethol ar Drais Rhywiol yn erbyn Plant a Phobl Agored i Niwed (SVACV)**. Wedi'i gydlyn gan y Swyddfa Gartref, mae aelodaeth y grŵp yn cynnwys partneriaid allweddol fel yr heddlu, Gwasanaeth Erlyn y Goron (CPS), adrannau'r llywodraeth ac arbenigwyr fel y Ganolfan Camfanteisio ar Blant a'u Diogelu Ar-lein, Barnardo's, Rape Crisis a'r NSPCC. Cynhyrchodd SVACV gynllun gweithredu ym mis Gorffennaf 2013 gyda 46 o gamau gweithredu²⁶ gan gynnwys: mwy o waith i ddeall agweddau troseddau sy'n cyflawni camfanteisio rhywiol ar blant a themâu cylchol troseddau CSE; codi ymwybyddiaeth o CSE; treialu ffyrdd newydd o gefnogi dioddefwyr; cefnogi cymunedau penodol yr effeithir arnynt gan CSE; a chyflwyno arolygiad ar y cyd gan Arolygiaeth Heddlu Ei Mawrhydi (HMIC) ac Arolygiaeth Gwasanaeth Erlyn y Goron Ei Mawrhydi (HMCPSI) ar ymchwilio ac erlyn CSE. Nododd ail gynllun gweithredu terfynol yn 2015²⁷ gynlluniau hyd at 2017 (mwy isod).

Mae Cynllun Hawl Dioddefwyr i Adolygu wedi'i sefydlu, gan gynnwys y Panel Adolygu Cam-drin Rhywiol Plant ar gyfer achosion cyn 2013 Cyhoeddir **Canllawiau ar Erlyn Achosion o Gam-drin Rhywiol Plant**²⁸ a sefydlir unedau Treisio a Throseddau Rhywiol Difrifol (RASSO) o fewn pob ardal CPS.

Mae'r llywodraeth yn ymateb i adroddiad y Pwyllgor Materion Cartref 2013²⁹ drwy ymrwymo i ddilyn llawer o'r argymhellion gan gynnwys: casglu data a rhannu gwybodaeth gwell, hyfforddiant gwell ar gam-drin rhywiol plant i'r rhai o fewn y system cyfiawnder troseddol fel nad yw dioddefwyr yn cael eu gweld fel cydweithredwyr yn eu cam-drin, a chefnogaeth well i ddioddefwyr.

Ar argymhelliad y pwyllgor ynghylch sicrhau cysondeb mewn data, mae'n dweud mai mater i Fyrddau Diogelu Plant Lleol unigol yw penderfynu sut i gasglu a choladu data lleol. Ar yr argymhelliad bod ardaloedd lleol yn cyhoeddi adroddiad blynyddol i asesu graddfa a natur cam-drin rhywiol plant yn eu hardal leol, mae'r llywodraeth yn dweud y byddai hyn yn ddiblygu ymdrech gan y byddai gwaith ar y maes hwn yn cael ei gynnwys yn eu hadroddiad blynyddol. Ar ei chanfyddiadau ar ethnigrwydd, mae'r llywodraeth yn dweud ei bod yn nodi canfyddiadau'r Pwyllgor.

Mewn ymateb i argymhelliad adolygiad Munro, mae'r llywodraeth yn diweddarau **Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant**³⁰.

Mae Channel 4 yn rhyddhau rhaglen ddogfen ddilynol o'r enw "The Hunt for Britain's Sex Gangs". Dilynodd y rhaglen waith tîm Ymgyrch Chalice yn Telford rhwng 2010 a

²⁶ Y Swyddfa Gartref. (2013). *Grŵp Cenedlaethol Trais Rhywiol yn erbyn Plant a Phobl sy'n Agored i Niwed. Adroddiad Cynnydd a Chynllun Gweithredu'r Grŵp Cenedlaethol*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/sexual-violence-against-children-and-vulnerable-people-national-group>

²⁷ Y Swyddfa Gartref. (2015). *Adroddiad Cynnydd a Chynllun Gweithredu Grŵp Cenedlaethol Trais Rhywiol yn erbyn Plant a Phobl Agored i Niwed 2015*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7f634e40f0b6230268f321/Sexual_Abuse_Action_plan_5th.pdf.

²⁸ Gwasanaeth Erlyn y Goron. (2025) *Cam-drin Rhywiol Plant: Canllawiau ar Erlyn Achosion o Gam-drin Rhywiol Plant*. Ar gael yn: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/child-sexual-abuse-guidelines-prosecuting-cases-child-sexual-abuse>

²⁹ Y Swyddfa Gartref (2013). *Camfanteisio Rhywiol ar Blant a'r Ymateb i Dreisio Lleol. Ymateb y llywodraeth i'r ail adroddiad o sesiwn y Pwyllgor Materion Cartref 2013-14 HC 68*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a75ad2d40f0b67f59fcebde/8705.pdf>.

³⁰ Yr Adran Addysg (2013). *Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20130403204422/https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/Working%20Together%202013.pdf>

diweddgo'r treialon yn 2012. Mae hyn yn dilyn eu rhaglen ddogfen Dispatches yn 2011 'Britain's Sex Gangs'.

2014

Mae gan Peterborough bum treial troseddol ar wahân ar draws 2014 – 2015

sy'n arwain at 10 diffynnydd yn cael eu cael yn euog o 59 o droseddau, gan gynnwys treisio ac ymosodiad rhywiol, yn erbyn 15 o blant. Mae'r dynion, a oedd o gefndiroedd ethnig Asiaidd a Dwyrain Ewrop, yn cael eu heuogfarnu trwy Ymgyrch Erle. Mae hon yn fenter ar y cyd gan Heddlu Swydd Gaergrawnt a Chyngor Dinas Peterborough, a ddechreuodd yn 2013 yn dilyn achosion Rotherham a Rochdale, lle rhybuddiwyd yr heddlu am gam-drin tebyg yn digwydd yn Peterborough. Mae Cadeirydd Bwrdd Diogelu Plant Peterborough yn cynnal **adolygiad annibynnol** o'r ymateb amlasiantaethol, gan adrodd yn 2016.

Mae saith dyn yn cael eu heuogfarnu ym Mryste fel rhan o Ymgyrch Brooke.

Mae troseddau'n cynnwys treisio, achosi neu annog puteindra plant, gweithredoedd rhywiol gyda phlant a masnachu pobl. Cynhelir Adolygiad Achos Difrifol³¹ nad yw'n canfod methiannau endemig, ond mae'n nodi nifer o gryfderau a rhai meysydd i'w gwella. O ran y troseddwyr, dywedir eu bod i gyd o gefndir ethnig Somalia, ac nad oedd yn bosibl "archwilio effaith y cyd-destun cefndirol hwn ar eu datblygiad eu hunain ond mae'n faes y dylid ei ystyried. Fodd bynnag, ni allai'r adolygiad ddod o hyd i unrhyw dystiolaeth bod eu tarddiad ethnig yn nodwedd allweddol; roeddent yn grŵp amrywiol nad oedd ganddynt unrhyw gysylltiadau amlwg."

Yn dilyn achos cam-drin rhywiol Jimmy Savile a'r ymchwiliadau dilynol i ffigurau a sefydliadau amlwg am eu cyfranogiad mewn cam-drin rhywiol, **mae grŵp trawsbleidiol o ASau yn galw ar y llywodraeth i sefydlu ymchwiliad annibynnol i gam-drin rhywiol plant hanesyddol o fewn y llywodraeth a sefydliadau eraill.**

Cyhoeddir **Ymchwiliad Annibynnol yr Athro Alexis Jay i Gam-fanteisio Rhywiol ar Blant yn Rotherham 1997 – 2013**³². Mae'r adroddiad yn canfod bod o leiaf 1,400 o ferched dan oed wedi cael eu cam-drin rhwng 1997 a 2013 yn bennaf gan ddynion o ethnigrwydd Pacistanaidd. Mae hi'n datgan "mewn ychydig dros draean o achosion, roedd plant yr effeithiwyd arnynt gan gam-fanteisio rhywiol yn hysbys i wasanaethau o'r blaen oherwydd amddiffyn plant ac esgeulustod".

Mae Estyn yn cyhoeddi adroddiad arolygu o wyth awdurdod lleol, **Camfanteisio rhywiol ar blant: ni allai ddigwydd yma, a allai?**³³. Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar greu darlun cliriach o ba mor dda y mae awdurdodau lleol a'u partneriaid yn cyflawni eu dyletswydd i atal camfanteisio rhywiol ar blant yn eu

hardal. Mae'n galw adroddiad Jay ar gamfanteisio rhywiol ar blant yn Rotherham yn "alwad deffro". Mae'n nodi heriau sy'n ymwneud â diffyg strategaethau lleol ar gamfanteisio rhywiol ar blant, yr angen am ddata cenedlaethol a lleol ar gamfanteisio rhywiol ar blant, diffyg cyflawni mewn partneriaeth.

³¹ Bwrdd Diogelu Plant Bryste. (2016). *Adolygiad Achos Difrifol Brooke i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant. Nodi'r cryfderau a'r bylchau yn yr ymatebion amlasiantaeth i gamfanteisio'n rhywiol ar blant er mwyn dysgu a gwella. Adroddiad Terfynol. Bwrdd Diogelu Plant Bryste*. Ar gael yn:

<https://bristolsafeguarding.org/media/1213/brooke-overview.pdf>

³² Jay, A. (2014). *Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Rotherham (1997–2013)*. Llundain: Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn : <https://www.therham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham>

³³ Estyn. (2014). *Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant: Ni allai Ddigwydd yma, A allai?* Manceinion: Estyn. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7e18b8e5274a2e8ab45d19/The_20sexual_20exploitation_20of_20children_20it_20couldn_E2_80_99t_20happen_20here_2C_20could_20it.pdf

Mae'r Ysgrifennydd Cartref, Theresa May, yn cyhoeddi **panel annibynnol** i weld a oedd sefydliadau a chyrrff wedi cymryd o ddifrif eu dyletswydd gofal i amddiffyn plant rhag cam-drin rhywiol. Yn 2015, caiff hyn ei drawsnewid yn ymchwiliad statudol (mwy isod).

Lansir Ymgyrch Hydrant i gydlyn nifer o ymchwiliadau cam-drin rhywiol plant nad ydynt yn ddiweddar ledled y DU. Mae hyn yn dilyn y llif o honiadau o gam-drin hanesyddol yn dilyn sgandal Jimmy Savile a thystiolaeth gynyddol o fethiannau nifer o sefydliadau.

2015

Dedfrydir chwe dyn o ethnigrwydd Asiaidd am gam-fanteisio'n rhywiol ar blant yn Aylesbury gan gynnwys troseddau treisio a phuteindra plant a gyflawnwyd rhwng 2006 a 2012. Cychwynnir Adolygiad Achos Difrifol gan Gyngor Sir Buckinghamshire yn 2013, ochr yn ochr ag '**Adolygiad Achos Difrifol: Cam-fanteisio'n Rhywiol ar Blant 1998–2016**'.

Erlynnir y cylch cam-drin rhywiol ar blant Banbury - grŵp o chwe dyn a gyflawnodd droseddau rhywiol difrifol yn erbyn merched dan oed, a ddatgelwyd gan aelod o Ymgyrch Kingfisher. Fe'u ceir yn euog o droseddau gan gynnwys treisio a gweithgaredd rhywiol gyda phlentyn dros gyfnod yn ymestyn o 2009 i 2014. **Mewn adroddiadau newyddion nid oes sôn am ethnigrwydd y diffynyddion ond yn y lluniau mae un o'r diffynyddion yn Wyn ac nid yw'r gweddill.** Ni chynhelir Adolygiad Achos Difrifol penodol.

Comisiynir **Adolygiad Achos Difrifol i gamfanteisio rhywiol ar blant yn Newcastle-upon-Tyne** ar ôl iddo ddod i'r amlwg bod cannoedd o ddioddefwyr camfanteisio rhywiol o bosibl gan gynnwys plant ac oedolion agored i niwed.

Cyhoeddir adolygiad achos difrifol gan Bartneriaeth Diogelu Plant Swydd Rydychen i gamfanteisio rhywiol ar blant a ddatgelwyd trwy Operation Bullfinch³⁴. Mae'n canfod y gallai cymaint â 373 o blant fod wedi bod yn ddioddefwyr camfanteisio rhywiol ar blant ac yn **canfod gwallau difrifol yng**

ngweithredoedd yr heddlu a'r gwasanaethau cymdeithasol. Mae'r adroddiad yn argymhell ymchwil pellach i pam roedd cyfran sylweddol o'r bobl a gafwyd yn euog o "dreftadaeth Pacistanaidd a/neu Fwslimaidd". Mae'n canfod nad oedd llawer o ddealltwriaeth o gamfanteisio rhywiol ar blant yn Swydd Rydychen o 2005-2010 ac ond ychydig o gamau i atal meithrin perthynas amhriodol ar y stryd. Mae'r SCR yn argymhell ymchwilio i'r rhesymau posibl dros gyfranogiad anghymesur troseddwyd o gefndir ethnig neu ddiwylliannol Pacistanaidd a/neu Fwslimaidd mewn camfanteisio rhywiol ar blant ar sail grŵp, gan ddatgan "gyda chyfran sylweddol o'r rhai a geir yn euog yn genedlaethol o gamfanteisio rhywiol ar blant grŵp o dreftadaeth Pacistanaidd a/neu Fwslimaidd, dylai adrannau llywodraeth perthnasol ymchwilio i pam mae hyn yn wir, er mwyn arwain strategaethau atal."

Yn dilyn ymgyrch yn y Birmingham Mail, mae Heddlu Gorllewin Canolbarth Lloegr yn cyhoeddi Proffil Problem Camfanteisio Rhywiol ar Blant ('Proffil Problem, Ymgyrch Amddiffyn')³⁵ gyda gwybodaeth gan saith awdurdod lleol y rhanbarth. Mae'n manylu ar sut mae gan gangiau meithrin perthynas amhriodol ar y stryd a meithrin perthynas ar-lein 'debygrwydd sylweddol' â Rotherham. O'r 75 o bobl dan amheuaeth o feithrin perthynas a nodwyd, mae cyfran fawr o gefndir ethnig Pacistanaidd (62%), 12% yn Wyn a 5% yn Affricanaidd-Caribïaidd. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi bod bron i 500 o blant yn Birmingham a Gorllewin Canolbarth Lloegr wedi'u nodi fel dioddefwyr camfanteisio rhywiol ar blant neu eu bod mewn perygl o gamfanteisio rhywiol ar blant. Mae adroddiadau cyfryngau lleol yn nodi "Roedd yr heddlu'n gwybod bod gangiau meithrin perthynas yn targedu ysgolion Birmingham

³⁴ Bwrdd Diogelu Plant Swydd Rydychen. (2015). *Adolygiad Achos Difrifol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Swydd Rydychen: o Brofiadau Plant A, B, C, D, E ac F*. Bwrdd Diogelu Plant Swydd Rydychen. Ar gael yn: <https://www.oscb.org.uk/wp-content/uploads/Serious-Case-Review-into-Child-Sexual-Exploitation-in-Oxfordshire-FINAL-Updated-14.3.15.pdf>

³⁵ Nid yw'r adroddiad hwn ar gael i'r cyhoedd mwyach.

bum mlynedd yn ôl ond ni wnaethant rybuddio'r cyhoedd. Mae dogfennau cyfrinachol hefyd yn dangos bod heddlu Gorllewin Canolbarth Lloegr yn bryderus am densiynau cymunedol oherwydd cysylltiadau â dynion Pacistanaidd."

³⁶

Mae Swyddfa'r Comisiynydd Plant yn cyhoeddi adroddiad dilynol blwyddyn, "**Os nad yw'n well, nid dyma'r diwedd**"³⁷. Wrth adolygu cynnydd yn erbyn yr argymhellion blaenorol, mae'r adroddiad yn canfod: "Mae llawer o asiantaethau wedi cymryd camau tuag at weithredu'r argymhellion yn llawn ac rydym yn hyderus bod mesurau i amddiffyn plant rhag camfanteisio rhywiol yn llawer mwy cadarn o ganlyniad. Fodd bynnag, mae nifer o argymhellion yn parhau nad ydynt wedi'u gweithredu o gwbl neu lle mae cynnydd yn anfoddhaol sy'n golygu bod plant a phobl ifanc yn parhau i fod mewn perygl. Rhaid gweithredu'r holl argymhellion yn llawn er mwyn rhoi'r lefel amddiffyniad fwyaf posibl i blant." Mae'r adroddiad yn nodi problemau gyda rhannu gwybodaeth rhwng asiantaethau sy'n rhoi plant mewn perygl. Anfonir llythyr gan y llywodraeth at arweinwyr awdurdodau lleol, Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Plant, Comisiynwyr Heddlu a Throseddu, Byrddau Diogelu Plant Lleol a Byrddau Iechyd a Llesiant a meddygon teulu i egluro pryd a sut y gellir a sut y dylid rhannu gwybodaeth bersonol ag asiantaethau eraill at ddibenion amddiffyn plant. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi digwyddiad "troseddoli plant am droseddau bach."

Yn genedlaethol, mae'r **Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA)** yn cyhoeddi 12 ymchwiliad ar wahân gan gynnwys un i gam-drin plant gan rwydweithiau trefnedig.

Cyhoeddir **Adroddiad Louise Casey ar Arolygiad Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham**³⁸. Mae'n canfod nad yw'r Cyngor yn 'addas at y diben' yn rhannol oherwydd ei fethiannau yn y gorffennol a'r presennol i dderbyn, deall a mynd i'r afael â cham-drin plant yn rhywiol a chaniatáu diwylliant o fwlio a gwadu. Mae cabinet y Cyngor yn ymddiswyddo ar unwaith, ac mae'r cyngor yn cael ei gymryd o dan reolaeth Comisiynwyr a benodir gan y llywodraeth.

Mae'r Prif Weinidog, David Cameron, yn cynnal **uwchgynhadledd ar gam-drin plant yn rhywiol** ac yn cyhoeddi adroddiad/cynllun gweithredu gan y Swyddfa Gartref ar **Fynd i'r Afael â Cham-drin Plant yn Rhywiol**³⁹. Mae'r cynllun gweithredu yn cyhoeddi nifer o gamau y bydd y llywodraeth yn eu cymryd. Mae hyn yn cynnwys sefydlu tasglu cenedlaethol newydd i helpu awdurdodau lleol pan fydd cam-drin plant yn rhywiol yn bryder penodol gyda chyngor arbenigol ar waith cymdeithasol, gorfodi'r gyfraith ac iechyd. Mae hefyd yn sefydlu canolfan arbenigedd newydd i nodi a rhannu tystiolaeth o ansawdd uchel ar yr hyn sy'n gweithio i fynd i'r afael â cham-drin plant yn rhywiol. Mae'r rhaglen waith newydd wedi'i hymgorffori yn y **Grŵp Cenedlaethol Trais Rhywiol yn erbyn Plant a Phobl sy'n Agored i Niwed (SVACV)** presennol ac yn cael ei oruchwylio gan Weinidogion. **Cyhoeddir adroddiad cynnydd ar y Cynllun Gweithredu yn 2017**⁴⁰. Mae'n nodi bod 90 y cant o holl gamau gweithredu 2015 wedi'u cyflawni ac yn honni ein bod "[wedi] cyflawni newid sylweddol yn yr ymateb i gamfanteisio rhywiol ar blant." ac "rydym wedi mynd i'r afael â'r diwylliant o wadu o fewn proffesiynau ynghylch graddfa a natur y drosedd hon. Mae mwy o ddioddefwyr a goroeswyr cam-drin bellach yn cael eu hadnabod ac yn cael

³⁶ Oldham, J. (2015) 'Roedd yr heddlu'n gwybod bod gangiau meithrin perthynas amhriodol yn targedu ysgolion Birmingham bum mlynedd yn ôl ond ni wnaethant rybuddio'r cyhoedd', Birmingham Mail, 24 Mehefin. Ar gael yn: <https://www.birminghammail.co.uk/news/midlands-news/police-knew-grooming-gangs-were-9518461>

³⁷ Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2015). "Os nad yw'n well, nid dyma'r diwedd" – Ymchwiliad i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant mewn Gangiau a Grwpiau: Blwyddyn yn ddiweddarach. Llundain: Swyddfa Comisiynydd y Plant. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/07/If-its-not-better-its-not-the-end.pdf>

³⁸ Casey, L. (2015). Adroddiad arolygiad Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Llundain: Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a8152f4ed915d74e33fd945/46966_Report_of_Inspection_of_Rotherham_WEB.pdf

³⁹ Llywodraeth EM. (2015). Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant. Llundain: Swyddfa'r Cabinet. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408604/2903652_RotherhamResponse_acc2.pdf.

⁴⁰ Y Swyddfa Gartref. (2017). Adroddiad Cynnydd Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/592588/Tackling_Child_Sexual_Exploitation_-_Progress_Report_web_.pdf

yr amddiffyniad a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt. Mae agweddau diwylliannol wedi newid fel nad yw dioddefwyr bellach yn cael eu beio am eu cam-drin."

Yn yr un flwyddyn, mae SVACV yn cyhoeddi ail gynllun gweithredu terfynol⁴¹. Mae hyn yn cynnwys camau gweithredu i: adolygu'r diffiniad o gamfanteisio rhywiol ar blant mewn ymarfer proffesiynol; sicrhau bod pob asiantaeth yn casglu'r un data i greu proffiliau lleol i'w helpu i dargedu aflonyddwch ac ymchwilio i droseddu; adolygu cynllun gweithredu camfanteisio rhywiol ar blant yr Heddlu; ac adolygu'r hyn a wyddom am droseddwyd rhyw ar blant a'r cymhellion dros droseddu.

Mae'r DfE yn cyhoeddi canllawiau statudol Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant. Mae hyn yn dweud y dylai ardaloedd gynnal asesiadau rheolaidd ar effeithiolrwydd ymatebion partneriaid y Bwrdd i gamfanteisio rhywiol ar blant a chynnwys gwybodaeth yn yr adroddiad am ganlyniad yr asesiadau hyn.

Mae'r DfE yn cyhoeddi'r canllawiau Beth i'w wneud os ydych chi'n poeni bod plentyn yn cael ei gam-drin. Cyngor i ymarferwyr⁴². Mae hyn i helpu ymarferwyr i nodi arwyddion cam-drin ac esgeulustod plant a deall pa gamau i'w cymryd. Mae'n cynnwys adran ar gam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

2016

Mae Bwrdd Diogelu Plant Peterborough yn cyhoeddi **'Trosolwg o'r ymateb amlasiantaeth i gamfanteisio rhywiol ar blant yn Peterborough'**⁴³ rhwng 2010-16 i nodi gwersi o Ymgyrch Erle. Mae'r canfyddiadau'n gadarnhaol ar y cyfan gydag argymhellion yn canolbwyntio ar sicrhau dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn, archwiliad o ymyriadau cyfredol ac adolygu 'gweithdrefnau ar goll o'r cartref'.

Mae Pwyllgor Craffu Cyngor Telford a Wrekin yn cyhoeddi **'Gweithio Aml-Asiantaeth yn erbyn CSE'**⁴⁴, a gydnabu "er gwaethaf llwyddiant Operation Chalice, mae'n amlwg bod CSE yn dal i ddigwydd yn Telford Wrekin". Mae'r AS Lleol yn galw am ymchwiliad cyhoeddus dan arweiniad y llywodraeth i gamfanteisio rhywiol ar blant yn Telford. Mae hyn yn ysgogi llythyr gan arweinydd y cyngor at yr Ysgrifennydd Cartref i ddweud "*nad oes angen*" ymchwiliad pellach gan fod IICSA eisoes wedi ymrwmo i edrych ar Telford fel rhan o'u hymchwiliad ehangach ac mae'r ardal wedi cael arolygiadau Estyn yn ddiweddar. Mae'r llythyr wedi'i gydlofnodi gan Brif Swyddog Grŵp Comisiynu Clinigol Telford Wrekin, Cadeirydd Bwrdd Diogelu Plant Lleol Telford a Wrekin a Chomisiynydd Heddlu a Throseddu Gorllewin Mercia.

Mae dau ddyn o Dwrci wedi'u carcharu am droseddau rhywiol (treisio ac ymosodiad rhywiol) yn erbyn chwe merch yng Ngwlad yr Haf. Canfu Ymgyrch **Fenestra** droseddau a ddigwyddodd rhwng 2010 - 2014. Cafodd y dioddefwyr eu heffeithio'n gorfforol, yn rhywiol ac yn emosiynol. cam-drin fel rhan o berthynas reoli. Rhoddodd dau o blant enedigaeth i blant un o'r troseddwyd yn 2012. Comisiynir **Adolygiad Achos Difrifol** i adolygu'r ymateb amlasiantaethol.

⁴¹ Y Swyddfa Gartref. (2015). *Adroddiad Cynnydd a Chynllun Gweithredu Grŵp Cenedlaethol Trais Rhywiol yn erbyn Plant a Phobl Agored i Niwed 2015*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7f634e40f0b6230268f321/Sexual_Abuse_Action_plan_5th.pdf

⁴² Yr Adran Addysg. (2015). *Beth i'w wneud os ydych chi'n poeni bod plentyn yn cael ei gam-drin: Cyngor i ymarferwyr*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael o:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a80597640f0b62302692fa1/What_to_do_if_you_re_worried_a_child_is_being_abused.pdf

⁴³ Bwrdd Diogelu Plant Peterborough. (2016). *Trosolwg o'r ymateb amlasiantaeth i gamfanteisio rhywiol ar blant yn Peterborough*. Bwrdd Diogelu Plant Peterborough. Ar gael yn: <https://democracy.peterborough.gov.uk/documents/s29356/8%20-%20App%201%20An-Overview-of-the-Multi-agency-response-to-CSE-in-Peterborough%20-%20COTISC.pdf>

⁴⁴ Cyngor Telford Wrekin. (2016). *Adroddiad terfynol: Adolygiad craffu o waith amlasiantaeth yn erbyn CSE*. https://www.telford.gov.uk/downloads/file/4499/final_report_scrutiny_review_of_multi-agency_working_against_cse

Mae deuddeg dyn o ethnigrwydd Asiaidd o Keighley yn Bradford wedi'u heuogfarnu o dreisio merch ifanc agored i niwed a oedd yn 13 oed pan ddechreuodd y cam-drin ac a ymosodwyd arni dro ar ôl tro dros gyfnod o 13 mis, rhwng 2011 a 2012.

Yn dilyn ymddiswyddiadau'r tri Chadeirydd cyntaf, penodwyd Alexis Jay i Gadeirio'r Ymchwiliad Annibynnol cenedlaethol i Gam-drin Plant yn Rhywiol.

Mae'r llywodraeth yn cyhoeddi **cynllun diwygio pum mlynedd ar gyfer gofal cymdeithasol plant** (gan adeiladu ar argymhellion o Adolygiad Munro). Mae'n cyhoeddi ***Rhoi plant yn gyntaf: ein gweledigaeth ar gyfer gofal cymdeithasol plant***⁴⁵ sy'n **amlygu pwysigrwydd ymateb i'r bygythiad sy'n dod i'r amlwg o gam-drin rhywiol gan gangiau.**

Mae'r DfE yn cyhoeddi y bydd yn ariannu'r **Uned Ymateb CSE, a ddarperir gan Rwydwaith NWG**⁴⁶ (gynt Y Grŵp Gwaith Cenedlaethol ar gyfer Plant a Phobl Ifanc y Camfanteisiwyd arnynt yn Rhywiol). Mae hon yn fenter tair blynedd sy'n cynnig cymorth, cefnogaeth ac adnoddau wedi'u teilwra i ardaloedd lleol, gan eu cefnogi i ymateb yn briodol i gam-drin plant yn rhywiol. Mae'n cynnwys llinell gymorth, porth gwybodaeth ar-lein, a chysiau hyfforddi.

2017

Mae'r BBC yn darlledu'r ddrama deledu *Three Girls*, ar gam-drin Rochdale.

Mae'r BBC yn darlledu rhaglen ddogfen *The Betrayed Girls* sy'n canolbwyntio ar gam-drin Rochdale.

Mae **Maer Manceinion Fwyaf, Andy Burnham, yn comisiynu adolygiad annibynnol** i archwilio'r ffordd y mae achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu trin yn ardal Manceinion Fwyaf. Cynhaliwyd yr adolygiadau gan Malcolm Newsam, arbenigwr blaenllaw ar amddiffyn plant a Gary Ridgway, cyn uwch swyddog heddlu, ac fe'u cyhoeddwyd mewn tair rhan (mwy isod).

Yn Newcastle, mae Ymgyrch Sanctuary ac Ymgyrch Shelter yn euogfarnu 18 o bobl (gan gynnwys un fenyw) am gam-drin merched yn eu harddegau a menywod ifanc yn rhywiol rhwng 2010 a 2014. Mae'r dynion o dras Albanaidd, Cwrdaidd, Bangladeshi, Twrcaidd, Iraniaidd, Iracaidd, Dwyrain Ewropeaidd a Phacistaniaidd rhwng 27 a 44 oed. Mae'r dioddefwyr yn amrywio o ran oedran o 13 i 25. Mae'r gang wedi'i euogfarnu o bron i 100 o droseddau i gyd gan gynnwys treisio, puteindra plant, cyflenwi cyffuriau i dioddefwyr a masnachu ar gyfer camfanteisio'n rhywiol. Mae Bwrdd Diogelu Plant Newcastle a Bwrdd Diogelu Oedolion yn comisiynu **Adolygiad Achos Difrifol** ar y cyd.

Cyhoeddir Adolygiad Achos Difrifol Operation Fenestra Gwlad yr Haf⁴⁷. Mae'n dilyn o'r camfanteisio'n rhywiol ar blant rhwng 2010 a 2014 a arweiniodd at euogfarnau am droseddau rhywiol yn erbyn 6 o blant yn 2016. Mae'n canfod bod 14 cyfle wedi'u colli i ddatgelu camfanteisio'n rhywiol ar blant, ac yn beirniadu'r gwasanaethau cymdeithasol am beidio ag ymchwilio i bryderon pan oedd y merched yn

⁴⁵ Yr Adran Addysg (2016). *Rhoi Plant yn Gyntaf Cyflawni Ein Gweledigaeth ar gyfer Gofal Cymdeithasol Rhagorol i Blant*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a804b0f40f0b62305b8a4d6/Putting_children_first_delivering_vision_excellent_childrens_social_care.pdf

⁴⁶ Hayes, D. (2016). "Mae'r Llywodraeth yn lansio uned ymateb arbenigol CSE", *Plant a Phobl Ifanc Nawr*, 13 Medi. Ar gael yn: <https://www.cypnow.co.uk/content/news/government-launches-specialist-cse-response-unit/>

⁴⁷ Bwrdd Diogelu Plant Gwlad yr Haf. (2017). *Adolygiad Achos Difrifol Fenestra i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant: Nodi'r Cryfderau a'r Bylchau yn yr Ymatebion Amlasiantaeth i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant er mwyn Dysgu a gwella*. NSPCC. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/filetransfer/2017SomersetFenestraOverview.pdf?filename=CC18C70DB7C8C3D49403BB94EB176F95207E5F66235DCA89651F5ED2BA5DA9311A353B626FC51241A3DF9A45C056BB561AA6D75248562B86B0C6017322EF2637689777AE0C528933A231F4B660AFC7F9D1FF6C519DBD8C00E28C8865B4DF129A1F DataSetName=LIVEDATA>

cael eu gwneud yn feichiog dro ar ôl tro. Ymwelwyd ag un ferch gan ei cham-driniwr tra roedd hi'n glaf mewnol mewn ysbyty iechyd meddwl yng Ngwlad yr Haf a daeth yn feichiog o ganlyniad.

Cyhoeddir **Adolygiad Achos Difrifol Cyngor Sir Buckingham**⁴⁸ yn dilyn erlyniadau am gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Aylesbury yn 2015, ac mae'n canfod **had oedd asiantaethau wedi'u cyfarparu i roi cyngor na chefnogaeth i bobl ifanc**, a bod ffocws ar ymddygiad pobl ifanc, yn hytrach na'r broses o feithrin perthynas amhriodol. Hefyd, ni ymatebodd y cyngor yn ddigonol i atgyfeiriadau gan Barnardo's.

Yn dilyn ymrwymiad yng Nghynllun Gweithredu Camfanteisio Rhywiol ar Blant 2015 y Swyddfa Gartref, sefydlir y **Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol**. Wedi'i hariannu gan y Swyddfa Gartref a'i chynnal gan Barnardo's, mae'r Ganolfan (sy'n parhau ar waith heddiw) yn casglu ac yn dadansoddi ymchwil, polisi, ymarfer a phrofiadau goroeswyr presennol i lywio gwaith yn y dyfodol.

Gan gyflawni ymrwymiad blaenorol gan y llywodraeth hefyd, yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus, mae'r DfE yn cyhoeddi diffiniad diwygiedig o gamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn canllawiau newydd **Camfanteisio'n rhywiol ar blant: diffiniad a chanllaw i ymarferwyr**⁴⁹ sydd wedi'i anelu at arweinwyr lleol a gwneuthurwyr penderfyniadau sy'n gweithio i amddiffyn plant rhag camfanteisio'n rhywiol ar blant.

Mae canllawiau'r DfE, **Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant**⁵⁰, wedi'i ailgyhoeddi i ychwanegu'r diffiniad o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ac wedi'i ddiweddarau'n sylweddol ddwywaith arall. Mae'n nodi "Rhaid i fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant fod yn ymdrech ar y cyd. Gall y llywodraeth arwain yr ymateb cenedlaethol. Mae gan awdurdodau lleol, yr heddlu, gwasanaethau plant ac iechyd ddyletswydd statudol i gydweithio i'w nodi a'i ddileu yn eu hardal."

2018

Mae 20 o ddynion, pob un o ethnigrwydd Asiaidd Prydeinig ac yn bennaf Pacistanaidd, yn cael eu heugfarnu yn Huddersfield fel rhan o Ymgyrch Tendersea.

Mae'r euogfarnau'n cynnwys treisio, ymosodiad rhywiol, masnachu pobl at ddibenion camfanteisio'n rhywiol a herwgipio plant. Mae Bwrdd Diogelu Plant Kirklees yn comisiynu Uned Ymateb i Gamfanteisio'n Rhywiol ar blant NWG i gynnal **adolygiad** o ymateb y bartneriaeth bresennol i gamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Yn Wrecsam, mae Ymgyrch Lenten yn sicrhau euogfarnau dau ddyn o gefndir ethnig Teithwyr Gwyn am dreisio, ymosodiad rhywiol a masnachu pobl am resymau rhyw. Dechreuodd yr ymchwiliad yn 2014 yn dilyn pryderon a godwyd gan Wasanaeth Cyfiawnder Sir y Fflint a'r Gwasanaethau Cymdeithasol ynghylch plant yn mynd ar goll ac yn cael eu codi gan faniau. Roedd y troseddswyr yn hysbys i'r heddlu am droseddau fel twyll, byrgleriaeth, a throseddau cerbydau, ond nid am gam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Ni chynhelir Adolygiad Achos Difrifol.

48 Partneriaeth Diogelu Plant Swydd Buckingham. (2017). Adolygiad Achos Difrifol: Camfanteisio Rhywiol ar Blant 1998-2016 [Adroddiad Trosolwg Llawn]. Buckingham: Swydd Buckingham. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=748FE6A7-1764-4D2A-8BBB-B59C1A9659AF>

[searchterm=Serious%20case%20review%3A%20child%20sexual%20exploitation%201998%20%202016%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20 Fields=T Media=%23 Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=5 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt b=B27 Dispfmt f=F13 DataSetName=LIVEDATA](https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=748FE6A7-1764-4D2A-8BBB-B59C1A9659AF)

49 Yr Adran Addysg. (2017). *Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant: Diffiniad a Chanllaw i Ymarferwyr*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/child-sexual-exploitation-definition-and-guide-for-practitioners>

50 Yr Adran Addysg. (2017). *Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant: Canllaw i Weithio Rhyngasiantaethol i Ddiogelu a Hyrwyddo Lles Plant*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael o: <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children--2>

Cyhoeddir **Adolygiad Achos Difrifol i gamfanteisio rhywiol ar blant yn**

Newcastle-upon-Tyne⁵¹. Mae'n gwneud cyfres o argymhellion gan gynnwys galw am fwy o ffocws ar gymhellion y troseddswyr. **Mae'n canfod "gyda'r model penodol hwn o gam-drin, er nad yw credoau unigol y troseddswyr yn hysbys, mae'n ymddangos bod pob un yn dod o ddiwylliant neu gefndir nad yw'n wyn, yn bennaf o leiafrifoedd ethnig Asiaidd/Prydeinig."** Mae'n argymhell bod y llywodraeth yn comisiynu ymchwil ar broffiliau, cymhellion a dylanwadau diwylliannol a chefnidir troseddswyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ac oedolion agored i niwed.

Mae'r Sunday Mirror yn rhedeg stori newyddion ar y dudalen flaen ar Telford o'r enw "Sgandal Cam-drin Plant Gwaethaf Erioed wedi'i Ddatgelu". Mae'r stori'n cynnwys amcangyfrifon o gyffredinolrwydd a hyd camfanteisio'n rhywiol ar blant yn y dref ac yn honni y gallai "hyd at 1,000 o ferched" fod wedi dioddef camfanteisio'n rhywiol yn Telford dros gyfnod o 40 mlynedd. Mae diddordeb yn y cyfryngau yn annog y **Cyngor i ysgrifennu at IICSA, gan ofyn iddynt gyflwyno adolygiad o Telford**, y mae IICSA eisoes wedi ymrwymo i edrych arno fel rhan o'u hymchwiliad ehangach, a gofyn iddynt ystyried a oes angen ymchwiliad penodol sefydliadol â mwy o ffocws i'r ardal. Mae **arweinydd y cyngor hefyd yn ysgrifennu at yr**

Ysgrifennydd Cartref i ofyn iddynt gychwyn ymchwiliad annibynnol i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Telford. Gan nad yw IICSA na'r Swyddfa Gartref yn cytuno, **penderfynodd y cyngor gomisiynu ymchwiliad annibynnol i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Telford eu hunain.**

2019

Yn Bradford a Keighley mae naw dyn Asiaidd wedi'u dedfrydu i gyfanswm o dros 132 mlynedd o garchar am dreisio a chamfanteisio ar ddwy ferch a oedd yn byw mewn cartref plant yn 2008. Mae Partneriaeth Bradford: Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant, yn comisiynu adolygiad i bum achos o gamfanteisio'n rhywiol ar blant dros ddau ddegawd o fewn Ardal Bradford. Mae'n adrodd yn 2021.

Yn Oldham, mae arweinydd Cyngor Oldham a chadeirydd Partneriaeth Diogelu Oldham, yn ysgrifennu ar y cyd at Faer Manceinion Fwyaf a chadeirydd annibynnol Bwrdd Safonau Diogelu Manceinion Fwyaf, **i ofyn am gyfuno adolygiad i arferion diogelu ym mwrdeistref Oldham â gwaith sicrwydd tîm adolygu annibynnol Manceinion Fwyaf** ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant hanesyddol. Derbyniwyd hyn gyda'r adolygiad yn ystyried honiadau a wnaed ar gyfryngau cymdeithasol a gwefan benodol yn gyntaf, a nododd ystod o dystiolaeth ddogfennol.

Mewn ymateb i bryderon cynyddol ynghylch 'gangiau llinellau sirol', mae'r DfE yn cyhoeddi ei bod yn sefydlu'r **rhaplen Gymorth Mynd i'r Afael â Chamfanteisio ar Blant (TCE)** i gryfhau'r dull amlasiantaeth strategol o ymdrin â chamfanteisio ar blant a niwed alldeuluol ar lefel leol. Darparodd y rhaglen gymorth i ardaloedd lleol er ei bod yn canolbwyntio ar amharu ar linellau sirol. Estynnodd y DfE y rhaglen Gymorth Mynd i'r Afael â Chamfanteisio ar Blant (TCE) am flwyddyn arall tan 2022-23 i ddatblygu'r Egwyddorion Ymarfer⁵² sydd ar gyfer pob gweithiwr proffesiynol sy'n gweithio gyda phlant o amgylch gweithio mewn partneriaeth effeithiol wrth ymateb i gamfanteisio ar blant a niwed alldeuluol. Mae'r rhaglen bellach ar gau.

51 Bwrdd Diogelu Plant Newcastle. (2018). *Adolygiad Achos Difrifol ar y Cyd yn Ymwneud ag Ecsbloetio Rhywiol Plant ac Oedolion ag Anghenion Gofal a Chymorth yn Newcastle-upon-Tyne. Bwrdd Diogelu Plant Newcastle a Bwrdd Diogelu Oedolion Newcastle.* Ar gael yn: <https://www.newcastle.gov.uk/sites/default/files/Final%20JSCR%20Report%20160218%20PW.PDF>
52 Ymchwil mewn Ymarfer. (2023). *Egwyddorion Ymarfer ar gyfer Ymateb i Gamfanteisio ar Blant a Niwed Alldeuluol.* Ar gael yn: <https://tce.researchinpractice.org.uk/practice-principles-for-responding-to-child-exploitation-and-extra-familial-harm/>

Mae'r Swyddfa Gartref yn cyhoeddi ei **Phecyn Cymorth Tarfu ar Gamfanteisio ar Blant**⁵³ gyda'r bwriad o roi gwybodaeth i weithwyr proffesiynol rheng flaen am gamfanteisio troseddol a rhywiol a'r opsiynau deddfwriaethol ar gyfer mynd i'r afael ag ef, gan ehangu'r fframwaith i gamfanteisio yn gyffredinol. Diweddarwyd y pecyn cymorth yn 2022⁵⁴. Mae'n amlygu pwysigrwydd creu darlun cywir o natur a graddfa camfanteisio ar blant mewn ardaloedd lleol ac ar draws sawl lleoliad, ac yn rhoi cyngor ar sut i wneud hynny, gan gynnwys trwy rannu gwybodaeth yn effeithiol ac yn rhagweithiol rhwng partneriaid. Mae'n nodi y gall gwybodaeth am droseddwyd dan amheuaeth gan gynnwys oedran ac ethnigrwydd, fod yn ddefnyddiol wrth ddatblygu proffil problem.

2020

Cyhoeddir canfyddiadau rhan un o'r **Adolygiad sicrwydd annibynnol o effeithiolrwydd ymatebion amlasiantaeth i gamfanteisio rhywiol ar blant ym Manceinion Fwyaf**⁵⁵. Mae adroddiad Newsam a Ridgway yn ystyried yr ymgyrch a lansiwyd ar ôl marwolaeth merch 15 oed, Victoria Agoglia, ar ôl blynyddoedd o gam-drin. Mae'n canfod bod Ymgyrch Augusta wedi'i chau'n gynamserol oherwydd problemau adnoddau ac nad oedd plant wedi'u diogelu'n ddigonol. Roedd methiannau sylweddol yn yr ymchwiliad a'r ymateb i gam-drin a marwolaeth Victoria, gyda methiannau wrth gyflawni'r amcan gwreiddiol o fynd i'r afael â'r camfanteisio rhywiol eang a difrifol ar blant sy'n derbyn gofal oherwydd nad oedd gwasanaethau lleol yn gweithredu. Canfu hefyd mai ychydig iawn o ganlyniadau cyfiawnder troseddol a ddeilliodd o'r ymgyrch. Hyd yn hyn, nid oes unrhyw asiantaeth wedi'i dwyn i gyfrif am y methiannau hyn.

Mae'r Swyddfa Gartref yn cyhoeddi ei hadroddiad **Nodweddion troseddu Camfanteisio Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp**⁵⁶. Mae'r adroddiad yn canfod bod "ymchwil ar ethnigrwydd troseddwy'r yn gyfyngedig ac yn tueddu i ddibynnu ar ddata o ansawdd gwael. Felly mae'n anodd dod i gasgliadau am wahaniaethau yn ethnigrwydd troseddwy'r, ond mae'n debygol nad oes unrhyw gymuned na diwylliant â thuedd unigryw i droseddu. Mae nifer o astudiaethau wedi nodi gor-gynrychiolaeth o droseddwy'r Asiaidd a Du mewn camfanteisio rhywiol ar blant yn seiliedig ar grŵp. Mae'r rhan fwyaf o'r un astudiaethau yn dangos bod mwyafrif y troseddwy'r yn Wyn. Fodd bynnag, mae ffactorau cymunedol a diwylliannol yn berthnasol i ddeall a mynd i'r afael â throseddu. Mae angen dull o atal, tarfu ac atal troseddu sy'n sensitif i'r cymunedau lle mae troseddu'n digwydd." Yn ei rhagair, mae'r Ysgrifennydd Cartref Priti Patel yn dweud bod yr ymchwil a'r casglu data cyfyngedig ar ethnigrwydd troseddwy'r yn "siomedig" ac yn dweud y bydd ymrwymiad i wella casglu data ar nodweddion troseddwy'r yn cael ei gynnwys yn y Strategaeth Mynd i'r Afael â Cham-drin Plant yn Rhywiol.

2021

Yn **Bradford a Keighley** mae'r olaf o wyth dyn o ethnigrwydd Asiaidd yn cael eu dedfrydu i gyfanswm o 78 mlynedd o garchar am dreisio a chamfanteisio ar ferch 14 oed yn 2008/9. Mae Bradford hefyd yn **cyhoeddi Adolygiad Ymarfer Diogelu Plant Thematig Camfanteisio Rhywiol ar Blant**⁵⁷. Gwnaeth yr Adolygiad **argymhelliad** gan gynnwys gwell gweithio trawsasiantaethol, gwell dealltwriaeth o rôl cyffuriau ac alcohol, asesiad priodol o fregusrwydd plant anabl a gwell cefnogaeth i ddioddefwyr. Dywedodd fod yr adolygiad yn gyfle i ail-lunio sut mae dioddefwyr a

⁵³ Y Swyddfa Gartref. (2019). *Pecyn Cymorth Tarfu ar Gamfanteisio ar Blant*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: https://www.oscb.org.uk/wp-content/uploads/2019/05/6.5120_Child_exploitation_disruption_toolkit.pdf

⁵⁴ Y Swyddfa Gartref. (2019). *Pecyn Cymorth Tarfu ar Gamfanteisio ar Blant*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/63106669e90e076ebfb7f419/Child_Exploitation_Disruption_Toolkit_082022.pdf

⁵⁵ Newsam, M. Ridgway, G. (2020). *Ymgyrch Augusta: adolygiad sicrwydd annibynnol*. Awdurdod Cyfunol Manceinion Fwyaf. Ar gael yn: https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/media/2569/operation_augusta_january_2020_digital_final.pdf

⁵⁶ Y Swyddfa Gartref (2020). *Nodweddion troseddu camfanteisio rhywiol ar blant yn ar sail grŵp*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/group-based-child-sexual-exploitation-characteristics-of-offending>

chyflanwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant mae'r rhai sy'n camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu canfod a'u hymateb ar hyn o bryd gan y system amlasiantaeth, a bod mwy yn cael ei ddysgu a'i ddeall am gyflanwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant. Argymhellodd hefyd fod ymarferwyr yn ymwybodol y gallai newidiadau yn hunaniaeth ddiwylliannol plant fod yn arwydd o orfodaeth, camfanteisio a/neu radicaleiddio ac y dylid dangos chwilfrydedd proffesiynol priodol i gydnabod unrhyw risgiau posibl (ar ôl i ddau o'r dioddefwyr gael eu gorfodi i drosi i Islam yn ystod eu cam-drin) er nad oedd sôn am chwilfrydedd ynghylch diwylliant y cyflawnwr.

Mae'r Swyddfa Gartref yn cyhoeddi'r **Strategaeth Mynd i'r Afael â Cham-drin Plant yn Rhywiol**⁵⁸ sy'n nodi "ymateb system gyfan" i fynd i'r afael â phob math o gam-drin plant yn rhywiol. Mae'n nodi bod "ansawdd a graddfa'r data a gesglir ar nodweddion troseddwr a dioddefwyr, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, ethnigrwydd, yn annigonol" ac yn ymrwmo i ymgysylltu â "phartneriaid cyfiawnder troseddol, academyddion, melinau meddwl, elusennau a gweithwyr proffesiynol rheng flaen ar wella'r ystod o ddata a gesglir ar hyn o bryd, ansawdd y data a gesglir, a thynnu mewnwelediadau o'r data i helpu i amddiffyn plant trwy atal a chanfod troseddau".

Yn dilyn ymrwymiad manifestio yn 2019, a addawodd edrych ar y system ofal i sicrhau bod plant ac oedolion ifanc yn cael y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt; mae'r llywodraeth yn lansio adolygiad annibynnol o ofal cymdeithasol plant. Nod hyn yw codi'r safon ar gyfer plant agored i niwed ledled y wlad. Cynhelir yr adolygiad gan Josh MacAlister.

Mae'r Rhaglen Mynd i'r Afael â Cham-drin Trefnedig (TOE) yn cael ei pheilota ar draws tair uned troseddau trefnedig rhanbarthol yr heddlu. Fe'i sefydlwyd i ddarparu gallu cudd-wybodaeth i helpu heddluoedd i fynd i'r afael â cham-fanteisio a cham-drin oedolion a phlant yn rhywiol, caethwasiaeth fodern a masnachu pobl, troseddau mewnffudo trefnedig a gweithgareddau llinellau sirol. Fe'i cyflwynir yn genedlaethol yn ddiweddarach.

2022

Mae'r Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol yn cyhoeddi'r adroddiad ymchwiliad Cam-fanteisio'n rhywiol ar blant gan rwydweithiau trefnedig⁵⁹. Mae'n canfod na ellid cael darlun cywir o gyffredinolrwydd cam-fanteisio'n rhywiol ar blant o ddata cyfiawnder troseddol na data gofal cymdeithasol plant. Mae'n argymhell y dylai'r llywodraeth gyhoeddi fersiwn well o'i Phecyn Cymorth Tarfu ar Gam-fanteisio ar Blant, gwahardd lleoli pobl 16 a 17 oed sydd mewn perygl o gam-fanteisio'n rhywiol ar blant mewn lleoliadau lled-annibynnol ac annibynnol a bod yn rhaid i heddluoedd ac awdurdodau lleol gasglu data penodol - wedi'u dadgrynhai yn ôl rhyw, ethnigrwydd ac anabledd - ar bob achos hysbys neu a amheuir o gam-fanteisio'n rhywiol ar blant.

Cyhoeddir **Adroddiad Terfynol yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol**⁶⁰. Ymhlith llawer o bethau eraill mae'n galw am gynllun iawndal i ddigolledu dioddefwyr, mae'n canfod bod rhagdybiaeth wallus gan ardaloedd fod camfanteisio rhywiol ar blant ar sail grwpiau 'ar drai' yn seiliedig ar ddata dryslyd ac anghyson a chanfu mai anaml y cofnodwyd y data ar ethnigrwydd dioddefwyr a'r troseddwyd honedig.

Cyhoeddir canfyddiadau rhan dau o **Adolygiad sicrwydd annibynnol Newsam a Ridgway o effeithiolrwydd ymatebion amlasiantaeth i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ym**

⁵⁸ Llywodraeth EF. (2021). Strategaeth Mynd i'r Afael â Cham-drin Plant yn Rhywiol 2021. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/605c82328fa8f545dca2c643/Tackling_Child_Sexual_Abuse_Strategy_2021.pdf

⁵⁹ Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad ymchwiliad i gam-drin plant yn rhywiol gan rwydweithiau trefnedig*. Ar gael yn:

<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221214211258/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/28314/view/child-sexual-abuse-organised-networks-investigation-report-february-2022.pdf>

⁶⁰ Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol*. Llundain: IICSA. Ar gael yn:

https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221215051709/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/31216/view/report-independent-inquiry-into-child-sexual-abuse-october-2022_0.pdf

Manceinion Fwyaf⁶¹, sy'n edrych ar arferion diogelu hanesyddol ym mwrdeistref Oldham. Mae'r adroddiad yn canfod diffygion yn systemau diogelu Heddlu Manceinion Fwyaf a Chyngor Oldham ond dim tystiolaeth o guddio camfanteisio'n rhywiol ar blant.

Cyhoeddir **Ymchwiliad Annibynnol Telford**⁶² mewn pedair cyfrol ac mae'n canfod y gallai hyd at 1,000 o blant fod wedi cael eu camfanteisio'n rhywiol dros bedwar degawd gyda methiannau ar draws asiantaethau. Mae'n canfod bod agweddau cynnar tuag at gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn ddiystyriol a bod ymatebion yn anghydlynol ac yn annigonol, gyda diffyg adnoddau ac arbenigedd. Roedd methiannau cyson gan asiantaethau wrth rannu gwybodaeth a gweithredu ar bryderon a chyfleodd a gollwyd i ymchwilio i gamfanteisio rhywiol ar blant ac amddiffyn plant rhag niwed pellach.

Cyhoeddir yr Adolygiad Annibynnol (MacAlister) o ofal cymdeithasol plant⁶³.

Mae'n canfod bod angen ailosodiad radical o'r system ofal gan symud i ffwrdd o'r system ddiffygiol bresennol sy'n canolbwyntio ar ymyrraeth argyfwng gyda chanlyniadau annerbyniol i blant. Mae'r argymhellion yn cynnwys: gweithredu fframwaith gofal cymdeithasol cenedlaethol i blant i osod cyfeiriad; gwella cyfraniadau amlasiantaeth i amddiffyn plant; gwella ansawdd a chysondeb gwneud penderfyniadau yn y llysoedd; a gwneud achosion yn llai gwrthwynebol. Mae hefyd yn cydnabod bod angen ymateb mwy pwrpasol a chydlynol i fynd i'r afael â niwed y tu allan i'r cartref, fel llinellau sirol, camfanteisio troseddol neu rhywiol neu gam-drin rhwng cyfoedion gan argymhell llwybr amddiffyn plant pwrpasol - trwy Gynllun Diogelwch Cymunedol Plant - fel y gall yr heddlu, gofal cymdeithasol ac eraill ddarparu ymateb cadarn ar gyfer amddiffyn plant.

Mae Ymgyrch Hydrant yn cael ei throsi'n 'rhaglen Hydrant' gyda chylch gwaith ehangach newydd ar draws meysydd cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

2023

Mae 21 o droseddwr wedi'u heuogfarnu am droseddau rhywiol yn erbyn saith o blant 12 oed ac iau, dros bron i ddegawd yn Walsall a Wolverhampton. Mae pob troseddwr o gefndir ethnig Gwyn. Dechreuodd Operation Satchel yn 2014 ar ôl i un o'r dioddefwyr ymweld ag ysbyty a gododd bryderon. Dywedodd Heddlu Gorllewin Canolbarth Lloegr mai dyma'r achos cam-drin rhywiol plant mwyaf yn hanes yr heddlu. Ni chynhelir Adolygiad Achos Difrifol.

Mae HMICFRS yn cyhoeddi Arolygiad o effeithiolrwydd ymateb yr heddlu a chyrrff gorfodi'r gyfraith i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yng Nghymru a Lloegr⁶⁴. Mae'n nodi bod agweddau diwyllianol tuag at ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant yn dal i fod yn fater byw a bod camfanteisio'n rhywiol ar blant yn parhau i fod yn broblem, gan awgrymu nad yw'r honiadau a wnaed yn y diweddariad yn 2017 ar Gynllun Gweithredu 2015 wedi'u gwireddu. Mae hefyd yn dweud ei fod yn "siomedig" o weld "nad oedd golwg gywir ar gamfanteisio rhywiol ar blant mewn grwpiau ar gael i'r gwasanaeth heddlu o hyd, bod casglu data yn annibynadwy ac nad oedd casglu gwybodaeth yn cael blaenoriaeth." Mae hefyd yn dweud "Dylai

61 Newsam, M. Ridgway, G. (2022). *Yr adolygiad i arferion diogelu hanesyddol yn Oldham*.

Awdurdod Cyfunol Manceinion Fwyaf. Ar gael yn: <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/media/6198/final-oldham-assurance-report-8-june-2022-14-digital-version.pdf>

62 Crowther, T. (2022a). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Telford: Cyfrol Un*. Ar gael yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPORT-VOLUMEONE.pdf>

63 MacAlister, J. (2022). *Adolygiad Annibynnol o Ofal Cymdeithasol Plant: Adroddiad Terfynol*.

Llundain: Adran Addysg. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/640a17f28fa8f5560820da4b/Independent_review_of_children_s_social_care_-_Final_report.pdf

64 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi (HMICFRS). (2023). *Arolygiad o effeithiolrwydd ymateb yr heddlu a chyrrff gorfodi'r gyfraith i gamfanteisio rhywiol ar blant ar sail grŵp yng Nghymru a Lloegr*. Ar gael yn: [https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/effectiveness-of-police-and-law-enforcement-response-to-group-based-child-sexual-exploitation/](https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication/html/effectiveness-of-police-and-law-enforcement-response-to-group-based-child-sexual-exploitation/)

prif gwnstabiadau fodloni eu hunain eu bod yn rhannu gwybodaeth yn gywir ac yn gwneud atgyfeiriadau at eu partneriaid statudol.

O ran ethnigrwydd cofnodedig troseddwr a amheuir, mae adroddiad HMICFRS yn dweud ei fod yn cytuno â phapur 2020 y Swyddfa Gartref bod data ethnigrwydd yn wael a'i bod yn anodd dod i gasgliadau am wahaniaethau yn ethnigrwydd troseddwr. Mae hefyd yn dweud y gallai "unrhyw ganfyddiad cyhoeddus bod y rhai sy'n gyfrifol yn bennaf o'r gymuned Pacistanaidd neu Dde Asiaidd gael ei ddylanwadu gan sylw yn y cyfryngau cenedlaethol" ac nad oedd wedi canfod bod y canfyddiad cyhoeddus hwn yn cael ei gefnogi gan y 27 o ymchwiliadau camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp a archwiliwyd yn ystod yr arolygiad.

Mae'r llywodraeth yn cyhoeddi ei hymateb i'r Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Rhywiol Plant⁶⁵. I oruchwyllo cyflawniad yn erbyn yr argymhellion, mae'r llywodraeth yn sefydlu'r **Grŵp Gweinidogol Diogelu Plant**⁶⁶, sy'n ymrwymo i ymgorffori craffu

gan ddioddefwyr, goroeswyr, a phartneriaid ehangach. Mae ymrwymiad hefyd i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd yn ogystal â dioddefwyr a goroeswyr yn rheolaidd ar gynydd.

Gan gyfarfod â goroeswyr a phartneriaid heddlu lleol yn Leeds a Manceinion Fwyaf, mae'r Prif Weinidog, Rishi Sunak, yn cyhoeddi **Tasglu Camfanteisio Rhywiol ar Blant newydd (dan arweiniad y rhaglen Hydrant) i wella ymateb yr heddlu i gamfanteisio a cham-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp**. Cyhoeddodd hefyd y bydd deddfwriaeth yn cael ei chyflwyno i "wneud bod yn arweinydd neu'n rhan o gang meithrin perthynas amhriodol, yn ffactor gwaethgol statudol yn ystod dedfrydu". Mae'r Swyddfa Gartref hefyd yn diweddarau'r ***Pecyn Cymorth Tarfu ar Gamfanteisio ar Blant***.

2024

Mae aelodau o gang meithrin perthynas amhriodol o Newcastle yn cael eu carcharu am dreisio merch 13 oed. Roedd y pedwar ymosodwr rhwng 15 a 21 oed pan wnaethon nhw gam-drin y dioddefwr rhwng Awst 2018 ac Ebrill 2019. Roedd tri o'r dynion o Syria ac un o Kuwait.

Cyhoeddir rhan tri o'r ***Adolygiad sicrwydd annibynnol o effeithiolrwydd ymatebion amlasiantaeth i gamfanteisio rhywiol ar blant ym Manceinion Fwyaf***⁶⁷. Mae'n edrych ar Ymgyrch Span a'r ymchwiliad i gamfanteisio'n rhywiol ar blant nad yw'n ddiweddar yn Rochdale. Mae'r adroddiad yn ystyried yn benodol yr honiadau a wnaed gan ddatgelwyr chwiban yn 2017, y gweithiwr ieuchyd Sara Rowbotham a chyn Dditectif Heddlu Manceinion Fwyaf Maggie Oliver, a gododd bryderon ill dau er gwaethaf wynebu beirniadaeth lefarus gan yr awdurdodau. Mae'r adolygiad yn canfod camfanteisio'n rhywiol ar blant yn eang yn Rochdale rhwng 2004-2013 a methiannau sylweddol yn yr ymateb i'r troseddau hyn yn y gorffennol, gan gynnwys peidio â mynd i'r afael â'r bygythiad sy'n dod i'r amlwg o gamfanteisio'n rhywiol ar blant rhwng 2004-2007.

Roedd Newsam a Ridgway i fod i gwblhau pedwerydd adolygiad, gan asesu gwelliannau a wnaed gan GMP a holl Gynghorau Manceinion Fwyaf, ac effeithiolrwydd ymatebion amlasiantaeth i gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Fodd bynnag, ym mis Gorffennaf 2024, cyhoeddwyd y byddai HMICFRS yn arwain rhandaliad olaf y broses adolygu annibynnol gyda chefnogaeth gan Estyn. Mae HMICFRS yn cyhoeddi

65 Y Swyddfa Gartref. (2023). *Ymateb y Llywodraeth i Adroddiad Terfynol yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/646b715aa726f60013cebbaa/Government_Response_to_IICSA_FINAL.pdf

66 Swyddfa'r Prif Weinidog, 10 Downing Street. (2023). 'PM i glampio i lawr ar Gangiau Paratoi'. GOV.UK, 2 Ebrill. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/news/pm-to-clamp-down-on-grooming-gangs>

67 Newsam, M. Ridgway, G. (2024). *Ymgyrch Span: adolygiad sicrwydd annibynnol*. Awdurdod Cyfun Manceinion Fwyaf. Ar gael yn: <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/media/9148/operation-span-report-january-2024-v3.pdf>

canfyddiadau interim rhan 4 o'r adolygiadau sicrwydd annibynnol⁶⁸. Mae'r adroddiad terfynol i ymateb Manceinion Fwyaf i gamfanteisio'n rhywiol ar blant i'w gyhoeddi ym mis Mehefin 2025.

Mae HMICFRS yn cyhoeddi canfyddiadau ei **Arolygiad Diogelu Plant Cenedlaethol (NCPI)**⁶⁹ i Heddlu Manceinion Fwyaf. Mae'n canfod bod perfformiad yr heddlu o ran diogelu plant sydd mewn perygl yn gadarnhaol ar y cyfan, gydag arweinyddiaeth dda a chydweithio â phartneriaid diogelu. Mae meysydd sydd angen eu gwella yn cynnwys ymateb i blant sydd mewn perygl, asesu risg, gwneud atgyfeiriadau priodol, ac ymchwilio i adroddiadau o gam-drin, esgeulustod a chamfanteistio.

2025

Wyth aelod o gang meithrin perthynas amhriodol yn Bolton yn cael eu heuogfarnu o droseddau rhywiol lluosog (gan gynnwys treisio, ymgais i dreisio a gweithgaredd rhywiol) yn erbyn merch yn ei harddegau dros ddwy flynedd rhwng 2016-18. Mewn adroddiadau newyddion nid oes sôn am ethnigrwydd y diffynyddion ond mae'r holl luniau a ddefnyddir o ddynion Gwyn.

Mae'r llywodraeth yn cyhoeddi nifer o fesurau mewn ymateb i gamfanteisio'n rhywiol ar blant gan gynnwys **cefnogaeth i ardaloedd lleol gynnal ymholiadau lleol i gangiau meithrin perthynas amhriodol**, a chomisiynu'r archwiliad cyflym tri mis hwn i raddfa a natur bresennol camfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin ar sail grŵp. Mae hefyd yn **cyhoeddi llwybr newydd i ddioddefwyr ofyn am i achosion caeedig neu achosion sydd wedi'u marcio'n Dim Camau Pellach gael eu hadolygu gan banel adolygu cyfiawnder troseddol annibynnol**. Fe wnaethon nhw ofyn hefyd i **bob heddlu ailedrych ar achosion cam-drin rhywiol a chamfanteisio ar blant sy'n seiliedig ar grwpiau caeedig i weld a ddylid ailagor unrhyw rai**.

Mewn ymateb i'r Ymchwiliad Annibynnol i CSA, mae'r llywodraeth yn cyhoeddi adroddiad diweddar ar y **70 Strategaeth Mynd i'r Afael â Cham-drin Plant yn Rhywiol**⁷¹. Mae'r llywodraeth yn sefydlu **Grŵp Rhyngweinidogol pwrpasol ar gam-drin plant yn rhywiol**, dan arweiniad y Gweinidog Diogelu, i fonitro camau gweithredu'r llywodraeth i weithredu argymhellion yr IICSA, yn ogystal â gwaith trawslywodraethol ehangach i fynd i'r afael â phob elfen o gam-drin plant yn rhywiol. Bydd **goruchwyliaeth ar lefel y Cabinet gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Addysg a'r Ysgrifennydd Cartref trwy'r Cenedlaethau Cadw Plant yn Ddiogel a Strydoedd yn Fwy Diogel**.

Mae'r Swyddfa Gartref yn y broses o sefydlu panel dioddefwyr a goroeswyr i gefnogi a llywio gwaith y llywodraeth ar gam-drin plant yn rhywiol.

68 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi (HMICFRS). (2024). *Diweddariad ar ein harolygiad o Heddlu Manceinion Fwyaf a dull ei bartneriaid diogelu o gamfanteisio troseddol a rhywiol ar blant*. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/update-on-inspection-of-greater-manchester-police-safeguarding-partners-approach-to-child-criminal-and-sexual-exploitation/>

69 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi (HMICFRS). (2024). *Arolygiadau cenedlaethol amddiffyn plant: Heddlu Manceinion Fwyaf*. HMICFRS. Ar gael yn: <https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/assets-hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/uploads/national-child-protection-inspections-greater-manchester.pdf>

2.3. Casgliad

Er bod cynnydd wedi'i wneud o ran cydnabod camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, o ran gweld a chefnogi'r plant sy'n cael eu camfanteisio arnynt fel dioddefwyr yn hytrach na rhai sy'n cydsynio, ac o ran erlyn y troseddwyd, nid ydym lle y dylem fod.

Mae'r amserlen a nodir uchod yn dangos patrwm o achos ar ôl achos o droseddu sy'n cael ei erlyn, ei adolygu ac yna argymhellion ar gyfer gwella yn cael eu gwneud a'u hailadrodd, ond heb eu dilyn drwodd. Rydym wedi dod mor gyfarwydd â chlywed am y materion hyn fel eu bod yn dod yn fwy am gyfiawnhad dros fethiannau yn hytrach na phroblemau y mae angen eu datrys.

Mae'r themâu sydd wedi'u lliwio ar gyfer codio yn yr amserlen yn ymddangos yn barhaus ac heb eu trin.

i) Data, rhannu gwybodaeth, hyfforddiant a phrosesau eraill

Dro ar ôl tro, mae methiannau'n cael eu nodi yn y ffyrdd y mae gwasanaethau'n dilyn prosesau sefydledig, yn casglu, yn defnyddio ac yn rhannu gwybodaeth a data, neu'n sicrhau bod gan staff yr ymwybyddiaeth, y wybodaeth a'r sgiliau sy'n angenrheidiol ar gyfer y gwaith. Gwneir argymhellion dro ar ôl tro ar gyfer gwelliannau ar draws y meysydd hyn. Mewn ymateb, sefydlir cyrff newydd i ddarparu cefnogaeth neu oruchwylio gwelliannau, neu i gasglu a dadansoddi data newydd. Caiff canllawiau eu diweddaru a chaiff prosesau lleol eu hadolygu a'u cryfhau. Ymddengys eu bod yn pylu dros amser wrth i flaenoriaethau newydd ddod i'r amlwg, mae gwelliannau'n treiddio drwodd yn hytrach na golchi drosodd, ond nid yw gwybodaeth yn cael ei rhannu'n ddigonol o hyd am blant sy'n agored i niwed.

ii) Ffactorau risg dioddefwyr

Yn rhy aml, merched yn eu harddegau sydd â hanes o fyw mewn gofal a/neu wedi cael episodau dro ar ôl tro o fynd ar goll yw dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp – ag eithriadau bob amser yn bresennol a rhai dioddefwyr yn dod o gefndiroedd cymharol sefydlog. Ac eto, mae gwasanaethau'n methu'n rhy aml â gweld y ffactorau hyn a thystiolaeth o feithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio'n digwydd – er gwaethaf rhai arwyddion amlwg iawn fel rhoddion heb eu hesbonio neu ddynion hŷn yn codi merched o gartrefi gofal – ac nid ydynt yn ymyrryd mewn pryd i atal merched a allai fod yn adnabyddus iddynt rhag dod yn ysglyfaeth i'r dynion sy'n eu targedu.

iii) Ethnigrwydd

Mae llawer o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp wedi cynnwys dynion o gefndiroedd ethnig Asiaidd neu Bacistanaidd (gyda rhai eithriadau bob amser yn bresennol a throseddwyd o ystod amrywiol o gefndiroedd yn cael eu

herlyn). Ac eto mae adroddiad ar ôl adroddiad yn beirniadu'r diffyg data ethnigrwydd ac yn galw am casglu data'n well ac ymchwil well i faterion ethnigrwydd a diwylliannol a allai wella ein dealltwriaeth o droseddu a chynyddu ein siawns o fynd i'r afael ag ef. Mae hynny'n parhau i fod yn fwllch.

Er bod iaith yr heddlu, gwasanaethau plant, asiantaethau cyfiawnder troseddol ac eraill wedi symud ymlaen o gyfnod blaenorol o feio dioddefwyr a hyd yn oed ystyried pobl ifanc yn 'puteiniaid plant', mae rhai o'r ymddygiadau a'r diffyg ymyrraeth yn siarad am ddiwylliant sy'n weddill o 'oedolynnu' merched yn eu harddegau, ac mae angen gwneud mwy yn ei gylch.

Mae cyfoeth o dystiolaeth wedi bod am gamfanteisio'n rhywiol ar blant, am fethiannau system a gwelliannau sydd eu hangen i fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn fwy effeithiol.

Ond mae hwn yn faes polisi cymhleth gyda rhannau cyflawni ar wahân a rhyng-gysylltiedig ac mae angen ysgogiad a ffocws i'w gadw i symud ymlaen. Mae hyn mewn rhai ystyron yn gwrthdaro â'r dull ehangach a gymerwyd gan y llywodraeth flaenorol i gamu'n ôl o bolisi a yrrir yn ganolog yn y maes hwn. Mae polisi'r llywodraeth ers 2012 o ddatganoli cyfrifoldeb am faterion trosedd i heddluoedd unigol dan arweiniad Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd fel cynrychiolwyr etholedig yn lleol wedi gadael y Swyddfa Gartref gyda llai o ddulliau i yrru cyflawniad trwy blismona.

Er bod y Swyddfa Gartref yn ariannu rhai o'r dulliau a'r rhaglenni newydd sy'n cael eu mabwysiadu gan yr heddlu (er enghraifft Hydrant a TOEX), fel yr adran arweiniol ar gyfer y maes polisi, mae angen iddi hefyd ddarparu cydlynid cenedlaethol, cyfeiriad, ac olrhain parhaus i sicrhau bod polisi'n cael ei weithredu'n llawn ac yn effeithiol.

Mae hwn yn faes polisi a all symud mor hawdd oherwydd y nifer o chwaraewyr sy'n gysylltiedig ac mae angen 'gafael' arno i fod yn llwyddiannus ac i'w symud ymlaen. Dylem fod yn gwneud yn well.

Pennod 3: Graddfa Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp

Crynodeb o'r bennod:

- Er bod yr archwiliad hwn wedi bwriadu egluro graddfa bresennol camfanteisio rhywiol ar blant ar sail grŵp, gwelsom fod darlun dryslyd o ddiffiniadau a setiau data sy'n cael eu cymhwyso'n anghyson, ar draws yr heddlu, awdurdodau lleol, iechyd a'r system cyfiawnder troseddol, yn ei guddio.
- Nid yw'r cysyniad o 'gangiau meithrin perthynas amhriodol', er ei fod yn hysbys i'r cyhoedd, wedi'i gofnodi'n glir mewn unrhyw set ddata swyddogol.

- Mae data troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu yn dangos ychydig dros 100,000 o droseddau cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant a gofnodwyd yn flynyddol, gyda thua dwy ran o dair (60%) o'r rhain yn droseddau cyswllt.
- O'r troseddau cyswllt hyn, amcangyfrifir bod 17,100 wedi'u 'nodi' fel camfanteisio'n rhywiol ar blant yn y data troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu.
- Mae data newydd yr heddlu, y Set Ddata Cymhleth ar Gam-drin Plant Trefnedig (COCAD), wedi dioddef nifer o gyfyngiadau, ond mae wedi nodi tua 700 o droseddau cofnodedig o gam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp yn 2023.
- O ystyried diffyg arolwg cyffredinolrwydd a pha mor anaml yr adroddir am gam-drin plant yn rhywiol, y diffygion yn y data a diffiniadau a setiau data dryslyd ac anghyson sy'n cael eu cymhwyso, mae'n annhebygol iawn y bydd hyn yn adlewyrchu gwir raddfa cam-drin plant yn rhywiol, neu gam-drin rhywiol ar sail grŵp, yn gywir.
- Mae'n fethiant polisi cyhoeddus dros nifer o flynyddoedd bod data dibynadwy mor gyfyngedig yn y maes hwn o hyd.

3.1. Cyflwyniad

Cylch gorchwyl yr archwiliad hwn oedd archwilio graddfa a natur camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Mae'r bennod hon yn dechrau drwy edrych ar beth yw camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, sut mae'n cael ei ddiffinio, a sut mae'n ymwneud â cham-drin plant yn rhywiol ar lefel ehangach. Mae'n dwyn ynghyd y gwahanol ffynonellau data sydd ar gael i geisio asesu'r raddfa (faint mae'n digwydd). Mae Pennod 4 yn archwilio *natur a nodweddion* camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp (pwy sy'n ei wneud, pwy sy'n cael ei niweidio a pha nodweddion sy'n gysylltiedig â chyflawnwyr a dioddefwyr).

Wrth i ymwybyddiaeth o wahanol fathau o gam-drin plant yn rhywiol dyfu, felly hefyd yr angen i ddatblygu'r ymatebion strategol, gweithredol a gwasanaeth cywir. Dylai'r ymatebion hyn amrywio yn ôl a yw cam-drin yn digwydd yng nghartref y teulu, mewn lleoliadau sefydliadol, trwy rannu delweddau anwedus ar-lein, camfanteisio rhywiol ar bobl ifanc gan ddynion hŷn, yn unigol neu mewn grwpiau, neu gamfanteisio sy'n cynnwys masnachu merched rhwng trefi a dinasoedd. Mae dealltwriaeth o raddfa gwahanol fathau o gam-drin plant yn rhywiol yn rhan bwysig o hyn.

Bwriad yr archwiliad hwn oedd dod ag eglurder i'r darlun cyffredinol o gam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp. Fodd bynnag, wrth adolygu'r ffynonellau data sy'n bodoli, y math o ddata a gesglir, sut mae'n cymharu â data arall a'r diffiniadau a sut mae'r rhain yn cael eu dehongli, gwelsom fod y canlyniadau'n tueddu i guddio yn hytrach nag egluro'r darlun o gam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp. Mewn sawl ffordd mae'n anweledig, gan eistedd y tu ôl i ddiffiniadau a setiau data dryslyd ac anghyson.

Er gwaethaf casglu amrywiaeth o ddata, ac adroddiadau dros nifer o flynyddoedd yn amlygu absenoldeb data cywir, nid oes asesiad cywir o hyd o raddfa cam-drin plant yn rhywiol, camfanteisio'n rhywiol ar blant neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Yn y bennod hon, rydym yn egluro sut a pham yr ydym wedi dod i'r casgliad hwn.

3.2. Beth yw camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp?

Er mwyn deall graddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mae'n bwysig dechrau o ddealltwriaeth bod troseddu o'r fath yn agwedd ar ystod ehangach o droseddau sy'n cynnwys cam-drin plant yn rhywiol. Nid yw'r categorïau gwahanol hyn o droseddau tebyg yn anghyffredin ar draws troseddau lle, er enghraifft, mae byrgleriaeth yn un math o ladrad, ochr yn ochr â dwyn o siopau, dwyn o bocedi, mygio neu ddwyn cerbydau. Archwiliwyd y diffiniadau a'r gwahaniaethau er mwyn helpu i ddeall beth oedd y gwahanol setiau data a archwiliwyd gennym yn ei gofnodi mewn gwirionedd.

Rydym yn dechrau gyda'r ymadrodd cyffredinol, cam-drin plant yn rhywiol, ac yna'n archwilio'r diffiniadau a gymhwysir i nodi cam-drin sy'n golygu camfanteisio'n rhywiol ac, o fewn hynny, camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

3.2.1. Beth yw cam-drin plant yn rhywiol?

Mae cam-drin plant yn rhywiol yn derm ymbarél a ddisgrifiwyd gan yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol⁷² yn ei Adroddiad Terfynol 2022 fel

"... unrhyw weithred sy'n cynnwys plentyn mewn gweithgarwch rhywiol at ddiben boddhad rhywiol person arall, gan gynnwys gweithgareddau cyswllt a di-gyswllt."

72 Independent Inquiry into Child Sexual Abuse. (2022). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol*. London: IICSA. Ar gael yn: https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221215051709/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/31216/view/report-independent-inquiry-into-child-sexual-abuse-october-2022_0.pdf

Diffiniad diwethaf y llywodraeth o gam-drin rhywiol plant mewn cyhoeddiad gan yr Adran Addysg, ***Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant 2023***⁷³, oedd:

"gorfodi neu ddenu plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, nad ydynt o reidrwydd yn cynnwys lefel uchel o drais, p'un a yw'r plentyn yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio. Gall y gweithgareddau gynnwys cyswllt corfforol, gan gynnwys ymosodiad trwy dreiddiad (er enghraifft, treisio neu ryw geneuol) neu weithredoedd nad ydynt yn dreiddiol, fel mastyrbio, cusanu, rhwbio a chyffwrdd y tu allan i ddillad. Gallant hefyd gynnwys gweithgareddau digyswllt, fel cynnwys plant wrth edrych ar, neu gynhyrchu, delweddau rhywiol, gwyllo gweithgareddau rhywiol, annog plant i ymddwyn mewn ffyrdd rhywiol amhriodol, neu baratoi plentyn i'w gam-drin. Gall cam-drin rhywiol ddigwydd ar-lein, a gellir defnyddio technoleg i hwyluso cam-drin all-lein. Nid dim ond dynion sy'n oedolion sy'n cyflawni cam-drin rhywiol. Gall menywod hefyd gyflawni gweithredoedd o gam-drin rhywiol, fel y gall plant eraill."

Mae gwahanol fathau neu 'fodelau' o gam-drin sy'n dod o dan ymbarél cam-drin plant yn rhywiol. Mae Canolfan Arbenigedd Cam-drin Plant yn Rhywiol, a ariennir gan y Swyddfa Gartref, wedi datblygu teipoleg⁷⁴ o naw math gwahanol o gam-drin plant yn rhywiol yn seiliedig ar ymchwil a mewnwelediad gan sefydliadau plismona,

iechyd, gofal cymdeithasol a'r trydydd sector i helpu ymarferwyr ac eraill i adnabod gwahanol fathau o gam-drin a'i gyd-destunau.

Mae'r gwahanol fodelau'n cynnwys, er enghraifft:

- Cam-drin rhywiol o fewn y teulu, yn fwyaf cyffredin gan dad neu lysdad.
- Cam-drin rhywiol o fewn sefydliad – fel yr hyn a welir mewn rhai ysgolion, cartrefi gofal a sefydliadau crefyddol fel Eglwys Loegr.
- Cam-drin rhywiol pan fydd rhywun yn sefydlu cysylltiad personol â phlentyn neu berson ifanc ac yn eu meithrin neu'n eu gorfodi i gymryd rhan mewn cam-drin rhywiol (a elwir hefyd yn fodel cariad).
- Cam-drin ar-lein yn unig lle mae plentyn yn cael ei orfodi neu ei annog i gymryd rhan mewn gweithredoedd rhywiol ar-lein, a chymerir lluniau neu fideos y maent yn eu rhannu gyda'r cyflawnwr ar-lein.
- Cam-drin rhywiol gan grwpiau neu rwydweithiau – y cyfeirir ato'n fwy cyffredin fel camfanteisio'n rhywiol ar blant gan gangiau meithrin fel y gwelwyd yn Rotherham, Rochdale, Telford ac mewn mannau eraill dros y blynyddoedd.

Atgynhychir rhestr lawn o deipolegau'r Ganolfan Arbenigedd yn **Atodiad A**.

73 Yr Adran Addysg. (2023). *Gweithio gyda'n gilydd i ddiogelu plant*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children--2#full-publication-update-history>

74 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2023). *Teipoleg newydd o droseddau cam-drin plant yn rhywiol*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/10/New-typology-of-child-sexual-abuse-offending.pdf>

Cydnabyddir bod y gwahanol fodelau wedi'u cysylltu'n agos â'i gilydd – er enghraifft, gallai'r model 'cariad' ddatblygu i ffurfiau eraill o gam-drin fel cael ei basio o gwmpas i gydweithwyr am ryw, gwerthu plentyn am ryw neu ddosbarthu delweddau i eraill.

Mae ymchwil hefyd yn tynnu sylw at y ffaith y gall plant sy'n profi cam-drin gan eu rhieni neu ofalwyr yn ifanc hefyd fynd ymlaen i brofi ffurfiau eraill o gam-drin gan bobl eraill⁷⁵. Fel y trafodwn yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn, mae llawer o ddioddefwyr cam-drin rhywiol ar blant mewn gofal neu wedi bod mewn gofal, rhai ar sail cam-drin a gyflawnwyd yn eu herbyn gan eu teuluoedd yn eu cartref.

Gall cofnodi a dadansoddi gwahanol fathau o gam-drin rhywiol ein helpu i ddeall y ffyrdd y mae cam-drin yn digwydd yng nghyd-destun y berthynas rhwng plentyn a cham-driniwr(wyr). Gall ddatgelu modus operandi (dull o wneud) a chymhellion troseddwr, gan alluogi asiantaethau lleol i ddeall yn well sut y gallant amddiffyn plant ac atal neu ddal troseddwr.

3.2.2. Beth yw camfanteisio'n rhywiol ar blant?

Fel y trafodwyd ym Mhennod 1, daeth dealltwriaeth o gamfanteisio rhywiol ar blant i'r amlwg gyntaf yn y 1990au, yn rhannol o ganlyniad i brosiect Streets and Lanes yn Bradford yn gweithio gyda "phuteiniaid plant" fel y'u gelwid bryd hynny, a sylweddoliad cynyddol nad oedd realiti'r broblem yn cael ei chydabod, gyda phlant

o dan oedran cydsynio yn cael eu trin fel troseddwr yn hytrach na dioddefwyr plant a oedd yn cael eu camfanteisio arnynt.

Cyhoeddwyd diffiniad swyddogol cyntaf y Llywodraeth o gamfanteisio rhywiol ar blant yn 2009 yn dilyn gwaith Grŵp Gwaith Cenedlaethol. Mae'r diffiniad statudol cyfredol yn ymddangos yn **Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant 2023**⁷⁶, fel y nodir isod. Mae'n ceisio gwahaniaethu rhwng camfanteisio a cham-drin trwy gynnwys y cysyniadau o anghydbwysedd pŵer (er bod hyn yn gynhenid ym mhob math o gam-drin) a chyfnewid gyda'r plentyn o rywbeth y mae ei angen neu ei eisiau arni hi neu arno ef:

“Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn fath o gam-drin plant yn rhywiol. Mae'n digwydd lle mae unigolyn neu grŵp yn manteisio ar anghydbwysedd pŵer i orfodi, trin neu dwyllo plentyn neu berson ifanc o dan 18 oed i weithgarwch rhywiol (a) yn gyfnewid am rywbeth y mae'r dioddefwr ei angen neu ei eisiau, a/neu (b) am fantais ariannol neu statws uwch y troseddwr neu'r hwylusydd. Efallai bod y dioddefwr wedi cael ei gamfanteisio'n rhywiol arno hyd yn oed os yw'r gweithgaredd rhywiol yn ymddangos yn gydsyniol. Nid yw camfanteisio'n rhywiol ar blant bob amser yn cynnwys cyswllt corfforol; gall hefyd ddigwydd trwy ddefnyddio technoleg.”

75 Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC). (2011). *Cam-drin ac esgeulustod plant yn y DU heddiw*. Llundain: NSPCC. Ar gael yn: <https://learning.nspcc.org.uk/media/1042/child-abuse-neglect-uk-today-research-report.pdf>

76 Yr Adran Addysg. (2023). *Gweithio gyda'n gilydd i ddiogelu plant*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-secure-children--2#full-publication-update-history>

Hyd yn oed yn hanes cymharol fyr diffiniadau o gamfanteisio'n rhywiol ar blant, bu nifer o newidiadau yn y diffiniad ac amrywiadau o'r diffiniad a ddefnyddir at wahanol ddibenion neu asiantaethau, fel y nodir yn **Atodiad B**. Canfu'r archwiliad hwn anghysondeb a dealltwriaeth wael o bwysigrwydd y diffiniad o gamfanteisio'n rhywiol ar blant fel is-set o gam-drin plant yn rhywiol.

3.2.3. Beth yw camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp?

Camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yw lle mae mwy nag un troseddwr â rhyw fath o gysylltiad – perthnasau, cysylltiadau gwaith, neu bobl sy'n rhannu diddordeb, gan gynnwys cael diddordeb rhywiol mewn plant. Ar hyn o bryd mae'r Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol⁷⁷ yn ei ddisgrifio fel:

“grŵp cymdeithasol, gang neu rwydwaith sy'n cyfarfod wyneb yn wyneb, neu grŵp neu rwydwaith lle mae aelodau'n rhyngweithio ar-lein ac yn aros yn ddienw. Gall y cam-drin gynnwys cam-drin cyswllt a/neu greu/rhannu delweddau o CSA. Caiff ei hwyluso a'i annog trwy aelodaeth y troseddwr o'r grŵp/rwydwaith, h.y. gall yr aelodau gynllunio a/neu annog ei gilydd ar y cyd i gyflawni cam-drin neu waethygu'r cam-drin”.

Yn 2013, disgrifiodd y Comisiynydd ^{Plant}⁷⁸ grwpiau fel:

“Dau neu fwy o bobl o unrhyw oedran, wedi’u cysylltu trwy gymdeithasau neu rwydweithiau ffurfiol neu anffurfiol, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, grwpiau.”

Os yw cam-drin plant yn rhywiol yn cwmpasu pob math o gam-drin, ac mae camfanteisio’n rhywiol ar blant yn yn is-set o hyn sy’n cynnwys anghydbwysedd pŵer, dylai ddilyn bod camfanteisio’n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn is-set bellach o gamfanteisio’n rhywiol ar blant lle mae dau neu fwy o droseddwr yn gysylltiedig.

Yn ymarferol, fodd bynnag, nid dyma sut mae’r diffiniad bob amser yn cael ei gymhwyso.

Dyweddodd rhai swyddogion heddlu a chyfranwyr eraill i’r archwiliad hwn eu bod wedi diffinio camfanteisio’n rhywiol ar blant fel cam-drin rhywiol heb fod yn deuluol a cham-drin plant yn rhywiol fel cam-drin teuluol, ac nad oeddent yn cyfeirio at ddiffiniadau yn eu gwaith o ddydd i ddydd.

Mae heddluoedd unigol yn defnyddio gwahanol gategorïau wrth gofnodi troseddau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio’n rhywiol ar blant yn lleol. Er enghraifft, mae un heddlu hefyd yn cofnodi achosion cam-drin plant yn rhywiol sy’n cynnwys naill ai troseddwr lluosog neu ddioddefwyr lluosog. Mae amrywiad eang yn y dulliau a gymerir gan heddluoedd ledled y wlad wrth lunio asesiadau cudd-wybodaeth lleol (proffiliau problemus yr heddlu) ar gam-drin plant yn rhywiol, a drafodwn yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn.

77 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2023). *Teipoleg newydd o droseddau cam-drin plant yn rhywiol*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/10/New-typology-of-child-sexual-abuse-offending.pdf>

78 Swyddfa’r Comisiynydd Plant. (2013). *Petai rhywun wedi gwrando: Ymchwiliad i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant mewn Gangiau a Grwpiau – Adroddiad Terfynol*. Ar gael yn: https://www.childrenscommissioner.gov.uk/wp-content/uploads/2017/07/If_only_someone_had_listened.pdf

Er bod y cysyniad o ‘gangiau meithrin perthynas amhriodol’ yn cael ei gofnodi mewn adroddiadau ar achosion llys gan y cyfryngau, weithiau mewn ymholiadau lleol, a’i gydnabod gan y cyhoedd, nid yw’n cael ei gofnodi’n glir mewn unrhyw set ddata swyddogol. Nid ni yw’r cyntaf i ddod o hyd i’r broblem hon, mae adroddiadau olynol wedi gwneud hynny o’r blaen hefyd, gan gynnwys mor ddiweddar â 2023 pan ddywedodd HMICFRS⁷⁹:

“fel man cychwyn, fe wnaethon ni chwilio am ddealltwriaeth gyffredin o’r term ‘camfanteisio’n rhywiol ar blant ar sail grŵp’; ni wnaethon ni ddod o hyd iddo.”

3.2.4. Troseddau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio’n rhywiol ar blant

Mae diffiniadau cam-drin plant yn rhywiol, camfanteisio’n rhywiol ar blant a chamfanteisio ar sail grŵp yn disgrifio gwahanol batrymau o gam-drin plant yn rhywiol. Ond pan gyhuddir rhywun sydd dan amheuaeth o unrhyw fath o gam-drin

neu gamfanteisio ar blant, cânt eu cyhuddo mewn gwirionedd o droseddau penodol iawn fel ymosodiad rhywiol ar blentyn, gweithgarwch rhywiol gyda phlentyn, cyhoeddiadau anweddus (am gymryd, gwneud a rhannu delweddau anweddus o blant), ac weithiau treisio plentyn. Rhestrir y gwahanol droseddau y cyhuddir troseddwyr ohonynt mewn perthynas â phob math o gam-drin plant yn rhywiol yn **Atodiad C**. Mae hyn yn cynnwys codau'r Swyddfa Gartref a chodau'r Weinyddiaeth Gyfiawnder a ddefnyddir pan fydd diffynyddion yn cael eu herlyn. Mae'r codau hyn yn nodi troseddau rhywiol yn erbyn plant trwy archwilio codau troseddau rhywiol lle mae'r dioddefwr o dan 16 oed. Nid oes un cod ar gyfer pob math o gam-drin rhywiol plant, felly efallai na fydd rhai achosion yn cael eu cynnwys yn y data, fel treisio sy'n cynnwys pobl 16 a 17 oed, sy'n dod o dan y cod ar gyfer treisio person dros 16 oed. Felly, gellir cyhuddo troseddwyr cam-drin rhywiol plant o dan godau trosedd gwahanol, gan gynnwys y rhai ar gyfer treisio unigolion dros 16 oed.

3.3. Data ar raddfa cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant

Mae'r holl gymhlethdod mewn diffiniadau o gam-drin plant yn a chamfanteisio'n rhywiol ar blant a sut maen nhw'n cael eu cymhwyso yn ei gwneud hi'n anodd deall faint o wahanol fathau o gam-drin sy'n cael eu cofnodi gan yr heddlu.

Mae'r archwiliad hwn wedi canfod bod data cyfyngedig ar gam-drin plant yn rhywiol yng Nghymru a Lloegr. Gan fod camfanteisio rhywiol ar blant yn is-set o gam-drin plant yn rhywiol, yn ôl y diffiniad mae hyd yn oed llai o ddata ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ac, o fewn hynny, llai ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant a gyflawnir gan grwpiau o droseddwyr. Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant bron yn anweledig mewn data a gesglir gan wasanaethau. Rydym yn dychwelyd at y pwnc hwn ym Mhennod 6.

Mae'r wybodaeth ddiweddaraf wedi'i nodi a'i thrafod ymhellach isod. Rydym wedi defnyddio data o wahanol ffynonellau ond yn ein trafodaeth yn y bennod hon, rydym yn canolbwyntio'n bennaf ar ddata a gwybodaeth yr heddlu o bedair ffynhonnell:

79 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2023). *Arolygiad o effeithiolrwydd ymateb yr heddlu a chyrff gorfodi'r gyfraith i gamfanteisio rhywiol ar blant ar sail grŵp yng Nghymru a Lloegr*. HMICFRS. Ar gael yn: <https://assets-hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/uploads/inspection-police-law-enforcement-response-group-based-child-sexual-exploitation-2.pdf>

- i) ***Ystadegau troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu ar gyfer troseddau cam-drin rhywiol plant ar gyfer 2024***, a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS)⁸⁰.
- ii) ***Yr adroddiad ar ddadansoddiad cenedlaethol o droseddau cam-drin rhywiol a chamfanteisio ar blant a gofnodwyd gan yr heddlu ar gyfer Cymru a Lloegr***⁸¹, a gyhoeddwyd ers 2024 gan Raglen Gwybodaeth ac Ymarfer Bregusrwydd (VKPP) Cyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu.

Sefydlwyd y VKPP yn 2018 i wella a chydlynu ymateb cyfunol plismona i amddiffyn unigolion sy'n profi bregusrwydd rhag camdriniaeth, esgeulustod a chamfanteisio, yn ogystal â gwella ymatebion partneriaeth. Ymunodd y VKPP â Choleg Plismona ym mis Ebrill 2024 ac, o fis Ebrill 2025 ymlaen, mae wedi bod yn rhan o Ganolfan Genedlaethol newydd ar gyfer Trais yn Erbyn Menywod a Merched a Diogelu'r Cyhoedd (NCVPP).

Mae adroddiad y VKPP yn defnyddio data o set ddata Ymchwilio i Amddiffyn a Cham-drin Plant (CPAI), sy'n seiliedig ar ffurflenni chwarterol gan heddluoedd yng Nghymru a Lloegr ar droseddau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant a adroddwyd. Er bod data troseddau a gofnodwyd gan heddlu'r ONS hefyd yn seiliedig ar adroddiadau i'r heddlu, mae cronfa ddata CPAI yn wahanol mewn ychydig o ffyrdd, gan gynnwys troseddau ychwanegol o gam-drin rhywiol yn erbyn pob plentyn dan 18 oed (yn benodol, troseddau treisio lle mae dioddefwyr yn 16 a 17 oed, ac ymosodiad rhywiol ar blant 13 oed), a gwahaniaethau yn y ffordd y cofnodir Troseddau Delweddau Anwedus o Blant.

iii) Y Cyhoeddiad Troseddau Seiliedig ar Grŵp, Tachwedd 2024, a gyhoeddwyd gan Dasglu Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant Cyngor Cenedlaethol y Prif Swyddogion Heddlu⁸². Mae'r Rhaglen Hydrant yn rhaglen blismona genedlaethol sy'n cefnogi gwaith Grŵp Gwaith Ymchwilio i Amddiffyn a Cham-drin Plant Cyngor Cenedlaethol y Prif Swyddogion Heddlu. Fe'i sefydlwyd yn wreiddiol yn 2014 i gydlynu'r ymateb i gam-drin plant yn rhywiol nad yw'n ddiweddar, ond mae bellach yn cefnogi heddluoedd ar draws pob mater ynghylch ymchwilio i amddiffyn a cham-drin plant.

80 Dyma droseddau rhywiol lle mae cod y drosedd yn dynodi bod y dioddefwr yn blentyn/dan 18.

81 Cyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu. (2024). *Adroddiad Dadansoddiad Cenedlaethol o Droseddau Cam-drin a Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant (CSAE) a Gofnodwyd gan yr Heddlu 2022*. Llundain: Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer Agoredrwydd. Ar gael yn: <https://www.vkpp.org.uk/assets/Files/Publications/National-Analysis-of-police-recorded-CSAE-Crimes-Report-2022-external.pdf>

82 Mae'r Tasglu CSE yn cael ei arwain gan y Rhaglen Hydrant. Mae'n dwyn ynghyd nifer o raglenni heddlu: Hydrant, rhaglen Mynd i'r Afael â Chamfanteisio Trefnedig (TOEX) a'r Ganolfan Genedlaethol ar gyfer Trais yn Erbyn Menywod a Merched a Diogelu'r Cyhoedd, yn ogystal â Gwasanaeth Erlyn y Goron, Yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol, Cymdeithas Genedlaethol Pobl a Gam-driniwyd yn ystod Plentynodod (NAPAC), Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC), Cymdeithas y Plant a'r Heddlu.

Sefydlwyd y Tasglu Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant (CSE) gan y Prif Weinidog ar y pryd ym mis Mawrth 2023⁸³ i wella ymateb yr heddlu i gamfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp ac fe'u sefydlwyd fel rhan o Raglen Hydrant.

Mae'r Tasglu CSE yn defnyddio set ddata CPAI i ddarparu ciplun chwarterol o ddata cam-drin plant cymhleth a threfnedig (COCAD), gyda data ar gyfer blwyddyn galendr

2023 wedi'i nodi yng nghyhoeddiad Tachwedd 2024. Mae set ddata COCAD yn cwmpasu pob trosedd cyswllt cam-drin plant yn rhywiol gan gynnwys troseddau teuluol, sefydliadol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant, yn y data CPAI, lle mae dau neu fwy o droseddwyr wedi'u nodi.

- iii) ***Proffiliau problemus yr heddlu.*** Cynhyrchir y rhain gan heddluoedd i wella eu heffeithiolrwydd wrth ddeall a mynd i'r afael ag amrywiaeth o droseddau difrifol. Gofynnwyd i bob heddlu yng Nghymru a Lloegr gan HMICFRS gynhyrchu proffil problem ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant, gan gynnwys asesiad o natur a graddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Mae plismona yn casglu mwy o wybodaeth am gam-drin plant yn rhywiol nag unrhyw wasanaeth cyhoeddus arall. Fodd bynnag, nid yw llawer o'r wybodaeth hon yn benodol i *gamfanteisio'n* rhywiol ar blant a hyd yn oed yn llai i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, felly dim ond cyfran gyfyngedig iawn sy'n ein helpu i ddeall maint y camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp y gofynnwyd i'r archwiliad hwn ei archwilio.

Roedd yr archwiliad hwn wedi gobeithio y gallai ffynhonnell ddata bellach fod ar gael trwy broffiliau problemus heddlu a gwblhawyd yn ddiweddar, ac y byddai dadansoddiad o'r proffiliau problem yn darparu amcangyfrif newydd ar gyfer maint y camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Fodd bynnag, cymerodd heddluoedd ystod eang o ddulliau, ac ni allai'r tîm archwilio eu defnyddio fel yr oedd yn gobeithio. Er bod y proffiliau problemus wedi bod yn ddiddorol, mae hwn yn gyfle pellach a gollwyd i ddarparu asesiad mwy cadarn o raddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant. Nodir rhagor o fanylion am y proffiliau problemus yn ddiweddarach yn y bennod hon.

Ffynonellau data eraill (nad ydynt yn heddluoedd)

Mae'r archwiliad hwn hefyd wedi edrych ar y data a gasglwyd gan wasanaethau plant awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr, sy'n cwmpasu plant mewn perygl a phlant sydd â threfniadau amddiffyn plant yn Lloegr. Mae'r data'n seiliedig ar y plant sy'n dod i sylw'r gwasanaethau, nid yw'n cynnwys data ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Mae anghysondeb amlwg rhwng graddfa'r cam-drin rhywiol plant a adroddir i'r heddluoedd, a nifer y plant a nodwyd gan wasanaethau plant fel rhai sydd mewn perygl o gam-drin rhywiol.

83 Llywodraeth EF. (2023). *Y Prif Weinidog i atal gangiau meithrin perthynas amhriodol*. Ar gael yn : <https://www.gov.uk/government/news/pm-to-clamp-down-on-grooming-gangs>

Fe wnaethom hefyd geisio data gan yr Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol (DHSC - Lloegr) ynghylch nifer yr achosion o gam-drin plant yn rhywiol neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant a nodwyd mewn gwasanaethau iechyd. Fodd bynnag, llwyddom i gael data cyhoeddusig ar Ganolfannau Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol (Lloegr a Chymru)⁸⁴.

Mae'r Weinyddiaeth Gyfiawnder yn cyhoeddi data ar erlyniadau ac euogfarnau am droseddau cam-drin plant yn rhywiol neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant yng

Nghymru a Lloegr, ond nid yw'n bosibl nodi o'r data a yw'r achosion yn gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn hytrach na cham-drin plant yn rhywiol. Nid yw Gwasanaeth Erlyn y Goron yn cofnodi data ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ac nid yw'r Gwasanaeth Llŷs chwaith.

Nid yw data'r heddlu, awdurdodau lleol ac iechyd yn cael eu rhannu'n effeithiol rhwng asiantaethau. Fe'i cesglir yn wahanol ac ar draws ffiniau daearyddol gwahanol ac nid oedd yn bosibl croesgyfeirio'r ffynonellau data i ddeall graddfa cam-drin plant yn rhywiol neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar draws ardaloedd yr heddlu, awdurdodau lleol neu iechyd, neu i ddeall pa wasanaethau sy'n gweld pa blant. Gallai cyflwyno cyfeirnodau unigryw ar gyfer plant yn y Bil Llesiant Plant ac Ysgolion 2024⁸⁵ wella cyfleoedd yn y dyfodol i asiantaethau rannu eu gwybodaeth yn well am blant sydd mewn perygl o gam-drin plant yn rhywiol⁸⁶.

Rydym yn archwilio data gwasanaethau plant, iechyd ac erlyniadau ymhellach ym Mhennod 6.

Yng ngweddill y Bennod hon, rydym yn archwilio cryfderau a chyfyngiadau pob un o brif ffynonellau data cenedlaethol yr heddlu.

3.4. Cyffredinolrwydd cam-drin plant

Mae prinder data yn dechrau gydag absenoldeb astudiaeth gyffredinolrwydd reolaidd a chyfredol – nid oes arolwg sy'n mesur yn ddibynadwy pa nifer neu gyfran o'r boblogaeth sy'n profi cam-drin plant yn rhywiol ar hyn o bryd, na sut mae hynny'n newid. Mae rhai troseddau, fel llofruddiaeth, troseddau treisgar sy'n cynnwys dryllau a chyllyll, a lladrad, yn cael eu dal yn well gan gofnodion yr heddlu nag arolygon. Ond i eraill, fel y rhai nad ydynt yn cael eu hadrodd yn aml – fel trais domestig, twyll, camddefnyddio cyfrifiaduron a

84 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2025) *Cam-drin plant yn rhywiol yn 2023/24: Tueddiadau mewn data swyddogol*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/03/Child-sexual-abuse-in-2023-24-Trends-in-official-data.pdf>

85 “Gall yr Ysgrifennydd Gwladol drwy reoliadau bennu disgrifiad o ddynodwr cyson at ddibenion yr adran hon. (2) Ystyr “dynodwr cyson” yw unrhyw ddynodwr (megis, er enghraifft, rhif neu god a ddefnyddir at ddibenion adnabod) sydd— (a) yn ymwneud â phlentyn, a (b) yn rhan o set o ddynodwyr tebyg sydd o gymhwysiad cyffredinol.” Senedd y DU. (2025). *Bil Llesiant Plant ac Ysgolion*. [Ar-lein] Ar gael yn: <https://bills.parliament.uk/bills/3909>

86 Bydd ymarferwyr yn gallu defnyddio'r ddyletswydd rhannu gwybodaeth newydd fel sail gyfreithiol glir i ddatgelu a gofyn am wybodaeth am blentyn at ddibenion diogelu a hyrwyddo lles. Bydd hyn yn hyrwyddo rhannu gwybodaeth yn fwy di-dor fel y gall ymarferwyr ystyried darlun llawn bywyd plentyn. Mae dynodwr cyson (neu 'Dynodwr Unigryw Sengl') yn rhif neu god cyson ar gyfer pob unigolyn sydd wedi'i gynnwys ar draws setiau lluosog o ddata i gysylltu gwybodaeth â'i gilydd yn gyflymach ac yn fwy cywir. Mae'n cyfrannu at sicrhau cysylltu data dibynadwy ac effeithlon ar draws systemau, gan wella darpariaeth gwasanaethau a chanlyniadau.” Yr Adran Addysg. (2025) *Bil Llesiant Plant ac Ysgolion 2024: nodiadau crynodeb polisi (fel y'u diwygiwyd yn Nhŷ'r Cyffredin)*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn : https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67dd2b17a18f580c277f7887/CWS_Bill_Policy_Summary_notes_as_amended_in_the_House_of_Commons.pdf

throseddau rhywiol, lle gall dioddefwyr fod yn betrusgar i roi gwybod oherwydd cywilydd, ofn neu ddiffyg ymddiriedaeth – gall arolygon ddarparu ffynhonnell bwysig o gudd-wybodaeth.

Dylai hynny fod yn fan cychwyn ar gyfer datblygu ymatebion polisi a gwasanaeth priodol. Yn absenoldeb data amllder, rydym yn dibynnu ar ddata gan wasanaethau. Mae'r data hwnnw'n gyfyngedig i'r hyn a adroddir i'r heddlu, awdurdodau lleol a gwasanaethau ieuchyd, a'r hyn y mae'r system cyfiawnder troseddol yn ei weld.

Yn 2018/19, gofynnodd Arolwg Troseddau Cymru a Lloegr (CSEW)⁸⁷ i sampl gynrychioliadol o oedolion (nid plant) am eu profiad o gam-drin *pan* oeddent yn blant. Canfu fod 7.5% o oedolion yng Nghymru a Lloegr wedi dweud eu bod wedi profi cam-drin plant yn rhywiol cyn iddynt fod yn 16 oed.

Cynhaliwyd yr astudiaeth gyffredinolrwydd ddiweddaraf o gam-drin plant gan NSPCC yn 2009 a chanfu fod 24.1% o gyfranogwyr sy'n oedolion wedi disgrifio profiadau o ryw fath o gam-drin plant yn rhywiol hyd at 18 oed⁸⁸. Fodd bynnag, ystyrir bod hyn bellach yn hen ffasiwn.

Mae'r Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol wedi amcangyfrif bod tua 500,000 o blant yn profi cam-drin rhywiol bob blwyddyn⁸⁹. Mae hwn yn amcangyfrif o bob math o gam-drin plant yn rhywiol cyn 18 oed ac nid yw'n mesur camfanteisio'n rhywiol ar blant.

Ers 2019, mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol wedi bod yn datblygu arolwg newydd i fesur graddfa a natur gyffredol cam-drin ac esgeulustod plant, gan gynnwys cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant⁹⁰. Mae hyn i fod i gael ei dreialu yn 2025-26.

3.5. Tan-adrodd cam-drin plant yn rhywiol

Gellid ystyried, gyda throseddau mor ddifrifol â cham-drin rhywiol neugamfanteisio'n rhywiol, y byddai cyfraddau adrodd yn uchel iawn ond mewn gwirionedd mae'r gwrthwyneb yn wir. Mae amcangyfrifon o gyfraddau adrodd am dreisio neu ymosod trwy dreiddiad cyn 16 oed yn awgrymu mai dim ond tua 7% o ddioddefwyr a goroeswyr sy'n hysbysu'r heddlu ar adeg y drosedd, gyda dim ond 18% yn hysbysu'r heddlu ar unrhyw adeg⁹¹. Er nad yw'n gymharol yn uniongyrchol, oherwydd

87 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2020). *Cam-drin plant yn rhywiol yng Nghymru a Lloegr: y flwyddyn yn gorffen Mawrth 2019*. Llundain: Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/childsexualabuseineenglandandwales/yearendingmarch2019>

88 Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC). (2011). *Cam-drin plant yn rhywiol ac esgeulustod plant yn y DU heddiw*. Llundain: NSPCC. Ar gael yn: <https://learning.nspcc.org.uk/media/1042/child-abuse-neglect-uk-today-research-report.pdf>

89 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2025) *Cam-drin plant yn rhywiol yn 2023/24: Tueddiadau mewn data swyddogol*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/03/Child-sexual-abuse-in-2023-24-Trends-in-official-data.pdf>

90 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS). (2024). *Archwilio dichonoldeb arolwg sy'n mesur cam-drin plant yn y DU: Mehefin 2024*. [Ar-lein]. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/exploringthefeasibilityofasurveymeasuringchildabuseintheuk/june2024>

91 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2020). *Cam-drin plant yn rhywiol yng Nghymru a Lloegr: y flwyddyn yn gorffen Mawrth 2019*. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn:

y gwahanol ffyrdd o fesur y troseddau hyn, mae cyfraddau adrodd ar gyfer byrgleriaeth tua 58%, 34% ar gyfer lladrad, 18% ar gyfer cam-drin domestig a 16% ar gyfer treisio oedolion⁹². Yn aml, mae gan droseddau fel byrgleriaeth gyfraddau adrodd uwch oherwydd bod angen cyfeirnod trosedd ar gyfer hawliadau yswiriant.

Nid yw'r rhan fwyaf o blant yn dweud wrth unrhyw un am eu cam-drin ar yr adeg y mae'n digwydd, ac nid yw llawer yn siarad amdano nes eu bod yn oedolion. Mae'r CSEW⁹³ yn amcangyfrif nad oedd 76% o oedolion a brofodd dreisio neu ymosodiad trwy dreiddiad fel plentyn wedi dweud wrth unrhyw un am eu profiad ar y pryd. Canfu hefyd nad oedd tua un o bob pump a oedd wedi profi cam-drin rhywiol fel plentyn erioed wedi dweud wrth unrhyw un⁹⁴. Y rhesymau mwyaf cyffredin dros beidio â dweud oedd cywilydd, ofn peidio â chael eu credu, ac ofn cywilydd.

Mae cam-drin plant yn rhywiol a welir tua'r adeg y mae'n digwydd yn cael ei nodi'n amlach gan oedolyn a allai adnabod yr arwyddion neu nad yw pethau'n 'iawn' ac yn cymryd camau yn unol â hynny.

Mae rhai grwpiau'n llai tebygol nag eraill o adrodd am gam-drin plant yn rhywiol.

Mae bechgyn yn llai tebygol na merched o ddatgelu cam-drin yn ystod plentyndod⁹⁵, er y gallai'r tan-adrodd hwn fod yn gysylltiedig â cham-drin bechgyn yn rhywiol yn cael ei dan-adnabod gan weithwyr proffesiynol yn hytrach na chyfradd is yn gyffredinol.

Mae ymchwil wedi amlygu'r ffaith y gallai pobl o grwpiau lleiafrifoedd ethnig fod hyd yn oed yn fwy amharod i ddatgelu cam-drin neu ei adrodd i'r awdurdodau, er na chredir bod y tebygolrwydd o gael eu cam-drin yn rhywiol yn amrywio'n sylweddol rhwng grwpiau

- Canfu'r Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA)⁹⁶ fod stereoteipiau diwylliannol, hiliaeth, cywilydd, stigma, a disgwyliadau rhywedd yn rhwystro adnabod, datgelu ac ymateb i gam-drin rhywiol plant mewn rhai

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/childsexualabuseinenglandandwales/yearendingmarch2019>

92 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024). *Troseddu yng Nghymru a Lloegr: Tablau Tueddiadau a Demograffig Blynyddol*. Tabl 10. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/datasets/crimeinenglandandwalesannualtrendanddemographictables>

93 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2020). *Cam-drin plant yn rhywiol yng Nghymru a Lloegr: y flwyddyn yn gorffen Mawrth 2019*. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/childsexualabuseinenglandandwales/yearendingmarch2019>

94 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2020). Cam-drin rhywiol plant yng Nghymru a Lloegr: y flwyddyn yn gorffen Mawrth 2019. Llundain: Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/childsexualabuseineinglandandwales/yearendmarch2019>

95 Llywodraeth EF. (2021). *Strategaeth Mynd i'r Afael â Cham-drin Plant yn Rhywiol*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/tackling-child-sexual-abuse-strategy>

96 Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2020). “*Dydy pobl ddim yn siarad amdano*”: *Cam-drin plant yn rhywiol mewn cymunedau lleiafrifoedd ethnig*. Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. Ar gael yn: <https://www.iicsa.org.uk/document/%E2%80%9Cpeople-dont-talk-about-it%E2%80%9D-child-sexual-abuse-ethnic-minority-communities.html>

cymunedau lleiafrifoedd ethnig, tra bod diffyg cymhwysedd diwylliannol ac amrywiaeth ymhlith gweithwyr proffesiynol yn gwaethygu hyn ymhellach, er gwaethaf rhai gwelliannau mewn ymwybyddiaeth.

- Sylwodd y Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol fod plant o dreftadaeth Affricanaidd, Asiaidd a Charibïaidd yn cael eu tangynrychioli mewn data troseddau cam-drin plant yn rhywiol a gofnodwyd gan yr heddlu a bod ymchwil wedi amlygu'r anawsterau y mae gweithwyr proffesiynol yn eu hwynebu wrth nodi cam-drin rhywiol a gweithredu ar bryderon ynghylch plant o gefndiroedd ethnig lleiafrifol⁹⁷.
- Canfu astudiaeth beilot gan y Rhwydwaith Menywod Mwslimaidd⁹⁸ fod gan blant a menywod Asiaidd a/neu Fwslimaidd wendidau penodol sy'n gysylltiedig â'u diwylliant sy'n cael eu camfanteisio arnynt gan gamdrinwyr - megis stigma ynghylch cywilydd ac anrhydedd sydd hefyd yn rhwystr i ddatgelu ac adrodd. Gall datgelu ddod â chywilydd a niwed i'r teulu⁹⁹.

Mewn achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant, sy'n effeithio'n bennaf ar blant dros ddeng oed, dywedodd dioddefwyr a goroeswyr nad oeddent wedi adrodd oherwydd nad oeddent yn meddwl y byddai pobl yn eu credu, nad oeddent yn credu eu bod yn cael eu cam-drin, roeddent yn meddwl eu bod mewn cariad â'u 'cariad', roeddent yn ofnus o ganlyniadau adrodd a allai arwain at drais pellach iddynt hwy eu hunain ac eraill, neu roeddent yn ofnus y byddent yn cael eu troseddoli eu hunain am droseddau eraill yr oedd eu camdrinwyr wedi'u cynnwys ynddynt. Mae hefyd yn amlwg o dystiolaeth dioddefwyr a goroeswyr bod plant a wnaeth adrodd wedi cael eu hanwybyddu, eu trin fel troseddwyr ac yn aml wedi cael eu harestio eu hunain.

Mae llawer o ddioddefwyr a goroeswyr mor drawmatig gan eu cam-drin fel na fyddant yn siarad am eu profiad gydag unrhyw un am amser hir ac efallai na fyddant yn ei ddatgelu i unrhyw wasanaeth statudol tan yn llawer hwyrach yn eu bywydau, os o gwbl.

3.6. Data'r heddlu ar gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant

Mae adrodd am gam-drin plant yn rhywiol wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y blynyddoedd diwethaf, yn debyg i droseddau eraill sy'n cynnwys trais yn erbyn menywod a phlant.

Y brif ffynhonnell ar gyfer adrodd am gam-drin plant yn rhywiol ac, o fewn hynny, camfanteisio'n rhywiol ar blant a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, yw data gan yr heddlu am droseddau a adroddwyd iddynt. Mae prif ddata'r heddlu wedi'u nodi'n fanylach, gan gynnwys dadansoddiad yr archwiliad hwn o ddiffygion yn y data, yn yr adrannau canlynol o'r Bennod hon.

97 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2025) *Cam-drin plant yn rhywiol yn 2023/24: Tueddiadau mewn data swyddogol*. Ar gael yn:

<https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/03/Child-sexual-abuse-in-2023-24-Trends-in-official-data.pdf>

98 Rhwydwaith Menywod Mwslimaidd y DU. (2013). *Lleisiau Anhysbys: Camfanteisio'n Rhywiol ar Ferched Asiaidd a Menywod Ifanc*. Rhwydwaith Menywod Mwslimaidd y DU. Ar gael yn:

https://www.mwnuk.co.uk/go_files/resources/UnheardVoices.pdf

99 Jassal, V. (2020). *Cam-drin plant yn rhywiol yn Ne Asia a'r hyn sydd angen i ni ei wybod*. Canolfan Ymchwil ar Deuluoedd a Pherthnasoedd. Ar gael yn: <https://www.crfr.ac.uk/south-asian-child-sexual-abuse-what-we-need-to-know/>

Mae ystadegau swyddogol ar droseddau a gofnodwyd gan yr heddlu¹⁰⁰, a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS) yn dangos:

- Roedd 1.56% o'r cyfanswm o 6.6 miliwn o droseddau a gofnodwyd yn droseddau cam-drin plant yn rhywiol yn 2024.
- Felly, cofnodwyd cyfanswm o 102,878 o droseddau cam-drin plant yn rhywiol yng Nghymru a Lloegr yn 2024¹⁰¹.
- O'r rhain, roedd 60% (61,845) yn droseddau cam-drin rhywiol cyswllt a 40% (41,033) yn droseddau delweddau anwedus o blant (IIOC)¹⁰².

Mae hyn yn cyferbynnu â'r 27,300 o droseddau cam-drin plant yn rhywiol a gofnodwyd yn 2013. Yn yr un mlynedd ar ddeg ers hynny, mae cofnodi cam-drin rhywiol plant wedi codi 276%.

Mae adroddiad VKPP yn seiliedig ar y set ddata Ymchwilio i Amddiffyn a Cham-drin Plant (CPAI). Nid yw hyn yn gymharol yn uniongyrchol â'r ystadegau troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu uchod ac mae'n set ddata gymharol newydd. Mae'n dangos:

- Roedd 115,489 o droseddau cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yng Nghymru a Lloegr yn 2023.
- O'r rhain, roedd 68% (78,224) yn ymwneud â throseddau cyswllt (megis treisio ac ymosodiad rhywiol) yn erbyn plant, roedd 27% (31,134) yn ymwneud â throseddau yn ymwneud â delweddau anwedus o blant a 5% (6,131) yn gyfathrebiadau rhywiol gyda phlentyn.

Nid yw'r data hyn yn gymharol yn uniongyrchol â'r hyn a gyhoeddwyd gan yr ONS. Mae'r CPAI yn casglu data ar droseddau CSA gan ddefnyddio diffiniad ehangach. Mae hyn oherwydd bod gan CPAI fynediad at ddata lefel achosion mwy manwl, gan gynnwys y codau trosedd penodol ac oedran y dioddefwr. Mae hyn yn caniatáu iddynt nodi ystod ehangach o droseddau CSA. Er enghraifft, gallant gynnwys achosion o dreisio sy'n cynnwys pobl 16 a 17 oed, ar yr amod bod oedran y dioddefwr yn cael ei gofnodi. Mewn cyferbyniad, mae ystadegau'r ONS yn defnyddio set gulach o godau trosedd ar gyfer pobl dan 16 oed, gan gyfyngu ar gymhariaeth.

Mae amrywiol ffactorau wedi sbarduno'r cynnydd yn y niferoedd a adroddwyd. Mae achosion proffil uchel o gam-drin fel y troseddau a gyflawnwyd gan Jimmy Savile a ffigurau proffil uchel eraill, dramâu teledu a rhaglenni dogfen sy'n adrodd hanes dioddefwyr a goroeswyr cam-drin a dewrder goroeswyr sydd wedi siarad yn gyhoeddus am eu profiadau, i gyd wedi codi ymwybyddiaeth o gam-drin plant yn rhywiol mewn gwahanol ffurfiau.

Mae newyddiaduraeth dda ac adrodd yn y cyfryngau am erlyniadau llwyddiannus yn offer pwerus wrth hybu hyder y cyhoedd a helpu dioddefwyr a thystion yn y gorffennol a

100 Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2025). *Troseddu yng Nghymru a Lloegr: Tablau cysylltiedig eraill*. Ar gael yn:

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/datasets/crimeinenglandandwalesotherrelatedtables>

101 Nid oes un drosedd o "Gam-drin Plant yn Rhywiol". Yn lle hynny, defnyddir codau trosedd lle nodir oedran y dioddefwr fel dan 16 i nodi troseddau cyswllt CSA, yn ogystal â delwedd anweddus o blant. Gellir dod o hyd i'r codau trosedd a ddefnyddir yn Atodiad B.

102 Defnyddir cyhoeddiadau anweddus fel dirprwy ar gyfer delweddau anweddus o blant.

rhai cyfredol i ddod ymlaen. Gall cynnydd mewn adrodd hefyd fod oherwydd bod dioddefwyr yn sylweddoli bod eu profiadau wedi bod yn gamdriniol, eisiau amddiffyn eraill ac eisiau dwyn troseddwyr gerbron y llys.

Yn olaf, mae'r cynnydd mewn cam-drin rhywiol ar-lein wedi cynyddu nifer yr achosion cam-drin plant yn rhywiol a adroddir yn esbonyddol – gan gynnwys delweddau anweddus o blant, sydd bellach yn cyfrif am bron i 40% o'r holl droseddau cam-drin plant yn rhywiol¹⁰³.

3.6.2. Pa gyfran sy'n gamfanteisio'n rhywiol ar blant?

Nid oes trosedd o gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Mae tua 15% o droseddau cam-drin rhywiol ar blant cyswllt a gofnodwyd gan yr heddlu wedi cael eu nodi gan yr heddlu fel camfanteisio'n rhywiol ar blant - tua 17,100 o droseddau yn y flwyddyn hyd at Fawrth 2024¹⁰⁴.

Fodd bynnag, credir bod y ffigur hwn yn dal i fod yn danamcangyfrif oherwydd y ffordd y mae gwahanol heddluoedd yn dehongli ac yn nodi camfanteisio'n rhywiol ar blant.

Gan ddechrau yn 2014, defnyddiodd yr Ysgrifennydd Cartref ar y pryd, Theresa May, ei phwerau statudol i fynnu bod heddluoedd yn cofnodi cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant o fewn y Gofyniad Data Blynnyddol¹⁰⁵ (y data y mae'n rhaid i'r heddlu ei gyflwyno i'r Swyddfa Gartref ar droseddau). Er mwyn cydymffurfio, ychwanegodd y rhan fwyaf o heddluoedd 'faner' at droseddau rhywiol yn ymwneud â phlant lle nad oedd y drosedd yn unig yn ddigonol i ddeall y math o droseddau dan sylw (gan gynnwys er enghraifft lle'r oedd troseddau rhywiol yn erbyn pobl 16 a 17 oed). Dylai hefyd fod wedi darparu ffordd i wahaniaethu rhwng patrymau cam-drin cam-drin rhywiol ar blant a chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Dros ddeng mlynedd yn ddiweddarach, mae'r Swyddfa Gartref yn dal i adrodd bod y ffigur hwn yn debygol o fod yn danamcangyfrif, oherwydd cymhwyso'r faner yn anghyson ar draws heddluoedd. Nid oes faner ar gyfer camfanteisio rhywiol ar blant yn seiliedig ar grŵp.

3.6.3. Pa gyfran sy'n gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp?

Mae'r Tasglu CSE wedi ceisio cael darlun o droseddau cam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp ac, o fewn hynny, camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Mae set ddata COCAD yn dadansoddi troseddu ar sail grŵp (lle mae dau droseddwr neu fwy). Maent yn eithrio pob trosedd digyswllt (delweddau anwedus o blant yn bennaf). Mae hyn yn dangos, yn 2023, fod 4,228 o droseddau cam-drin plant yn rhywiol cyswllt ar sail grŵp ledled Cymru a Lloegr, ac o'r rhain adroddwyd bod 719 o droseddau

103 41,033 out of 102,878 offences. Home Office. (2025). *Tablau data agored troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu: Y flwyddyn yn gorffen Mawrth 2013 ymlaen*. Available at: <https://www.gov.uk/government/statistics/police-recorded-crime-open-data-tables>

104 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2025). Trosedd yng Nghymru a Lloegr: Tablau cysylltiedig eraill. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/datasets/crimeinenglandandwalesotherrelatedtables>

105 Gofyniad Data Blynnyddol 240.

(17% o'r holl droseddau cam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp) wedi'u dosbarthu fel camfanteisio'n rhywiol ar blant.

Categoriwyd y troseddau grŵp eraill fel rhai teuluol (26%), sefydliadol fel eglwysi, ysgolion a chlybiau chwaraeon (9%), eraill (39%) neu anhysbys (9%). Mae 'Arall' yn y categori hwn yn bennaf oherwydd plant yn cam-drin plant, a drafodwn isod.

Cafeatau ar ddata COCAD

Y set ddata COCAD yw'r cyntaf i ddarparu unrhyw amcangyfrif o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp a gofnodwyd, sy'n sicr yn gam ymlaen.

Fodd bynnag, oherwydd y lluo o wahanol systemau data a ddefnyddir gan y 43 heddlu, y gwahanol ddehongliadau o'r diffiniad presennol o gam-drin plant yn rhywiol a'r anhawster wrth nodi achosion gyda dau droseddwr neu fwy, nodir achosion sydd ar sail grŵp trwy adolygiad â llaw o'r achosion gan ddadansoddwyr Tasglu CSE.

Cesglir data ar ddiwedd pob chwarter o'r flwyddyn, gan gynnwys unrhyw droseddau a gofnodwyd yn y chwarter hwnnw. Ni chaiff y data ei ddiweddarw wedyn felly dim ond darlun 'ciplun' o'r wybodaeth fel y mae ar ddiwedd pob chwarter y gall ei ddarparu. Mae hyn yn golygu mai'r 'hynaf' y gall achos fod yw tri mis (bydd y rhan fwyaf yn fwy newydd), pan fydd ymchwiliadau yn dal i fod yn eu dyddiau cynnar ac yn gyfyngedig o ran faint o wybodaeth sydd wedi'i chipio. Canlyniad hyn ar y data yw

y gallai fod yn dan-gyfrif o droseddu sy'n seiliedig ar grwpiau, gan y gallai presenoldeb troseddwy'r ychwanegol - a gwybodaeth ddemograffig amdanynt neu'r dioddefwyr - ddod i'r amlwg dim ond wrth i ymchwiliad fynd yn ei flaen.

Nodwedd allweddol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yw nad yw'n ymddangos yn 'llawn' ac yn aml dim ond ar ôl ymchwiliad helaeth y daw natur y cam-drin rhywiol a phwy sy'n gysylltiedig yn glir. Gall y categoreiddio a gymhwysir gan raglen Hydrant (CSE, teuluol, sefydliadol, ac ati) newid hefyd wrth i ymchwiliadau fynd rhagddynt, a gall cyfrannau'r gwahanol categorïau newid.

Mae llawer iawn o ddata ar goll. Er enghraifft, mae data ar ethnigrwydd dioddefwyr a throseddwy'r yn parhau i fod yn wael iawn (mater a archwiliwyd ym Mhennod 4).

Mae dadansoddiad o ddata a gedwir ar lefel leol gan rai heddluoedd yn cadarnhau bod ansawdd y data hynny a lefel y manylder sydd ar gael yn gwella dros amser wrth i'r ymchwiliadau i'r drosedd fynd rhagddynt, felly mae hyn yn cadarnhau gwendidau dibynnu ar y data ciplun cenedlaethol, chwarterol yn unig.

Fel yr amlinellwyd drwy gydol yr adroddiad hwn, bu nifer o argymhellion i wella ansawdd data a gwybodaeth am gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Er bod gwaith y Tasglu CSE yn gam pwysig ymlaen, mae data COCAD yn parhau i fod wedi'u cafeatu'n drwm.

3.6.4. Proffiliau problemus yr heddlu

Ar gais yr Ysgrifennydd Cartref ar y pryd, yn 2023, gofynnwyd i HMICFRS gynnal arolygiad o heddluoedd ar sut roeddent yn mynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp¹⁰⁶. Un o brif argymhellion yr adroddiad hwn oedd:

“Erbyn 31 Rhagfyr 2024, dylai pob prif gwnstabl sicrhau bod gan eu heddluoedd broffiliau problemus ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant, a dylai pob un ohonynt gynnwys asesiad o natur a graddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Dylai hyn gynnwys data perthnasol gan asiantaethau partner lleol a dylid ei ddiweddarau'n aml, o leiaf yn flynyddol.”

Mae proffiliau problemus yr heddlu yn adroddiadau cudd-wybodaeth a gynhyrchir gan heddluoedd mewn perthynas â bygythiadau trosedd penodol. Mae'r adroddiadau wedi'u rhannu gyda'r tîm archwilio: rydym wedi adolygu 33 o broffiliau problemus.

Er bod HMICFRS wedi argymhell y dylai proffiliau problem edrych yn benodol ar *“gamfanteisio'n rhywiol ar blant, a dylai pob un ohonynt gynnwys asesiad o natur a graddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp”*, dewisodd heddluoedd wahanol ddulliau.

Roedd yr archwiliad hwn wedi gobeithio y byddai dadansoddiad o'r proffiliau problemus yn darparu amcangyfrif diwygiedig ar gyfer graddfa cam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Roeddem yn gobeithio y byddent yn darparu darlun fesul heddlu, fesul ardal o sut roedd camfanteisio'n rhywiol ar blant

yn amlygu ei hun ledled y wlad, a, gyda'i gilydd, y byddent yn caniatáu i ni edrych ar y bygythiad cyfun.

Fodd bynnag, cymerodd heddluoedd ystod eang o wahanol ddulliau, ac nid oedd archwiliadau'n gallu eu defnyddio i asesu graddfa camfanteisio'n rhywiol a cham-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp yn fwy cywir.

Edrychodd y rhan fwyaf o heddluoedd ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Fodd bynnag, nid oedd pob un yn gallu ynysu camfanteisio'n rhywiol ar blant yn ddigonol ac yn lle hynny archwiliodd bob achos o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn ehangach.

Cyfunodd proffiliau problemus heddluoedd eraill ddadansoddiad o gamfanteisio'n rhywiol ar blant â chamfanteisio'n droseddol ar blant a darparodd dau heddlu broffiliau problemus a oedd ond yn mynd i'r afael â throddu ar-lein. Edrychodd eraill ar gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, ond ni wnaethant gyfyngu hyn i achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant ac, felly, roeddent yn cynnwys mathau eraill o achosion megis cam-drin teuluol a sefydliadol yn cynnwys troseddwr lluosog.

106 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2023). Arolygiad o effeithiolrwydd ymateb yr heddlu a chyrrff gorfodi'r gyfraith i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yng Nghymru a Lloegr. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/effectiveness-of-police-and-law-enforcement-response-to-group-based-child-sexual-exploitation/>

Roedd rhai enghreifftiau lle mae'n ymddangos bod heddluoedd yn defnyddio'r termau cam-drin rhywiol plant a chamfanteisio'n gyfnewidiol. O ystyried y disgwyliad gan HMICFRS y byddai proffiliau problem yn edrych ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant, mae'n nodedig bod cymaint o ystod yn yr hyn y maent yn ei gwmpasu a'i gynnwys.

Ar y cyfan, ni allai'r archwiliad hwn dynnu darlun cenedlaethol o gamfanteisio rhywiol ar blant mewn grwpiau a sut mae'r heddlu'n mynd i'r afael ag ef o'r proffiliau problem. Mae'r diffyg cysondeb hefyd yn ei gwneud hi'n anodd cymharu heddluoedd i weld ble mae llwyddiannau neu feysydd i'w gwella. Mae llawer o heddluoedd yn cydnabod y data sydd ar goll o bosibl a'r ffaith nad yw camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael ei adrodd yn ddigonol yn gyffredinol.

3.7. Casgliad ar raddfa

Fel yr ydym wedi'i drafod yn y bennod hon:

- Mae cam-drin plant yn rhywiol yn gyffredinol yn cael ei dan-adrodd.
- Mae amcangyfrif yn awgrymu bod 500,000 o blant yn profi cam-drin rhywiol bob blwyddyn.

- Mae troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu yn dangos ychydig dros 100,000 o droseddau o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu cofnodi'n flynyddol, gyda thua dwy ran o dair (68%) o'r rhain yn droseddau cyswllt.
- O'r troseddau cyswllt hyn, amcangyfrifir bod 17,100 wedi'u 'nodi' fel camfanteisio'n rhywiol ar blant yn y data troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu.
- Er bod set ddata COCAD yn dioddef nifer o gyfyngiadau, mae wedi nodi tua 700 o droseddau a gofnodwyd o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn 2023.

Mae'n annhebygol iawn bod y data hyn yn adlewyrchu gwir raddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant, neu gamfanteisio ar sail grŵp.

Mae'r archwiliad hwn wedi edrych ar ffynonellau eraill sydd ar gael megis data gwasanaethau plant, data iechyd a data'r system cyfiawnder troseddol ac wedi dod i'r casgliad nad oes data cenedlaethol ar gael i helpu i bennu graddfa a natur camfanteisio'v rhywiol ar blant ar sail grŵp yn well.

Mae pryderon ynghylch yr angen am well data wedi'u codi gan arolygiadau ac adroddiadau olynol ers blynyddoedd lawer. Yr heddlu yw'r unig sefydliad sy'n casglu data yn gyson ac wedi gwneud rhywfaint o ymdrech i wella eu dulliau. Er bod y Swyddfa Gartref yn ariannu rhai o'r dulliau a'r rhaglenni newydd sy'n cael eu mabwysiadu gan yr heddlu (er enghraifft VKPP a Hydrant), gellid rhoi mwy o gyfeiriad, cydweithio ac arbenigedd dadansoddol hefyd i gyflawni mwy.

Mae ymrwmiadau wedi'u gwneud i wella ein dealltwriaeth o droseddau cam-drin plant ers o leiaf 2013 pan ymatebodd y llywodraeth i adroddiad Pwyllgor Dethol Materion Cartref gan gytuno bod yn rhaid iddynt gasglu gwell data.

Mae dim ond data dibynadwy cyfyngedig yn y maes hwn, ac mae hyn wedi bod yn wir ers ymhell dros ddegawd.

Pennod 4: Natur a nodweddion Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant mewn Grŵp

Crynodeb o'r bennod:

Natur

Mae'r model 'gangiau meithrin perthynas amhriodol' yn parhau i fod yn debyg i achosion adnabyddus fel yr un yn Rotherham, gyda thargedu plant agored i niwed, sydd yn aml mewn gofal, wedi profi cam-drin, achosion o fynd ar goll, neu a allai fod ag anabledau dysgu neu gorfforol.

Mae troseddwy'r yn defnyddio cyffuriau ac alcohol i wneud i blant gydymffurfio, gallant ddechrau'r broses meithrin perthynas amhriodol ar-lein yn gynyddol, a symud plant o un lle i'r llall i gael eu camfanteisio arnynt, gan ddefnyddio gwestai i fanteisio ar gyfleusterau cofrestru i mewn ac allan dienw.

Yn aml nid yw dioddefwyr yn ystyried y berthynas fel un gamdriniol, gallant ddod yn rhan o weithgareddau troseddol, a gallant 'recriwtio' plant ychwanegol.

Mae gangiau meithrin perthynas amhriodol yn aml yn rhyng-gysylltiedig yn llac, yn seiliedig ar gysylltiadau cymdeithasol presennol ac felly maent yn aml yn fras homogenaidd o ran oedran, cefndir ethnig a statws economaidd-gymdeithasol. Mae gweithredu mewn grŵp yn cael effaith ddad-ataliol ar y troseddwy'r, boed trwy fisogynedd neu 'arallu' sy'n caniatáu iddynt ddiystyru dioddefwyr.

Nodweddion

Mae data cenedlaethol ar ddemograffeg dioddefwyr a throseddwy'r yn wael.

Merched yw'r rhan fwyaf o'r dioddefwyr (78% yn 2023, yn seiliedig ar 88% o'r rhyw a gofnodwyd, COCAD).

Yr oedran mwyaf cyffredin ymhlith dioddefwyr yw rhwng 10 a 15 oed (57% yn 2023, yn seiliedig ar 91% o'r oedran a gofnodwyd ar gyfer dioddefwyr, COCAD).

Dynion yw'r rhan fwyaf o'r troseddwy'r (76% yn 2023, yn seiliedig ar 72% o'r rhywedd a gofnodwyd, COCAD).

Yn 2023, roedd 39% o'r rhai dan amheuaeth rhwng 10 a 15 oed, tra bod 18% rhwng 18 a 29 oed. Mae'n debygol bod y proffil oedran iau hwn yn ganlyniad i'r cynnydd mewn troseddu ar-lein, troseddu rhwng plant, a mwy o adrodd am droseddau drwy ysgolion. Felly, efallai nad yw'n adlewyrchu newid ym mhroffil oedran aelodau 'gangiau meithrin perthynas amhriodol'.

Mae ethnigrwydd yn cael ei osgoi er gwaethaf bod yn gwestiwn ers blynyddoedd lawer ac nid yw'n cael ei gofnodi o hyd ar gyfer dwy ran o dair o'r cyflawnwyr.

Roedd cyfraddau casglu a chywirdeb data ethnigrwydd yn llawer uwch mewn data heddlu o Fanceinion Fwyaf, De Swydd Efrog a Gorllewin Swydd Efrog. Mae eu data yn dangos bod anghymesuredd wedi bod o ran troseddau camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp gan ddynion o ethnigrwydd Asiaidd yn yr ardaloedd heddlu hyn.

Fe wnaeth Pennod 3 ystyried yr ystod eang o droseddau cam-drin plant yn rhywiol, sut mae camfanteisio ar sail grŵp yn cael ei ddiffinio a'i gofnodi, a'r darlun cymylog y mae data ac ymchwil yn ei ddangos ar raddfa pob math o droseddau cam-drin plant yn rhywiol, ond yn enwedig ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Mae'r bennod hon yn nodi'r hyn a ganfuom wrth archwilio data ac ymchwil, ac mewn trafodaethau ag asiantaethau statudol a sefydliadau eraill, ynghylch *natur a nodweddion* camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Yn gyntaf, fe wnaethom nodi canfyddiadau'r archwiliad hwn ar natur gangiau meithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant gan gynnwys dulliau a chymhellion ar gyfer troseddu a nodwyd mewn ymchwil, ymholiadau ac adolygiadau.

Awn ymlaen i archwilio nodweddion dioddefwyr a throseddwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, gan gynnwys demograffeg.

4.1. Natur

Mae natur camfanteisio'n rhywiol ar sail grŵp ar ddioddefwyr a goroeswyr wedi'i ddogfennu'n dda ac mae'n parhau hyd heddiw. Fel y nododd adroddiad Jay, yn Rotherham byddai dynion ifanc yn cysylltu â dioddefwyr, a meithrin perthynas amhriodol gyda nhw i feddwl mai nhw oedd eu 'cariad'. Byddai'n ymddangos fel perthynas ramantus ddilys. Byddai'r merched yn cael anrhegion, yn cael eu gyrru o gwmpas ac yn cael cyffuriau ac alcohol. Byddent yn cael eu cyflwyno i ddynion eraill, fel arfer dynion hŷn, a disgwyl iddynt gael rhyw gyda nhw. Roedd dwy ran o dair o'r rhai dan amheuaeth yn troseddu o fewn grwpiau ond nid oedd y grwpiau'n soffistegedig ac roddent yn anffurfiol, yn seiliedig yn bennaf ar berthnasoedd a fodolai eisoes - yn bennaf yn frodyr neu'n gefndryd. Roedd yna hefyd droseddwyr unigol a oedd yn gysylltiedig yn fras â throseddwyr grŵp, er enghraifft trwy gyflogaeth. Felly roedd y dynion wedi'u cysylltu gan eu troseddu yn hytrach nag unrhyw strwythur troseddol trefnedig.

Yn raddol, byddai dioddefwyr yn agored i ddulliau rheoli mwy, yn enwedig alcohol a chyffuriau yn gyfnewid am ryw ynghyd â thrais a bygythiad. Roedd defnyddio ffonau symudol ar gyfer olrhain dioddefwyr a rhannu delweddau a fideos hefyd yn rhan o'r orfodaeth a'r rheolaeth (er nad i'r graddau y mae'n cael ei ddefnyddio heddiw). Roedd tua 70% o'r troseddwyr grŵp yn cael eu cyflogi yn yr economi nos, a oedd yn rhoi mynediad hawdd at ddioddefwyr. Byddai merched yn aml yn cael eu symud o gwmpas mewn ceir a thacsis, wedi'i hwyluso gan drefniadau trwyddedu tacsis gwael, gan gynnwys tacsis a ddefnyddiwyd gan yr awdurdod lleol i gludo teithwyr agored i niwed.¹⁰⁷ Byddai merched yn mynd ar goll yn aml, yn aml am ddyddiau ar y tro, wedi'u casglu o gartrefi gofal neu'r ysgol. Pan fyddent yn cael eu lleoli allan o'r ardal er eu diogelwch, byddai ceir yn dod i'w casglu. Cafodd sawl dioddefwr blant gan y rhai a'u cam-driniodd.

Sefydlodd yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol (NCA) Ymgyrch Stovewood yn 2014 i erllyn y rhai a gyflawnodd y cam-drin. Hyd yn hyn, mae 1,100 o ddioddefwyr wedi'u nodi

107 Roedd ⁵³ o 75 o droseddwyr ar sail grŵp yn cael eu cyflogi yn yr economi nos. Data a ddarparwyd i'r Archwiliad hwn gan yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol.

ac mae 42 o bobl wedi cael eu heuogfarnu ar gyhuddiadau gan gynnwys treisio, ymosodiad rhywiol a masnachu plant¹⁰⁸. Mae nifer o ymchwiliadau gweithredol yn parhau.

Mae'r patrwm hwn wedi'i ailadroddi mewn gwahanol rannau o'r wlad dros y blynyddoedd, ac mae'n batrwm sy'n parhau heddiw mewn ymchwiliadau cyfredol ac euogfarnau diweddar.

Un gwahaniaeth allweddol, fodd bynnag, yw bod llwyfannau ar-lein a chyfryngau cymdeithasol bellach yn chwarae rhan sylweddol mewn llawer o achosion meithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio cyfredol. Lle gallai cyswllt cychwynnol â'r dioddefwr fod wedi dechrau yn y ganolfan siopa, y parc neu'r siop tecawê o'r blaen, mae cyswllt heddiw yr un mor debygol o ddechrau ar lwyfan cyfryngau cymdeithasol ac yna arwain at droseddau cyswllt.

Fel y dywedwyd wrthym gan swyddog NCA o Operation Stovewood: "*Pe bai Rotherham yn digwydd heddiw, byddai'n dechrau ar-lein*".

Mewn ffyrdd eraill, er y gallai lleoliadau ar gyfer meithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio fod wedi newid, mae'r model yn debyg: achosion mynych o golli plant, symud o un lle i'r llall i gael eu camfanteisio arnynt, defnyddio cyffuriau ac alcohol i'w gorfodi i gydymffurfio, defnyddio gwestai ac AirBnBs, manteisio ar gyfleusterau cofrestru a gadael dienw, a mannau poblogaidd sy'n denu plant fel siopau fepio a siopau sy'n gwerthu alcohol i blant dan oed. Amlygir hyn yn yr enghreifftiau isod¹⁰⁹:

Achos 1: Mae camdrinwyr yn cysylltu â dioddefwyr drwy gyfryngau cymdeithasol ac yn trefnu i gasglu'r dioddefwyr a gofynnir iddynt ddod â ffrindiau gyda nhw. Yna cânt eu gyrru o gwmpas gan y rhai dan amheuaeth, eu hamlygu i droseddu a'u cludo i fflatiau neu dai lle darperir alcohol a chyffuriau iddynt. Cymerir delweddau a fideos o'r merched yn cymryd rhan mewn gweithgarwch rhywiol ac fe'u cedwir ar ffôn yr unigolyn dan amheuaeth a'u rhannu ymhlith y grŵp.

Achos 2: Grŵp trefnedig o ddynion hŷn sy'n adnabyddus i'w gilydd sy'n cysylltu â merched yn eu harddegau drwy Snapchat ac yna'n cwrdd â nhw wyneb yn wyneb; yn aml yn eu casglu mewn cerbydau o feysydd parcio cyhoeddus neu feysydd hamdden. Darperir cyffuriau ac alcohol i'r dioddefwyr ac mewn rhai achosion, mae'r dioddefwyr wedi cael eu cludo i buteindai lle cânt eu gorfodi i gymryd rhan mewn gweithgarwch rhywiol.

Achos 3: Mae ymchwiliad yn ymwneud â'r honiad o dreisio a wnaed gan ferch 14 oed sy'n byw mewn gofal. Fe wnaethant gyfarfod ar-lein ac roedd y dioddefwr yn

meddwl ei bod mewn perthynas gydsyniol gariadus ag un o'r dynion dan sylw. Roedd ganddi ddigwyddiadau mynd ar goll mynych a pharhaus. Fe wnaeth ef ei 'phasio hi o gwmpas' ei ffrindiau er mwyn eu boddhad rhywiol ac mae'r cyhuddiadau'n cynnwys treisio plentyn, gweithgarwch rhywiol gyda phlentyn, a throseddau caethwasiaeth fodern.

Achos 4: Camfanteisio'n rhywiol ar blentyn un ar bymtheg oed a gafodd ei masnachu i leoliad a'i thalu am dreulio amser gyda dyn cyn cael ei symud i westy yn rhywle arall yn y wlad. Hysbysebwyd y plentyn ar wefan gwaith rhyw i oedolion a chredir bod mwy na 25 o ddynion wedi ymweld â hi dros bedwar diwrnod. Amheuaeth o gyfranogiad grŵp troseddau trefnedig.

108 Data a ddarparwyd i'r archwiliad hwn gan yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol.

109 Darparwyd yr achosion hyn gan heddluoedd y gwnaethom ymweld â nhw fel rhan o'r archwiliad hwn.

Achos 5: Camfanteisio'n rhywiol ar ferch a gafodd ei threisio gan ei chariad (a oedd hefyd yn blentyn) a'i bygwth â threisio pellach pe na bai'n rhannu delweddau rhywiol ohoni ei hun gydag ef. Yna roedd y delweddau anweddus yn cael eu cylchredeg ymhlith ei gyfoedion. Mae'r achos hwn yn darlunio'r cynnydd mewn troseddau cyswllt plentyn-ar-blentyn a'r cynnydd yn nifer y troseddau delweddau anweddus. Gwnaed yr archwiliad hwn yn ymwybodol hefyd o gamfanteisio'n rhywiol ar ferched o fewn gangiau stryd. Unwaith eto, mae hwn yn batrwm nad yw'n newydd ond sydd wedi dod i'r amlwg yn fwy diweddar trwy ymchwil. Mae camfanteisio'n rhywiol ar ferched gan gangiau a rhwydweithiau stryd sy'n delio cyffuriau yn digwydd lle mae'r cymhelliad yn foddhad rhywiol i aelodau'r gang, ond fe'i defnyddir hefyd i ddenu merched i weithio iddynt.

Mae gangiau'n defnyddio cyfryngau cymdeithasol, fel Snapchat neu Facebook Messenger, i hysbysebu 'partïon' lle mae merched yn eu harddegau yn cael eu recriwtio. Mae cyffuriau ac alcohol ar gael yn y partïon ac mae llawer yn cael eu camfanteisio'n rhywiol. Mae aelodau gwryw o'r gangiau'n defnyddio cyfryngau cymdeithasol i hwyluso rheolaeth orfodol. Mae aelodau gwryw o'r gangiau'n dechrau 'perthnasoedd' gyda'r merched ac yna'n perswadio neu'n gorfodi eu dioddefwyr i ffilmio gweithredoedd rhywiol neu rannu ffotograffau. Yna caiff y rhain eu dosbarthu ymhlith y gang, weithiau gyda rhifau ffôn symudol y merched yn cael eu rhannu ochr yn ochr â'r delweddau, gyda merched yn cael eu targedu gan nifer o ddynion sy'n ceisio eu cael i gwrdd.

Mewn adroddiad¹¹⁰ sy'n amlinellu'r uchod, mae'r awdur yn gwneud y sylwadau hyn:

“Mae menywod yn aros yn dawel oherwydd eu bod yn ofni dial ac oherwydd y gallent fod yn euog o droseddau'r gang. Disgrifiodd ymarferwyr yn fanwl iawn ofn cyffredinol menywod ifanc o gam-drin corfforol a rhywiol, cam-drin economaidd trwy gaethiwd mewn dyled a chael eu datgelu ar y cyfryngau cymdeithasol am eu ‘anlladrwydd’.”

Fe wnaeth astudiaeth¹¹¹ o'r rhai sy'n gweithio gyda menywod ifanc o gefndiroedd ethnig a diwylliannol Asiaidd a Mwslimaidd ailadrodd bod llawer o'r un dulliau a ddefnyddir i feithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio'n rhywiol ar ferched yn berthnasol yn y cymunedau hyn.

Anaml iawn y daeth y rhai yr effeithiwyd arnynt ymlaen.

Mae'r adroddiad yn awgrymu bod blacmel sy'n gysylltiedig â chywilydd ac anfri yn ymddangos fel dull allweddol ac unigryw o reoli dioddefwyr o gefndiroedd ethnig a diwylliannol Asiaidd a Mwslimaidd. Fel y mae'r awdur yn ei ddisgrifio, mae'r cam-drin hwnnw'n cael ei waethygu ymhlith pobl o gefndiroedd Asiaidd a Mwslimaidd gan *"ddiwylliant o anrhydedd a chywilydd sydd mor bwerus fel ei fod yn cuddio realiti profiadau byw"*.

110 Havard, T.E., Densley, J.A., Whittaker, A. a Wills, J. (2021). 'Gangiau stryd a rheolaeth orfodol: Camfanteisio'n rhywiol ar fenywod a merched ifanc mewn llinellau sirol', *Criminology & Criminal Justice*, 23(3), tt. 313–329. Ar gael yn: <https://doi.org/10.1177/17488958211051513>

111 Rhwydwaith Menywod Mwslimaidd y DU. (2013). *Lleisiau heb eu clywed: Camfanteisio rhywiol ar ferched a menywod ifanc Asiaidd*. Ar gael yn: https://www.mwnuk.co.uk/go_files/resources/UnheardVoices.pdf

4.1.1. Camfanteisio'n rhywiol ar blant fel Caethwasiaeth Fodern

Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant hefyd wedi dod i'r amlwg fel nodwedd allweddol o gaethwasiaeth fodern (term sy'n cynnwys unrhyw fath o fasnachu pobl, caethwasiaeth, caethwasiaeth neu lafur gorfodol, fel y nodir yn Neddf Caethwasiaeth Fodern 2015)¹¹². Fel yr ydym wedi cyfeirio ato o'r blaen, un o nodweddion camfanteisio rhywiol ar blant lle mae troseddwyd lluosog yn gysylltiedig yw masnachu plant o un lle i'r llall, eu cam-drin yn rhywiol a'u trosglwyddo i eraill. Yn gynyddol, mae dioddefwyr posibl caethwasiaeth fodern sy'n dod i sylw awdurdodau (a elwir yn sefydliadau ymatebwyr cyntaf awdurdodedig) yn cael eu cyfeirio at y Mekanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol (NRM) sy'n sicrhau bod gan blant ac oedolion ddigon o gefnogaeth.

Yn 2024¹¹³, roedd 6,001 o atgyfeiriadau o blant i'r NRM. O'r rhain, adroddodd 947 (16%) am gamfanteisio'n rhywiol fel o leiaf un math o gamfanteisio. Mae hwn yn gynnydd o 49% (311) mewn atgyfeiriadau ers 2020 pan oedd 636 o atgyfeiriadau. Mae cyfran yr atgyfeiriadau sy'n nodi camfanteisio'n rhywiol fel o leiaf un math o gamfanteisio wedi aros yn fras yr un fath dros y pum mlynedd diwethaf.

Mae ymatebwyr cyntaf yn cynnwys awdurdodau lleol, sefydliadau anllywodraethol penodedig, heddluoedd ac asiantaethau penodedig y llywodraeth. Er bod yn rhaid i oedolion gydsynio i atgyfeiriad i'r NRM, nid oes angen i blant 17 oed ac iau gydsynio. Gellir atgyfeirio oedolion a gafodd eu camfanteisio arnynt pan oeddent yn blant hefyd.

4.1.2 Beth ydym ni'n ei wybod am natur camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp?

Nodweddion dioddefwyr:

- Mae dioddefwyr yn agored i niwed, yn aml mewn gofal neu wedi cael profiad blaenorol o gam-drin.
- Mae gan rai dioddefwyr anableddau dysgu neu gorfforol.
- Yn aml, nid yw dioddefwyr yn ystyried y 'berthynas' fel un sy'n gamdriniol.
- Yn aml, mae troseddwy'r yn cynnwys dioddefwyr mewn gweithgareddau troseddol gan adael dioddefwyr yn ofni'r heddlu.
- Gall dioddefwyr gael eu hannog i 'recriwtio' pobl ifanc ychwanegol i'r troseddwy'r eu cam-drin.
- Gall dioddefwyr ofni canlyniadau os ydynt yn siarad â'r heddlu, eu teulu neu eraill.
- Oedran - mae pob plentyn yn agored i niwed oherwydd eu hoedran, ac efallai nad oes ganddynt bob amser y mathau o ffactorau risg/bregusrwydd y gellid eu disgwyl.
- Mynd 'ar goll' weithiau am oriau ond mewn achosion eraill am ddyddiau - arwydd rhybuddio allweddol.

112 Llywodraeth EM. (2015). *Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015*. c.30. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/contents>

113 Y Swyddfa Gartref. (2025). *Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol a Dyletswydd i Hysbysu Ystadegau, 2014-2025*, [casglu data], Gwasanaeth Data'r DU, 16eg Argraffiad. Ar gael yn: <http://doi.org/10.5255/UKDA-SN-8910-16>

Nodweddion grwpiau troseddwy'r:

- Yn aml, mae rhwydweithiau troseddwy'r wedi'u cydgysylltu'n llac ac yn seiliedig ar gysylltiadau cymdeithasol presennol. Mae hyn yn golygu eu bod yn aml yn fras homogenaidd o ran oedran, cefndir ethnig a statws economaidd-gymdeithasol. Mae gweithredu o fewn grŵp yn debygol o gael effaith dadataliol ar y troseddwy'r.
- Nododd papur Swyddfa Gartref 2020¹¹⁴ fod troseddwy'r a dioddefwyr yn dod o wahanol gymunedau mewn sawl achos a archwiliwyd ganddynt, ac awgrymodd swyddogion y gallai diffyg parch at ddioddefwyr o'r tu allan i gymuned y troseddwy'r eu hunain fod yn ffactor galluogi i droseddwy'r.
- Nododd hefyd fod empathi â dioddefwyr yn rhwystr tebygol i ymddygiad troseddol, ac felly mae diffyg parch at ddioddefwyr - boed trwy gamdriniaeth neu'r hyn a elwir yn 'arallu' - yn galluogi troseddwy'r i oresgyn y rhwystr hwn. Mae Ymgyrch Stovewood yn ystyried bod hyn wedi bod yn ffactor a oedd ar waith yn Rotherham, lle'r oedd bron i ddwy ran o dair o'r troseddwy'r o gefndir ethnig Pacistanaid, a mwyafrif y merched yn Wyn.

- Mae yna hefyd enghreifftiau o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn grwpiau o fewn cymunedau.
- Mae ymchwiliadau wedi datgelu achosion lle mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn gysylltiedig â gweithgareddau troseddol rhwydweithiau troseddu trefnedig ac yn gorgyffwrdd â hwy.
- Fodd bynnag, nid yw rhwydweithiau fel arfer yn cael eu hystyried yn drefnedig, er enghraifft, o ran cael arweinydd neu hierarchaeth ac eithrio mewn perthynas â throseddau eraill y gallai troseddwy'r fod yn rhan ohonynt megis cyflenwi cyffuriau difrifol a threfnedig.

4.1.3. Twf cam-drin a chamfanteisio ar-lein

Yn ystod y deng mlynedd diwethaf bu cynnydd enfawr yn nifer yr achosion o adrodd am droseddau cam-drin plant yn rhywiol ar-lein, sydd wedi newid yr hyn y mae data troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu yn ei ddangos am natur cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol plant, y nifer a phroffil dioddefwyr a throseddwy'r.

Y duedd fwyaf arwyddocaol yn hyn o beth fu twf troseddau delweddau anweddus o blant (IIOC)¹¹⁵ sydd wedi cynyddu 863% rhwng mis Rhagfyr 2014 pan oedd 4,261 o droseddau a mis Rhagfyr 2024 pan oedd 41,033 o droseddau¹¹⁶. Bydd y rhan fwyaf o droseddau IIOC yn digwydd ar-lein.

Un o effeithiau'r cynnydd hwn yn y niferoedd fu lleihau oedran cyfartalog troseddwy'r cam-drin plant yn rhywiol. Mae data VKPP¹¹⁷ yn cwmpasu pob trosedd cam-drin plant yn rhywiol

114 Y Swyddfa Gartref. (2020). *Nodweddion troseddu camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp*. Llundain: Swyddfa Gartref. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/group-based-child-sexual-exploitation-characteristics-of-offending>

115 Defnyddir cyhoeddiadau anweddus fel dirprwy ar gyfer codau troseddau delweddau anweddus gan nad yw'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn cyhoeddi data cod troseddau Delweddau Anweddus o Blant (IIOC) yn rheolaidd.

116 Swyddfa Gartref. (2025). *Tablau data agored troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu: Y flwyddyn yn gorffen Mawrth 2013 ymlaen*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/statistics/police-recorded-crime-open-data-tables>

117 Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer Bregusrwydd. (2025). *Dadansoddiad cenedlaethol o adroddiad troseddau cam-drin a chamfanteisio rhywiol ar blant (CSAE) a gofnodwyd gan yr heddlu 2023*. Llundain: Rhaglen Ymarfer Gwybodaeth ac Ymarfer Bregusrwydd. Ar gael yn: https://www.vkpp.org.uk/assets/Totality-year-2-report-National-Analysis-of-Police-Recorded-CSAE-Crimes-Report-2023_compressed.pdf

a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn nodi bod 52% o droseddwy'r bellach o dan 18 oed gan fod y rhai sy'n gwneud ac yn rhannu delweddau yn debygol o fod yn iau o

ran proffil oedran. Mae hefyd wedi cael effaith ar broffil rhywedd cam-drin rhywiol gan gynyddu cyfran y bechgyn o fewn proffil y dioddefwr a chynyddu cyfran y merched fel cyflawnwyr. Mae'r rhai sy'n gwneud y delweddau a'r rhai sy'n rhannu ill dau wedi'u dosbarthu fel troseddwr yn y ffigurau.

Mae twf cyflym cam-drin ar-lein wedi cymylu ymhellach sut mae'r heddlu ac eraill yn dehongli diffiniadau o gam-drin plant yn rhywiol. Er enghraifft, mae rhai heddluoedd sy'n cofnodi troseddau yn cael eu galw'n 'crib ddail rhyw' - lle mae'r troseddwr, yn aml yn gweithredu mewn grwpiau neu rwydweithiau, yn annog plentyn i wneud neu rannu delwedd ohono'i hun ac yna'n ei flacmelio i'w hatal rhag cylchredeg y ddelwedd - fel camfanteisio'n rhywiol ar blant. Mewn rhai achosion, mae troseddwr yn defnyddio delweddau anwedus i flacmelio plant, gan eu gorfodi i gam-drin ymhellach, gan gynnwys gweithredoedd sy'n cynnwys eu brodyr a'u chwiorydd. Er ei fod yn cydymffurfio'n dechnegol â'r diffiniad o gam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp, nid oedd cymhelliad ariannol y troseddwr wrth geisio delweddau o ddioddefwyr, yn aml, yn ymddangos i'r archwiliad hwn i adlewyrchu cymhellion na modus operandi (MO) 'gangiau meithrin perthynas amhriodol'.

Hefyd, adroddodd heddluoedd eu bod yn cael trafferth gyda nifer y delweddau o gam-drin rhywiol plant ar-lein a gyfeiriwyd atynt gan yr NCA o ffynonellau rhyngwladol, a ddywedir eu bod tua 800 yr wythnos. Roedd hyn yn creu llwyth gwaith trwm, ychwanegol ar swyddogion a staff.

Dywedwyd wrth yr archwiliad hwn hefyd gan heddluoedd am rwydweithiau rhyngwladol mawr, weithiau'n ymledu, sy'n ymwneud â chamfanteisio'n rhywiol ar blant er eu boddhad rhywiol eu hunain. Gallai unigolion yn y rwydweithiau hyn gyfarfod ar-lein, rhannu delweddau a thrafod ffyrdd o gwrdd â phlant ar-lein, gan baratoi eu dioddefwr i berthynas, eu cael i rannu delweddau a fideos i'w rhannu wedyn ar draws rwydweithiau, a defnyddio gorfodi, rheolaeth a blacmel i ffrydio gweithredoedd rhywiol yn fyw ac weithiau i gam-drin brodyr a chwiorydd eraill.

Dywedodd swyddogion wrthym am eu rhwystredigaeth bod y troseddau ofnadwy hyn, gyda'r orfodaeth a'r rheolaeth eithafol a arferir gan droseddwr, weithiau'n cael eu cyfeirio o filoedd o filltiroedd i ffwrdd, gan roi gorfodi y tu hwnt i gyrraedd yr heddlu yn aml.

Canfu un astudiaeth¹¹⁸ ar gymhellion troseddwr a gafwyd yn euog o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, fod y rhai a oedd wedi gweithredu ar-lein yn bennaf yn tueddu i gael atyniad rhywiol hirdymor at blant ac i fyw 'bywydau dwbl' gan gynnal ymddangosiad allanol o normalrwydd wrth ymgysylltu'n helaeth mewn gweithgarwch ar-lein sy'n gysylltiedig â chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Roedd rhai o'r troseddwr hyn wedi mynd ymlaen i gyflawni cam-drin rhywiol cyswllt ar ddioddefwyr gyda dynion eraill yr oeddent wedi cwrdd â nhw ar-lein.

118 Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2020). *Astudiaeth archwiliadol ar droseddwyd camfanteisio'n rhywiol ar blant a gafwyd yn euog ochr yn ochr ag eraill*. Ar gael yn: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221214225943/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/18725/view/an-explorative-study-perpetrators-child-sexual-exploitation-convicted-alongside-others.pdf>

4.1.4. Twf mewn adrodd am gamfanteisio troseddol ar blant

Clywodd yr archwiliad hwn fod ymwybyddiaeth fwy o gamfanteisio troseddol ar blant (CCE, y mae llinellau sirol a delio cyffuriau eraill yn un agwedd yn unig) wedi effeithio ar sut mae camfanteisio rhywiol ar blant yn cael ei adnabod. Rydym wedi nodi symudiad graddol i ffwrdd o siarad am gamfanteisio rhywiol i 'gamfanteisio ar blant' yn gyffredinol, ac rydym wedi gweld hyn yn cael ei adlewyrchu mewn dogfennau'r llywodraeth yn ogystal â'r gwasanaethau sydd ar gael i gefnogi dioddefwyr.

Mae gorgyffwrdd sylweddol yn amlwg rhwng y ddau: mae plant sy'n destun camfanteisio'n droseddol ar blant yn aml yn profi camfanteisio'n rhywiol hefyd. Gellir defnyddio cam-drin rhywiol fel modd o reoli, gorfodi, neu gychwyn gweithgareddau troseddol, gan gryfhau dioddefiaeth y plentyn ymhellach. Yn 2021, gofynnodd Barnardo's¹¹⁹ i ymarferwyr sy'n gweithio yn eu gwasanaethau camfanteisio am y ffyrdd yr oedd pobl ifanc yn cael eu camfanteisio arnynt yn droseddol. Ar ôl gwerthu cyffuriau (75%), camfanteisio rhywiol oedd yr ail fath o gamfanteisio mwyaf cyffredin (55%).

Mae data o Gymru yn dangos mai camfanteisio rhywiol ar blant yw'r math mwyaf cyffredin o gamfanteisio a nodwyd gan Wasanaethau Plant yng Nghymru¹²⁰ (nid oes data tebyg ar gael ar gyfer Lloegr), ond bod cyd-ddigwyddiad camfanteisio troseddol a rhywiol yn arwyddocaol.

Mae'r archwiliad hwn yn pryderu - oherwydd y gallai camfanteisio'n droseddol ar blant fod yn haws i'w adnabod na chamfanteisio'n rhywiol ar blant - y gallai patrymau camfanteisio'n rhywiol ar blant fod yn gudd. Mae wedi'i arsylwi bod rhai gweithwyr proffesiynol yn ei chael hi'n haws trafod ac ymateb i gamfanteisio'n droseddol ar blant o'i gymharu â chamfanteisio'n rhywiol ar blant¹²¹. Mae hefyd yn llawer haws i swyddog heddlu sylweddoli bod plentyn yn cael ei gamfanteisio'n droseddol, er enghraifft, trwy ddod o hyd iddo gyda swm sylweddol o gyffuriau neu arian, nag y byddai i weld yr arwyddion cynnil yn aml bod yr un plentyn hefyd yn cael ei gamfanteisio'n rhywiol. Fel y dywedodd un swyddog heddlu wrthym: "*mae bron yn haws pan fo'r nwydd yn gyffuriau neu'n arfau neu'n nwyddau wedi'u dwyn na phan fo'r nwydd yn ddynol.*"

Canfu'r Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Rhywiol Plant¹²² hefyd fod gwasanaethau cymorth arbenigol i ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant wedi bod yn cau ar gyfradd gyflymach

¹¹⁹ Barnardo's (2021) *Camfanteisio'n rhywiol ar blant: Ymchwiliad i'r fforddau mae pobl ifanc yn cael eu camfanteisio*. Llundain: Barnardo's.

¹²⁰ Cymru: 10.1% o'r boblogfa, Lloegr: 10.1% o'r boblogfa, Safford: 10.1% o'r boblogfa, Safford: 10.1% o'r boblogfa.

¹²¹ Cymru: 10.1% o'r boblogfa, Lloegr: 10.1% o'r boblogfa, Safford: 10.1% o'r boblogfa, Safford: 10.1% o'r boblogfa.

¹²² Cymru: 10.1% o'r boblogfa, Lloegr: 10.1% o'r boblogfa, Safford: 10.1% o'r boblogfa, Safford: 10.1% o'r boblogfa.

119 Barnardo's. (2021). *Camfanteisio a throseddoli: Beth all y Mesur Heddlu, Trosedd, Dedfrydu a Llysoedd ei wneud i sicrhau bod plant sy'n cael eu camfanteisio'n droseddol yn derbyn y gofal a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt?* Llundain: Barnardo's. Ar gael yn:

<https://www.barnardos.org.uk/sites/default/files/2021-10/Exploited%20and%20Criminalised%20report.pdf>

120 Llywodraeth Cymru. (2024). *Nifer y plant a adroddwyd yn ystod y flwyddyn lle'r oedd camfanteisio ar blant yn ffactor, yn ôl awdurdod lleol.* StatsCymru. Ar gael yn:

<https://statswales.gov.wales/Catalogue/Health-and-Social-Care/Social-Services/social-services-performance-and-improvement-framework/children-and-families/childrens-safeguarding/numberofchildrenreportedduringtheyearwherechildexploitationwasafactor-by-localauthority>

121 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2021). *Adnabod ac ymateb i gam-drin plant yn rhywiol o fewn dulliau diogelu cymhleth: Astudiaeth archwiliadol.* Ar gael yn:

<https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/10/Identifying-and-responding-to-child-sexual-abuse-within-complex-safeguarding-approaches-September-2021.pdf>

122 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Rhywiol Plant. (2025). *Materion Cymorth 2025: Diweddariad ar wasanaethau cymorth cam-drin rhywiol plant yng Nghymru a Lloegr.* Ar gael yn:

<https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/05/Support-Matters-2025.pdf>

na gwasanaethau cymorth eraill sy'n dangos symudiad i ffwrdd o'r arbenigedd sy'n gysylltiedig â chefnogi goroeswyr camfanteisio rhywiol.

Y risg yw, wrth ennill mwy o ffocws a dealltwriaeth o gamfanteisio'n droseddol ar blant, bod camfanteisio'n rhywiol ar blant gan grwpiau neu rwydweithiau yn cuddio grŵp arall o ddioddefwyr.

4.2. Nodweddion

Yn yr adran hon, rydym yn archwilio'r data cenedlaethol a'r cofnodion lleol i weld pa gasgliadau y gellir eu tynnu am nodweddion dioddefwyr a throseddwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar Sail Grŵp o ran rhyw, oedran ac ethnigrwydd.

Fel y mae'r bennod flaenorol wedi'i dangos, mae cam-drin plant yn rhywiol yn gyffredinol yn drosedd sydd heb ei nodi a'i hadrodd yn ddigonol, gan greu ansicrwydd ynghylch a yw dadansoddiad o'r data a gofnodwyd yn cyfateb i broffil 'gwir' y trosedd.

Ar ben tan-adrodd, mae cofnodi data ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant (a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp) yn destun diffygion ychwanegol mewn diffiniadau, methodoleg a chysondeb cymhwyso, yn ogystal â lefelau uchel o ddata sydd ar goll. Mae hyn yn taflu cysgod hyd yn oed yn hirach ar wirionedd unrhyw ddadansoddiad a dynnir ohono ac mae'n cael ei gymhlethu ymhellach gan y ffaith y gall pobl wneud adroddiadau flynyddoedd lawer ar ôl i'r cam-drin ddigwydd.

Mae rhai heddluoedd ac asiantaethau y gwnaethom ymweld â nhw yn ystod yr archwiliad hwn wedi dechrau mynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn fwy trylwyr, gan ddwyn achosion hanesyddol a diweddar i erlyniad ac – wrth wneud hynny – wedi gallu casglu mwy o wybodaeth nag sydd ar gael ar lefel genedlaethol.

4.3.1. Dioddefwyr Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp

Rydym yn dechrau gyda phapur y Swyddfa Gartref yn 2020, 'Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp: Nodweddion Troseddu'¹²³, sy'n gwasanaethu fel y crynodeb diweddaraf o ymchwil yn y maes hwn ac yn nodi rhai o brif nodweddion troseddwy'r dioddefwyr. Adolygodd y papur ymchwil ac adroddiadau presennol a nododd:

“mae'r ffactorau sydd â'r cysylltiad cliraf wedi'i ddogfennu â'r risg o gamfanteisio'n rhywiol ar blant, sy'n dangos gwendidau y gallai camdrinwyr geisio eu hecsbloetio, yn cynnwys: bod mewn gofal; profi cyfnodau o fynd ar goll; a chael anabledd dysgu¹²⁴. Mae ffactorau eraill wedi'u dogfennu a allai gael eu

123 Y Swyddfa Gartref. (2020). *Nodweddion troseddu camfanteisio rhywiol ar blant yn seiliedig ar grwpiau*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/group-based-child-sexual-exploitation-characteristics-of-offending>

124 Barnardo's. (2015). *Heb amddiffyniad, gor-amddiffyniad: diwallu anghenion pobl ifanc ag anableddau dysgu sy'n profi, neu sydd mewn perygl o, gamfanteisio rhywiol*. Barnardo's. Ar gael yn: <https://www.barnardos.org.uk/sites/default/files/uploads/Unprotected%2C%20overprotected%20-%20meeting%20the%20needs%20of%20young%20people%20with%20learning%20disabilities%20who%20experience%2Cor%20are%20at%20risk%20of%2C%20sexual%20exploitation%202015.pdf>

hecsbloetio gan gamdrinwyr yn cynnwys dibyniaeth ar gyffuriau/alcohol, problemau iechyd meddwl, a phrofiad o gam-drin blaenorol¹²⁵”

Bydd yr adran hon yn defnyddio data a gyhoeddwyd gan y VKPP¹²⁶ a'r Tasglu CSE¹²⁷.

4.2.2. Rhyw y Dioddefwr

Mae'r data cenedlaethol cyhoeddedig, a drafodwyd ym Mhennod 2, yn dangos mai merched yw'r rhan fwyaf o ddioddefwyr cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yw troseddau a gyflawnir gan ddynion yn erbyn merched yn bennaf.

Mae adroddiad VKPP yn nodi bod 79% o ddioddefwyr yr holl droseddau cam-drin plan yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant (CSAE) a gofnodwyd yn 2023 ledled Cymru a Lloegr (o'r set ddata CPAI a drafodwyd ym mhennod 1) yn fenywod, gyda throseddau rhywiol yn ymwneud â dioddefwyr gwryw yn fwy cyffredin mewn troseddau yn ymwneud â delweddau anweddus a phlant iau. Cofnodwyd rhyw ar gyfer 76% o ddioddefwyr.

Mae hyn hefyd yn wir am gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Roedd Data Cam-drin Plant Cymhleth a Threfnedig y Tasglu CSE, COCAD, wedi nodi 78% o

ddioddefwyr yn 2023 fel menywod a 22% fel dynion, o 88% o ddioddefwyr y cofnodwyd rhyw ar eu cyfer.

4.3.3. Oedran y Dioddefwr

Mae data cenedlaethol cyhoeddedig yr heddlu yn dangos mai'r oedran mwyaf cyffredin i ddioddefwyr cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yw rhwng 10 a 15 oed.

Nododd adroddiad VKPP ar gyfer 2023 mai'r oedran mwyaf cyffredin i ddioddefwyr pob trosedd CSAE oedd 14 i 15 oed (29% o ddioddefwyr). Cofnodwyd oedran ar gyfer 77% o ddioddefwyr.

Brown, S., Brady, G., Franklin, A., Bradley, L., Kerrigan, N., a Sealey, C. (2016). Cam-drin a chamfanteisio rhywiol ar blant: deall risg a bregusrwydd. Llundain: Sefydliad Ymyrraeth Gynnar. Ar gael yn: <https://www.eif.org.uk/report/child-sexual-abuse-and-exploitation-understanding-risk-and-vulnerability>

125 Barnardo's. (2011). *Pyped ar linyr: yr angen brys i dorri plant yn rhydd o gamfanteisio rhywiol*. Barking: Barnardo's. Ar gael yn: <https://norfolkscps.org.uk/media/qn1nbv5a/puppet-on-a-string-believe-in-children-barnardos.pdf> Camfanteisio ar Blant ac Amddiffyn Ar-lein (CEOP). (2013). *Asesiad Bygythiad o Gamfanteisio Rhywiol ar Blant*. Llundain: Gorchymyn Camfanteisio ar Blant ac Amddiffyn Ar-lein. Ar gael yn: https://www.tiverton-coventry.org.uk/wp-content/uploads/2019/11/CEOP_TACSEA2013_240613-FINAL.pdf Beckett, H., Holmes, D., a Walker, J. (2017) *Camfanteisio'n rhywiol ar blant: Diffiniad a Chanllaw i Weithwyr Proffesiynol: Testun estynedig*. Luton: Prifysgol Swydd Bedford. Ar gael yn: <https://www.beds.ac.uk/media/86735/uob-rip-cse-guidancefeb2017.pdf>

126 Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer ar Agoredrwydd. (2025). *Adroddiad dadansoddi cenedlaethol o droseddau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio rhywiol ar blant (CSAE) a gofnodwyd gan yr heddlu 2023*. Llundain: Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer ar Agoredrwydd. Ar gael yn: https://www.vkpp.org.uk/assets/Totality-year-2-report-National-Analysis-of-Police-Recorded-CSAE-Crimes-Report-2023_compressed.pdf

127 Rhaglen Hydrant. (2024). *Cyhoeddiad Troseddau ar Sail Grŵp*. Llundain: Rhaglen Hydrant. Ar gael yn: <https://www.hydrantprogramme.co.uk/assets/Documents/CSE-Taskforce-Group-Based-Offending-Publication-November-2024.pdf>

Nododd adroddiad COCAD y Tasglu Cam-drin Rhywiol a Chamfanteisio ar Blant 2023 fod 57% o ddioddefwyr (rhif 2284/4006) troseddau cyswllt cam-drin rhywiol a chamfanteisio ar blant mewn grwpiau rhwng 10 a 15 oed ar adeg y drosedd, gydag oedran wedi'i gofnodi ar gyfer 91% o'r dioddefwyr.

4.3.4. Ethnigrwydd y Dioddefwr

Mae adroddiadau cyhoeddedig yn seiliedig ar ddata cenedlaethol yr heddlu yn dangos bod y rhan fwyaf o ddioddefwyr cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Wyn er gwaethaf y ffaith bod mwy o ddioddefwyr nad yw

ethnigrwydd wedi'i gofnodi ar eu cyfer na'r rhai y mae ethnigrwydd yn hysbys, sy'n golygu na ellir cyrraedd y casgliad hwn ar sail y data hyn yn unig.

Dim ond ar gyfer 35% o ddioddefwyr y cofnodwyd ethnigrwydd yn adroddiad y VKPP, gyda bron i ddwy ran o dair yn anhysbys. Er gwaethaf hynny, mae'r adroddiad yn dangos, ar gyfer dioddefwyr CSE ag ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig, yn 2023:

87% o'r dioddefwyr a nodwyd wedi'u cofnodi fel Gwyn neu Brydeinig Gwyn;

4% fel Du neu Brydeinig Du;

4% fel Asiaidd neu Brydeinig Asiaidd;

3% fel grŵp ethnig Tsieineaidd neu Arall; a

3% fel Cymysg.

Mae adroddiad VKPP yn cymharu'r ffigurau hyn â data ethnigrwydd yr Arolwg Troseddau a'r Cyfrifiad ac yn nodi:

“Dioddefwyr Gwyn Prydeinig oedd y grŵp ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig mwyaf cyffredin mewn CSAE a gofnodwyd gan yr heddlu, sy'n adlewyrchu proffil ethnigrwydd pob dioddefwr troseddu. Roedd diffyg cynrychiolaeth o ddioddefwyr Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig o hyd o'i gymharu â'r Cyfrifiad a chyfran dioddefwyr Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig o bob trosedd.”

Fodd bynnag, mae'r archwiliad hwn yn credu nad yw'n gywir gwneud y datganiad hwn pan nad oedd dwy ran o dair o'r dioddefwyr wedi nodi ethnigrwydd.

Mae adroddiad COCAD y Tasglu CSE yn dweud bod data ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig ar gael ar gyfer llai na hanner (47%) o'r dioddefwyr a gofnodwyd y “dylent gael eu trin yn ofalus”.

Wedi dweud hynny, mae adroddiad COCAD y Tasglu CSE yn nodi, yn 2023, o'r dioddefwyr hynny o CSAE cyswllt ar sail grŵp ag ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig cofnodedig, roedd 85% (n.1744/2058) yn Wyn, 3% (n72) yn Asiaidd, 4% (n88) yn Ddu, 4% (n75) yn Gymysg a 4% (n79) yn y categori Arall.

Nid yw'r archwiliad hwn yn credu ei bod yn gywir gwneud y datganiad hwn o ystyried y lefelau isel o ethnigrwydd a gofnodwyd, hyd yn oed gyda'r nodyn o rybudd sydd wedi'i gynnwys.

Gyda bron i ddwy ran o dair o ddata ethnigrwydd ar goll ar gyfer dioddefwyr yn adroddiad VKPP a thros hanner y data ar goll yn COCAD, nid yw'n bosibl tynnu unrhyw gasgliadau ar gynrychiolaeth grwpiau ethnig o'r set ddata gyhoeddedig hon.

Cymerodd yr archwiliad hwn yr un set ddata gyhoeddedig a'i hailgyflunio. Os cynhwysir dioddefwyr nad oedd eu hethnigrwydd yn hysbys nac wedi'i ddatgan yn y data a'r dadansoddiadau canrannol, mae'r ffigurau'n edrych yn wahanol iawn gyda dioddefwyr y gwyddys eu bod yn Wyn yn cyfrif am 39% o'r holl ddioddefwyr.

Ethnigrwydd	Nifer	Canran
Gwyn	1,744	39%
Asiaidd	72	2%
Du	88	2%
Cymysg	75	2%
Arall	79	2%
Anhysbys	2,364	53%
Cyfansymiau	4,422	100%

Data lleol

Mewn ardaloedd heddlu lleol lle roedd data ethnigrwydd wedi'i gwblhau i raddau mwy (heb ddibynnu ar y data 'ciplun' chwarterol a ddefnyddiwyd yn setiau data CPAI a COCAD) gellid gweld darlun cliriach ac mae'n dangos proffil ethnig 'Gwyn' yn bennaf ymhlith dioddefwyr.

Fe wnaeth Heddlu Manceinion Fwyaf ddarparu data i'r archwiliad hwn a gafwyd dros gyfnod o 3 blynedd o fis Ionawr 2022 i fis Mai 2025 yn gynhwysol, gan gwmpasu 35 o weithrediadau camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp (sy'n cyfateb i ddiffiniad Tasglu CSE o droseddu ar sail ar grŵp). O fewn y 35 ymchwiliad, mae 317 o ddioddefwyr hysbys. Mae ethnigrwydd y dioddefwyr fel a ganlyn:

	Asiaidd	Du	Gwyn	Arall	Cyfanswm
Dioddefwyr Benyw 8		5	250	4	267
Dioddefwyr Gwryw 1		1	48	0	50
Cyfanswm	9 (3%)	6 (2%)	298 (94%)	4 (1%)	317

Darparodd Heddlu Gorllewin Swydd Efrog hefyd ddadansoddiad o ethnigrwydd dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ar draws ei ardal rhwng 2020 a 2024, a grynhoir yn y tabl canlynol:

Ethnigrwydd	Nifer	%
Asiaidd	44	5
Du	15	2
Cymysg	28	3
Arall	2	0
Gwyn	471	51

Anhysbys	359	39
Cyfansymiau	919	100

4.3.5. Cyflawnwyr Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp

Mae papur y Swyddfa Gartref yn 2020, 'Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp: nodweddion Troseddu'¹²⁸ yn nodi rhai o brif nodweddion cyflawnwyr. Y tu hwnt i'r nodweddion sylfaenol hyn, mae amrywiad sylweddol. Ymddengys bod unigolion sy'n cyflawni camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp:

- yn bennaf yn wrywod;
- yn gyffredinol yn hŷn na'r rhai sy'n gweithredu mewn gangiau, ond yn iau na'r rhai sy'n gweithredu ar eu pen eu hunain; ac
- yn aml o dan 30 oed, er bod rhai grwpiau'n cynnwys troseddwy llawer hŷn.

4.3.6. Rhyw'r Cyflawnwr

Mae data cenedlaethol cyhoeddedig yr heddlu yn dangos bod y rhan fwyaf o gyflawnwyr cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant, yn unigol neu mewn grwpiau, yn wrywod. Mae cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn droseddau a gyflawnir gan ddynion ar ferched yn bennaf.

Nododd adroddiad VKPP fod 82% o'r holl droseddau a gofnodwyd a amheuir o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn 2023 ledled Cymru a Lloegr yn wrywod (gyda rhyw wedi'i nodi mewn 62% o gofnodion). Ar gyfer troseddau CSAE cyswllt, roedd 90% o'r rhai dan amheuaeth yn wrywod.

Mae adroddiad COCAD yn nodi 76% o'r rhai dan amheuaeth ar gyfer troseddau CSAE grŵp yn 2023 fel gwrywod a 24% fel benywod (o 72% o'r rhai dan amheuaeth y cofnodwyd rhyw ar eu cyfer).

¹²⁸ Y Swyddfa Gartref. (2020). *Nodweddion troseddu camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/group-based-child-sexual-exploitation-characteristics-of-offending>

4.3.7. Oedran y Cyflawnwr

Mae data cenedlaethol diweddar yr heddlu yn dangos oedran cyfartalog is ymhlith troseddwy cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant nag a welwyd yn flaenorol mewn data ac ymchwil ar y pwnc hwn. Mae'n debygol bod y duedd hon yn ganlyniad i'r cynnydd mewn troseddu ar-lein, troseddu plentyn-ar-blentyn, a chynnydd mewn adrodd troseddau trwy ysgolion. Er enghraifft, mewn achosion lle mae plant wedi rhannu delweddau anwedus ohonynt eu hunain, a'i fod

yn cael ei adrodd i'r heddlu, mae un plentyn yn cael ei gofnodi fel un dan amheuaeth. Mae hyn hefyd yn fwy tebygol o gael ei godi a'i adrodd i athrawon.

Nododd Adroddiad VKPP ar gyfer 2023 mai oedran cyfartalog yr holl droseddwyd cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant oedd 24 oed, er bod cyfran uwch o gyflawnwyr sy'n oedolion ar draws troseddau cyswllt. Cofnodwyd oedran ar gyfer 63% o'r cyflawnwyr.

Mae adroddiad COCAD yn nodi, yn 2023, fod 39% (n.1862/4768) o'r rhai dan amheuaeth rhwng 10 a 15 oed ar yr adeg y digwyddodd y drosedd (sy'n adlewyrchu troseddu plentyn ar blentyn), tra bod 18% (n.843/4768) rhwng 18 a 29 oed (roedd 57% o dan 18 oed a 43% yn 18 oed neu'n hŷn). Yr ystod oedran fwyaf cyffredin ar gyfer yr amheuwyr oedd 14-15 (20%, n945). Cofnodwyd oedran ar gyfer 71% o'r amheuwyr.

4.3.8. Ethnigrwydd y Cyflawnwr

Mae'r data cenedlaethol ar ethnigrwydd a gofnodwyd yn erbyn yr amheuwyr yn wael, boed yn cael ei gasglu trwy hunan-ddiffiniad neu ymddangosiad ethnig¹²⁹. Nid yw'n ddigon da i gefnogi unrhyw ddatganiadau am ethnigrwydd troseddwyd camfanteisio rhywiol ar blant ar sail grŵp ar y lefel genedlaethol.

Yn ei adroddiad terfynol yn 2022, gan ailadrodd canfyddiad a wnaed mewn nifer o adroddiadau blaenorol, nododd yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA)¹³⁰ fod diffyg data yn ymwneud ag ethnigrwydd y cyflawnwyr ac argymhellodd y dylai gwasanaethau cymdeithasol plant ac asiantaethau cyfiawnder troseddol wneud gwelliannau.

Ers hynny, mae Cyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu wedi cymryd nifer o gamau i wella casglu data ar gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant, gan gynnwys cyhoeddiad blynyddol Rhaglen Ymarfer Gwybodaeth am Agoredrwydd yr NPCC ar bob trosedd a gofnodwyd ar gyfer Cam-drin Plant yn Rhywiol (CSAE) a Set Ddata Cam-drin Plant Cymhleth a Threfnedig (COCAD) y Tasglu Cam-drin Plant yn Rhywiol (CSE), y cyfeirir ato'n helaeth eisoes yn yr adroddiad hwn. Gwelsom fod

129 Mewn heddluoedd ledled Cymru a Lloegr, mae ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig ac ymddangosiad ethnig a nodwyd gan swyddogion yn cael eu cofnodi at wahanol ddibenion. Mae ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig, yn seiliedig ar sut mae unigolion yn eu hadnabod eu hunain gan ddefnyddio categorïau safonol Cyfrifiad y DU, yn cael ei gasglu yn ystod rhyngweithiadau fel stopio ac arestio i gefnogi monitro cydraddoldeb a chydymffurfiaeth â Deddf Cydraddoldeb 2010. Mewn cyferbyniad, mae ymddangosiad ethnig, a elwir yn aml yn "godau IC", yn seiliedig ar asesiad gweledol swyddog ac fe'i defnyddir at ddibenion gweithredol, fel disgrifiadau o'r rhai dan amheuaeth.

130 Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol*. Llundain: IICSA. Ar gael yn:

https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221215051709/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/31216/view/report-independent-inquiry-into-child-sexual-abuse-october-2022_0.pdf

adroddiadau VKPP a COCAD yr NPCC wedi gwella'r data ar droseddu CSAE ac yn sicr yn fwy felly nag asiantaethau cyfiawnder troseddol eraill neu ddata gwasanaethau plant.

Mae Adroddiad VKPP ar gyfer 2023¹³¹ yn nodi mai dim ond ar gyfer 31% o gyflawnwyr y cofnodwyd ethnigrwydd, ond mae'n mynd ymlaen i gofnodi'r dadansoddiad ethnigrwydd (88% 'Gwyn', 5% fel 'Asiaidd', 3% fel 'Du', 2% fel 'Cymysg' ac 1% fel 'Tsieineaidd neu arall') a'i gymharu â dosbarthiad ethnig y Cyfrifiad yn y boblogaeth gyffredinol.

Yn adroddiad COCAD y Tasglu CSE ym mis Tachwedd 2024, cyhoeddwyd data ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig ar gyfer pob trosedd camfanteisio'n rhywiol a cham-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp 'cyswllt' yn 2023 lle roedd dau neu fwy o'r rhai dan amheuaeth wedi'u nodi (gan gynnwys troseddu mewn lleoliadau teuluol, sefydliadol a lleoliadau eraill). Amlinellodd hefyd broffil ethnigrwydd ar gyfer y rhai dan amheuaeth sy'n cyd-fynd yn eithaf agos â data Cyfrifiad 2021 ar gyfer y boblogaeth gyffredinol yng Nghymru a Lloegr¹³² (88% Gwyn, 7% Asiaidd, 5% Du, 3% Cymysg a 2% Arall), gyda chafeat a nodwyd yn yr adroddiad mai dim ond ar gyfer 34% o'r rhai dan amheuaeth y cofnodwyd ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig.

Gyda dros ddwy ran o dair o ddata ethnigrwydd ar goll ar gyfer cyflawnwyr yn adroddiad VKPP a bron i ddwy ran o dair ar goll yn COCAD, nid yw'n bosibl dod i unrhyw gasgliadau ar gynrychiolaeth grwpiau ethnig ymhlith cyflawnwyr o'r set ddata gyhoeddedig hon.

Cymerodd yr archwiliad hwn yr un set ddata gyhoeddedig a'i hailgyflunio. Os cynhwysir cyflawnwyr nad oedd eu hethnigrwydd yn hysbys nac wedi'i ddatgan yn y data a'r dadansoddiadau canrannol, mae'r ffigurau'n edrych yn wahanol iawn, gyda 28% o gyflawnwyr yn nodi eu bod yn Wyn:

Ethnigrwydd	Nifer	Canran
Gwyn	1,884	28%
Asiaidd	165	2%
Du	110	2%
Cymysg	60	<1%
Arall	47	<1%
Heb ei ddatgan	4,404	66%
Cyfansymiau	6,670	100%

Mae cyflwyno'r data heb y rhai 'anhysbys' lle mae adnabod ethnigrwydd ar lefel mor isel yn gamarweiniol.

131 Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer Bregusrwydd. (2025). *Adroddiad ar ddadansoddiad cenedlaethol o droseddau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant (CSAE) a gofnodwyd gan yr heddlu 2023*. Llundain: Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer Bregusrwydd. Ar gael yn: https://www.vkpp.org.uk/assets/Totality-year-2-report-National-Analysis-of-Police-Recorded-CSAE-Crimes-Report-2023_compressed.pdf

132 Swyddfa Ystadegau Gwladol. (ONS). (2022) *Amcangyfrifon poblogaeth ac aelwydydd, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021*. [ar-lein] Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimatesenglandandwales/census2021>

4.4. Beth arall y gallai data ac adroddiadau eraill ei ddweud wrthym?

Yn absenoldeb ystadegau cywir i nodi proffil ethnigrwydd camfanteisio rhywiol ar blant ar sail grŵp ar lefel genedlaethol, rydym wedi edrych ar ystod eang o adroddiadau cyhoeddus ac ymchwil ar y mater hwn i weld a ydynt yn galluogi dod i unrhyw gasgliadau.

O ystyried y diffygion mewn data cenedlaethol wrth ddarparu darlun cywir o ethnigrwydd ar gyfer cyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp, rydym hefyd wedi edrych yn fanylach ar ffynonellau data eraill i weld pa oleuni y gallant ei daflu ar hyn. Rydym yn adrodd yma ar heddluoedd y gwnaethom ymweld â nhw a'r Asiantaeth Troseddau Genedlaethol.

Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol

Archwiliodd yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA)¹³³ faterion ethnigrwydd mewn perthynas â cham-drin plant yn rhywiol yn gyffredinol ac yn ei adroddiad â mwy ffocws ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant gan rwydweithiau trefnedig¹³⁴. Fel llawer o adolygiadau blaenorol eraill, canfu brinder data ar ethnigrwydd.

Detholiad o Adroddiad Terfynol yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Rhywiol Plant, 2022

“19. Mae data cywir ar ethnigrwydd dioddefwyr a chyflawnwyr yn chwarae rhan bwysig wrth wella dealltwriaeth o gam-drin plant yn rhywiol a'r cyd-destun y mae cam-drin o'r fath yn digwydd ynddo. Mae'r data'n cynorthwyo'r asiantaethau statudol perthnasol i dargedu adnoddau'n briodol, gan gynnwys, er enghraifft, galluogi'r heddlu i ymgysylltu â chymunedau lle mae cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn digwydd. Efallai y bydd angen cefnogaeth sensitif yn ddiwylliannol gan yr awdurdodau statudol ar ddioddefwyr a goroeswyr.

20. Fodd bynnag, nid yw data sy'n cofnodi ethnigrwydd dioddefwyr a goroeswyr ar gael yn hawdd. Fel y nodir yn Adroddiad Ymchwiliad Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant gan Rwydweithiau Trefnedig yr Ymchwiliad, roedd "methiannau eang" i gofnodi data am ethnigrwydd dioddefwyr mewn chwe ardal astudiaeth achos, gan arwain at yr heddlu ac asiantaethau eraill yn "methu nodi patrymau a thueddiadau lleol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn perthynas ag ethnigrwydd". Mae'r Ganolfan CSA (Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol) yn nodi "ei bod yn gyffredin i ethnigrwydd plant beidio â chael ei gofnodi yn nata'r asiantaethau".

21. Mae data sy'n ymwneud ag ethnigrwydd cyflawnwyr hefyd yn brin. Yn Adroddiad Archwiliad i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant gan Rwydweithiau Trefnedig yr Ymchwiliad, methodd y chwe maes astudiaeth achos hefyd â chofnodi ethnigrwydd y cyflawnwyr yn iawn: "Mae llawer o'r erlyniadau camfanteisio'n rhywiol ar blant proffil uchel wedi cynnwys grwpiau o

133 Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022) *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol*. Llundain: IICSA. Ar gael yn:

https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221215051709/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/31216/view/report-independent-inquiry-into-child-sexual-abuse-october-2022_0.pdf

134 Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad ymchwiliad i gamfanteisio rhywiol ar blant gan rwydweithiau trefnedig*. Ar gael yn:

<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221214211258/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/28314/view/child-sexual-abuse-organised-networks-investigation-report-february-2022.pdf>

ddynion o gymunedau ethnig lleiafrifol. Mae hyn wedi arwain at ddadl begynol ynghylch a oes unrhyw gysylltiad rhwng ethnigrwydd a rhwydweithiau camfanteisio'n rhywiol ar blant. Mae casglu data gwael neu lle nad yw'n bodoli yn ei gwneud hi'n amhosibl gwybod a yw unrhyw grŵp ethnig penodol wedi'i or-gynrychioli fel troseddwy'r camfanteisio'n rhywiol ar blant gan rwydweithiau."

Papur y Swyddfa Gartref 2020: 'Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp: Nodweddion Troseddu'

Canfu papur y Swyddfa Gartref 2020, 'Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant mewn Grŵp: Nodweddion Troseddu'¹³⁵, fod ymchwil ar ethnigrwydd troseddwy'r yn gyfyngedig ac yn tueddu i ddibynnu ar ddata o ansawdd gwael. Daeth i'r casgliad ei bod yn anodd dod i gasgliadau am wahaniaethau yn ethnigrwydd troseddwy'r, ond aeth ymlaen i honni ei bod yn debygol nad oes unrhyw gymuned na diwylliant â thuedd unigryw i droseddu. Canfu fod nifer o astudiaethau wedi dangos gor-gynrychiolaeth o droseddwy'r Asiaidd a Du mewn camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp a bod y rhan fwyaf o'r un astudiaethau wedi nodi bod mwyafrif y troseddwy'r yn Wyn. Mae'r testun canlynol yn ddetholiad o bapur y Swyddfa Gartref.

Mae papur 2020 y Swyddfa Gartref, 'Nodweddion Troseddu Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar Sail Grŵp' yn crynhoi canfyddiadau nifer o bapurau sydd wedi adrodd ar ethnigrwydd troseddwy'r mewn camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, fel arfer fel rhan o ymchwil ehangach yn y maes hwn:

d. Cynhaliodd Comisiynydd Plant Lloegr waith yn 2014 yn edrych ar ddata'r heddlu ar droseddwyr CSE (Berelowitz et al., 2015). Darparwyd data gan 19 allan o 43 o heddluoedd, gan ddangos bron i 4,000 o droseddwyr, 1,200 ohonynt yn ymwneud â CSE mewn grwpiau. Canfu'r astudiaeth hon fod 42% yn Wyn neu'n Wyn Brydeinig, 17% yn Ddu neu'n Ddu Brydeinig, 14% yn Asiaidd neu'n Asiaidd Brydeinig, a bod gan 4% ethnigrwydd arall. Ni chofnodwyd unrhyw ddata ar ethnigrwydd mewn 22% o achosion. Fel uchod (Berelowitz et al., 2012), dylid nodi pan gynhaliwyd y gwaith hwn pan oedd llawer o asiantaethau yn llai cyfarwydd â CSE, ac ychydig iawn a gydnabuwyd na chofnodwyd am y math hwn o drosedd neu droseddwr gan yr heddlu ar y pryd.

e. Yn olaf, edrychodd Sefydliad yr Heddlu (Skidmore, 2016) ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant (CSE) ar sail grŵp ym Mryste, a chanfyddwyd bod y rhai o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig wedi'u gor-gynrychioli o'i gymharu â'r ardal leol. Fodd bynnag, maent yn nodi bod hyn yn debygol o gael ei chwyddo gan ddata camarweiniol ac anghyflawn.

Yn ogystal, awgrymodd ffurflenni gan heddluoedd ym mis Gorffennaf 2020 fod cenedligrwydd ac ethnigrwydd troseddwyd a phobl dan amheuaeth mewn ymchwiliadau CSE ar sail grŵp yn amrywio'n sylweddol, gan gynnwys Americanwyr, Angola, Bangladeshi, Bengali, Prydeinig, Bwlgariaidd, Congo, Iseldireg, Eritreaid, Indiaidd, Iranaid, Jamaicaidd, Lithwanaidd, Pacistanaid, Portiwgeaidd, Somaliaidd, Syriaidd, a Simbabweaidd. Yn anffodus, nid oedd y data'n ddigon cadarn i ganiatáu gwneud cymariaethau o ran cyfrannau ar draws y grwpiau hyn.

...

Er bod rhywfaint o'r ymchwil a nodir uchod yn awgrymu bod nifer uchel o droseddwyd o ethnigrwydd Asiaidd neu Ddu yn cyflawni troseddau CSE ar sail grŵp, nid yw'n bosibl dweud a yw'r grwpiau hyn wedi'u gor-gynrychioli yn y math hwn o droseddu. Fel y nodir ym mharagraff 75, mae ymchwil hyd yma wedi dibynnu ar ddata o ansawdd gwael gyda nifer o wendidau. Mae'n parhau i fod yn anodd cymharu cyfansoddiad y boblogaeth o droseddwyd â demograffeg leol rhai ardaloedd, er mwyn gwneud asesiadau cwbl wybodus ynghylch a yw rhai grwpiau wedi'u gor-gynrychioli. Yn seiliedig ar y dystiolaeth bresennol, a'n dealltwriaeth o'r diffygion yn y data presennol, mae'n ymddangos yn fwyaf tebygol bod ethnigrwydd troseddwyd CSE ar sail grŵp yn unol â CSA yn fwy cyffredinol a chyda'r boblogaeth gyffredinol, gyda mwyafrif y troseddwyd yn Wyn."

Aeth papur y Swyddfa Gartref ymlaen i ddweud, er nad oes dystiolaeth i awgrymu y dylid cyfyngu ymdrechion i nodi ac atal troseddau camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp i ganolbwyntio ar un gymuned neu ddiwylliant penodol, nad yw hyn yn golygu bod nodweddion diwylliannol grwpiau troseddwyd yn amherthnasol neu y dylid eu hanwybyddu gan asiantaethau lleol.

Nid oedd adroddiadau VKPP a COCAD ar ddata cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar gael ar yr adeg y cyhoeddodd y Swyddfa Gartref eu papur ond, fel y trafodwyd yn gynharach yn y bennod hon, nid yw eu data yn cynnwys digon o ddata ethnigrwydd i ddod i'r casgliad bod mwyafrif y troseddwyd yn Wyn.

O ystyried hyn, rydym hefyd yn ei chael hi'n anodd deall sut y daeth y Swyddfa Gartref i'r casgliad yn eu papur bod ethnigrwydd troseddwyd camfanteisio rhywiol ar blant sy'n seiliedig ar grwpiau yn debygol o fod yn unol â cham-drin rhywiol plant yn fwy cyffredinol a chyda'r boblogaeth gyffredinol h.y. "*gyda mwyafrif y troseddwyd yn Wyn*".

Nododd papur y Swyddfa Gartref hefyd, "*mewn sawl un o'r achosion a archwiliwyd gennym, roedd yn ymddangos bod troseddwy'r a dioddefwyr yn dod o wahanol gymunedau lleol yn bennaf, ac awgrymodd swyddogion y gallai anwybyddu dioddefwyr o'r tu allan i'w cymuned eu hunain fod yn ffactor galluogi i droseddwy'r.*" Amlygwyd y mater hwn ymhellach yn Adroddiad Trosolwg 2013 o'r Adolygiad Achosion Difrifol i achosion hanesyddol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Rochdale a ddywedodd:

"Yr hyn sydd ar goll yw unrhyw dystiolaeth bod ymarferwyr wedi ceisio deall pam y gallai'r ffaith bod y dynion yn 'Asiaidd' fod wedi bod yn berthnasol ac yn gyfreithlon i'w hystyried mewn gwirionedd... Efallai bod y graddau yr oedd gweithwyr yn deall y cymunedau yr oeddent yn gweithio ynddynt hefyd wedi cyfrannu at y methiant i gydnabod y patrymau anarferol o ryngweithio rhwng y ddau grŵp hyn."

Daeth papur y Swyddfa Gartref i'r casgliad bod arwyddocâd rhwydweithiau cymdeithasol i droseddu a chyffredinolrwydd grwpiau homogenaidd yn ethnig ac yn ddemograffig yn awgrymu bod yn rhaid i ddull o atal, tarfu ac atal troseddu gael ei addasu i'r cymunedau lle mae troseddu'n digwydd.

Hyd y gŵyr yr archwiliad hwn, nid oes neb wedi bwrw ymlaen ag unrhyw waith pellach arno.

Adolygiadau ac erlyniadau Achosion Difrifol Lleol

Yn ein hadolygiad o 50 o Adolygiadau Achosion Difrifol Lleol ac Adolygiadau Ymarfer Diogelu Plant (a drafodir ymhellach ym Mhennod 5) a gododd o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cynnwys troseddwy'r lluosog.

Gellid nodi ethnigrwydd y cyflawnwyr mewn pymtheg achos, naill ai gan yr adolygiad ei hun, neu ymchwil ffynhonnell agored. Mae'r rhain wedi'u rhestru yn **Atodiad E**:

- roedd deg yn cynnwys cyflawnwyr o dras Asiaidd neu Bacistanaidd yn bennaf (yn Swydd Buckingham, Bradford, Calderdale, Derby, Swydd Rydychen, Peterborough, tri achos yn Rochdale, a Rotherham);
- roedd un achos yn cynnwys troseddwy'r yn bennaf o ystod o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig gan gynnwys Pacistanaidd, Bangladeshi, Indiaidd, Iraniaidd, Iracaidd, Cwrdaidd, Twrcaidd, Albanaidd a Dwyrain Ewrop (yn Newcastle);
- roedd un achos yn cynnwys troseddwy'r Du (yng Ngorllewin Sussex);
- roedd un yn cynnwys troseddwy'r Twrcaidd (yng Ngwlad yr Haf);
- roedd un yn cynnwys cyflawnwyr Somalaidd (ym Mryste); ac
- roedd un yn cynnwys cyflawnwyr Gwyn (yn Torbay)

Er nad yw'n gynrychioliadol o ddarlun cenedlaethol, roedd yn nodedig bod y rhan fwyaf o'r rhain yn cynnwys troseddwy'r o gefndiroedd ethnig Asiaidd a Phacistanaidd.

Yn ogystal â'r Adolygiadau Achosion Difrifol hyn, mae erlyniadau proffil uchel eraill yr ydym yn ymwybodol ohonynt yn cynnwys: Barrow-in-Furness, Blackburn gyda

Darwen, Burnley, Caerliwelydd, Chelmsford, Coventry, Craven, Dwyrain Swydd Stafford, Ipswich, Kirklees, Caerlŷr, Middlesbrough, Nottingham, Plymouth, Sheffield, Telford a Wrekin a Wirral. Mae'r achosion hyn yn dangos lledaeniad daearyddol eang o achosion yn cynnwys troseddwy'r Asiaidd/Pacistanaid ledled y wlad.

Data a chudd-wybodaeth lleol yr heddlu

Cawsom ddata mwy penodol ar ethnigrwydd dioddefwyr, troseddwy'r rhai dan amheuaeth o nifer o ffynonellau i weld sut roedd hynny'n cymharu â data cenedlaethol. Roedd gan y data lleol gyfradd gwblhau sylweddol uwch ar ethnigrwydd cyflawnwyr a dioddefwyr.

Er nad yw'r data isod yn gynrychioliadol yn genedlaethol, mae'r gor-gynrychiolaeth anghymesur mwy sylweddol o'r rhai dan amheuaeth o ethnigrwydd Asiaidd o'i gymharu â demograffeg y boblogaeth leol yn galw am ymchwiliad pellach.

Manceinion Fwyaf

Yn dilyn nifer o achosion mawr o gamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn ardaloedd awdurdodau lleol ledled Manceinion Fwyaf (e.e. yn Rochdale ac Oldham), sefydlodd Heddlu Manceinion Fwyaf Dîm Ymchwiliadau Mawr (MIT) i oruchwylio achosion cymhleth.

Yn dilyn ymweliad tîm archwilio â Heddlu Manceinion Fwyaf, rhannodd yr MIT ddata gyda ni ar yr achosion yr oedd wedi bod yn eu goruchwylio. Mae'r MIT yn defnyddio diffiniad gwahanol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant i'r un a gymhwyswyd gan Hydrant ar gyfer data COCAD. Mae'r MIT yn cofnodi achosion lle mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cynnwys naill ai nifer o droseddwy'r (dau neu fwy) neu ddioddefwyr lluosog. Serch hynny, roedd yr MIT yn gallu darparu data mewn tair ffordd i daflu mwy o oleuni ar natur y troseddu yr oeddent yn ei erlyn, fel y nodir isod, gan gwmpasu:

- a) pob achos byw ac wedi'i archifo o gamfanteisio'n rhywiol ar blant aml-ddioddefwr/ troseddwr lluosog (Ionawr 2022 i Fai 2025); a
- b) pob achos byw ac wedi'i archifo o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, sy'n cyfateb i ddiffiniad data Hydrant COCAD (Ionawr 2022 i Fai 2025).

Fe wnaeth eu data nodi'r proffiliau ethnigrwydd canlynol ar gyfer y rhai dan amheuaeth yn y gweithrediadau a'r achosion hyn ar draws Manceinion Fwyaf. Felly, mae'r data hyn yn adlewyrchu gwneud penderfyniadau gweithredol.

O fewn 61 o ymchwiliadau camfanteisio'n rhywiol ar blant aml-ddioddefwr/aml-droseddwr, mae 269 o'r rhai dan amheuaeth sy'n hysbys. Mae ethnigrwydd y rhai dan amheuaeth¹³⁶ fel a ganlyn:

	Asiaidd	Du	Gwyn	Arall	Cyfanswm
Y rhai benyw dan Amheuaeth	1	0	4	0	5
Y rhai gwryw dan Amheuaeth	140	7	97	20	264

Cyfanswm **141 (52%) 7 (3%) 101 (38%) 20 (7%) 269**

O fewn 35 o ymchwiliadau camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mae 243 o'r rhai dan amheuaeth yn hysbys. Dyma ethnigrwydd y rhai dan amheuaeth:

	Asiaidd	Du	Gwyn	Arall	Cyfanswm
Y rhai benyw dan Amheuaeth	0	0	4	0	4
Y rhai gwryw dan Amheuaeth	131	7	81	20	239
Cyfanswm	131 (54%)	7 (3%)	85 (35%)	20 (8%)	243

136 Mae'r data ethnigrwydd a ddarperir gan Heddlu Manceinion Fwyaf yn defnyddio data ethnigrwydd hunan-ddiffiniedig a data ymddangosiad ethnig.

Mae ethnigrwydd Asiaidd anghymesur uwch ac ethnigrwydd Gwyn anghymesur is wedi'i nodi mewn amheuwyr ar draws ymchwiliadau MIT a'r Ardal Heddlu Manceinion Fwyaf (wedi'i dynnu o'r tablau uchod) o'i gymharu â data'r Cyfrifiad ar boblogaeth gyffredinol Manceinion Fwyaf, ac o'i gymharu â data COCAD137 ar gyfer yr holl heddluoedd. Nodir y cymariaethau hyn yn y tabl isod:

Cymhariaethau data ethnigrwydd troseddwy CSE

Ethnigrwydd	COCAD 2023¹³⁸	GMP1	GMP2		Cyfrifiad 2021 Manceinion Fwyaf¹³⁹
Gwyn	83%	38%	35%	56.8%	Gwyn
Asiaidd	7%	2%	54%	20.9%	Asiaidd, Asiaidd Prydeinig, Asiaidd Cymreig
Du	5%	3%	3%	11.9%	Du, Du Prydeinig, Du Cymreig, Caribïaidd neu Affricanaidd
Cymysg	3%	7%	8%	5.3%	Grwpiau ethnig Cymysg Neu Luosog
Arall	2%	0%	0%	5.1%	Grŵp ethnig arall

COCAD = data ethnigrwydd amheus ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ar draws holl heddluoedd Cymru a Lloegr

GMP1 = data ethnigrwydd amheus ar gyfer gweithrediadau camfanteisio'n rhywiol ar blant aml-ddioddefwr/aml-droseddwr GMP

GMP2 = data ethnigrwydd amheus ar gyfer achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp GMP

Mae'r data hyn yn dangos bod y rhai dan amheuaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ym Manceinion Fwyaf fwy na dwywaith yn fwy tebygol o fod o ethnigrwydd Asiaidd o'i gymharu â chyfran y boblogaeth Asiaidd yn yr ardal (52% i 54% mewn data'r rhai dan amheuaeth GMP o'i gymharu â 20.9% mewn data Cyfrifiad 2021 ar gyfer Manceinion Fwyaf). Mae'r rhai dan amheuaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ym Manceinion Fwyaf hefyd dros saith gwaith yn fwy tebygol o fod o ethnigrwydd Asiaidd o'i gymharu â'r holl rai dan amheuaeth o ethnigrwydd Asiaidd ar gyfer CSAE ar sail grŵp mewn data COCAD ledled Cymru a Lloegr y cofnodir ethnigrwydd ar eu cyfer (52% i 54% o'i gymharu â 7%), er bod y cofnodi isel iawn o ethnigrwydd yn y data COCAD yn debygol o gael effaith ar y gymhariaeth honno.

137 Mae set ddata COCAD yn dadansoddi troseddu ar sail grŵp (lle mae dau neu fwy o droseddwr). Cesglir data ar ddiwedd pob chwarter o'r flwyddyn, gan gynnwys unrhyw droseddau a gofnodwyd yn y chwarter hwnnw. Ni chaiff y data eu diweddarw wedyn felly dim ond darlun 'ciplun' o'r wybodaeth fel y mae ar ddiwedd pob chwarter y gall ei ddarparu. Nodir mwy o fanylion ym Mhennod 3.

138 Rhaglen Hydrant. (2024). *Cyhoeddiad Troseddu ar Sail Grŵp*. Llundain: Rhaglen Hydrant. Ar gael yn: <https://www.hydrantprogramme.co.uk/assets/Documents/CSE-Taskforce-Group-Based-Offending-Publication-November-2024.pdf>

139 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2023). *Sut mae bywyd wedi newid ym Manceinion: Cyfrifiad 2021*. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/visualisations/censusareachanges/E08000003/>

Yn nodedig, o gymharu â data COCAD, mae data Manceinion Fwyaf wedi cofnodi ethnigrwydd ar gyfer pawb dan amheuaeth, o gymharu â 34% ar gyfer data COCAD 2023.

Fe wnaeth Heddlu Manceinion Fwyaf hefyd ddarparu data ar ethnigrwydd y rhai dan amheuaeth ar gyfer pob trosedd cam-drin plant yn rhywiol agored ar draws ardal Manceinion Fwyaf (Mai 2025) gyda dyddiad wedi'i gofnodi rhwng Ionawr 2022 a Chwefror 2025. Roedd y rhain yn gyfanswm o 781 o achosion, gyda 594 o ddioddefwyr unigol a 908 o unigolion dan amheuaeth.

Dangosir y dadansoddiad ethnigrwydd ar gyfer y rhai dan amheuaeth yn y tabl isod. Mae hyn yn awgrymu, ym Manceinion Fwyaf o leiaf, fod gor-gynrychiolaeth o rai dan amheuaeth o ethnigrwydd Asiaidd mewn achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, ond pan edrychwch yn ehangach ar draws yr holl droseddau cam-drin

plant yn rhywiol, mae proffil ethnigrwydd yn llawer agosach at broffil ethnigrwydd y boblogaeth leol.

Ethnigrwydd y rhai dan Amheuaeth	Cyfanswm	% o Ethnigrwydd
Gwyn - Prydeinig, Gwyddelig, Sipsiwn neu Deithiwr Gwyddelig, Roma, Arall	396	44%
Ethnigrwydd anhysbys	298	32%
Asiaidd - Prydeinig, Pacistanaidd, Bangladeshi, Tsieineaidd, Arall	143	16%
Du - Prydeinig, Caribïaidd, Affricanaidd, Arall	40	7%
Cymysg/Lluosog	17	2%
Arall - Unrhyw Grŵp Ethnig Arall	14	2%
Cyfanswm	908	100%

Gorllewin Swydd Efrog

Fe wnaeth Heddlu Gorllewin Swydd Efrog ddarparu adroddiad manwl ar droseddau camfanteisio'n rhywiol ar blant ar draws ardal yr heddlu gan archwilio troseddau rhwng 2020 a 2024. Mae'r data hyn yn adlewyrchu gwneud penderfyniadau gweithredol. Cofnodwyd ethnigrwydd hunan-ddifffiniedig ar gyfer cyfanswm o 1,173 o'r rhai dan amheuaeth (ychydig dros dri chwarter) a nodwyd dros y cyfnod, ac roedd 1,061 ohonynt yn ddynion a 106 yn fenywod.

Gellir crynhoi'r grwpiau ethnigrwydd lefel uchel fel:

Ethnigrwydd y rhai dan Amheuaeth Ethnigrwydd	Cyfanswm	% o
Asiaidd	429	35%
Gwyn	413	34%
Cofnod gwag/ heb ei nodi	281	24%
Du	46	4%
Cymysg	33	3%
Arabaid ac Arall	19	1%
Sipsiwn neu Deithiwr Gwyddelig	1	0%

Mae canran y rhai dan amheuaeth o ethnigrwydd Asiaidd (35%) ac ethnigrwydd Gwyn (34%) yn cymharu â phroffil ethnigrwydd ar gyfer Gorllewin Swydd Efrog¹⁴¹ o 16% Asiaidd a 77% Gwyn, sy'n awgrymu gor-gynrychiolaeth anghymesur o bobl o gefndir ethnig Asiaidd (tua dwbl) a than-gynrychiolaeth anghymesur o bobl o ethnigrwydd Gwyn (tua hanner) ymhlith y rhai dan amheuaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yng Ngorllewin Swydd Efrog dros y cyfnod a archwiliwyd.

140 Gall swm y ffigurau yn y tabl fod yn wahanol i'r 1,173 o unigolion a nodwyd yn nata Heddlu Gorllewin Swydd Efrog. Rydym yn deall bod hyn oherwydd anghysondebau cofnodi sy'n codi, er enghraifft, lle mae cofnodion yn gysylltiedig â phobl dan amheuaeth o droseddau lluosog.

141 Cyfrifiad Awdurdod Cyfun Gorllewin Swydd Efrog (2022) 2021: *Ethnigrwydd, iaith a Chrefydd*. Ar gael yn: <https://www.westyorks-ca.gov.uk/media/9683/census-2021-ethnicity-language-religion.pdf>

Yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol – Ymgyrch Stovewood (Rotherham)

Mae Ymgyrch Stovewood yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol yn mynd ar drywydd achosion hanesyddol o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant (CSAE) yn Rotherham. Roeddent yn gallu rhoi'r data canlynol i ni ar ethnigrwydd y troseddwyd yn eu hymchwiliadau.

Mae'r siart gylch gyntaf isod yn dangos y dadansoddiad ethnig ar gyfer cyfanswm o 323 o'r rhai dan amheuaeth o CSAE dynodedig yn Ymgyrch Stovewood, gyda bron i ddwy ran o dair wedi'u cofnodi fel rhai o gefndir ethnig Pacistanaidd, sy'n sylweddol uwch na chyfran poblogaeth ethnig Pacistanaidd De Swydd Efrog neu Rotherham (2.4%¹⁴² a 4%¹⁴³ yn y drefn honno):

323 o'r Rhai dan Amheuaeth o CSAE dynodedig yn Ymgyrch Stovewood:

Disgrifiad o Ethnigrwydd

Prydeinig 22%, Arall (>1%), Ymenaidd 2%, Anhysbys 2%, Slofacaidd 1%, Pacistanaidd 64%

Pacistanaidd, Prydeinig, Arall, Ymenaidd, Anhysbys, Slofacaidd

142 Awdurdod Cyfunol Maerol De Swydd Efrog. (d.d.). *Demograffeg Rhanbarth De Swydd Efrog*. Ar gael yn: <https://locate.southyorkshire-ca.gov.uk/demographics.html?icTool=demographics&geold=r1422>

143 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2022). *Cyfrifiad 2021: Newidiadau ardal ar gyfer Manceinion*. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/visualisations/censusareachanges/E08000018/>

Mae'r ail siart gylch, isod, yn dangos y dadansoddiad ethnig ar gyfer cyfanswm o 42 o unigolion a gafwyd yn euog o droseddau CSAE o dan Ymgyrch Stovewood, unwaith eto gyda bron i ddwy ran o dair wedi'u cofnodi fel rhai o gefndir ethnig Pacistanaid:

42 o'r Rhai dan Amheuaeth o CSAE a Euogfarnwyd yn Ymgyrch Stovewood:

Disgrifiad o Ethnigrwydd

Prydeinig 22%, Ymenaid 5%, Bangladeshaidd 3%, Jamaicaidd 2%, Simbabweaidd (2%), Iforaidd 2%), Pwylaidd (%), (Pacistanaid 62%

Pacistanaid, Prydeinig, Ymenaid, Bangladeshaidd, Jamaicaidd, Simbabweaidd, Iforaidd, Pwylaidd

Ymgyrchoedd byw yr heddlu

Yn ystod yr archwiliad hwn, gwelsom dystiolaeth o tua dwsin o ymhgyrchoedd byw yr heddlu ym maes camfanteisio'n rhywiol ar blant a oedd yn gymhleth, ar sail grŵp, na ellir cynnwys eu manylion llawn yn yr adroddiad hwn er mwyn peidio â rhagfarnu unrhyw ganlyniadau cyfiawnder troseddol yn y dyfodol.

Er bod canlyniadau'r ymchwiliadau hyn yn y dyfodol yn anhysbys o hyd, a bod nifer yr achosion byw, agored y cawsom fynediad iddynt yn gyfyngedig, nododd yr archwiliad hwn fod cyfran sylweddol o'r achosion hyn yn ymddangos yn cynnwys rhai dan amheuaeth nad ydynt yn ddinasyddion y DU a/neu sy'n hawlio lloches yn y DU. Mae nifer o ymgyrchoedd byw, gan gynnwys rhai o'r rhai a adroddwyd i ni gan

Wasanaeth Heddlu'r Metropolitan, yn adrodd am orgyffwrdd rhwng camfanteisio'n rhywiol ar blant a chamfanteisio'n droseddol ar blant.

Ni allwn ac ni ddylem dynnu unrhyw gasgliadau o genhedloedd neu ddiwylliannau unigol yn unig. Mae proffil yr achosion hyn, mewn perthynas â chenedligrwydd ac ethnigrwydd y troseddwy'r a chysylltiadau â mathau eraill o droseddu a chamfanteisio, yn atgofion pwysig o'r angen i archwilio a gwella ein dealltwriaeth o natur troseddu yn barhaus, er mwyn ei weld, ei atal a'i fynd i'r afael ag ef yn effeithiol.

4.5 Casgliadau ar ethnigrwydd cyflawnwyr

Mae llawer o ymholiadau ac adroddiadau wedi bod yn dweud bod angen gwneud mwy i archwilio'r materion ethnigrwydd sy'n gysylltiedig â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Mae'n chwarae i ddwylo grwpiau ag agendâu gwleidyddol rhaniadol i beidio ag archwilio na delio â'r materion hyn yn bendant. Mae hyn yn gwneud cam â phawb, gan gynnwys cymunedau Asiaidd a Phacistanaid.

Yn llawer pwysicach fyth, mae'n parhau i siomi dioddefwyr a goroeswyr cam-drin o'r fath, y mae llawer ohonynt eisoes wedi cael eu methu sawl gwaith gan y bobl sydd yno i'w hamddiffyn.

Er gwaethaf diffyg darlun llawn yn y setiau data cenedlaethol, roedd ac mae digon o dystiolaeth ar gael mewn data'r heddlu lleol mewn tair ardal a archwiliwyd gennym sy'n dangos niferoedd anghymesur o'r rhai dan amheuaeth o gefndiroedd ethnig Asiaidd, yn ogystal ag yn y nifer sylweddol o gyflawnwyr o ethnigrwydd Asiaidd a nodwyd mewn adolygiadau lleol ac erlyniadau camfanteisio'n rhywiol ar blant ledled y wlad, i alw am archwiliad pellach. Mae angen mwy o ymdrech i nodi natur camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp a pham mae'n ymddangos bod dynion o ethnigrwydd Asiaidd a Phacistanaid yn cael eu cynrychioli'n anghymesur mewn rhai ardaloedd, er mwyn ei ddeall yn well, ac i fynd i'r afael ag ef yn fwy effeithiol.

Pennod 5: Rhwyd ddiogelwch y wladwriaeth – cysylltu'r dotiau ar Gamfanteisio Rhywiol ar Blant mewn Grwpiau

Crynodeb o'r bennod:

- Mae nodi cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn gostwng mewn gwasanaethau plant er gwaethaf cynnydd mewn adroddiadau'r heddlu am gam-drin plant yn rhywiol, mae cynlluniau amddiffyn plant ar gyfer cam-drin rhywiol wedi gostwng i'w lefel isaf mewn 30 mlynedd ac mae adolygiadau a fwriadwyd i sicrhau newid yn codi'r un materion dro ar ôl tro.
- Ni chanfuwyd data na dadansoddiad cenedlaethol ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp mewn data gwasanaethau iechyd a chyfiawnder troseddol.

- Mewn plismona, mae data a chudd-wybodaeth ar gyfer nodi ac ymchwilio i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael ei storio ar draws systemau lluosog nad ydynt yn cyfathrebu naill ai o fewn neu ar draws heddluoedd neu gyda phartneriaid.
- Er gwaethaf hyn, mae rhai heddluoedd wedi mabwysiadu dull o asesu graddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mynd ar ôl y troseddwy'r a'u dwyn gerbron y llys.
- Mae dulliau llwyddiannus yn cynnwys - trin camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp fel ymchwiliad trosedd difrifol a threfnedig, gweithio'n rhagweithiol gyda phartneriaid ac elusennau i ddod o hyd i ddioddefwyr tebygol yn seiliedig ar ffactorau risg hysbys, a darparu cefnogaeth arbenigol i gael achosion trwy'r llysoedd.

Wrth gwrs, mae cyfrifoldeb dros amddiffyn plant yn rôl i bob un ohonom mewn cymdeithas, gan ddechrau gyda rhieni, ond o ran dyletswyddau cyfreithiol, y rhai sy'n gyfrifol am 'ddiogelu' - awdurdodau lleol, yr heddlu, ieuchyd, ysgolion a darparwyr statudol eraill - sy'n gweithredu ar ein rhan.

Mae gweithwyr rheng flaen yn gwybod yn rhy dda am y trawma erchyll y mae'r math hwn o drosedd yn ei achosi i'r plant yn eu gofal ac yn aml maent wedi bod yn rhan o ddatgelu rhai o'r achosion mwyaf cymhleth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Ni wnaeth yr archwiliad hwn arolygu na adolygu perfformiad gwasanaethau sy'n gyfrifol am ddiogelu. Edrychom ar adrannau'r llywodraeth a chyrff statudol eraill i geisio data ar gyfer yr archwiliad hwn ar raddfa a natur camfanteisio'n rhywiol ar sail grŵp.

Fodd bynnag, cawsom anhawster dod o hyd i ddata ac, wrth archwilio'r rhesymau pam, daethom yn bryderus nad oedd plant sydd mewn perygl o gael eu niweidio neu sydd wedi'u niweidio o bosibl yn cael eu nodi ac, o ganlyniad, efallai na fydd troseddwy'r yn cael eu dwyn gerbron y llys.

Mae anghydweddiad rhwng achosion o gam-drin plant yn rhywiol a gofnodwyd gan yr heddlu a chofnodion gwasanaethau plant awdurdodau lleol Lloegr o blant sydd naill ai ar gynlluniau amddiffyn plant neu sydd angen asesiad ar gyfer cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Mae un yn mynd i fyny (yr heddlu) ac mae un yn mynd i lawr (gwasanaethau plant yn Lloegr).

Ar draws y system gofal ieuchyd a chyfiawnder troseddol, mae data cenedlaethol cyfyngedig i wella'r darlun cenedlaethol. Mewn plismona, lle mae data gwell yn bodoli, mae'r data sydd ar gael i helpu i ymchwilio i achosion yn aml wedi'u gwasgaru ar draws systemau lluosog na ellir eu chwilio'n hawdd ac na ellir eu rhannu ar draws ffiniau heddluoedd.

Ni ddylai'r baich fod ar ddioddefwyr sy'n blant i nodi eu bod yn cael eu cam-drin a'i ddwyn i sylw'r awdurdodau perthnasol. Neu i wneud yr achos eu bod yn blant ac na allant roi caniatâd. Mae'r ffaith eu bod yn blant yn golygu mai cyfrifoldeb oedolion yw

ei weld, ei atal, eu hamddiffyn a chosbi'r troseddwyd. Nid yw diffyg hunan-adrodd am gam-drin a chamfanteisio yn golygu nad yw'n digwydd.

Pan na all plentyn aros yn ddiogel gartref am ba reswm bynnag, gall y wladwriaeth gamu i mewn i ddarparu rhwyd ddiogelwch. Ond mewn llawer o achosion ni all ddisodli'r hyn y gall amgylchedd cartref cariadus sefydlog ei ddarparu i blant, er gwaethaf ymdrechion gorau'r rhai sy'n gofalu amdanynt. Y bylchau hyn yn y rhwyd ddiogelwch y mae cyflawnwyr yn ceisio eu hecsbloetio a'r hyn sy'n gwneud plant yn y sefyllfaoedd hyn yn agored i niwed.

Mae angen i wasanaethau fod yn ddwywaith mor wiliadwrus yn yr achosion hyn. A yw gweithwyr proffesiynol plismona a gwasanaethau plant yn gweithio'n systematig trwy eu data ar gyfer plant coll neu eu plant 'mewn perygl' o gofnodion camfanteisio'n rhywiol ar blant i'w hatal rhag symud o blentyn 'mewn perygl' i un sydd wedi'i niweidio? A yw gweithwyr proffesiynol plismona a gwasanaethau plant yn gweithio'n systematig trwy eu data ar blant coll neu eu plant 'mewn perygl' o gofnodion camfanteisio'n rhywiol ar blant i'w hatal rhag symud o blentyn 'mewn perygl' i un sydd wedi'i niweidio?

A yw asiantaethau'n edrych yn ofalus, gyda'i gilydd, ar y plant sy'n mynd ar goll dro ar ôl tro, yn cael eu canfod yn feddw neu wedi'u meddwi, yn cael eu canfod gyda dynion hŷn neu anrhegion drud? A yw asiantaethau'n cysylltu hynny â'r hyn y mae gwasanaethau iechyd yn ei wybod am ymweliadau â chlinigau iechyd rhywiol, gweithdrefnau erthylu a derbyniadau i'r ysbyty?

A phan fydd achosion yn cael eu rhoi at ei gilydd ar gyfer cyhuddiadau, a yw Gwasanaeth Erlyn y Goron a'r llysoedd yn rhoi'r driniaeth ofalus a blaenoriaeth i ddioddefwyr y maent yn ei haeddu wrth geisio cyfiawnder?

Mae'r bennod hon yn dechrau trwy nodi'r cyfrifoldebau cenedlaethol a lleol priodol ar gyfer plant yr effeithir arnynt gan gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, pa wybodaeth a data a ddelir a pha bryderon y mae'n eu codi ynghylch amlygrwydd plant a allai gael eu heffeithio gan gamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Yna mae'n mynd ymlaen i nodi sut mae rhai ardaloedd a gwasanaethau cymorth arbenigol yn cydweithio i fynd i'r afael â'r problemau hyn, gan gynnig achos dros optimistiaeth a llwybr posibl ymlaen ar gyfer ardaloedd eraill o'r wlad.

5.1. Cydnabod cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn gwasanaethau eraill

5.1.1. Cymhlethdod cyfrifoldeb camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn y llywodraeth ganolog

Mae tirwedd y llywodraeth ganolog ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn gymhleth gyda chyfrifoldebau wedi'u rhannu ar draws sawl adran, sefydliadau'r sector cyhoeddus, cyrff hyd braich (ALBs) a'r sector gwirfoddol.

Cyn 2013, yr Adran Addysg (DfE) oedd yr arweinydd polisi trawslywodraethol ar gyfer cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ac arweiniodd y

cynllun gweithredu cenedlaethol ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant o 2011 i ganol 2013. O 2013, cymerodd y Swyddfa Gartref gyfrifoldeb arweiniol am gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant tra bod yr Adran Addysg yn cadw cyfrifoldeb am bob mater cam-drin plant a diogelu plant. Mae'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn cadw cyfrifoldeb polisi cyffredinol am wasanaethau iechyd a fyddai'n cynnwys y rhai sy'n gysylltiedig â cham-drin plant yn rhywiol. Mae iechyd a gwasanaethau cymdeithasol yn faterion datganoledig yng Nghymru.

O ran y cyfrifoldeb am ddiogelu plant, ar lefel awdurdod lleol y mae partneriaethau'n dod ynghyd. Rhaid i bob awdurdod lleol, Bwrdd Gofal Integredig a heddlu yn Lloegr fod wedi'u cynnwys o dan drefniant diogelu amlasiantaeth¹⁴⁴. Rhaid i'r partneriaethau diogelu hyn "sicrhau, ar lefel leol, fod sefydliadau ac asiantaethau'n glir ynghylch sut y byddant yn cydweithio i ddiogelu plant a hyrwyddo eu lles".

Yng Nghymru, mae'r Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol a chwe Bwrdd Diogelu Rhanbarthol (RSBs)¹⁴⁵ yn goruchwyllo diogelu, gan gynnwys diogelu plant. Mae pob bwrdd yn cynnwys yr awdurdod lleol, prif swyddog yr heddlu, ymddiriedolaeth GIG y bwrdd iechyd lleol a darparwr gwasanaethau prawf sy'n dod o fewn ardal y bwrdd diogelu.

Er y gellir ei weld yn gadarnhaol bod gan gynifer o sefydliadau rôl weithredol i'w chwarae wrth fynd i'r afael â cham-drin plant yn rhywiol ac o fewn hynny camfanteisio'n rhywiol ar blant, mae'r lluo o sefydliadau a'r rhaniadau mewn cyfrifoldebau yn cyflwyno heriau ar gyfer arweinyddiaeth glir a phenderfynol, gweithio partneriaeth effeithiol a rhannu gwybodaeth. Nid oes un cartref i'r darlun cenedlaethol: mae data wedi'u gwasgaru ar draws adrannau ac nid ydynt yn cael eu casglu at ei gilydd i ddeall beth mae'n ei ddweud wrthym a ble dylai'r blaenoriaethau fod.

144 Adran Addysg. (2023). *Gweithio gyda'n gilydd i ddiogelu plant*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children--2#full-publication-update-history>

145 Cynulliad Cenedlaethol Cymru. (2014). *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014*, dogfen 4. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents>

5.1.2. Cyfrifoldebau gwasanaethau plant ar gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant (Adran arweiniol DfE)

Mae gan awdurdodau lleol rai o'r cyfrifoldebau statudol pwysicaf mewn perthynas â diogelu plant. Maent yn gyfrifol am blant nad ydynt, heb unrhyw fai arnynt eu hunain, yn byw gyda'u rhieni eu hunain ac sy'n cael eu rhoi yn eu gofal. Mae ganddynt hefyd gyfrifoldebau ehangach dros ddiogelu plant yn eu hardal. Pan godir pryder ynghylch cam-drin plant yn rhywiol neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant sy'n bosibl – o'r adran iechyd, ysgol, yr heddlu neu aelod o'r cyhoedd – bydd gwasanaethau plant yr awdurdod lleol yn gwneud ymholiadau cychwynnol a allai arwain at:

- Asesiad cymorth cynnar os nad yw'r plentyn mewn perygl o gam-drin rhywiol ar hyn o bryd ond ei fod wedi'i nodi fel un sy'n agored i gam-drin neu esgeulustod posibl.
- Asesiad o'u hanghenion i weld a oes angen gofal a chymorth arnynt. Mae plentyn 'mewn angen' os yw'n 'annhebygol y gallant gyflawni neu gynnal lefel resymol o iechyd a datblygiad heb gymorth' (adran 17 Deddf Plant 1989)¹⁴⁶.
- Ymchwiliad amddiffyn plant (adran 47 Deddf Plant 1989)¹⁴⁷ i benderfynu a yw'r plentyn yn dioddef neu'n debygol o ddioddef niwed sylweddol. Os oes ganddo risg barhaus o niwed sylweddol oherwydd esgeulustod neu gam-drin, cânt eu rhoi ar gynllun amddiffyn plant.
- Os daw asesiad neu ymholiad i'r casgliad na all y plentyn fyw'n ddiogel gyda'i deulu neu berthnasau, gellir eu cymryd i ofal awdurdod lleol, naill ai gyda chydysyniad rhieni neu drwy achosion gofal. Fel arfer, rhoddir plant gyda theulu maeth ond gellir eu rhoi mewn cartref preswyl i blant hefyd. Cyfeirir at y plant hyn fel 'plant sy'n derbyn gofal'.

Er mai rôl plismona yw sicrhau diogelwch y plentyn yn bennaf drwy amharu ar droseddau a'u herlid drwy ymchwiliadau, arestio ac erlyn, mae gan wasanaethau plant rôl hanfodol wrth ddiogelu plant sydd mewn perygl ac sydd wedi cael eu niweidio o dan y cyfrifoldebau a nodir uchod.

Fel yr ydym wedi'i nodi drwy gydol yr adroddiad hwn, mae datgelu cam-drin rhywiol neu gamfanteisio rhywiol gan blentyn yn uniongyrchol yn brin. Er gwaethaf hyn, mae troseddau cam-drin rhywiol plant a gofnodwyd gan yr heddlu wedi cynyddu dros y blynyddoedd diwethaf i dros 102,000 yn 2024¹⁴⁸, ac mae erlyniadau hefyd yn cynyddu. Dylid gweld cynnydd mewn nodi ac adrodd fel arwyddion cadarnhaol o ymwybyddiaeth well o gam-drin plant yn rhywiol a pharodwydd i'w gydnabod.

Fodd bynnag, mae data gwasanaethau plant cyhoeddedig yn Lloegr gan yr Adran Addysg yn dangos darlun gwahanol iawn.

146 Llywodraeth EF. (1989). *Deddf Plant 1989, adran 17*. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/17>

147 Llywodraeth EF. (1989). *Deddf Plant 1989, adran 47*. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/47> 148 Y Swyddfa Gartref. (2025). *Tablau data agored troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu: Y flwyddyn yn gorffen o Fawrth 2013 ymlaen*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/statistics/police-recorded-crime-open-data-tables>

Mae nodi cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn gostwng mewn gwasanaethau plant

Yn 2023/24 bu gostyngiad yn y nifer cyffredinol o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant gan wasanaethau plant yn Lloegr¹⁴⁹. Er nad oedd fawr ddim gostyngiad yn ystod y flwyddyn yn nifer cyffredinol yr asesiadau plant

mewn angen (CIN), fe wnaeth gwasanaethau plant awdurdodau lleol yn Lloegr gofnodi'r nifer isaf o asesiadau anghenion plant yn gysylltiedig ag unrhyw fath o gam-drin rhywiol mewn naw mlynedd.

Yn 2023/4, o dros **399,500** o asesiadau, roedd

- **30,970** o asesiadau am blant yn cofnodi pryderon ynghylch cam-drin rhywiol ar blant
- **13,860** o asesiadau yn cofnodi pryderon ynghylch camfanteisio'n rhywiol ar blant

Yn Lloegr, mae nifer yr asesiadau sy'n nodi camfanteisio'n rhywiol ar blant wedi gostwng bob blwyddyn ers 2017/8 ac mae bellach dros 30% yn is nag yr oedd chwe blynedd yn ôl. Nid yw'r data hyn ar gael yng Nghymru.

Mae cynlluniau amddiffyn plant ar sail cam-drin rhywiol wedi gostwng i'w lefel isaf mewn 30 mlynedd

Yn 2023/4, yn Lloegr, gosodwyd 2,160 o blant ar gynlluniau amddiffyn plant o dan y categori cam-drin rhywiol (sydd, ar gyfer cynlluniau amddiffyn plant, yn cynnwys camfanteisio'n rhywiol ar blant), y ffigur isaf a gofnodwyd yn y 30 mlynedd y cyhoeddwyd y data hyn ac yn cynrychioli dim ond 3.5% o'r holl gynlluniau amddiffyn plant newydd¹⁵⁰.

Efallai bod pryderon ynghylch cam-drin rhywiol yn nodwedd i'r plant hynny ar gynlluniau amddiffyn plant o dan y categori 'lluosog' (gweler y tabl isod), ond ni chyhoeddir unrhyw ddata ar y gwahanol fathau o gam-drin yn y categori hwn.

Yng Nghymru, yn 2023/4, roedd 131 o blant ar gofrestrau amddiffyn plant (sy'n cyfateb i gynlluniau amddiffyn plant yn Lloegr) ar gyfer cam-drin plant yn rhywiol fel un ffactor, gostyngiad o'r flwyddyn flaenorol (140 yn 2022/3) ac yn ffurfio 3.3% o'r cyfanswm cyffredinol ac, felly, mae'n batrwm tebyg i awdurdodau lleol yn Lloegr¹⁵¹. Mae cynnwys pryderon ynghylch cam-drin rhywiol a restrir o dan y categori 'lluosog' yn cynyddu'r gyfran gyffredinol i 5%.

149 Yr Adran Addysg. (2024). *Plant mewn Angen: Blwyddyn adrodd 2024*. Ar gael yn: <https://explore-education-statistics.service.gov.uk/find-statistics/children-in-need/2024>

150 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2025) *Cam-drin plant yn rhywiol yn 2023/24: Tueddiadau mewn data swyddogol*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/03/Child-sexual-abuse-in-2023-24-Trends-in-official-data.pdf>

151 Llywodraeth Cymru. (2024). *Plant a osodwyd ar y gofrestr amddiffyn plant yn ystod y flwyddyn yn ôl awdurdod lleol, categori cam-drin ac oedran*. StatsWales. Ar gael yn: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Health-and-Social-Care/Social-Services/social-services-performance-and-improvement-framework/children-and-families/childrens-safeguarding/childrenplacedonthechildprotectionregisterduringtheyear-by-local-authority-categoryofabuse-age>

Mae'r Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol¹⁵² yn nodi ei bod hi'n anodd mesur yr amrywiad yn nifer y plant sydd wedi'u rhoi ar gynlluniau amddiffyn

plant oherwydd bod y niferoedd yn tueddu i fod yn rhy isel i'w cyfrifo fel cyfran o boblogaeth y plant mewn ardaloedd penodol. Ond mae'n nodi:

“roedd dwy ran o dair (103 allan o 152) o awdurdodau lleol yn Lloegr wedi rhoi dim plant neu ychydig iawn o blant ar gynlluniau amddiffyn plant oherwydd cam-drin rhywiol.”

Mae plant yn Lloegr bellach yn cael eu rhoi ar gynlluniau amddiffyn plant yn bennaf am 'esgeulustod' yn fwy nag unrhyw gategori arall, gan gynnwys cam-drin plant yn rhywiol.

Mae'r tabl isod yn dangos, ym 1993/4, fod niferoedd cyfartal o blant wedi'u rhoi ar gynlluniau amddiffyn plant am esgeulustod (6,400) a cham-drin rhywiol (6,400)¹⁵³. Ddeng mlynedd ar hugain yn ddiweddarach, mae nifer y plant ar gynlluniau amddiffyn plant am esgeulustod wedi codi i 30,950 tra bod y rhai ar gynlluniau amddiffyn plant am gam-drin rhywiol wedi gostwng i 2,160.

Plant a roddwyd ar gynlluniau amddiffyn plant y flwyddyn, yn ôl categori cam-drin 1993/94 – 2023/24

Esgeulustod, Cam-drin emosiynol, Cam-drin corfforol, Cam-drin Lluosog..

152 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2025). *Cam-drin Plant yn Rhywiol yn 2023/24: Tueddiadau mewn Data Swyddogol*. Llundain: Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/03/Child-sexual-abuse-in-2023-24-Trends-in-official-data.pdf>

153 Data a ddarparwyd i'r Archwiliad hwn gan y Ganolfan Arbenigedd ar Gam-drin Rhywiol Plant, data cyhoeddedig gan yr Adran Addysg: Yr Adran Addysg. (2024) *Nodweddion plant mewn angen: Blwyddyn adrodd 2024, Tabl D2*. [Ar-lein] Ar gael yn: <https://explore-education-statistics.service.gov.uk/find-statistics/characteristics-of-children-in-need> Yr Adran Addysg. (2012). *Cyfrifiad plant mewn angen 2012, Tabl D2*. Llundain: Yr Adran Addysg.

Yr Adran Addysg. (2011). *Cyfrifiad plant mewn angen 2011, Tabl 19*. Llundain: Yr Adran Addysg.

Yr Adran Addysg. (2010). *Cyfrifiad plant mewn angen 2010, Tabl 15*. Llundain: Yr Adran Addysg.

Yr Adran Addysg. *Ystadegau diogelu wedi'u harchifo cyn 2010*. [Ar-lein] Ar gael yn:

<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130411081546/https://www.education.gov.uk/research/andstatistics/statistics/statistics-by-topic/childrenandfamilies/safeguarding>

Mae ymchwil flaenorol¹⁵⁴ wedi canfod, mewn achosion lle mae trosedd cam-drin plant yn rhywiol yn cael ei gofnodi gan yr heddlu a bod y dioddefwr hefyd yn destun cynllun amddiffyn, fod anghysondeb sylweddol: gyda dim ond 20% wedi'u cofnodi yn y categori 'cam-drin rhywiol'; tra bod 32% wedi'u cofnodi o dan esgeulustod, 29% o dan gam-drin emosiynol, 5% o dan gam-drin corfforol a 14% o dan ffurfiau lluosog o gam-drin.

Yn yr un modd, canfu ymchwil a ddadansoddodd 44 o achosion yng Nghymru¹⁵⁵, mai dim ond un o bob pump o blant y cofnododd eu ffeiliau achos gam-drin plentyn yn rhywiol oedd ar y gofrestr amddiffyn plant o dan y categori cam-drin rhywiol, neu o dan y categori 'lluosog' lle'r oedd cam-drin rhywiol yn un o'r pryderon.

Yn ystod yr archwiliad hwn, codwyd enghraifft ddiweddar o'r mater hwn gyda ni lle'r oedd merch 13 oed wedi cael ei threisio gan dri dyn gwahanol ond roedd ar gynllun amddiffyn plant oherwydd esgeulustod.

Gellid dadlau nad oes ots pa gategori o gam-drin y mae plentyn yn cael ei gofnodi oddi tano cyn belled â'i fod yn cael ei amddiffyn. Fodd bynnag, lle nad yw cam-drin rhywiol yn cael ei nodi fel categori o gam-drin, efallai nad ydynt yn derbyn y math cywir o amddiffyniad.

Mewn Adolygiad Ymarfer Diogelu Plant Lleol¹⁵⁶ o Dorset am frodyr a chwiorydd a ddioddefodd gam-drin rhywiol difrifol yn ogystal â chamfanteisio, nododd yr adolygydd:

"...mae adolygiadau achosion difrifol blaenorol/adolygiadau ymarfer diogelu plant wedi nodi bod gweithwyr proffesiynol yn aml yn aneglur ynghylch arwyddion a dangosyddion cam-drin plant yn rhywiol, nad ydynt bob amser yn teimlo'n hyderus i ofyn i blant am gam-drin plant yn rhywiol neu i gefnogi plant i siarad am gam-drin rhywiol ac yn aml yn amharod i fynd ar drywydd pryderon am gam-drin plant yn rhywiol pan fo damcaniaeth amgen, yn aml esgeulustod, yn bresennol..."
Cyfeiriodd yr un adolygiad hefyd at ganlyniadau gweithwyr proffesiynol nad ydynt yn gweld cam-drin plant yn rhywiol ac yn canolbwyntio ar esgeulustod:

"Roedd tystiolaeth o rywioli trawmatig, gydag un o'r brodyr a chwiorydd yn cael ei ddal mewn ystafelloedd sgwrsio ar-lein a safleoedd gwneud oed i oedolion. Ystyriwyd hyn gan rai fel ei dewis gweithredol, er gwaethaf bod yn 12/13 oed, yn hytrach na'i archwilio yng nghyd-destun gorfodaeth a rheolaeth bosibl, neu ymateb trawma i'r cam-drin rhywiol a brofwyd eisoes. Roedd diffyg

154 Comisiynydd Plant Lloegr. (2015). *Diogelu plant rhag niwed: Asesiad beirniadol o gam-drin rhywiol plant yn y rhwydwaith teuluol yn Lloegr a blaenoriaethau ar gyfer gweithredu*. Llundain: Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Ar gael yn:

<https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/06/Protecting-children-from-harm-full-report.pdf>

155 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Rhywiol Plant. (2020) *Ymateb i gam-drin rhywiol plant: Dysgu gan wasanaethau plant yng Nghymru*. Llundain: Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Rhywiol Plant. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/09/CSA-in-Wales-childrens-services-full-report.pdf>

156 Partneriaeth Diogelu Plant ledled Dorset. (2022). *Y Brodyr a'r Chwiorydd: Adolygiad Arfer Diogelu Plant Lleol*. Partneriaeth Diogelu Plant ledled Dorset. Ar gael yn: <https://pdscp.co.uk/wp-content/uploads/2022/09/FINAL-LCSPR-Report-The-Siblings-05.08.2022-1.pdf>

trafod ac archwilio o hyn yn golygu nad oedd ymddygiadau rhywiol parhaus y brodyr a chwiorydd, a gafodd eu camfanteisio arnynt gan eraill, wedi'u deall yn dda fel effaith drawmatig a oedd angen sylw sensitif"

Yn ddiweddar, cyhoeddodd y Panel Adolygu Arfer Diogelu Plant¹⁵⁷ adolygiad am gam-drin plant yn rhywiol teuluol a ddatgelodd broblemau sylweddol a hirhoedlog ynghylch sut mae cam-drin rhywiol yn cael ei drin, gan gynnwys diffyg sgiliau a hyder y gweithlu, ac mae llawer o'r gwersi ynddo yn berthnasol i gam-drin rhywiol y tu allan yn ogystal ag o fewn y cartref.

Y camgymhariad rhwng adroddiadau'r heddlu ac adroddiadau gwasanaethau plant

Mae camgymhariad sylweddol rhwng y nifer uchel o adroddiadau am gam-drin plant sy'n cael eu gwneud i'r heddlu a nifer yr asesiadau sy'n nodi cam-drin rhywiol plant sy'n dod i mewn i wasanaethau plant yn Lloegr.

Mae cyfradd cam-drin a chamfanteisio rhywiol plant a nodwyd gan wasanaethau plant (fesul pen o'r boblogaeth) o'i gymharu â chyfraddau troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu ar gyfer cam-drin rhywiol plant cyswllt (fesul pen o'r boblogaeth) yn dangos bod y cyfraddau a nodwyd a'u cofnodi gan yr heddlu yn llawer uwch na'r rhai a nodwyd gan wasanaethau plant¹⁵⁸.

Er enghraifft, rhwng Mawrth 2023 a Mawrth 24:

- Mae Gwasanaeth Heddlu Metropolitan wedi cofnodi 2.77 o achosion o gam-drin plant yn rhywiol cyswllt fesul 1,000 o blant, tra mai dim ond 1.3 o asesiadau plentyn mewn angen (CINs) sydd gan awdurdodau lleol Llundain ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant ac 1.79 ar gyfer cam-drin plant yn rhywiol fesul 1,000 o blant.
- Mae Heddlu Durham wedi cofnodi 8.19 o achosion o gam-drin plant yn rhywiol cyswllt fesul 1,000 o blant, tra mai dim ond 1.59 o asesiadau plentyn mewn angen sydd gan yr awdurdod lleol yn Durham ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant a 2.78 ar gyfer cam-drin plant yn rhywiol fesul 1,000 o blant.
- Mae Heddlu Hampshire wedi cofnodi 5.24 o achosion o gam-drin plant yn rhywiol cyswllt fesul 1,000 o blant, tra mai gan yr awdurdod lleol yn Hampshire dim ond

157 Panel Adolygu Arferion Diogelu Plant. (2024). "Roeddwn i eisiau iddyn nhw i gyd sylwi": Diogelu plant ac ymateb i gam-drin rhywiol plant o fewn yr amgylchedd teuluol. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67446a8a81f809b32c8568d3/CSPRP_-_I_wanted_them_all_to_notice.pdf

158 Ffynonellau data: Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024). *Tabl chwilio ar gyfer codau awdurdod y DU ar gyfer 2024* [Taenlen Excel]. Ar gael yn:

<https://www.ons.gov.uk/file?uri=/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/lookup-tableforukauthoritycodes2024/lookup-table-for-the-uk-authority-codes-for-2024.xlsx>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024). *Tablau chwilio yr ONS: Awdurdod Lleol i Ardal Heddlu*. [ar-lein] Ar gael yn:

<https://www.ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/lookup-table-for-uk-authority-codes-2024>

Y Swyddfa Gartref. (2024). *Troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu: Cysylltwch â'r CSA, blwyddyn yn gorffen ym mis Mawrth 2024*. [ar-lein] Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/statistics/police-recorded-crime>

Yr Adran Addysg. (2024). *Plant mewn Angen: 2023 i 2024 – Ffactorau a nodwyd ar ddiwedd yr asesiad*. Yn: *Ystadegau: plant mewn angen ac amddiffyn plant*. Ar gael yn:

<https://www.gov.uk/government/collections/statistics-children-in-need>

0.34 o asesiadau plentyn mewn angen ar gyfer camfanteisio rhywiol ar blant ac 1.14 ar gyfer cam-drin rhywiol ar blant fesul 1,000 o blant.

- Mae Heddlu Gorllewin Canolbarth Lloegr wedi cofnodi 4.63 o achosion o gam-drin rhywiol ar blant cyswllt fesul 1,000 o blant, tra mai dim ond 0.71 o asesiadau plentyn mewn angen ar gyfer camfanteisio rhywiol ar blant ac 1.97 ar gyfer cam-drin rhywiol ar blant fesul 1,000 o blant sydd gan awdurdodau lleol Gorllewin Canolbarth Lloegr.

Mae cymhariaeth tabl llawn ar gael yn **Atodiad D**.

Bydd llawer o droseddau a adroddir nad oes angen asesiad gwasanaethau plant arnynt – ni fydd cyfran o droseddau sy'n ymwneud â gwneud a rhannu delweddau anweddus rhwng pobl ifanc yn gofyn am ymateb cyfiawnder troseddol na gwasanaethau plant. Ond mae'r anghysondeb rhwng cyfraddau ledled y wlad yn haeddu ymchwiliad pellach.

Defnyddiodd un heddlu yr ymwelwyd ag ef yn ystod yr archwiliad hwn ddata am blant sydd wedi dod i'w sylw gan ddefnyddio ffactorau risg hysbys fel data pobl ar goll i asesu eu bregusrwydd i gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ac maent wedi ymgysylltu'n rhagweithiol â gwasanaethau plant awdurdodau lleol i sicrhau eu bod hefyd yn ymwybodol o fregusrwydd y plant hynny at ddibenion amddiffyn plant. Fe wnaethant ganfod nad oedd plant a nodwyd gan yr heddlu mewn llawer o achosion wedi'u cofnodi fel rhai mewn perygl gan wasanaethau plant. Roeddent yn gweithio gyda nhw i fynd i'r afael â hyn. Mae bron yn sicr y bydd hyn yn wir mewn mannau eraill ac mae'n awgrymu bod angen gofyn cwestiynau o hyd yn genedlaethol (fel y maent wedi'i wneud gymaint o weithiau o'r blaen) ynghylch pa mor gydgysylltiedig yw'r system ar draws gwasanaethau plant a phlisma.

Fe fu gostyngiad cyffredinol mewn Hysbysiadau Digwyddiadau Difrifol a gostyngiad mewn Adolygiadau Achosion Difrifol ac Adolygiadau Ymarfer Diogelu Plant ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Darparwyd data mewn perthynas â digwyddiadau difrifol yn ymwneud â phlant i'r archwiliad hwn gan y Panel Diogelu Plant Cenedlaethol. Nid yw'r data hyn ar gael yng Nghymru.

Yn Lloegr, pan fydd plentyn yn marw neu'n cael niwed difrifol lle mae cam-drin neu esgeulustod yn hysbys neu'n cael ei amau (ac unrhyw farwolaeth plentyn sy'n derbyn gofal), rhaid i'r awdurdod lleol hysbysu'r Adran Addysg trwy 'Hysbysiad Digwyddiad Difrifol' a chynnal adolygiad cyflym o'r amgylchiadau. Yn dilyn yr adolygiad cyflym, mae'r awdurdod lleol yn ystyried a yw'r trothwy wedi'i gyrraedd ar gyfer adolygiad ymarfer diogelu plant lleol (LCSPR).

Pwrpas Adolygiad Ymarfer Diogelu Plant lleol yw nodi gwersi ar gyfer gwelliannau ymarfer. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i'r tri phartner lleol – yr awdurdod lleol, ieuchyd a'r heddlu – benderfynu a yw achos yn debygol o amlygu gwersi i'w dysgu am y ffordd y mae asiantaethau lleol a gweithwyr proffesiynol yn cydweithio. Cyn 2017, roedd y rhain yn cael eu hadnabod fel Adolygiadau Achosion Difrifol.

Mae'r Panel Diogelu Plant Cenedlaethol yn gwneud gwaith i ddeall pam y bu gostyngiad yn nifer cyffredinol yr Hysbysiadau Digwyddiadau Difrifol. Deallir nad yw awdurdodau lleol bob amser yn hysbysu'r adran am bob digwyddiad a allai fodloni'r diffiniad o ddigwyddiad difrifol ac, felly, gallai hyn hefyd danamcangyfrif nifer y digwyddiadau difrifol ar sail cam-drin plant yn rhywiol. Archwiliodd y Panel hefyd adolygiadau cyflym sy'n deillio o bob hysbysiad digwyddiad difrifol a chanfu, yn 2023/4, mai dim ond pedwar oedd yn ymwneud â chamfanteisio'n rhywiol ar blant allan o gyfanswm o 160¹⁵⁹. Mae'r archwiliad hwn wedi gweld rhai achosion diweddar o gamfanteisio'n rhywiol ar blant, a fyddai, yn ein barn ni, yn bodloni'r trothwy ar gyfer adolygiad cyflym ond nid yw'n ymddangos eu bod wedi arwain at un.

Mae'r archwiliad hwn hefyd wedi archwilio'r holl Adolygiadau Achosion Difrifol a LCSPRau y gallem eu nodi sy'n cwmpasu achosion lluosog o gamfanteisio'n rhywiol ar blant o 1978 i 2023. Mae'n nodedig, rhwng 2010 a 2018, bod 15 o adolygiadau wedi'u cynnal yn dilyn ymgyrch heddlu enwol a oedd yn canolbwyntio ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Fodd bynnag, mae'n destun pryder, ers 2018, mai dim ond un adolygiad a nodwyd gan yr archwiliad hwn sydd wedi'i gychwyn o ganlyniad i ymgyrch heddlu i gamfanteisio'n rhywiol ar blant, gan roi achos pryder ynghylch a yw camfanteisio'n rhywiol ar blant yn destun sylw lleol.

Mae'r archwiliad hwn yn cydnabod bod gwasanaethau plant awdurdodau lleol yn wynebu heriau sylweddol o ran cyflawni eu rhwymedigaethau a bod llawer o flaenoriaethau cystadleuol a phwysau ariannol sylweddol yn cael eu rhoi arnynt oherwydd cyfnod o gyni. Ond, mae'n rhaid i amddiffyn plant agored i niwed sydd mewn perygl o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant fod yn flaenoriaeth ym mhopeth y mae'n ei wneud.

Mae Adolygiadau Achosion Difrifol ac Adolygiadau Arfer Diogelu Plant Lleol yn codi'r un materion yn barhaus

Fel rhan o'r archwiliad hwn, fe wnaethom adolygu pa wybodaeth oedd ar gael ar gamfanteisio rhywiol ar blant o fewn adolygiadau diogelu plant (Adolygiadau Achosion Difrifol ac Adolygiadau Arfer Diogelu Plant Lleol). Gan ddefnyddio cronfa ddata NSPCC, fe wnaethom chwilio am bob Adolygiad Lleol a farciwyd fel Camfanteisio Rhywiol ar Blant a oedd yn cynnwys sawl troseddwr ac fe wnaethom adolygu'r 50 canlyniad. O'r rhestr hon, rydym wedi nodi 31 o adolygiadau sy'n ymwneud â chamfanteisio a cham-drin rhywiol ar blant mewn grwpiau, a 19 arall sy'n tynnu sylw at blant a oedd yn ddiodefwr sawl achos o gamfanteisio rhywiol ar blant. Mae dadansoddiad llawn o'r adolygiadau i'w weld yn **Atodiad E**.

Fe wnaethom ddadansoddi'r adolygiadau hyn a chanfod themâu union yr un fath â'r rhai sy'n codi o'r ymatebion cenedlaethol, lleol a llywodraethol eraill a amlygwyd yn gynharach yn yr adroddiad hwn ym Mhennod 2. Y rhain yw:

- **Ar Goll:** Mae wedi'i ddogfennu'n dda bod digwyddiadau mynd ar goll rheolaidd i fod i olygu 'baner goch' ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant. Mae 7 o bob 10 o blant sydd wedi cael eu camfanteisio'n rhywiol arnynt hefyd wedi cael eu hadrodd fel rhai a oedd ar goll¹⁶⁰. Eto i gyd, mae adolygiadau lleol olynol yn gwneud argymhellion ar wella'r cofnodi a'r camau a gymerir mewn ymateb i ddigwyddiadau mynd ar goll. Un o ganfyddiadau allweddol

159 Panel Adolygu Arfer Diogelu Plant. (2024). *Adroddiad blynyddol 2023 i 2024: patrymau mewn ymarfer, negeseuon allweddol a rhaglen waith 2024 i 2025*. Llundain: Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67c97b1dd0fba2f1334cf300/Child_Safeguarding_Practice_Review_Panel_annual_report_2023_to_2024.pdf

160 Pobl Goll. Gwybodaeth allweddol am bobl goll. Ar gael yn: <https://www.missingpeople.org.uk/professionals/policy-and-research/information-and-research/key-information>

Ymchwiliad Annibynnol Rotherham 2014¹⁶¹ oedd bod plant a aeth ar goll o ofal yn cael eu trin â llai o frys oherwydd eu bod 'bob amser yn dod yn ôl' yn hytrach na gweld penodau rheolaidd a chynyddol fel dangosydd o niwed difrifol. Mae

arolygiadau diweddar wedi canfod bod yr agweddau hyn tuag at blant mewn gofal sy'n mynd ar goll yn parhau¹⁶².

Mae'r archwiliad hwn yn pryderu am y diffyg ymddangosiadol o oruchwyliaeth genedlaethol o'r mater: strategaeth ddiwethaf y llywodraeth ar Blant Coll oedd dros ddegawd yn ôl yn 2014. Mae'r rhan fwyaf o rieni'n gallu olrhain lleoliad eu plant ar eu ffôn ar unrhyw adeg benodol, ond nid yw ein systemau ar gyfer cofnodi ac olrhain plant mewn gofal yn tanio'r un clychau larwm y gallai rhiant eu teimlo wrth golli cysylltiad â'u plentyn.

- Mae sawl adolygiad a ganolbwyntiodd ar arferion rhwng 2004 a 2014 yn sylwi bod gwaith cymdeithasol wedi'i gyfeirio at amddiffyn babanod a phlant iau o fewn amgylchedd y cartref, yn hytrach na gyda **phobl ifanc pan ddaeth niwed o'r tu allan i'r cartref**, fel cyfoedion, ysgol, a'r gymuned. Dyma oedd un o ganfyddiadau allweddol Adolygiad Annibynnol MacAlister o Ofal Cymdeithasol Plant yn 2022, a ddaeth i'r casgliad nad oedd y fframwaith amddiffyn plant presennol yn gweithio i fynd i'r afael â niwed teuluol ychwanegol.¹⁶³
- Nododd llawer o adolygiadau fod plant wedi cael eu **beio am eu camfanteisio** fel 'dewis ffordd o fyw'. O ganlyniad, mae adolygiadau'n aml yn gwneud argymhellion ar gyfer hyfforddi gweithwyr proffesiynol ar draws asiantaethau lluosog i weld arwyddion camfanteisio'n rhywiol ar blant, ffocws ar 'lais y plentyn' a phwysigrwydd osgoi iaith sy'n beio'r dioddefwr.
- **Hyfforddi ymarferwyr mewn gwasanaethau plant**, yn ogystal ag mewn partneriaid diogelu eraill fel bod ganddynt y wybodaeth, y sgiliau a'r offer i nodi a mynd i'r afael â phlant sy'n profi camfanteisio'n rhywiol ar blant. Nododd arbenigwr gwasanaethau plant yn y 1990au a dechrau'r 2000au y byddai gweithwyr cymdeithasol yn mynd ar gwrs hyfforddi pythefnos gyda'r heddlu a phediatregwyr ar gyflawni'r dystiolaeth orau ar gyfer y llys mewn achosion cam-drin plant yn rhywiol. Nid yw hyn yn digwydd heddiw.
- Roedd gwella'r ffordd y mae **data'n cael eu rhannu a'u casglu'n lleol** yn thema a gododd dro ar ôl tro, nid yn unig mewn perthynas â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ond ar draws llawer o achosion trasig ac uchel eu proffil.¹⁶⁴ Mae cyfeiriadau penodol at yr angen i feddygon teulu

161 Jay, A. (2014). *Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Rotherham* (1997–2013). Llundain: Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn:

<https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham>

162 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2024). *Ymdriniaeth Gwasanaeth Heddlu Metropolitan ar gamfanteisio'n rhywiol a throeddol ar blant*. Llundain: HMICFRS. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publications/metropolitan-police-service-handling-of-sexual-and-criminal-exploitation-of-children/>

163 MacAlister, J. (2022). *Adolygiad Annibynnol o Ofal Cymdeithasol Plant: Adroddiad Terfynol*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/640a17f28fa8f5560820da4b/Independent_review_of_children_s_social_care_-_Final_report.pdf

164 Panel Adolygu Arfer Diogelu Plant. (2022). *Adolygiad cenedlaethol i lofruddiaethau Arthur Labinjo-Hughes a Star Hobson*. Llundain: Adran Addysg. Ar gael yn:

<https://www.gov.uk/government/publications/national-review-into-the-murders-of-arthur-labinjo-hughes-and-star-hobson>

a gwasanaethau iechyd rhywiol rannu gwybodaeth am risgiau diogelu.

Bydd Bil Llesiant Plant ac Ysgolion 2024 yn creu dyletswydd rhannu gwybodaeth newydd a fydd yn darparu sail gyfreithiol glir i bartneriaid rannu gwybodaeth at ddibenion diogelu a hyrwyddo lles plant. Bydd y Bil hefyd yn darparu pŵer i asiantaethau ddefnyddio un dynodwr unigryw i allu rhannu gwybodaeth am blentyn. Mae hyn yn fwyaf tebygol o fod yn rhif GIG. Nid yw pob ymdrech flaenorol i wneud rhannu gwybodaeth ynghylch plant sydd mewn perygl wedi gweithio'n effeithiol, felly mae perygl sylweddol y bydd y fenter hon yn methu hefyd. Byddai hwn yn gyfle enfawr a gollwyd.

- Mae adolygiadau olynol wedi nodi pwysigrwydd **deall a rheoli risg o fewn a rhwng asiantaethau**. Mae hyn yn cynnwys risgiau cronrus (lle mae plentyn yn arddangos risgiau lluosog ond efallai na fydd yn cyrraedd trothwy asiantaethau unigol i sbarduno camau gweithredu).
- Hefyd yn amlwg, yw bod **amrywiadau sylweddol mewn trothwyon risg rhwng asiantaethau** sy'n tanseilio dulliau ar y cyd effeithiol o ddiogelu plant yn barhaus - mater a nodwyd uchod lle mae'r heddlu'n dod ar draws plant sydd mewn perygl ac nad ydynt ar radar gwasanaethau plant.
- Diffyg gwybodaeth am **gyflawnwyr** ac am weithgareddau aflonyddu – sy'n ganolog i gadw plant yn ddiogel rhag niwed sylweddol.

Mae disgwyliad gan y cyhoedd, pan fydd digwyddiad difrifol o niwed i blentyn, y gwneir pob ymdrech i ddeall beth aeth o'i le, i ddysgu gwersi a sicrhau nad yw camgymeriadau a wneir yn cael eu hailadrodd, ac i ddwyn asiantaethau ac arweinwyr i gyfrif am benderfyniadau a gymerwyd ac, mewn rhai achosion, i sicrhau bod camau priodol yn cael eu cymryd lle mae unrhyw gamymddwyn neu droseddoldeb wedi digwydd.

Er bod SCRs ac LPSRs yn rhan sefydledig o sut mae byrddau diogelu yn ceisio gwella eu harfer i amddiffyn plant yn well, mae anghysondeb rhwng disgwyliad y cyhoedd o'r hyn a ddylai ddigwydd ar ôl digwyddiad difrifol, a'r hyn y mae'r sector yn defnyddio'r adolygiadau hyn i'w gyflawni.

5.1.3. Cyfrifoldebau gwasanaethau iechyd ar gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant (Adran arweiniol DHSC)

Mae gwasanaethau iechyd yn bartneriaid cyflawni allweddol wrth fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar lefelau cenedlaethol a lleol. Byddant yn gweld llawer o ganlyniadau ofnadwy plant sy'n cael eu cam-drin a'u camfanteisio'n rhywiol hyd yn oed lle nad yw'n hysbys i'r heddlu na'r awdurdodau lleol eto. Bydd plant yn ymddangos mewn meddygfeydd teulu, gwasanaethau iechyd meddwl a chymunedol, weithiau mewn clinigau gofal mamolaeth ac iechyd rhywiol, yn ogystal â Chanolfannau Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol, o ganlyniad i'r troseddau a gyflawnwyd yn eu herbyn.

Mae'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn gyfrifol am bolisi ac mae GIG Lloegr yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau iechyd yn Lloegr, gan gynnwys y rhai hynny

sy'n ymwneud â cham-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Mae gwasanaethau iechyd hefyd yn bartner statudol mewn trefniadau partneriaethau diogelu lleol.

Mae gwasanaethau iechyd wedi'u datganoli yng Nghymru ac mae GIG Cymru dan arweiniad y Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Blynyddoedd Cynnar yn Llywodraeth Cymru. Mae GIG Cymru wedi'i strwythuro o amgylch saith Bwrdd Iechyd Lleol (BILlau) sy'n gyfrifol am gynllunio a darparu gwasanaethau gofal iechyd yn eu hardal; tair ymddiriedolaeth GIG, a dau awdurdod iechyd arbennig.

Mae wedi'i ddogfennu'n dda y gall gwasanaethau iechyd chwarae rhan allweddol wrth ddatgelu a darparu tystiolaeth a gwybodaeth mewn achosion o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Enghraifft gynnar yw Sara Rowbotham a'i chydweithwyr yn y Tîm Ymyrraeth Argyfwng, gwasanaeth iechyd rhywiol GIG, a oedd yn gweithredu yn Rochdale yn gynnar yn y 2000au¹⁶⁵. Fe wnaethant rannu eu pryderon sylweddol dro ar ôl tro gyda'r heddlu a gofal cymdeithasol plant ynghylch camfanteisio'n rhywiol trefnus ar blant yn yr ardal: gwnaed dros 100 o atgyfeiriadau o blant at yr heddlu, ynghylch clefydau a drosglwyddir yn rhywiol a materion iechyd eraill.

Mae hyn yn dangos sut y gall gwasanaethau iechyd wasanaethu fel llygaid a chlustiau hanfodol, gan weld a gweithredu dros y rhai nad ydynt yn deall eu cam-drin yn llawn neu sy'n ofni cyfathrebu beth sy'n digwydd iddynt ond sydd angen help.

Mae diffyg data cenedlaethol ar gael gan wasanaethau iechyd

O ystyried y rôl bwysig o ran cyflawni a neilltuwyd i wasanaethau iechyd gan strategaethau trawslywodraethol olynol ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant, roedd yr archwiliad hwn yn disgwyl canfod lefelau uwch o ddata ar gam-drin neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant a gasglwyd a'i ddadansoddi gan yr Adran Iechyd, y GIG a darparwyr gofal iechyd eraill nag a wnaethom ni.

Ni dderbyniodd yr archwiliad hwn unrhyw ddata lefel genedlaethol gan wasanaethau iechyd am gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Awgrymwyd y byddai'n cael eu cadw'n lleol ac na fyddent yn cael eu gweld na'u cadw'n ganolog.

Fodd bynnag, roedd DHSC, yn gallu darparu data rhifiadol o Ganolfannau Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol (SARCs) yn Lloegr.

Nid yw data o Ganolfannau Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol (SARCs) yn darparu gwybodaeth am gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Mae SARCs yn darparu gofal i unrhyw un (oedolion a phlant) sydd wedi cael eu treisio, eu hymosod yn rhywiol arnynt neu eu cam-drin, gan gynnwys gofal argyfwng, archwiliadau meddygol a fforensig, atal cenhedlu brys a phrofion am heintiau a drosglwyddir yn rhywiol. Mae Canolfannau Atgyfeirio Rhywiol yn cael eu comisiynu ar y cyd gan wasanaethau iechyd a Chomisiynwyr yr Heddlu a Throseddau ac maent yn darparu gofal meddygol a lle diogel i gymryd tystiolaeth ac i adrodd am ymosodiadau rhywiol.

Mae SARCs yn wasanaeth hynod bwysig wrth gefnogi dioddefwyr ymosodiad rhywiol, i alluogi ffordd ddiogel ac effeithiol o gasglu tystiolaeth ac i alluogi erlyniadau yn erbyn y rhai sydd wedi cyflawni'r troseddau hyn.

Yn Lloegr, mae 47 o SARCs ond mae'n ddarlun cymysg ac anghyson o'r math o ddarpariaeth sydd ar gael ledled y wlad. Mae llawer wedi'u hymgorffori mewn ysbytai neu ganolfannau eraill, gan ddarparu gorchudd 24 awr y dydd ond gallant fod ymhell o lawer o ddioddefwyr. Mae rhai yn gyfleusterau llai, er enghraifft, yn gweithredu mewn fferyllfa. Roedd rhai o'r SARCs yn wynebu amser aros hir i gael mynediad at bediatregwyr y tu allan i oriau gwaith ar gyfer plant. Gall hyn adael plant sydd wedi dioddef ymosodiad rhywiol yn aros am gyfnodau hir i gael eu gweld.

Mae data cyhoeddedig o Ganolfannau Atgyfeirio Rhywiol gan y Ganolfan Arbenigedd Cam-drin Plant sy'n cwmpasu 2023/4 wedi gwneud dadansoddiad o 2023/4 yn dangos¹⁶⁶:

- Cofnododd y 47 o SARCs yn Lloegr gyfanswm o 9,533 o gysylltiadau cychwynnol â phobl dan 18 oed;
- O'r rhain, roedd 2,679 yn archwiliadau meddygol (28%) a 65% yn ymgynghoriadau o bell (nid wyneb yn wyneb), i fyny o un o bob pump yn 2021/2;
- Roedd 16% o blant a gefnogwyd gan SARC yn Lloegr yn bump oed neu'n iau ar adeg eu hymgynghoriad cyntaf, ac roedd chweched rhan arall (16%) rhwng chwech a deng mlwydd oed;
- Roedd 68% o'r rhai a welwyd rhwng 11 a 18 oed, gyda bron i bumed ran (19%) rhwng 11 a 13 oed a bron i hanner (49%) rhwng 14 a 17 oed; ac
- Yng Nghymru, cefnogodd yr wyth SARC 1,021 o bobl dan 18 oed (GIG Cymru, 2025).

Daw'r prif atgyfeiriadau i SARCS gan blismona a gwasanaethau plant awdurdodau lleol. Gwnaed traean (35%) o gysylltiadau â phobl dan 18 oed yn dilyn atgyfeiriad gan yr heddlu, a daeth mwy na dwy ran o bump (43%) o wasanaethau plant. Mae atgyfeiriadau gan wasanaethau plant bron wedi cynyddu bedair gwaith yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, o 1,066 yn 2021/22 i 4,096 yn 2023/24. Fe wnaeth awduron hysbysu'r adroddiad hwn, pan wnaethant gysylltu â GIG Lloegr i wneud sylwadau ar y cynnydd mewn atgyfeiriadau wrth ddrafftio'r adroddiad, nad oedd GIG Lloegr yn gallu nodi achos y cynnydd mewn atgyfeiriadau.

Er ei fod yn peri pryder, mae data SARC cenedlaethol yn canolbwyntio ar bob dioddefwr cam-drin plant yn rhywiol ac felly nid yw'n hyrwyddo ein dealltwriaeth yn benodol ar ddioddefwyr neu gyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant, neu'n fwy penodol camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Fodd bynnag, mae ymchwil o SARC Plant St Mary's ym Manceinion, a gyhoeddwyd yn 2019, yn darparu dadansoddiad o bron i 1,000 o ffeiliau achos rhwng 2012-2015¹⁶⁷ yn cadarnhau

166 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2025). *Cam-drin plant yn rhywiol yn 2023/24: Tueddiadau mewn data swyddogol*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/03/Child-sexual-abuse-in-2023-24-Trends-in-official-data.pdf>

167 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2019). *Nodweddion a phrofiadau plant a phobl ifanc sy'n mynychu Canolfan Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol Saint Mary, Manceinion Fwyaf: Adolygiad o 986 o ffeiliau achos*. Llundain: Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/09/St-Marys-Report-English.pdf>

y ffactorau risg hysbys a rhagweladwy ynghylch plant sydd fwyaf mewn perygl o gam-drin a chamfanteisio:

- Roedd y dioddefwyr yn bennaf yn fenyw;
- Roedd gan gyfran sylweddol anabledd dysgu neu gorfforol (o'i gymharu â'r boblogaeth leol);
- Roedd mwy na chwarter (26%, 194) o'r plant a'r bobl ifanc ar y pryd neu wedi bod ar gynllun amddiffyn plant o'r blaen neu wedi'u nodi fel 'plentyn mewn angen'; ac
- Roedd cam-drin plant iau (0-11) yn fwy tebygol o fod yn fewn-deuluol tra bod cam-drin plant hŷn (12-17) yn fwy tebygol o fod yn all-deuluol.

Mae'r wybodaeth a gasglwyd hefyd yn cynnwys data ar y cyflawnwyr, gan adlewyrchu'r wybodaeth hanfodol ond anghyflawn sydd gan y gwasanaethau iechyd:

- Roedd mwyafrif llethol y cyflawnwyr dan amheuaeth yn wryw;
- Mae ethnigrwydd troseddwy yn aml ar goll o'r data, felly ni ellid tynnu casgliadau (nodwch y dylai SARC's gasglu data ethnigrwydd am resymau meddygol);
- Adroddwyd am gam-drin gan gyflawnwyr lluosog gan 16% (77) o blant hŷn a oedd yn defnyddio'r gwasanaeth; ac
- Er bod y grŵp mwyaf o ymosodiadau rhywiol gan eraill o oedran tebyg, roedd y rhai a ddosbarthwyd fel rhai cydnabod a dieithriaid yn tueddu i fod yn ddynion hŷn a'r grwpiau hyn sy'n fwy tebygol o fod yn gweithredu mewn parau neu mewn grwpiau.

Mae SARC's yn un enghraifft glir yn unig o leoliad gofal iechyd lle gellir atgyfeirio plant sydd wedi cael eu hymosod arnynt a'u cam-drin i gael cymorth. Maent wedi cynnig ffenestr bwysig i raddfa cam-drin plant yn rhywiol. Mae hefyd yn dangos y dylai fod yn bosibl i'r GIG a darparwyr gofal iechyd gasglu a dadansoddi setiau data tebyg ar draws lleoliadau gofal iechyd eraill i feithrin gwell dealltwriaeth o raddfa a natur cam-drin plant yn rhywiol yn genedlaethol a'r amgylchiadau y mae'n digwydd ynddynt.

Codir pryderon dro ar ôl tro ynghylch gwasanaethau iechyd nad ydynt yn rhannu gwybodaeth am gam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp

Yn ystod yr archwiliad hwn, ac mewn adolygiadau ac adroddiadau lluosog, rydym wedi gweld dro ar ôl tro y rôl hanfodol y mae gweithwyr iechyd a rheolwyr yn ei chwarae wrth gefnogi a diogelu plant a, lle bo angen, cynorthwyo i erlyn cyflawnwyr cam-drin plant yn rhywiol. Ni ellir tanamcangyfrif eu heffaith.

Clywsom gan ymarferwyr iechyd yr oedd eu harfer wedi newid yn sylweddol ar ôl gweithio gyda phlant a oedd wedi cael eu camfanteisio'n rhywiol.

Yn Bradford, roedd ymarferwyr iechyd a oedd yn gweithio gyda'r tîm camfanteisio'n rhywiol ar blant a'r heddlu yn gwybod i chwilio am: 'cariadon/partneriaid' yn cyflwyno gyda mwy nag un ferch ifanc; gwirio a oedd plentyn bob amser â chwmni; a oedd beichiogrwyddau lluosog a dim toriad; a therfyniadau. Siaradon nhw am bwysigrwydd casglu tystiolaeth trwy gadw samplau, fel cynhyrchion cenhedlu, i'w defnyddio mewn erlyniadau cyfiawnder troseddol.

Clywodd yr archwiliad hwn hefyd gan uwch fydwaig a siaradodd am yr hyfforddiant "anhygoel" a gawsant ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant gan oroeswr a oedd wedi "agor llygaid a chlustiau bydwagedd". Fodd bynnag, drwy gydol yr holl fentrau ac adroddiadau a amlinellir ym mhennod 2, ac yn ein hadolygiad o Adolygiadau Achosion Difrifol, mae gwasanaethau iechyd yn cael eu crybwyll yn ddi-baid fel partner diogelu allweddol nad yw'n rhannu gwybodaeth mor hawdd ac aml ag y dylai. Adroddodd Cadeirydd yr Ymchwiliad i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn hanesyddol yn Telford mewn perthynas â gwasanaethau iechyd¹⁶⁸:

“Roedd llawer o dystion a glywais ganddyn nhw’n chwilio am ‘ffordd allan’ ac eisiau i rywun ddatgelu’r hyn roedden nhw’n mynd drwyddo, heb orfod gwneud cwyn swyddogol.”

Clywodd yr Ymchwiliad hwnnw dystiolaeth gan dystion nad oedd gwasanaethau iechyd yn eu helpu:

“Ceisiwyd cymorth meddygol gan blant dan oed ar gyfer erthyliadau a heintiau a drosglwyddir yn rhywiol gan feddygon teulu a chlinigau iechyd rhywiol ac ni ofynnwyd unrhyw gwestiynau...”

“ymwelodd â’r un feddygfa dro ar ôl tro am y bilsen bore wedyn. Ni ofynnodd neb unrhyw gwestiynau am ei hoedran na pham roedd hi angen y bilsen bore wedyn; dywedodd y tyst ei bod hi’n teimlo fel nad oedd neb yn poeni mewn gwirionedd. Roedd hi’n 14 oed...”

“yn ystod 2015 a 2016, cynhaliodd y Cyngor ei Adolygiad Craffu (ei hun) o waith amlasiantaeth yn erbyn CSE yn Telford.... Roedd y canfyddiadau’n cynnwys: Roedd dioddefwyr a goroeswyr hefyd yn feirniadol ynghylch pa mor hawdd y gall fod i gael gwasanaethau atal cenhedlu brys neu erthyliad heb ofyn cwestiynau priodol. Mynegwyd pryder y gallir cael y gwasanaethau hyn gan ystod o ddarparwyr (clinigau iechyd rhywiol, meddygon teulu a fferyllfeydd) heb ofyn unrhyw gwestiynau i wynebaw cyfarwydd.”

Mae nifer o enghreifftiau'n adleisio'r canfyddiadau hyn.

168 Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Telford. (2022a). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Telford: Cyfrol Un*. Ar gael yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPORT-VOLUMEONE.pdf>

Mae'r un problemau a godwyd mewn mannau eraill yn yr adroddiad hwn ar rannu data wedi gadael llawer o gydweithwyr gofal iechyd yn rhwystredig ac yn troi at 'ddulliau gwaith dros dro' i godi'r larwm am blant sydd mewn perygl.

Mae'r 'amwysedd' hwn ynghylch rhannu gwybodaeth yn cael ei adlewyrchu yng nghanfyddiadau Ymchwiliad Telford¹⁶⁹ a ddywedodd:

"Mae cydbwysedd i'w daro rhwng sicrhau bod plant yn teimlo'n gyfforddus wrth gael mynediad at wasanaethau heb ofn canlyniadau, a bod yn chwilfrydig yn broffesiynol a sicrhau bod y ddyletswydd i ddiogelu yn cael ei chyflawni"

Mynegodd adroddiad Ymchwiliad Telford bryderon hefyd y gallai symud i fynnu bod gwasanaethau'n atgyfeirio unrhyw blentyn dan 16 oed sy'n cael mynediad at wasanaethau iechyd rhywiol at ddiogelu atal plant rhag ceisio cymorth gofal iechyd pwysig. Fodd bynnag, amlygodd hefyd sut roedd gwasanaethau iechyd wedi siomi plant, gan ddyfynnu tystiolaeth tystion *"nad oedd unrhyw gwestiynau wedi'u gofyn iddynt er eu bod mor ifanc"*.

Dywedodd un gweithiwr gofal iechyd proffesiynol wrth yr archwiliad hwn fod eu profiad o weithio gyda phlant sydd wedi cael eu camfanteisio'n rhywiol wedi eu gwneud yn ymwybodol o rôl hanfodol rhannu gwybodaeth ond bod rhwystrau'n parhau, gyda meddygon teulu yn aml ddim yn gwneud hynny.

Dywedodd un: *"Byddai'n well gen i roi manylion a gofyn am faddeuant wedyn os yw'n mynd i gefnogi neu achub rhywun"*.

Ni ddylem fod yn rhoi gweithwyr proffesiynol mewn sefyllfa lle maen nhw'n poeni am rannu gwybodaeth a allai effeithio ar ddiogelwch plentyn, ond mae'n ymddangos yn glir bod llawer o ymarferwyr yn ofni hynny. Dylai rhai yn y proffesiwn meddygol ac arweinyddiaeth y gwasanaeth iechyd gamu i mewn i roi terfyn ar yr 'amwysedd' hwn.

Mewn gormod o amgylchiadau, a nodwyd mewn gormod o ymholiadau ac adolygiadau, mae gormod o blant heb gael eu hadnabod a'u helpu, hyd yn oed pan fyddant mewn lleoliadau gofal iechyd. Felly mae'n groesawgar ac yn hanfodol bwysig y bydd y ddyletswydd rhannu gwybodaeth newydd arfaethedig sy'n gysylltiedig â diogelu a hyrwyddo lles plant yn berthnasol i fyrddau gofal integredig ac Ymddiriedolaethau'r GIG ac Ymddiriedolaethau Sefydledig. Mae hyn a'r ddyletswydd orfodol newydd i adrodd pryderon cam-drin plant yn ddarpariaethau cyfreithiol sydd gyda'i gilydd yn creu'r cyfleoedd i wella.

Fodd bynnag, mae'r amharodrwydd diwylliannol i rannu gwybodaeth fel y gwelir yn yr enghreifftiau uchod, yr un mor bwerus â rhwystrau cyfreithiol canfyddedig a bydd angen mynd i'r afael â nhw os yw'r darpariaethau hyn i gael yr effaith drawsnewidiol sydd ei hangen. Fel arall, bydd y newidiadau hyn yn cael eu hychwanegu at y rhestr hir o fentrau polisi sydd wedi methu ag amddiffyn plant sydd mewn perygl yn ddigonol.

Yn ogystal, er gwaethaf ymdrechion llawer o weithwyr rheng flaen a rheolwyr sy'n gweithio mewn partneriaeth â gwasanaethau plant a'r heddlu, mae absenoldeb unrhyw setiau data cenedlaethol a dadansoddiad o'r setiau data hynny yn gyfle a gollwyd i ddeall cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn well a'u hatal.

169 Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Telford. (2022b). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Telford: Cyfrol Dau*. Ar gael yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPOR-T-VOLUMETWO.pdf>

5.1.4. Plismona

Fel yr amlinellwyd mewn man arall yn yr adroddiad hwn, mae'r rhan fwyaf o'r data a ddefnyddiwyd yn y dadansoddiad o'r archwiliad hwn wedi'i ddarparu gan yr heddlu a phartneriaid plismona. Fodd bynnag, o ran gweithredu, mae gwybodaeth a data gan bartneriaid diogelu yn hanfodol i adeiladu darlun lleol o risg a bygythiad.

Fodd bynnag, mae'r dystiolaeth o broffiliau problemus plismona a'r hunanasesiadau cysylltiedig ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant¹⁷⁰ yn awgrymu, mewn rhai achosion, fod yr heddlu'n aml yn dibynnu'n bennaf ar eu data a'u systemau eu hunain, gyda chyfyngiad ar integreiddio data gan bartneriaid. Nid oedd cyfran sylweddol o broffiliau problemus yn cynnwys data partneriaeth.

Roedd yn ymddangos y byddai gwybodaeth yn cael ei rhannu mewn cyfarfodydd amlasiantaeth, ond roedd y rhain yn achos wrth achos yn hytrach nag yn strategol ac yn systematig. Clywsom yn rheolaidd fod yn rhaid i staff rheng flaen droi at ddangos eu gliniaduron i'w gilydd mewn cyfarfodydd er mwyn rhannu gwybodaeth sensitif am blant. Mae rhwystrau strwythurol, fel systemau TG anghydnaws ac oedi wrth brosesu data, hefyd yn rhwystro rhannu gwybodaeth yn amserol ac yn gyflawn. Dyfyniadau enghreifftiol o broffiliau problemau a hunanasesiadau:

“Er bod trefniadau rhannu data effeithiol, nid yw dadansoddi ar y cyd yn arferol, ac fe'i gwneir yn wahanol ar draws yr holl awdurdodau lleol.”

“Mae protocolau a phrosesau rhannu gwybodaeth ar waith ac mae dadansoddiad ar y cyd o fygythiad, graddfa a risg yn gyfyngedig ac mae'r bartneriaeth yn tueddu i ddibynnu ar yr heddlu ar gyfer yr asesiad hwnnw.”

“Mae rhannu data yn effeithiol ond yn gyfyngedig i raddau helaeth i wybodaeth a gyfnewidir o fewn cyfarfodydd amlasiantaethol sy'n benodol i achosion neu rannu gwybodaeth rhagweithiol.”

Roedd diffyg elfen hanfodol o wybodaeth ar gyfer plismona yn destun pryder i'r archwiliad hwn, o ystyried nifer y troeon y mae wedi'i nodi fel un ganolog i fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Fodd bynnag, yn ogystal, roedd yr archwiliad hwn yn awyddus i ddysgu am yr heriau sy'n dal i wynebu plismona ei hun wrth gael mynediad at y data o'u systemau eu hunain a hefyd heddluoedd partner ac asiantaethau eraill wrth ymchwilio i droseddau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Mae data a chudd-wybodaeth yr heddlu yn cael eu storio ar draws systemau lluosog nad ydynt yn cyfathrebu

Mae data a chudd-wybodaeth yr heddlu yn cael eu storio ar draws systemau lluosog, gyda rhai heddluoedd yn ôl y sôn yn meddu ar oddeutu 100 o systemau gwahanol, ac nid yw llawer ohonynt yn cyfathrebu â'i gilydd, ac felly mae angen eu chwilio'n unigol, â llaw - gan rwystro

170 Mae hunanasesiadau yn offeryn a ddatblygwyd gan Hydrant i helpu heddluoedd i feincnodi eu dull o fynd i'r afael â cham-drin a chamfanteisio rhywiol ar blant mewn grwpiau yn erbyn set o safonau cenedlaethol. Darparwyd mynediad i'r rhain i'r Archwiliad hwn gan y Tasglu CSE.

adeiladu darlun cudd-wybodaeth. Mewn llawer o achosion, nid yw swyddogion yn 'gallu gweld y coed am y goedwig'.

Mae llawer o wybodaeth yn cael ei chadw mewn systemau lleol neu unigol. Mae rheolau a chanllawiau, fel dim ond rhoi data ar un system fel nad ydynt yn cael eu dyblygu, yn golygu bod cudd-wybodaeth yn cael ei cholli'n barhaus. Mae hyn yn golygu, er enghraifft, bod data ar fater hollbwysig fel pobl ar goll yn absennol ac nad ydynt wedi'u cofnodi mewn llawer o setiau data eraill y mae'r heddlu'n eu cynnal, felly oni bai bod swyddog heddlu neu ddadansoddwr yn chwilio â llaw am sawl system efallai na fyddant yn gallu casglu'r wybodaeth sydd ei hangen ar blentyn ar goll.

Fel yr adroddodd un llu yn ei hunanasesiad ar fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant: *"Mae cudd-wybodaeth ar gael o ystod o ffynonellau ond nid ydym eto wedi nodi a gweithredu proses effeithiol fel y gellir gwneud hyn trwy un cynnydd unigol."*

Yn ogystal, mae systemau cenedlaethol a gynlluniwyd, mewn theori, i hyrwyddo llif cudd-wybodaeth yn tanseilio'r broses hon ymhellach.

Cyfngiadau gyda Chronfa Ddata Genedlaethol yr Heddlu a systemau cudd-wybodaeth eraill

Crëwyd Cronfa Ddata Genedlaethol yr Heddlu (PND) a sefydlwyd yn 2011 ar ôl Ymchwiliad Soham yn 2004, fel system genedlaethol i wella gallu plismona i rannu cudd-wybodaeth a gwybodaeth weithredol arall ar draws heddluoedd. Er iddo gael ei uwchraddio ddiwethaf yn 2019, nid oes gwelliant sylweddol wedi bod yn y PND ers amser maith. Dylai gwybodaeth a rennir ar y system fod ar gael i swyddog o fewn y llu neu mewn heddlu arall i helpu ag ymchwiliadau.

Mae'n ofynnol i swyddogion gael trwydded i gael mynediad at y PND. Mae nifer y swyddogion a all ddefnyddio'r PND yn gyfyngedig oherwydd diffyg capasiti yn y system. Mae'r archwiliad hwn yn deall bod mynediad i'r system wedi'i ddogni a bod rhestrau aros hir iawn o hyd at 18 mis i gael mynediad at y system PND.

Yn ymarferol, mae mynediad at drwyddedau mor gyfyngedig, os yw swyddog eisiau defnyddio'r PND mae angen iddo ddod o hyd i rywun yn y llu sydd â thrwydded a gofyn iddo ei chwilio.

Canlyniad arall o ddiffyg trwyddedau yw bod nifer fach o bobl yr ydym yn dibynnu arnynt i lanlwytho data â llaw. Dangosodd rhestr o heddluoedd gyda'u defnydd o'r PND a ddarparwyd i'r archwiliad hwn fod rhai luoedd yn defnyddio ac yn lanlwytho data yn fwy nag eraill ac nad oedd un llu wedi lanlwytho unrhyw ddata i'r PND ers dros flwyddyn.

Ar gyfer ymchwiliadau fel camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mae gallu ymchwilyr i chwilio am batrymau yn dibynnu'n fawr ar gasglu gwybodaeth o nifer o ffynonellau gwahanol a'u rhoi at ei gilydd. Er enghraifft, gallai plant gael eu masnachu o un ardal neu dref i un arall a bydd troseddwr yn gweithio ar draws ffiniau heddluoedd. Byddai gallu heddluoedd i gael mynediad at wybodaeth o ardaloedd cyfagos yn ymddangos fel gofyniad sylfaenol ar gyfer ymchwiliad. Ac eto, yn aml nid yw swyddogion yn gallu cael mynediad at y wybodaeth hon yn awtomatig, yn hytrach mae'n rhaid iddynt ffonio cydweithwyr mewn lluoedd eraill.

Dywedodd swyddogion o unedau troseddau trefnedig rhanbarthol wrthym hefyd fod yn rhaid iddynt deithio pellteroedd hir i ardaloedd heddlu eraill i 'edrych' ar wybodaeth ar sgrin swyddog gan nad oedd ganddynt ffordd o'i rhannu mewn unrhyw ffordd arall.

Mae system gwybodaeth rheoli asiantaethau a phartneriaid (APMIS) yn storio cofnodion o asesiadau bygythiad troseddau difrifol a threfnedig a gweithgarwch amharu yn erbyn y bygythiadau hyn ac mae'n eiddo i ac yn cael ei rheoli gan yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol. Gall Lluoedd, Unedau Troseddau Trefnedig Rhanbarthol ac asiantaethau gorfodi'r gyfraith eraill, fel Cyllid a Thollau Ei Fawrhydi, hefyd gael mynediad at wybodaeth arni a'i rhannu. Awgrymwyd i'r archwiliad hwn fod yma gyfle i edrych ar ddefnyddio APMIS yn fwy i gofnodi bygythiadau amddiffyn y cyhoedd (lle mae troseddau camfanteisio'n rhywiol ar blant yn eistedd) - thema a ailadroddwyd yn hunanasesiadau'r Lluoedd.

Mae cyflwr gwael presennol systemau cudd-wybodaeth yr heddlu yn golygu nad yw'n gwneud digon o lawer i gynorthwyo heddluoedd i gasglu a rhannu gwybodaeth am droseddwr a dioddefwyr posibl. Roedd yr archwiliad hwn yn pryderu y gallai gwybodaeth bwysig am blant sydd mewn perygl o gael eu niweidio aros yn anhysbys oherwydd y problemau hyn, gan golli cyfleoedd ar gyfer ymyrraeth amserol a tharfu.

Rydym wedi gwneud sylwadau yn gynharach yn yr adroddiad hwn ar y problemau ynghylch casglu data ac amrywiadau rhwng proffiliau problemus y'r heddlu a dealltwriaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol. Mae lle i welliannau drwy:

- gwella casglu a dadansoddi data am gamfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol;
- codi ansawdd y wybodaeth a'r ddealltwriaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol ar draws lluoedd; a
- dod â thechnoleg yr 21ain ganrif i alluoedd plismona ar draws popeth a wnânt gan gynnwys ymchwilio i gamfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol.

5.1.5. Y System Cyfiawnder Troseddol

Edrychodd yr archwiliad hwn ar erlyn achosion cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant gan Wasanaeth Erlyn y Goron (CPS) a rôl y llysoedd pan gynhelir treialon.

Mae'r CPS yn erlyn achosion troseddol sydd wedi'u dwyn ynghyd gan yr heddlu a sefydliadau ymchwiliol eraill yng Nghymru a Lloegr. Mae'r CPS yn penderfynu pa achosion y dylid eu herlyn, yn penderfynu ar y cyhuddiadau priodol, yn cynghori'r heddlu yn ystod ymchwiliadau cynnar, ac yn paratoi ac yn cyflwyno achosion yn y llys.

Bydd yr heddlu'n trosglwyddo'r holl dystiolaeth i'r CPS. Mae'r CPS yn penderfynu a oes digon o dystiolaeth i fwrw ymlaen i achos llys, a ddylid cyhuddo'r sawl dan amheuaeth, ac a oes siawns realistig y ceir y sawl dan amheuaeth yn euog. Os nad oes, bydd y CPS yn cau'r achos.

Mae heddluoedd yn atgyfeirio achosion i un o 14 ardal CPS leol. O fewn ardaloedd lleol, gallai achosion cam-drin plant yn rhywiol gael eu trin gan y timau Treisio a Throseddau Rhywiol Difrifol Eraill (RASSO) neu Achosion Cymhleth.

Mae gan y CPS dîm erlyn canolog pwrpasol hefyd - yr Uned Cam-drin Rhywiol Plant Trefnedig (OCSAU) - sy'n ymdrin ag achosion cam-drin plant cymhleth iawn.

Mae achosion sy'n ymwneud â cham-drin rhywiol plant wedi'u marcio â 'baner CSA' ar system rheoli achosion y CPS. Mae'r faner yn cael ei rhoi ar yr achos yn hytrach na'r drosedd ac mae'r faner yn parhau hyd yn oed os caiff cyhuddiadau o gam-drin plant eu gollwng. Nid oes baner benodol ar gyfer cam-drin rhywiol plant. Mae hyn yn golygu nad yw'n bosibl ar hyn o bryd nodi achosion o gam-drin rhywiol plant yn y system a gedwir gan y CPS.

Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd Ei Fawrhydi (HMCTS) yw'r asiantaeth weithredol sy'n rhedeg system y llysoedd yng Nghymru a Lloegr, gan gynnwys Llysoedd yr Ynadon a'r Goron.

Os bydd rhywun dan amheuaeth yn cael ei gyhuddo ac yn pledio'n ddieuog mewn achos cam-drin plant yn, fel arfer bydd achos llys a gofynnir i ddioddefwyr roi dystiolaeth yn y llys. Bydd y rhan fwyaf o achosion sy'n ymwneud â cham-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu clywed mewn Llys y Goron.

Nid oes data ar gael ar erlyniadau ac euogfarnau am gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Gofynnodd yr archwiliad hwn am ddata ar erlyniadau ac euogfarnau am gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Cyhoeddir gwybodaeth am erlyniadau ac euogfarnau troseddau cam-drin plant yn rhywiol plant gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder (MoJ)¹⁷¹. Nid yw'n bosibl nodi o'r data a yw'r achosion yn cynnwys camfanteisio'n rhywiol ar blant yn hytrach na cham-drin plant yn rhywiol. Nid yw'n bosibl gwybod chwaith a oedd troseddwyd lluosog gan fod data'r MoJ yn cael eu cofnodi yn ôl diffynnydd, ac nid oes unrhyw ffordd o nodi achosion gyda diffynnyddion lluosog yn gadarn.

Gellir rhannu'r erlyniadau a'r euogfarnau yn droseddau cyswllt a throseddau digyswllt, (yr olaf yn cael ei fesur gan ddelwedd anwedus o droseddau plant). Mae'r data isod yn dangos erlyniadau ac euogfarnau dros gyfnod o ddeng mlynedd sy'n ein galluogi i weld tueddiadau dros amser.

Roedd 5,751 o erlyniadau troseddau cam-drin rhywiol plant cyswllt yn y flwyddyn hyd at fis Mehefin 2024, 10% yn uwch na mis Mehefin 2014 (er gwaethaf gostyngiadau sylweddol rhwng 2016 a 2020).

Cafwyd 4,207 o ddiffynnyddion yn euog o CSA cyswllt yn y flwyddyn hyd at fis Mehefin 2024, mae hyn yn gynnydd o 46% mewn euogfarnau ers y flwyddyn hyd at fis Mehefin 2014 lle'r oedd 2,875. Dyma'r nifer uchaf o euogfarnau am droseddau cam-drin plant yn rhywiol cyswllt ers dechrau'r gyfres amser yn 2014.

171 Y Weinyddiaeth Gyfiawnder. (2025). Offeryn Canlyniadau yn ôl Trosedd 2017–2024. [Taenlen Excel] Ar gael yn:

<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6824a4f6b9226dd8e81ab893/Outcomes-by-offence-tool-2017-2024.xlsx>

Erlyniadau ac euogfarnau am droseddau CSA cyswllt, Y flwyddyn hyd at fis Mehefin 2014-2024

Troseddau

Y flwyddyn hyd at fis Mehefin

Cyflwynir achos yn eu herbyn

Wedi'u cael yn euog

O'i gymharu â throseddau cam-drin plant rhywiol drwy gyswllt, fe fu cynnydd hyd yn oed yn fwy, o 87%, mewn **troseddau** delwedd anwedus o blant (IIOC), o 2,162 yn y flwyddyn hyd at Fehefin 2014 i **4,052 yn y flwyddyn hyd at Fehefin 2024**.

Mae nifer yr **euogfarnau wedi cynyddu o 97%** o 1,789 yn y flwyddyn hyd at Fehefin 2014 i **3,523 yn y flwyddyn hyd at Fehefin 2024**.

Erlyniadau ac euogfarnau am droseddau IIOC, Y flwyddyn hyd at fis Mehefin 2014-2024

Troseddau

Y flwyddyn hyd at fis Mehefin

Cyflwynir achos yn eu herbyn

Wedi'u cael yn euog

Mae'r tablau uchod yn dangos sut mae'r rhyngwrwyd a'r cyfryngau cymdeithasol yn newid siâp erlyniadau ac euogfarnau cam-drin plant yn rhywiol (a rhaid i ni dybio o fewn hynny, camfanteisio'n rhywiol ar blant), gyda chynnydd mawr yn gyffredinol mewn troseddau cam-drin plant yn rhywiol. Mae dros 40% o erlyniadau am droseddau delweddau anweddus o blant.

Mae'r data'n dangos gwelliant mewn erlyniadau ac euogfarnau am gam-drin plant yn rhywiol a chlywodd yr archwiliad hwn, mewn llawer o achosion, fod perthynas waith agos rhwng heddlu arbenigol a thimau arbenigol y Gwasanaeth Erlyn y Goron. Cyfeiriodd nifer sylweddol o hunanasesiadau heddluoedd at y defnydd o Gyngor Ymchwiliol Cynnar lle mae heddlu'n gweithio gyda'r Gwasanaeth Erlyn y Goron yn gynnar yn yr ymchwiliad, i wneud yr achos gorau. Serch hynny, nid oedd cyngor cynnar bob amser yn ymddangos fel pe bai ar gael mewn achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant ac roedd wedi'i gadw ar gyfer blaenoriaethau eraill.

Clywsom hefyd am rai problemau parhaus, er enghraifft, safonau datgelu, amharodrwydd i gyhuddo achosion, yn ogystal â lle roedd y llysoedd yn rhwystro datrys achosion yn llwyddiannus a nodir gennym isod.

Gofynnodd yr archwiliad hwn am ddata yn ymwneud â chamfanteisio'n rhywiol ar blant gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder, Gwasanaeth Llys a Thribiwnlys Ei Fawrhydi a Gwasanaeth Erlyn y Goron.

Nid oedd unrhyw ddata ar gael ar nifer yr achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant neu achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn y system cyfiawnder troseddol. Roedd Gwasanaeth Erlyn y Goron yn gallu darparu rhywfaint o wybodaeth reoli ar achosion cam-drin plant yn rhywiol yn cynnwys sawl diffynyddion lluosog, ond roedd wedi'i gyfyngu'n drwm ac ni ystyriwyd ei fod yn ddibynadwy wrth nodi achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Adroddodd yr Uned Cam-drin Rhywiol Plant Trefnedig (OCSAU) sy'n gyfrifol am ymdrin ag achosion cymhleth a mawr iawn sy'n ymwneud â honiadau o gam-drin plant yn rhywiol, gan gynnwys camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, eu bod wedi delio â 301 o achosion ers eu sefydlu yn 2022. Nid oeddent yn gallu adrodd pa gyfran o'u hachosion oedd yn gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp heb wirio'r holl ffeiliau achos â llaw. Fodd bynnag, nodwyd ganddynt, o'u 179 o achosion byw, fod 81 yn cynnwys troseddwy'r lluosog. Fodd bynnag, gallai'r achosion hyn gwmpasu cam-drin teuluol, sefydliadol neu ar-lein yn ogystal â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Nid yw GLITEF yn cadw data ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ac nid oeddent yn gallu darparu amcangyfrif o raddfa'r achosion a oedd wedi dod drwy'r llysoedd yn y blynyddoedd blaenorol. Fe wnaethon nhw ofyn i staff y llys nodi achosion o'u cof yn ymwneud â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp o'r 10 mlynedd diwethaf ond ni ddarparodd hyn unrhyw ddata defnyddiadwy.

Mae problemau sy'n effeithio ar erlyniad llwyddiannus achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant

Er na allem gael mynediad at ddata gan y sefydliadau system cyfiawnder troseddol hyn ar raddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, yn ystod yr archwiliad hwn daeth sawl problem i'r amlwg y dywedwyd eu bod yn effeithio ar sut y cafodd camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ei erlyn.

O ystyried presenoldeb y dulliau hyn, hyd yn oed pe bai'r problemau ynghylch data yn cael eu datrys, byddem yn parhau i bryderu na fyddai data'r erlyniad yn dangos yn gywir raddfa camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, na nifer y dioddefwyr yr effeithir arnynt.

Tystion/dioddefwyr

Mewn rhai o'r achosion cynharaf o gamfanteisi'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, dilynodd y CPS ganllawiau a oedd yn pwysleisio pwysigrwydd dibynadwyedd dystion a chysondeb eu straeon. Arweiniodd hyn at achosion yn cael eu gollwng. Er enghraifft, lle'r oedd plant wedi cael alcohol a chyffuriau tra'u bod yn cael eu cam-drin yn rhywiol, roedd bylchau yn eu hadroddiadau weithiau. Mae'n amlwg o'r hyn a ddeallwn am yr achosion camfanteisio ar sail grŵp hyn fod hyn yn rhan annatod o'r cam-drin ei hun, gan wneud plant yn fwy ufudd i'w camdrinwyr ac yn wir yn ei gwneud hi'n anoddach iddynt gofio'r hyn a ddigwyddodd. Newidiwyd y rheolau ar hyn yn 2013¹⁷² a ganiataodd i fwy o achosion gael eu herlyn yn effeithiol.

Yn ystod yr archwiliad hwn, daethpwyd ag achosion diweddar i'n sylw lle'r oedd cyhuddiadau wedi'u gollwng neu eu lleihau'n sylweddol lle'r oedd pryderon ynghylch tystiolaeth dystion, ac mewn perthynas â phwynt ehangach ar erlyn am dreisio plant 13-15 oed lle mae amddiffyniad o 'ganiatâd' ar gael. Clywodd yr archwiliad hwn fod erlyniad am dreisio plentyn 13–15 oed yn llai tebygol o lwyddo am nifer o resymau, gan gynnwys sut mae plant o'r oedran hwn yn fwy tebygol o gael eu hystyried yn oedolion sy'n gallu rhoi caniatâd. Mae'r archwiliad hwn yn nodi bod data euogfarnau ar dreisio yn cefnogi hyn. Rydym yn archwilio'r mater hwn ymhellach ym Mhennod 8.

Mae data o'r Weinyddiaeth Gyfiawnder¹⁷³ yn dangos, yn 2024, bod erlyniadau am dreisio plentyn o dan 16 oed yn llai tebygol o arwain at euogfarn na threisio plentyn o dan 13 oed (35% o'i gymharu â 67%). Mae erlyniadau am y ddau yn llai tebygol o arwain at euogfarn na gweithgarwch rhywiol gyda phlentyn o dan 16 oed (80%).

Astudiaeth Achos: Israddio Cyhuddiadau o Dreisio i Droseddau Llai

Rhoddwyd cyfrif i'r archwiliad hwn o un achos, lle roedd dyn yn ei 20au wedi meithrin perthynas amhriodol â phlentyn ar-lein a threfnu iddo ef a'i ffrind sy'n oedolyn

gyfarfod â hi a'i dau ffrind (plant hefyd) am ryw. Pan gyfarfuon nhw, cafodd dau o'r plant eu treisio a'u hymosod arnynt yn rhywiol. Cafodd y ddau dan amheuaeth eu harestio yn fuan ar ôl y troseddau honedig a chawsant eu cyhuddo a'u remandio i ddechrau fel a ganlyn:

Unigolyn dan amheuaeth 1:

- Dau gyhuddiad o dreisio menyw 13, 14, 15 oed

Unigolyn dan amheuaeth 2:

- Dau gyhuddiad o dreisio menyw 13, 14, 15 oed

172 Gwasanaeth Erlyn y Goron. (2025). *Cam-drin Plant yn Rhywiol: Canllawiau ar Erlyn Achosion o Gam-drin Rhywiol Plant*. Ar gael yn: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/child-sexual-abuse-guidelines-prosecuting-cases-child-sexual-abuse>

173 Y Weinyddiaeth Gyfiawnder. (2025). Canlyniadau yn ôl Offeryn Trosedd 2017–2024. (Taenlen Excel) Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6824a4f6b9226dd8e81ab893/Outcomes-by-offence-tool-2017-2024.xlsx> Mae hyn wedi'i gyfrifo gan ddefnyddio codau Troseddau'r Weinyddiaeth Gyfiawnder: Treisio plentyn dan 16 oed: cod trosedd 19D a 19G; Treisio plentyn dan 13 oed: codau trosedd 19E a 19H a Gweithgarwch rhywiol gyda phlentyn dan 16 oed: codau troseddau 22.1, 22.2 a 22.3. Cyfrifwyd y canrannau drwy gymharu nifer yr erlyniadau â'r euogfarnau yn 2024. Felly, nid yw hon yn gyfradd euogfarnau wirioneddol.

- Un cyhuddiad o geisio treisio merch 13, 14, 15 oed
- Un cyhuddiad o ymosod yn rhywiol treiddiol ar fenyw 13, 14, 15 oed
- Un cyhuddiad o dagu bwriadol

Fodd bynnag, methodd yr erlyniad am dreisio unwaith i'r achos gyrraedd y llys. Dywedwyd wrthym fod hyn wedi digwydd am nifer o resymau sy'n dangos yr anawsterau wrth erlyn dynion am dreisio plant dan 16 oed, a sut mae 'meysydd llwyd' yn y gyfraith ynghylch a all plant 13-15 oed 'gydsynio' yn cael eu defnyddio.

Yn gyntaf, roedd yr amddiffyniad yn gallu dangos bod un o'r plant wedi cael sgysiau rhywiol awgrymog gydag un o'r cyflawnwyr honedig cyn iddynt gyfarfod. Nid oedd hi wedi datgelu hyn yn wreiddiol oherwydd cywilydd a chwithdod ynghylch yr hyn a ddigwyddodd yn ddiweddarach.

Yn ail, pan oedd yn y llys, rhoddodd un o'r dioddefwyr dystiolaeth bod un o'r rhai dan amheuaeth wedi ceisio ei threisio'n rheffrol yn ystod yr ymosodiad. Gan nad oedd hi wedi adrodd am y digwyddiad penodol hwn i'r heddlu ynghyd â'r honiadau eraill o dreisio, fe'i gwelwyd fel rhywbeth niweidiol i'w hachos.

Yn drydydd, mewn fideo a dynnwyd o weithgarwch rhywiol rhwng un o'r dioddefwyr a'r rhai dan amheuaeth, pan yw'r dioddefwr yn gofyn i'r sawl dan amheuaeth stopio, mae'n gwneud hynny.

Yn olaf, daeth tyst allweddol yn nerfus iawn yn y llys.

Cafodd y cyhuddiadau eu hisraddio i weithgarwch rhywiol gyda phlentyn (Unigolyn dan amheuaeth 1) a chymryd/gwneud delwedd anweddus (Unigolyn dan amheuaeth 2). Derbyniodd y ddau ddedfrydau o garchar o lai na phum mlynedd yr un.

Nid achos ynysig yw hwn.

Nid yw israddio' wrth erlyn pob trosedd yn anarferol i sicrhau euogfarnau, fodd bynnag, nid yw 'israddio' mewn perthynas â throseddau treisio plant er budd y cyhoedd.

Er bod agweddau wedi gwella dros y blynyddoedd gyda dealltwriaeth llawer gwell o feithrin perthynas amhriodol a cham-drin rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol, clywsom am agweddau hen ffasiwn ymhlith y rhai a gyhuddwyd o ddwyn troseddwyd gerbron y llys, sy'n golygu bod y driniaeth o ddioddefwyr yn dal yn anghyson.

Dywedwyd wrth y tîm archwilio hwn am achos camfanteisio'n rhywiol ar blant yn 2024 a oedd yn cynnwys nifer o rai dan amheuaeth a oedd yn gysylltiedig â dioddefwr 13 oed. Nododd y barnwr yn yr achos hwn fod y ferch "*yn ymddangos yn hŷn na 13*" a thynnodd sylw at ei "*hymddygiad anfoesol*". Gofynnodd yr heddlu am ddirymu (tynnu) gan y barnwr, ond ni chaniatawyd hyn.

Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd Ei Fawrhydi

Yn 2023/24, yr amser cyfartalog o gyflwyniad cyntaf yr heddlu i gyhoeddi penderfyniad cyhuddo mewn achos cam-drin plant yn rhywiol oedd 123 diwrnod¹⁷⁴ – naw diwrnod yn hirach nag yn 2022/23. Roedd amrywiad eang rhwng adrannau'r CPS, gyda'r cyfartaledd yn amrywio o 53 diwrnod yn Ne Llundain i 202 diwrnod yn y De-ddwyrain.

Cymerodd Adran Gwaith Achosion Ganolog y CPS, sy'n delio ag achosion cymhleth iawn, 19 mis – 556 diwrnod – ar gyfartaledd i gyhoeddi penderfyniad, bron ddwywaith yr amser a gymerwyd flwyddyn ynghynt.

Hyd yn oed pan gaiff achosion eu penderfynu, rhaid eu hamserlennu ar gyfer treial ac mae'r oedi presennol yn y system llysoedd yn golygu oedi digynsail i ddioddefwyr sy'n aros i'w treialon fynd yn eu blaen.

Yn ystod ein hymweliadau, clywsom fod achosion difrifol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant sy'n barod i'w rhoi ar brawf yn cael eu hamserlennu ar gyfer treial mor hwyr â 2027.

Clywsom gan ymarferwyr yn y sector gwirfoddol sy'n gweithio gyda dioddefwyr a thystion, eu bod bellach yn cynghori rhai dioddefwyr i beidio â mynd ymlaen ag erlyniadau oherwydd bod yr oedi bellach mor helaeth ac mae effaith yr oedi hwn ar fywydau dioddefwyr weithiau'n rhy uchel o bris i'w dalu.

Mewn achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mae'r oedi hwn yn cael ei waethygu gan gapasiti ffisegol y llysoedd i ddarparu ar gyfer nifer fawr o ddiffnyddion, eu timau cyfreithiol yn ogystal â'r meintiau mawr o dystiolaeth sydd eu hangen ar gyfer pob treial. Rhaid rhannu achosion i ddarparu ar gyfer grwpiau o droseddwy'r ond yn aml mae'n rhaid i'r dioddefwr fod yn bresennol ym mhob achos ac yn erbyn pob diffynnydd.

Gall barnwyr ddefnyddio mesurau arbennig ar gyfer goroeswyr yn yr achosion hyn, sy'n cynnwys recordio ymlaen llaw, croesholi ac ail-holi, a elwir yn aml yn fesurau adran 28¹⁷⁵. Gellir defnyddio hyn mewn sawl achos llys ac mae'n osgoi i'r dioddefwr (y cyfeirir ato fel tyst mewn achosion llys) orfod rhoi ei thystiolaeth sawl gwaith, gyda'r holl ganlyniadau ar gyfer ail-fyw'r profiadau hynny y mae hyn yn eu golygu.

Rydym wedi clywed hefyd, mewn rhai achosion, fod barnwyr a bargyfreithwyr yn dal yn amharod ynghylch defnyddio mesurau adran 28, er gwaethaf dystiolaeth eu bod yn effeithiol – mewn un enghraifft, cyfeiriodd bargyfreithiwr ato fel “*gwyllo Match of the Day yn hytrach na gêm fyw*”. Clywsom hefyd, yn eironig, lle defnyddir mesur adran 28, y gallai hyn ddod yn rheswm dros restru achos hyd yn oed yn hwyrach, gan ymestyn yr aros i ddioddefwr a chynyddu'r risg y bydd dioddefwr yn rhoi'r gorau iddi.

174 Gwasanaeth Erllyn y Goron. (2024). *Tablau Data Lefel Ardal CPS Ch4 2023–2024*. Llundain: CPS. Ar gael yn: <https://www.cps.gov.uk/sites/default/files/documents/publications/CPS-Area-Level-Data-Tables-Q4.xlsx>

175 Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EF. (2020). *Adran 28 ar gyfer dioddefwyr a thystion agored i niwed yn Llysoedd y Goron*. GOV.UK. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/news/section-28-for-vulnerable-victims-and-witnesses-in-crown-courts>

Ni ellir gorbwysleisio effaith oediadau ar y cam hwn o'r broses ar ddioddefwyr, ac ni fydd rhai'n gallu parhau; mae amseroedd aros estynedig yn cynyddu'r tebygolrwydd y bydd dioddefwyr yn tynnu'n ôl o'r achos. Mewn rhai ardaloedd, yn enwedig gyda hanes o achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, mae gwasanaethau cymorth arbenigol i ddioddefwyr wedi'u sefydlu - fodd bynnag, mae hyd yn oed y gwasanaethau hyn wedi nodi dirywiad yng nghyfranogiad dioddefwyr oherwydd y cyfnod hir cyn i achosion gyrraedd y llys.

Nid yw'n anarferol i ddioddefwyr ddod ymlaen flynyddoedd lawer yn ddiweddarach i roi gwybod am y troseddau a gyflawnwyd yn eu herbyn, neu i achosion gael eu hailagor nad aethant ymlaen ar y pryd. Mewn sefyllfaoedd o'r fath, gallai diffnyddion fod ar fechnïaeth ac yn byw yn agos at y dioddefwr - po hiraf y mae'r achosion yn ei gymryd i ddod i'r llys, y mwyaf yw'r risg o gwrdd â chamdrinwyr. Mae rhai wedi nodi eu bod wedi cael eu bygwth gan ddiffnyddion, neu deulu diffynnydd, yn y cyfnod cyn yr achos llys. Mae hyn wedi arwain at ddioddefwyr yn tynnu'n ôl o'r broses ac wedi atal dioddefwyr eraill rhag dod ymlaen.

Mae'n llawer anoddach a mwy trawmatig i ddioddefwr fod yn dyst mewn achos sy'n cynnwys nifer o droseddwy'r y mae llawer ohonynt wedi treisio neu gam-drin y dioddefwr sawl gwaith.

O'r oedi cychwynnol mewn rhestrau oherwydd maint treialon, i'r bygythiad y mae'n rhaid ei deimlo mewn ystafell llys gyda llawer o ddiffynnyddion, eu timau amddiffyn ac yn aml eu cefnogwyr; y ffordd y mae tystiolaeth yn cael ei phrofi a'r tyst yn cael ei chroesholi ar sail diffynnydd wrth ddiffynnydd fel bod yn rhaid i'r tyst fynd drwyddo dro ar ôl tro; hyd at y risgiau mwy o weld un o'r diffynnyddion neu eu teuluoedd yn y stryd rhwng diwrnodau eistedd. Rhaid bod hyn yn ddigon anodd i rywun sy'n wynebu un camdriniwr yn y llys, ond i'r rhai sy'n wynebu sawl diffynnydd, gall eu profiad fod yn drawmatig iawn.

Yr effaith ar ddioddefwyr

Roedd yr archwiliad hwn yn bryderus iawn am y pwysau cronrus ar ddioddefwyr cam-drin hanesyddol a'r effaith arnynt fel tystion a ddefnyddir yn y broses cyfiawnder troseddol. Mae rhai sy'n dal i aros i'w hachosion ddod i'r llys hefyd yn mynd ar drywydd cwynion gyda'r IOPC mewn perthynas ag ymddygiad swyddogion heddlu sydd, yn eu barn nhw, hefyd wedi'u methu. Mae proses yr IOPC yn gyfreithiol, gyda'r gweithdrefnau o amgylch camymddwyn yn broses led-farnwrol. Roedd yr archwiliad hwn yn pryderu bod hyn yn cynrychioli baich sylweddol pellach ar ddioddefwyr unigol, yn aml heb unrhyw ffynhonnell o gymorth gyfreithiol.

5.2. Cysylltu'r dotiau

Bydd chwilio am wybodaeth o wahanol ffynonellau a chroesgyfeirio ac integreiddio'r ffynonellau hynny yn helpu i godi gwelededd dioddefwyr a'r rhai sydd mewn perygl ac yn helpu i greu darlun cliriach.

Mae rhai enghreifftiau o heddluoedd ledled y wlad sydd wedi dysgu gwersi dros y blynyddoedd ac wedi datblygu dulliau arloesol ac effeithiol y dangoswyd eu bod yn gweithio: nodi dioddefwyr trwy ddealltwriaeth gyffredin o risg a gweithredu arnynt, darparu cefnogaeth i ddioddefwyr a defnyddio data i gysylltu rhwydweithiau dioddefwyr a chyflawnwyr.

Mae'n bryd mabwysiadu dull cyson o ymdrin â dioddefwyr hanesyddol a chyfredol camfanteisio'n rhywiol ar blant yn seiliedig ar yr arfer da sydd ar gael yn rhwydd.

5.2.1. Enghreifftiau o ymchwiliadau effeithiol i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp

Yn ystod yr archwiliad hwn, cyfarfuom â rhai heddluoedd â hanes o achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp a oedd wedi dysgu'r ffordd orau o ymchwilio i'r math penodol hwn o drosedd gan ddefnyddio technegau ymchwilio, timau arbenigol ac amlddisgyblaethol.

Yn gyntaf, mae ymchwiliadau effeithiol yn trin y troseddau hyn fel ymchwiliadau mawr, gan ddefnyddio tactegau tebyg yn aml i frwydro yn erbyn troseddau difrifol a threfnedig. Dywedwyd wrth yr archwiliad hwn sut mae ymchwiliadau i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ymhlith y rhai mwyaf cymhleth. Gallant weithiau ddechrau gydag un dioddefwr neu un troseddwr ac ymestyn i nifer o ddioddefwyr a nifer o droseddwr ac felly mae angen defnyddio offeryn ymchwilio ar gyfer

troseddau mawr - HOLMES¹⁷⁶. Cytunodd swyddogion o Wasanaeth Heddlu Metropolitan a Heddlu Manceinion Fwyaf y gall defnyddio tactegau a galluoedd troseddau trefnedig, gan ddod â swyddogion troseddau trefnedig arbenigol i mewn yn ogystal ag arbenigwyr diogelu'r cyhoedd, fod o fudd i'w hymchwiliadau. Mae Ymgyrch Stovewood wedi gallu manteisio ar alluoedd yr NCA i ddelio â throseddau trefnedig.¹⁷⁷

Yn ail, mae angen ymchwilio'n rhagweithiol i achosion – rhoi gwybodaeth at ei gilydd o wahanol ffynonellau i greu darlun a dilyn cliwiau. Mae hyn yn tanlinellu'r angen i ystyried achosion yn droseddau mawr er mwyn caniatáu ymchwiliadau helaeth. Mae dysgu o ymchwiliadau blaenorol yn dangos efallai na fydd dioddefwyr eisiau dod ymlaen, ac mae angen i swyddogion wneud ymdrechion cynhwysfawr i nodi dioddefwyr a mynd ati'n sensitif, gan ddod o hyd iddynt weithiau trwy groesgyfeirio cofnodion gofal cymdeithasol a systemau cofnodi a chudd-wybodaeth troseddau.

Yn drydydd, mae meithrin ymddiriedaeth gyda dioddefwyr yn hanfodol a gallai gymryd amser a gofyn am gefnogaeth arbenigol. Nododd rhai luoedd bwysigrwydd symud ymlaen ar gyflymder y dioddefwyr i gyflawni erlyniadau llwyddiannus mewn cyferbyniad â llawer o ymchwiliadau adweithiol lle mae pwysau i gwblhau achosion cyn gynted â phosibl. Gall dioddefwyr fod yn amharod gan y gallent fod wedi cael eu siomi yn y gorffennol gan yr heddlu a'r system cyfiawnder troseddol. Mae angen cefnogaeth a chymorth arbenigol i ddod â dioddefwyr gyda nhw a helpu trwy broses y system cyfiawnder troseddol, a all gymryd blynyddoedd. Er enghraifft, mae'r Gwasanaeth Trawma a Chydnerthedd (TRS), sy'n gweithredu o fewn Ymgyrch Stovewood, yn dîm amlddisgyblaethol sy'n cefnogi dioddefwyr gan gynnwys gweithwyr proffesiynol o Seicoleg Glinigol, Seicotherapi Plant, Nyrsio Iechyd Meddwl Oedolion, a

176 System ymholiadau mawr y Swyddfa Gartref (HOLMES) yw system gyfrifiadurol a ddefnyddir gan yr heddlu i reoli ymchwiliadau troseddau difrifol a chymhleth. Mae'n rhoi golwg amser real i uwch swyddogion o weithrediadau byw i'w helpu i benderfynu sut i ddefnyddio adnoddau'r heddlu orau. Mae'n gwella cydweithio ar draws lluoedd ac asiantaethau eraill yn ystod ymchwiliadau, gan eu helpu i ddod o hyd i gysylltiadau a oedd wedi'u cuddio o'r blaen rhwng achosion.

177 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Achub Tân EF (HMICFRS). (2020). *Diogelu: Pa mor effeithiol yw'r Asiantaeth Troseddau Genedlaethol wrth amddiffyn pobl agored i niwed?* Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/safeguarding-how-effective-is-the-national-crime-agency-at-protecting-vulnerable-people/>

Gofal Cymdeithasol. Mae'r gwasanaeth yn darparu cefnogaeth hanfodol i ddioddefwyr, sy'n cynnwys cwnsela, cymorth tai a mynediad at gymorth ychwanegol.

Yn olaf, mae'n bwysig cael trefniadau gwaith cryf gyda gwasanaethau arbenigol o fewn Gwasanaeth Erlyn y Goron i gael achosion i'w dwyn gerbron llys. Er enghraifft, mae staff y Gwasanaeth Erlyn y Goron wedi'u hintegreiddio o fewn tîm amlddisgyblaethol Stovewood, ynghyd â'r Gwasanaeth Trawma a Chydnerthedd a ddisgrifiwyd uchod. Yn ogystal, mae'r tîm arbenigol canolog o Gwasanaeth Erlyn y Goron, yr Uned Cam-drin Plant yn Rhywiol Trefnedig (OCSAU), yn ymdrin ag achosion cam-drin plant cymhleth o bob cwr o'r wlad. Mae hyn wedi gwella canlyniadau cyfiawnder troseddol, er enghraifft, ar gyfer Stovewood, allan o

gyfanswm o 83 o unigolion a gyhuddwyd, mae 42 wedi cael eu heuogfarnu, bu farw 2 cyn y llys, a chafodd 12 eu rhyddhau - gan arwain at gyfradd euogfarnu o 73%¹⁷⁸.

‘Algorithm Smith’

Yn 2016, ar ôl i faint achosion cam-drin plant yn rhywiol mewn ardal heddlu gyfagos - Rotherham - ddod yn hysbys, creodd Paul Smith, dadansoddwr o Heddlu Gorllewin Swydd Efrog, ‘algorithm’ o ddioddefwyr tebygol camfanteisio’n rhywiol ar blant ar sail grŵp rhwng 2007 a 2014. Roedd hyn yn cynnwys chwilio cofnodion am unrhyw un dan 18 oed yn ystod y cyfnod hwnnw a oedd wedi bod yn blentyn ar goll yn rheolaidd, a oedd wedi bod yn ddioddefwr trosedd rhywiol neu yr oedd gan yr heddlu neu bartneriaid gofnod cudd-wybodaeth amdani yn gysylltiedig â gweithgarwch rhywiol.

Datgelodd yr ‘algorithm’ gannoedd o bobl a oedd o fewn cwrpas fel dioddefwyr posibl ac yna fe wnaethon nhw ddefnyddio gwahanol wendidau i sgorio a graddio pwy fyddai fwyaf i leiaf mewn perygl. Mae'r troseddau y maent wedi ymchwilio iddynt wedi hynny yn cynnwys y rhai o'r 1960au hyd at 2013 gyda'r cyfnod prysuraf rhwng 1990 a 2010. Mae Heddlu Gorllewin Swydd Efrog wedi sicrhau 210 o euogfarnau gyda chyfanswm dedfrydau o dros 2,331 mlynedd trwy 24 o ymgyrchoedd gyda chymorth y dull hwn.

Ymgyrch Stovewood

Dechreuodd Ymgyrch Stovewood yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol (NCA) yn 2014. Dyma ymchwiliad mwyaf y DU i gamfanteisio’n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol nad ydynt yn gysylltiedig â'r teulu, gan ganolbwyntio ar ddigwyddiadau yn Rotherham rhwng 1997 a 2013.

Sefydlwyd Stovewood i gymryd drosodd ymchwiliadau i achosion o gamfanteisio’n rhywiol ar blant ar sail grŵp, yn rhannol oherwydd diffyg hygredd ac ymddiriedaeth yn Heddlu De Swydd Efrog yn dilyn adroddiad Jay a amlinellodd raddfa CSE yn y dref. Mae tîm Stovewood wedi gorfod ennill ymddiriedaeth dioddefwyr dros amser ac wedi adeiladu tîm amlddisgyblaethol i wneud hynny a hefyd i gefnogi dioddefwyr drwy'r broses cyfiawnder troseddol.

Mae wedi gallu datblygu gwybodaeth arbenigol a defnyddio galluoedd arbenigol sydd ar gael i'r NCA yn eu hymchwiliadau. Mae wedi nodi dros 1,100

¹⁷⁸ Data a ddarparwyd i'r archwiliad hwn gan yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol.

o ddioddefwyr ac wedi sicrhau 42 o euogfarnau¹⁷⁹. Gallai'r dull hwn fod yn fodel ar gyfer ymchwilio ac erlyn achosion hanesyddol o gamfanteisio’n rhywiol ar blant.

5.2.2 Sut y gall gwasanaethau plant amddiffyn plant mewn gofal

Un o'r tactegau allweddol a ddefnyddir gan gyflawnwyr sy'n meithrin perthynas amhriodol â phlant yw eu targedu gweithredol o'r plant sydd fwyaf agored i gam-drin.

Wrth gwrs, mae pob plentyn yn agored i niwed oherwydd eu hoedran, ond mae plant mewn gofal eisoes yn fwy agored i niwed oherwydd eu bod y tu allan i amgylchedd teuluol diogel ac weithiau oherwydd y cam-drin neu'r esgeulustod y maent eisoes wedi'i brofi.

Un wers barhaol o hanes camfanteisio'n rhywiol ar blant gan grwpiau o gyflawnwyr gwryw yw'r cynnydd mewn agoredrwydd plant mewn gofal i feithrin perthynas amhriodol a chamfanteisio. Mae adolygiad ar ôl adolygiad ac ymchwiliad ar ôl ymchwiliad wedi dangos bod plant mewn cartrefi gofal preswyl wedi cael eu targedu gan gyflawnwyr sy'n chwilio am blant agored i niwed. Yn Rotherham¹⁸⁰, adroddodd gweithwyr rheng flaen eu bod ar adegau yn cael eu 'llethu' gan gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Mewn dros ddwy ran o dair o'r sampl o adolygiadau achosion difrifol a edrychom arnynt, roedd plant yn profi camfanteisio rhywiol tra roeddent mewn gofal, ac yn aml dechreuodd mewn gofal - felly ar ôl iddynt gael eu rhoi yng 'ngofal' y wladwriaeth i'w cadw'n ddiogel, yn ôl pob tebyg.

Fe wnaethon ni gyfarfod â swyddogion heddlu yn ystod yr archwiliad hwn a oedd yn cynnal ymchwiliadau mawr i achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant nad ydynt yn ddiweddar drwy weithio ag adrannau gofal cymdeithasol plant. Roeddent yn olrhain plant â hanes o leoliadau preswyl a lleoliadau gofal eraill ar y sail ei bod yn debygol eu bod wedi profi neu wedi gweld camfanteisio'n rhywiol ar blant. Felly ar y sail hon, mae bod mewn gofal yn 'ffactor risg' ar gyfer camfanteisio nid yn ffactor amddiffynnol.

Wrth gwrs, mae yna lawer o achosion sy'n dangos y gall camfanteisio'n rhywiol ar blant ddigwydd i unrhyw blentyn, gan gynnwys y rhai o gartrefi cariadus. Ond nid yw hynny'n rheswm i beidio â chynnal y gwyliadwriaeth a'r sylw mwyaf posibl ar y rhai yn y system ofal i'w cadw'n ddiogel. Fel 'rhiant corfforaethol', mae gan wasanaethau gofal cymdeithasol plant ddylanwad dros a yw troseddwy yn llwyddiannus wrth dargedu'r plant hyn ai peidio. Ni awgrymir y dylai gwasanaethau plant wneud hyn ar eu pen eu hunain: mae eu partneriaid diogelu mewn plismona, iechyd, ysgolion a gwasanaethau awdurdodau lleol eraill yn actorion hanfodol hefyd, fel y mae busnesau lleol, sefydliadau cymunedol ac yn wir gweithredwyr trên, bysiau a thacsis. Ond rôl gwasanaethau plant yw ei wneud yn flaenoriaeth iddynt.

5.2.3. Sut gall galluedd plismona arbenigol helpu i ddatgelu camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp

I gydnabod yr heriau penodol sy'n ymwneud â cham-drin plant yn rhywiol a throseddu a chamfanteisio trefnedig, mae galluedd plismona arbenigol bellach i gefnogi

179 Data a ddarparwyd i'r archwiliad hwn gan yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol. 180 Jay, A. (2014). *Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Rotherham (1997–2013)*. Llundain: Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn: <https://www.therham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham>

ymchwiliadau a helpu i wella gallu lluoedd mewn meysydd fel cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant cymhleth, a masnachu pobl.

Mae'r Rhaglen Hydrant a sefydlwyd yn 2014, a drafodwyd yn gynharach yn yr adroddiad, a ariennir gan y Swyddfa Gartref, yn darparu cymorth i luoedd ym maes camfanteisio'n rhywiol ar blant gan gynnwys ymchwiliadau cymhleth lle maent yn darparu adolygiadau gan gymheiriaid, cymorth gan gymheiriaid a dadfriffio. Mae'n adnodd a ddarperir i luoedd i wella ymchwiliadau unigol. Mae eu gwybodaeth am ymchwiliadau camfanteisio'n rhywiol ar blant sylweddol hefyd yn eu helpu i gadw golwg ar weithgarwch ledled y wlad ac i nodi meysydd a allai fod angen cymorth a chefnogaeth.

Mae'r Rhaglen Mynd i'r Afael â Chamfanteisio Trefnedig (TOEX), a dreialwyd gyntaf yn 2021, a ariennir hefyd gan y Swyddfa Gartref, yn cynnig arbenigedd cudd-wybodaeth a dadansoddol pwrpasol i gynorthwyo lluoedd ag ymchwiliadau unigol trwy ddarparu capasiti, gallu, data ac arbenigedd technegol ychwanegol, gan ddarparu cudd-wybodaeth ychwanegol i gefnogi lluoedd gyda gweithgarwch aflonyddu effeithiol ac arestiadau. Mae ganddynt fynediad i holl gronfeydd data gorfodi'r gyfraith y DU ac ystod o adnoddau eraill a gallant ddefnyddio dulliau AI i ddod o hyd i fannau problemus lleoliad, dioddefwyr risg uchel a chyflawnwyr, a gallant olrhain cyflawnwyr sydd wedi symud ar draws ffiniau lluoedd.

Mae'r ddwy raglen yn darparu cymorth a gallu da i ymdrechion yr heddlu i fynd i'r afael â cham-fanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

5.2.5. Sut gall y trydydd sector helpu i nodi ac ymateb i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp

Mae elusennau a sefydliadau trydydd sector wedi bod yn allweddol wrth nodi ac ymateb i gamfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol. Mae eu cyfraniadau wedi bod yn hanfodol wrth godi ymwybyddiaeth, darparu cefnogaeth arbenigol, a dylanwadu ar bolisi ac arfer ac ar sawl achlysur chwythu'r chwiban lle mae gwasanaethau wedi methu ag amddiffyn dioddefwyr neu gymryd eu hanesion o ddifrif. Mae gwasanaethau bach, weithiau un person, wedi gweithio ochr yn ochr â phlant sy'n cael eu camfanteisio arnynt ac wedi bod yn eiriolwyr brwd dros ddioddefwyr a'u teuluoedd lle mae gwasanaethau statudol wedi methu â'u hamddiffyn ac erlid cyflawnwyr.

Mae elusennau a grwpiau ymgyrchu hefyd wedi llunio barn y cyhoedd. Er enghraifft, arweiniodd ymgyrchoedd a lywiwyd gan brosiect Strydoedd a Lonydd yn Bradford at agweddau'n newid o weld plant fel puteiniaid plant i'w gweld fel dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol. Mae rhai elusennau wedi gallu cynnal ymgyrchoedd addysg gyhoeddus i amlygu arwyddion camfanteisio'n rhywiol ar blant a lleihau'r stigma sy'n gysylltiedig ag adrodd am gam-drin. Mae rhai yn cael eu hariannu i gynnig hyfforddiant i weithwyr proffesiynol fel athrawon, swyddogion heddlu a gweithwyr ieuchyd ar adnabod dangosyddion camfanteisio'n rhywiol ac ymateb yn briodol. Mewn ysgolion, mae rhai elusennau'n darparu addysg ataliol a sesiynau dan arweiniad cyfoedion sy'n addysgu plant ar bynciau fel meithrin perthynas amhriodol, caniatâd, a ble i geisio cymorth.

Oherwydd cyfyngiadau yn eu cyllid, mae elusennau'n gyfyngedig yn y mathau o gymorth y gallant eu cynnig i ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol. Dywed elusennau a dioddefwyr fod angen cymorth therapiwtig un-wrth-un, cwnsela, eiriolaeth gyfreithiol, a chymorth i lywio systemau cymhleth fel gofal cymdeithasol neu'r system gyfiawnder arnynt. Yn ddelfrydol, byddent hefyd yn gallu ymgysylltu â phobl ifanc yn y gymuned; ar y strydoedd, mewn parciau, neu ar-lein, lle nad ydynt efallai mewn cysylltiad â gwasanaethau statudol.

5.3 Casgliad

Nid oes un lle mae'r darlun cenedlaethol ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn dod at ei gilydd, ac mae'r dirwedd yn ddryslyd. Mae gwybodaeth am gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn gyfyngedig ac wedi'i gwasgaru ar draws systemau cenedlaethol a lleol. Er bod proffiliau problemus plismona wedi'u cynllunio i ddod â

darlun at ei gilydd ar lefel yr heddlu o gamfanteisio'n rhywiol ar blant, data partneriaeth, nid yw un o'r cydrannau allweddol bob amser wedi'i gynnwys (er y bydd systemau ar gyfer rhannu fesul achos fel arfer ar waith).

Mae data gwasanaethau plant yn dangos gostyngiad mewn asesiadau lle mae cam-drin plant yn rhywiol neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael ei nodi, ar yr un pryd ag y mae adnabod gan yr heddlu ac adroddiadau am gam-drin plant yn rhywiol yn cynyddu. Nid yw'r rhesymau dros y gwahaniaeth hwn yn glir.

Mae data cenedlaethol cyfyngedig iawn ar gael o leoliadau gofal iechyd ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, ac mae pryderon yn parhau i gael eu codi ynghylch problemau gyda rhannu gwybodaeth gan bartneriaid gofal iechyd.

Hyd yn oed mewn plismona, lle mae data ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn well, rydym yn parhau i bryderu ynghylch sut mae'r data hyn yn cael eu rhannu a'u ddadansoddi o fewn lluoedd a rhwng lluoedd partner ac asiantaethau eraill: mae systemau cudd-wybodaeth yr heddlu wedi dyddio'n llwyr.

Nid oes unrhyw ddata ar gael ar nifer yr achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant neu gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn y system cyfiawnder troseddol. Er bod erlyniadau ac euogfarnau o gam-drin plant yn rhywiol yn cynyddu, mae rhywfaint o bryder yn parhau ynghylch sut mae'r system cyfiawnder troseddol yn trin pobl ifanc.

Sylwodd yr archwiliad hwn hefyd ar y profiadau trawmatig arbennig y mae dioddefwyr yn eu hwynebu yn y llys pan fo nifer o droseddwyd i'w hwynebu a'r hyn a ofynnwn gan ddioddefwyr yn yr amgylchiadau hyn, yn aml gyda chefnogaeth gyfyngedig.

Mae gwasanaethau plant, plismona, iechyd a'r system cyfiawnder troseddol wedi bod yn ganolog i ddatgelu rhai o'r achosion mwyaf cymhleth a niweidiol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ac mae'r rhain wedi bod yn llwyddiannus pan fydd gwasanaethau'n rhannu ac yn gweithredu ar wybodaeth oherwydd, yn y ffordd hon y mae dealltwriaeth o'r hyn sy'n digwydd yn cael ei chreu. Cododd llawer o broblemau'r gorffennol oherwydd nad

oedd gwasanaethau'n gwneud hynny. Mae gweithwyr rheng flaen yn gwybod yn rhy dda am y trawma erchyll y mae'r math hwn o drosedd yn ei wneud i'r plant yn eu gofal ac maent am weithio gyda'u partneriaid i amddiffyn plant rhag camfanteisio rhywiol.

Fodd bynnag, mae'r data sydd ar gael yn awgrymu bod llai o gapasiti a gallu i gynnal y gwyliadwriaeth sy'n angenrheidiol i wneud hyn.

Yn fwy cadarnhaol, rydym hefyd wedi gweld bod nifer o sefydliadau, yn genedlaethol ac yn lleol, a all helpu i ddarparu ymateb gwell i gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Rydym wedi gweld dulliau arloesol a gofalgarn yn cael eu cymryd i oresgyn rhwystrau ac i gynnig cymorth; y sector gwirfoddol yn parhau i sefyll dros ac wrth ochr dioddefwyr.

Lle mae partneriaethau cryf yn bodoli, gyda rhannu gwybodaeth yn effeithiol, dealltwriaeth dda o natur troseddu, nodweddion grwpiau troseddu a gwendidau dioddefwyr, gellir a dylid cyflawni canlyniadau gwell.

Pennod 6: Gwadu

Crynodeb o'r bennod:

- Er gwaethaf adolygiadau, adroddiadau ac ymholiadau sy'n codi cwestiynau am ddynion o gefndiroedd ethnig Asiaidd neu Bacistanaidd yn meithrin perthynas amhriodol ac yn camfanteisio'n rhywiol ar ferched ifanc Gwyn, mae'r system wedi methu'n gyson â chydabod hyn yn llawn neu gasglu data cywir fel y gellir archwilio'r mater yn effeithiol.
- Yn lle hynny, defnyddir data diffygiol dro ar ôl tro i ddiystyru honiadau am 'gangiau meithrin perthynas amhriodol Asiaidd' fel rhai sy'n bryfoclyd, yn rhagfarnllyd neu'n anwir. Mae hyn yn gwneud cam â dioddefwyr ac yn wir i bob person sy'n ufudd i'r gyfraith mewn cymunedau Asiaidd.
- Mae'r methiant ar y cyd i fynd i'r afael â'r cwestiynau hyn yn iawn wedi golygu bod y mater hwn wedi dominyddu ffocws gwleidyddol a sefydliadol. Mae hyn yn chwarae i ddwylo'r rhai sydd am ei ecsbloetio i hau rhaniadau.
- Mae cyflawnwyr y troseddau hyn yn manteisio ar fylchau yn 'rhwyd ddiogelwch y wladwriaeth' sydd yno i amddiffyn plant ac rydym ni, fel cymdeithas, weithiau'n trin y plant agored i niwed hyn fel oedolion sy'n gwneud 'dewisiadau gwael'. Mae gormod yn aros am gyfiawnder neu hyd yn oed - mewn rhai achosion - yn cael eu troseddoli am droseddau a gyflawnwyd o dan orfodaeth.
- Anaml y caiff y sefydliadau, eu harweinwyr neu weithiau'r unigolion sy'n gweithio iddynt eu dwyn i gyfrif pan fydd pethau'n mynd o chwith. Mae ymholiadau'n canolbwyntio ar systemau a gweithdrefnau yn hytrach nag ar y rhai sydd wedi

gwneud cam, ac nid yw argymhellion ar gyfer newid yn cael eu gyrru drwodd gyda digon o benderfyniad.

- Mae dallineb, anwybodaeth, rhagfarn, amddiffynoldeb a hyd yn oed bwriadau da ond camarweiniol, i gyd yn chwarae rhan mewn methiant ar y cyd i atal ac erlyn troseddwy'r yn iawn neu i amddiffyn plant rhag niwed. Mae anghyfiawnder yn drech.

6.1. Cyflwyniad

Mae'r archwiliad hwn wedi nodi nifer o ffactorau yr ymddengys eu bod yn rhwystro ein hymdrechion i amddiffyn plant rhag camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Yn y bennod hon, rydym yn trafod tri o'r ffactorau hyn, yr ydym wedi'u crybwyll mewn penodau blaenorol ac yr ydym yn credu eu bod wedi bod yn arwyddocaol. Nhw yw:

- i) ethnigrwydd cyflawnwyr;
- ii) oedoli dioddefwyr sy'n blant; a
- iii) diffyg atebolrwydd

Mae'r tri ffactor hyn yn cyfuno i greu gwendidau sefydliadol, man dall yn y ffordd rydym yn mynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant - i osgoi ei wir faint a chaniatáu i anghyfiawnderau drechu - sy'n rhy amlwg i'r cyhoedd sy'n poeni am degwch, cyfiawnder a diogelu pobl agored i niwed.

6.2. Ethnigrwydd y troseddwy'r

Mae cwestiynau am ethnigrwydd 'gangiau meithrin perthynas amhriodol' - ac yn benodol, a ydynt yn bennaf yn ddynion o ethnigrwydd Pacistanaid neu Asiaidd - wedi dominyddu trafodaeth am gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp ers blynyddoedd lawer. Mae'r cwestiynau hynny wedi bod yn hanfodol i waith yr archwiliad hwn. Rydym wedi archwilio'r holl dystiolaeth ar hyn a'i nodi, ochr yn ochr â'n harchwiliad o nodweddion eraill cyflawnwyr a dioddefwyr, ym Mhennod 4 o'r adroddiad hwn.

6.2.1. Data ethnigrwydd

Mae'n parhau i fod yn amhosibl darparu asesiad pendant o broffil ethnig cyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, methiant gwleidyddion a llunwyr polisi olynol dros flynyddoedd lawer. Mae'r data - yn enwedig ar ethnigrwydd - yn parhau i fod yn annigonol ar y lefel genedlaethol. Gwnaed gwelliannau cyfyngedig, ac mae gan sawl heddlu eu hunain ddata lleol gwell. Hefyd, yn ystod y broses archwilio hon, rydym wedi dod ar draws sawl enghraifft o ddefnydd a chyflwyniad gwael o'r data sydd ar gael, yn lleol ac yn genedlaethol.

Mae uwch swyddogion yn yr heddlu, awdurdodau lleol ac asiantaethau eraill sy'n ysgrifennu mewn adroddiadau neu mewn datganiadau cyhoeddus i'r cyfryngau yn dod i'r casgliad o'r data diffygiol sydd ar gael bod mwyafrif y troseddau

camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn cael eu cyflawni gan droseddwy'r Gwyn neu fod y proffil ethnig yn 'gymysg'. Mae rhai hefyd yn portreadu neu hyd yn oed yn diystyru pryderon am droseddwy'r Asiaidd fel mater 'sylw yn y cyfryngau' neu 'droseddu hanesyddol', sy'n peryglu tynnu sylw oddi wrth bob math o gam-drin plant yn rhywiol. Mae hyn yn gamarweiniol. Mae lefel uwch y swyddogion sy'n gwneud y datganiadau hyn hefyd yn ei gwneud hi'n llawer anoddach i staff rheng flaen deimlo y gallant eu herio.

Fel y trafodwyd ym mhennod 4, mae adroddiadau'r VKPP a'r Tasglu CSE ar y setiau data CPAI a COCAD cymharol newydd - sy'n cyflwyno data gwell ar droseddau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant nag unrhyw setiau data blaenorol - wedi cynhyrchu proffiliau ethnigrwydd, er gwaethaf cydnabod mai dim ond ar gyfer traean o'r troseddwy'r y datganwyd ethnigrwydd, ac eithrio'r mwyafrif helaeth o'r rhai 'anhysbys' yn y dadansoddiad. Byddai

wedi bod yn fwy priodol cynnwys y nifer fawr o bobl anhysbys yn y data, o ystyried sensitifrwydd y mater hwn a'r gyfran isel iawn o ethnigrwydd hysbys.

Mae cyflwyno'r data gyda chanran fawr o ddata anhysbys yn camliwio'r ffigurau (fel y dangoswn ym mhennod 4). Er enghraifft, yn y data COCAD ar gyfer cyflawnwyr troseddau ar sail grŵp yn 2023, ethnigrwydd hunanddiffiniedig yw 88% Gwyn pan gaiff 'bobl anhysbys' eu heithrio, ond 28% Gwyn pan gaiff y bobl anhysbys eu cynnwys. Gallwn fod yn hyderus bod o leiaf 28% o droseddwy'r ar sail grŵp yn Wyn; ond ni allwn ddod i gasgliad bod 88% yn Wyn yn gyffredinol.

6.2.2. Trafodaeth am ethnigrwydd mewn adolygiadau ac ymholiadau lleol

Yn ein harchwiliad o Adolygiadau Achosion Difrifol Lleol, a drafodwn ym mhenodau 4 a 5, roedd deuddeg allan o'r hanner cant o adolygiadau a ystyriwyd gennym yn cynnwys gwybodaeth am ethnigrwydd cyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant. O'r adolygiadau hyn, dim ond pump a archwiliodd ethnigrwydd cyflawnwyr fel ffactor posibl yn yr ymddygiad troseddol.

Lle nodwyd ethnigrwydd fel ffactor posibl yn y troseddu, mae dau adolygiad yn argymhell cynnal ymchwil genedlaethol ar broffiliau, cymhellion, a dylanwadau diwylliannol a chefnidir troseddwy'r sy'n ymwneud â chamanteisio'n rhywiol ar blant. Mae'r adolygiadau hyn hefyd yn awgrymu cyhoeddi canllawiau i ymarferwyr ar y dulliau mwyaf effeithiol o leihau troseddau o'r fath.

Cynhaliwyd nifer o'r adolygiadau yn dilyn niwed difrifol a nodwyd fel rhan o ymgyrch heddlu ac erlyniadau dilynol. Yn y rhan fwyaf o achosion, roeddem yn gallu defnyddio data ffynhonnell agored i dynnu ethnigrwydd y cyflawnwyr allan, fel y trafodwyd ym mhennod 4. O hyn, nodwyd gennym, er bod cyflawnwyr yn dod o gymysgedd o gefndiroedd ethnig a chenedligrwyddau, fod cyfran uchel o'r cyflawnwyr yn yr achosion hyn o gefndiroedd ethnig Asiaidd. Gellir dod o hyd i dabl o adolygiadau diogelu plant a manylion ethnigrwydd cyflawnwyr yn **Atodiad E**.

Yn amlach na pheidio, nid yw'r adroddiadau swyddogol yn trafod y cyflawnwyr, heb sôn am eu hethnigrwydd nac unrhyw yrwyr diwylliannol. Mae anghysur amlwg mewn unrhyw drafodaeth am ethnigrwydd yn y rhan fwyaf ohonynt. Lle mae ethnigrwydd yn cael ei grybwyll, cyfeirir ato mewn mwytheiriau fel 'y gymuned leol', neu mae wedi'i gladdu'n ddwfn yn yr adroddiad a dim ond yn amwys y cyfeirir ato mewn unrhyw fynegai cynnwys neu grynodedb gweithredol. Mae'r rhan fwyaf yn dewis byw mewn tiriogaeth fwy cyfforddus o archwilio a thrafod systemau, prosesau a phartneriaethau amlasiantaeth. Mae'r rhain yn bwysig, ac mae'n hanfodol nodi a dysgu gwersi o fethiannau. Ond mae hefyd yn hanfodol bod yn drylwyr wrth geisio deall natur troseddu a'r cymhellion drosto os yw asiantaethau am amddiffyn plant yn well.

Os na chaiff cefndiroedd ethnig neu gefndiroedd eraill troseddwy eu harchwilio, bydd yn anoddach nodi gyrwyr diwylliannol neu gyrwyr eraill y tu ôl i batrymau penodol o droseddu. Gall hynny greu rhwystrau ychwanegol i ganfod, adrodd ac erlyn troseddau.

Nododd Adroddiad Trosolwg 2013¹⁸¹ o adolygiad achos difrifol achos Rochdale: *"Yr hyn sydd ar goll yw unrhyw dystiolaeth bod ymarferwyr wedi ceisio deall pam y gallai'r ffaith bod y dynion yn 'Asiaidd' fod wedi bod yn berthnasol ac yn gyfreithlon i'w hystyried mewn gwirionedd... Efallai bod y graddau yr oedd gweithwyr yn deall y cymunedau yr oeddent yn gweithio ynddynt hefyd wedi cyfrannu at y methiant i gydnabod y patrymau rhyngweithio anarferol rhwng y ddau grŵp hyn."*

Yn aml, caiff adolygiadau lleol eu hystyried wedyn fel cyfiawnhad dros beidio â chynnal ymholiad pellach, ond yn hyn o beth, nid yw adolygiadau achosion difrifol fel arfer wedi mynd i'r afael ag unrhyw ffactorau ethnigrwydd sy'n bresennol a pha rôl y gallai fod wedi'i chwarae naill ai yn yr hyn a ddigwyddodd neu yn y ffordd y gwnaeth y system ymateb.

Mae rhai eithriadau i hyn.

Roedd adroddiad Jay¹⁸² yn Rotherham yn nodedig yn ei uniongyrchedd wrth nodi ethnigrwydd y dynion Pacistanaidd (yn bennaf) oedd yn troseddu yn y dref honno, gan alw am fwy o gamau i ymchwilio a deall beth oedd y tu ôl i hyn a pha rôl a chwaraeodd ethnigrwydd yn y ffordd yr ymatebodd y system. Yn y pen draw, arweiniodd hyn at y cynghorwyr a lywyddodd dros y methiannau hyn yn sefyll i lawr.

Yn yr un modd, mewn adolygiad thematig a gynhaliwyd i gamfanteisio'n rhywiol ar blant a gyflawnwyd yn Newcastle gan gyflawnwyr o ystod amrywiol o gefndiroedd gan gynnwys Pacistanaidd, Bangladeshaidd, Indiaidd, Iranaidd, Iracaidd, Cwrdaidd, Twrcaidd, Albanaidd a Dwyrain Ewrop, argymhellodd y dylai'r llywodraeth gynnal ymchwil i'r gyrwyr diwylliannol dros droseddu. Ceisiodd hefyd geisio deall y cymhellion y tu ôl i droseddu trwy gyfnewid â throseddwr a gytunodd i gyfrannu at yr adolygiad.

Mewn rhai adolygiadau lle nodir ethnigrwydd fel ffactor, gellir argymhell camau penodol i fynd i'r afael â hyn, ond mae dilyniant yn brin o drylwyredd.

181 Bwrdd Diogelu Plant Bwrdeistref Rochdale. (2012). *Adolygiad o Ymatebion Aml-Asiantaeth i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant*. Rochdale: Partneriaeth Diogelu Plant Bwrdeistref Rochdale. Ar gael yn: https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=68EA361F-DDC4-41E1-A5B4-76ACF205EBFB&searchterm=Review%20of%20multi-agency%20responses%20to%20the%20sexual%20exploitation%20of%20children.%20%20Fields=TMedia=%23&Bool=AND&SearchPrecision=40&SortOrder=Y1&Offset=10&Direction=%2E&Dispfmt=F&Dispfmt_b=B27&Dispfmt_f=F13&DataSetName=LIVEDATA

182 Jay, A. (2014). *Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Rotherham (1997–2013)*. Llundain: Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn: <https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham>

Fe wnaeth yr archwiliad hwn gyrchu deunyddiau a gynhyrchwyd gan un awdurdod lleol a oedd â nifer sylweddol o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp a gyflawnwyd yn bennaf gan aelodau o'r gymuned Bacistanaidd. Yn dilyn nifer o euogfarnau, cynhyrchodd yr awdurdod lleol gynllun a anelir at fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant, a oedd yn cynnwys ymrwymiad i ddatblygu deunyddiau gwaith a hyfforddi a anelir yn uniongyrchol at gyfathrebu â'r gymuned Bacistanaidd leol. Ailadroddir yr ymrwymiad mewn cynlluniau cyngor dilynol cyn diflannu 18 mis yn ddiweddarach a chael ei ddisodli gan ymrwymiad eang i ddatblygu "*adnoddau i fynd i'r afael ag effaith camfanteisio'n rhywiol ar blant yn ei amlygiadau amrywiol ar draws cymunedau'r Ardal*."

Ym mis Gorffennaf 2022, canfu Ymchwiliad Annibynnol Telford¹⁸³ fod hyd at 1,000 o blant o bosibl wedi cael eu camfanteisio'n rhywiol rhwng 1989 a 2017, gyda chyfran uchel o droseddwr wedi'u nodi fel rhai o gefndiroedd ethnig Asiaidd neu Bacistanaidd. Fel adroddiad Jay flynyddoedd ynghynt, roedd yr Ymchwiliad yn nodedig am ei uniongyrchedd ar ethnigrwydd. Dywedon nhw nad oeddent yn gallu archwilio'r gyffredinolrwydd hwn ymhellach oherwydd absenoldeb unrhyw dystiolaeth a gyflwynwyd gan droseddwr a diffyg ymgysylltu gan y gymuned Asiaidd.

Fe wnaeth adroddiad ymchwiliad Telford sylwadau ar bryder ymddangosiadol asiantaethau i gamu'n ofalus er mwyn osgoi ysgogi tensiynau hiliol neu gymunedol a gwnaeth argymhellion cryf ynghylch yr angen am dryloywder yn y dyfodol. Fodd bynnag, yn yr adroddiad cynnydd cadarnhaol a gyhoeddwyd ddwy flynedd yn ddiweddarach, roedd cyfran uchel o ddata ar goll o hyd ar ethnigrwydd cyflawnwyr.

Clywsom gan heddluoedd y byddai awdurdodau lleol yn eu hannog i beidio â chyhoeddi euogfarn llwyddiannus cyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp oherwydd ofnau o gynyddu tensiynau. Mae cyhoeddi erlyniadau llwyddiannus yn ddull sefydledig i'r heddlu annog dioddefwyr eraill i ddod ymlaen, yn enwedig y rhai sydd heb ddigon o adrodd amdanynt yn hanesyddol fel cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Yn hytrach nag archwilio a oes anghymesureddeu mewn ethnigrwydd neu ffactorau diwylliannol ar waith mewn rhai mathau o droseddu, gwelsom lawer o enghreifftiau o sefydliadau yn osgoi'r pwnc yn gyfan gwbl rhag ofn ymddangos yn hiliol, cynyddu tensiynau cymunedol neu achosi problemau ynghylch cydlyniant cymunedol. Mae'n iawn i heddluoedd ac awdurdodau lleol yn benodol roi sylw i effeithiau posibl unrhyw ymchwiliad ar gydlyniant cymunedol, yn enwedig o ystyried hanes terfysgoedd ac

aflonyddwch arall yn seiliedig ar densiynau hiliol mewn llawer o ddinasoedd a ddigwyddodd yn rhan gyntaf y 2000au ac wedi hynny. Mae angen i faterion sy'n herio cydlyniant cymunedol gael sylw gofalus a

183 Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Telford. (2022a). *Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Telford: Cyfrol Un*. Ar gael yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPORT-VOLUMEONE.pdf>

a synhwyrus a lefel o onestrwydd na fydd yn dod ag anwybyddu materion anghyfforddus neu gymryd yr hyn a allai gael ei ystyried yn ffordd hawdd allan. Ac nid yw o unrhyw les i'r gymuned anwybyddu'n anghymesur unrhyw fath o droseddu, boed hynny ymhlith cyflawnwyr neu ddioddefwyr.

6.2.3. Ymchwil ar ethnigrwydd troseddwy'r Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant

Daeth papur y Swyddfa Gartref yn 2020¹⁸⁴, 'Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar sail Grŵp: Nodweddion Troseddu', a drafodwn ym mhennod 4, i'r casgliad "*mae'n ymddangos yn fwyaf tebygol bod ethnigrwydd troseddwy'r Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant ar sail grŵp yn unol â CSA yn fwy cyffredinol a chyda'r boblogaeth gyffredinol, gyda mwyafrif y troseddwy'r Wyn*." Fe'i dyfynnir ac ail-ddyfynnir mewn adroddiadau swyddogol, y cyfryngau ac mewn mannau eraill fel prawf bod honiadau a wneir am 'gangiau meithrin perthynas amhriodol Asiaidd' yn bryfoclyd neu'n anwir, er bod yr archwiliad hwn wedi'i chael hi'n anodd deall sut y daeth papur y Swyddfa Gartref i'r casgliad hwnnw, nad yw'n ymddangos ei fod wedi'i brofi mewn ymchwil na data.

Roedd adroddiadau yn y cyfryngau ar yr adeg y cyhoeddwyd papur y Swyddfa Gartref yn cynnwys penawdau bod "*y rhan fwyaf o gangiau cam-drin plant yn rhywiol yn cynnwys dynion gwyn*"¹⁸⁵ ac mae'r adroddiad yn parhau i gael ei gyfeirio ato yn y cyfryngau fel prawf bod yr honiad wedi'i 'chwalu'. Dywedodd un erthygl yn 2020 a gyhoeddwyd mewn papur newyddion ac a ysgrifennwyd gan academyddion fod yr adroddiad yn golygu bod "*myth hiliol modern pwerus wedi'i ffrwydro*" drwy ddyfynnu'r papur a mynd ymlaen i ddweud bod "*ymchwil wedi canfod bod troseddwy'r sail grŵp yn fwyaf cyffredin yn Wyn*"¹⁸⁶.

Dim ond adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol yn 2022 i gam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp¹⁸⁷ oedd i bob golwg yn adlewyrchu ar yr adroddiad ag unrhyw gydbwysedd, gan nodi bod adroddiad y Swyddfa Gartref yn 2020 mewn gwirionedd wedi canfod "*fod 'cyfyngiadau sylweddol' i'r hyn y gellir ei ddweud am gysylltiadau rhwng ethnigrwydd a cham-drin rhywiol plant. Fel y cydnabu'r papur hwn, mae ymchwil gyfyngedig ac mae'r hyn sydd wedi'i wneud yn tueddu i*

184 Y Swyddfa Gartref (2020). *Nodweddion troseddu cam-drin plant yn rhywiol ar sail grŵp*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/group-based-child-sexual-exploitation-characteristics-of-offending>.

185 Grierson, J. (2020). 'Mae'r rhan fwyaf o gangiau cam-drin plant yn rhywiol yn cynnwys dynion gwyn, meddai adroddiad y Swyddfa Gartref'. The Guardian, 15 Rhagfyr. Ar gael yn: <https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/15/child-sexual-abuse-gangs-white-men-home-office-report>

186 Cockbain, E. a Tufail, W. (2020) *Mae adroddiad newydd gan y Swyddfa Gartref yn cyfaddef nad yw gangiau meithrin perthynas amhriodol yn 'broblem Fwslimaidd'*, The Guardian, 19 Rhagfyr. Ar gael yn: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/dec/19/home-office-report-grooming-gangs-not-muslim>

187 Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *Adroddiad ymchwiliad i gamfanteisio'n rhywiol ar blant gan rwydweithiau trefnedig*. Ar gael yn: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221214211258/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/28314/view/child-sexual-abuse-organised-networks-investigation-report-february-2022.pdf>

ddibynnu ar ddata o ansawdd gwael. Mae heriau sylweddol o ran cael data cywir."

Roedd adroddiadau eraill ar ethnigrwydd cyflawnwyr a adolygwyd gennym fel rhan o'r archwiliad hwn yn ymddangos wedi'u cymell gan awydd i ddiystyru sylw yn y cyfryngau neu adroddiadau eraill fel rhai dethol, rhagfarnllyd a rhan o agenda wleidyddol rhaniadol, a/neu'n awgrymu bod sylw o'r fath wedi arwain at ragfarn mewn adrodd gan y cyhoedd ac ymchwiliadau gan yr heddlu (e.e. y syniad bod drama ddogfen 'Three Girls' y BBC ar Rochdale wedi arwain at gynnydd sydyn mewn adrodd am droseddau o broffil tebyg), a thrwy hynny'n ystumio cofnodion yr heddlu o droseddau a adroddwyd.

Cafodd adroddiad gan Quilliam¹⁸⁸, a oedd wedi honni bod 84% o CSA ar sail grŵp wedi'u cyflawni gan ddynion o dras Asiaidd, ei ddiystyru gan ymchwilwyr oherwydd na nodwyd y fethodoleg a'r broses ddethol a ddefnyddiwyd gan Quilliam. Yna cymeradwywyd y diystyru hwn gan y Swyddfa Gartref yn eu hadroddiad yn 2020.

Mae rhai sefydliadau ac ymchwilwyr wedi ceisio archwilio'r rôl y gall diwylliant ei chwarae yng nghymhellion troseddwyd, ac mae'r dystiolaeth ar hyn wedi'i thrafod yn fanylach ym mhennod 4, ond maent yn brin.

Roedd yr adolygiad i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Newcastle¹⁸⁹ a grybwyllwyd yn gynharach yn y bennod hon yn cydnabod y diffyg ymchwil a oedd wedi'i wneud i unrhyw ysgogwyr diwylliannol posibl dros droseddau. Cymerodd gam anarferol i geisio deall hyn cyn belled ag y bo modd trwy gyfweled ag un o'r troseddwyd a oedd wedi hawlio lloches yn y DU. Yn y cyfweiliad, siaradodd y troseddwr mewn ffordd ddirmygus am ddiffyg moesoldeb mewn merched Prydeinig a'r rhwyddineb y gallai gael mynediad at ryw, cyffuriau ac alcohol. Nododd yr adolygiad ei bod yn "*anffodus nad oedd mwy o gyfleoedd i gyfarfod â throseddwyd a gallai ymdrechion pellach, os ydynt yn llwyddiannus, arwain at well dealltwriaeth.*"

Derbyniodd yr archwiliad hwn hefyd sylwadau am yr angen i archwilio ysgogwyr diwylliannol a chrefyddol pellach y tu ôl i gamfanteisio'n rhywiol ar blant gan gynnwys pryderon bod plant Sicaidd a Hindŵaidd wedi cael eu targedu i'w cam-drin oherwydd eu bod yn 'dargedau hawdd' ac na fyddent byth yn dweud wrth unrhyw un am gael eu camfanteisio oherwydd y cywilydd.

188 Rafiq, H., Adil, M. (2017). Camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp: Dadansoddi 'gangiau meithrin perthynas amhriodol'. Sefydliad Quilliam

189 Partneriaeth Diogelu Plant Newcastle. (2018). *Adolygiad Achosion Difrifol ar y Cyd yn Ymwneud â Chamfanteisio Rhywiol ar Blant ac Oedolion ag Anghenion Gofal a Chymorth yn Newcastle-Upon-*

Tyne [Adroddiad Llawn]. Newcastle: Partneriaeth Diogelu Plant Newcastle. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Joint%20serious%20case%20review%20concerning%20sexual%20exploitation%20of%20children%20and%20adults%20with%20needs%20for%20care%20and%20support%20in%20Newcastle-upon-Tyne%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20Fields=T Media=%23 Bool=AND>

Ceisiodd 'astudiaeth archwiliadol ar droseddwy'r camfanteisio rhywiol ar blant a gafwyd yn euog ochr yn ochr ag eraill'¹⁹⁰ a gynhaliwyd ar gyfer yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol yn 2020 archwilio rhai o'r cymhellion y tu ôl i gyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ond ni archwiliodd a oedd credoau diwylliannol yn chwarae rhan ai peidio.

Mae rhywfaint o ymchwil – ond llawer llai –¹⁹¹ yn cyffwrdd yn ysgafn â gyrwyr diwylliannol posibl, er enghraifft agweddau atchweliadol gwreig-gasaol tuag at fenywod, ond gan ddyfalu yn unig, neu fel mater posibl ochr yn ochr â chymhellion eraill fel boddhad rhywiol neu arian.

6.2.4. Pam mae ethnigrwydd yn bwysig

Nid yw'n hiliol bod eisiau archwilio ethnigrwydd troseddwy'r. Dylai archwilio ethnigrwydd mewn troseddu (ar gyfer troseddwy'r a dioddefwy'r) fod yn ymwneud â gweld sut y gellir deall a mynd i'r afael â throseddu'n well. Mae atal troseddu, tarfu ac erlyn yn effeithiol yn seiliedig ar ddealltwriaeth dda o gyd-destun, natur a phroffil troseddu, troseddwy'r a dioddefwy'r. Dyna un o'r rhesymau pam mae cofnodi ethnigrwydd wedi bod yn nodwedd o ystadegau troseddu ers blyneddau lawer.

Mae llai o anghysur amlwg mewn trafodaethau cyhoeddus am faterion hiliol ac ethnig mewn perthynas â pholisïau 'stopio a chwilio', troseddau casineb neu droseddau cyllyll, lle teimlir ei bod yn bwysig tynnu sylw at effeithiau anghymesur er mwyn ymgysylltu'n well â chymunedau yr effeithir arnynt wrth fynd i'r afael â phryderon ac atal niwed difrifol.

Mae angen mwy o aeddfedrwydd a gonestrwydd arnom mewn dadl ynghylch ethnigrwydd cyflawnwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp. Mae honiadau bod mwyafrif y troseddwy'r cam-drin plant yn rhywiol yn Wyn, hyd yn oed os ydynt yn wir, yn gamarweiniol ar y gorau. Mewn poblogaeth gyda dros 80% o bobl o ethnigrwydd Gwyn¹⁹², dylai fod yn fater arwyddocaol bob amser pan nad yw pobl o gefndir Gwyn yn y mwyafrif o ddioddefwy'r neu gyflawnwyr troseddau. Dylai hefyd fod yn fater arwyddocaol pan fydd unrhyw gymuned neu grŵp cymdeithasol yn ymddangos yn or-gynrychioli'n anghymesur fel dioddefwy'r neu gyflawnwyr troseddau. Mewn achosion o'r fath, mae'r ffactorau sylfaenol sydd wedi cyfrannu at y sefyllfa honno yn haeddu ymchwiliad.

190 Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Rhywiol Plant. (2020). *Astudiaeth archwiliadol ar droseddwy'r camfanteisio'n rhywiol ar blant a gafwyd yn euog ochr yn ochr ag eraill*. Ar gael yn: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221214225943/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/18725/view/an-explorative-study-perpetrators-child-sexual-exploitation-convicted-alongside-others.pdf>

191 Rhwydwaith Menywod Mwslimaidd y DU. (2013). *Lleisiau nas clywir: Camfanteisio'n rhywiol ar ferched a menywod ifanc Asiaidd*. Ar gael yn: https://www.mwnuk.co.uk/go_files/resources/UnheardVoices.pdf

192 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2022). *Grŵp ethnig, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021. [ar-lein]* Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/ethnicity/bulletins/ethnicgroupenglandandwales/census2021>

Mae'r bobl sy'n lleihau pwysigrwydd ethnigrwydd cyflawnwyr yn parhau i siomi cymdeithas, cymunedau lleol a dioddefwyr - y gorffennol a'r dyfodol - drwy beidio ag edrych yn galetach ar natur troseddu er mwyn ei ddeall yn well a'i atal yn well. Mae anwybyddu'r problemau, peidio â'u harchwilio a'u datgelu i'r goleuni, yn caniatáu i droseddoldeb a llygredigaeth lleiafrif o ddynion gael eu defnyddio i wthio cymunedau cyfan i'r ymylon yn hytrach na'u hagog i'r posibilrwydd o'u deall yn well.

Maent hefyd yn darparu bwledi i leiafrif o bobl sy'n esgus bod ar ochr dioddefwyr ond sy'n eu defnyddio - ac eraill sy'n wirioneddol ofalu am drafferthion dioddefwyr a'r angen am gamau gweithredu llymach - i ledaenu rhaniad a chasineb ar draws cymunedau. Fel y dywedwyd gan Gabrielle Shaw o'r Gymdeithas Genedlaethol ar gyfer Pobl a Gam-driniwyd yn ystod Plentynod ym mis Ionawr 2025¹⁹³.

"Mae arfogi trawma pobl yn warthus. Ni ddylid defnyddio trawma rhywun i sgorio pwyntiau gwleidyddol, nac fel abwyd clicio."

6.3. Oedoli dioddefwyr sy'n blant

I'r rhai sy'n ddigon ffodus i dyfu i fyny mewn amgylchedd teuluol cariadus a sefydlog, mae'r glasod yn broses boenus o negodi gyda rhieni; plant yn gwrthio'r ffiniau ac yn ceisio mwy o gyfrifoldeb dros wneud penderfyniadau tra bod rhieni'n gwrthsefyll, gan barhau i'w gweld fel y plant sydd angen diogelwch ac amddiffyniad bob amser. Mae llawer o rieni'n olrhain eu plant ar eu ffonau, fel eu bod yn gwybod union leoliad eu plant bob munud o'r dydd.

Fodd bynnag, nid yw llawer o'r plant yr effeithir arnynt gan gamfanteisio'n rhywiol ar blant bob amser wedi cael statws plentyn sydd ar gael i rywun o amgylchedd cartref cefnogol sefydlog. Mae bod mewn gofal bron yn cyflymu plant i fod yn oedolion - yn byw mewn lleoliadau preswyl, neu 'dai lled-annibynnol' ymhell cyn y byddai plentyn y mae ei deulu'n gallu gofalu amdanynt yn ei wneud.

Weithiau mae'r gwasanaethau sydd yno i amddiffyn y plant hyn, yn aml yn eu camgymryd am oedolion, fel y mae cymdeithas ehangach. Nid yw hyn i leihau'r gofal medrus y mae'r rhai sy'n ymroi eu bywydau i ofalu am bobl ifanc heriol iawn yn ei ddarparu, ond mae cyflawnwyr yn chwilio am ac yn manteisio ar y bylchau yn y rhwyd ddiogelwch a ddarperir gan y wladwriaeth i blant na allant aros yn ddiogel gartref.

Mae'n bwysig cydnabod eu bod nhw'n dal i fod yn blant, sut bynnag y maen nhw'n ymddwyn neu'n cyflwyno eu hunain: ni allant wneud dewisiadau drostyn nhw eu hunain na chydysnio i'w

193 Shaw, G. (2025). 'Mae hwn yn foment drobwynt i oroeswyr cam-drin plant yn rhywiol. Mae'r diwygiadau hyn yn cydnabod effaith hirdymor trawma ac yn sicrhau nad yw goroeswyr yn cael eu heithrio rhag ceisio iawndal oherwydd yr amser a gymerir i ddod ymlaen.' Sky News, 16 Ionawr. Ar

gael yn: <https://news.sky.com/story/wrong-to-say-group-based-child-abuse-is-predominantly-committed-by-pakistani-men-police-chiefs-13286550>

cam-drin. Pan anghofir hyn, mae plant, ac yn enwedig yn yr achos hwn plant yn eu harddegau, yn cael eu gwneud yn fwyfwy agored i niwed.

Mae canllawiau statudol yr Adran Addysg, *Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant*¹⁹⁴, yn diffinio plentyn fel unrhyw un o dan 18 oed. Gall oedoli ddigwydd pan fydd pobl – gan gynnwys gweithwyr proffesiynol – yn ystyried plentyn fel rhywun sydd wedi 'tyfu i fyny'n' fwy neu fel 'oedolyn'. Fe'i disgrifir gan arbenigwyr diogelu¹⁹⁵ fel rhywbeth sy'n digwydd pan fydd syniadau o ddiniweidrwydd a bregusrwydd bob amser yn seiliedig ar ragfarn, lle mae agweddau ar nodweddion personol, cefndir economaidd-gymdeithasol neu brofiadau plentyn yn cael ymatebion gwahaniaethol. Yn hytrach na chael eu gweld fel plentyn sy'n profi cam-drin neu gamfanteisio, er enghraifft, gellir eu hystyried yn gyfrifol, yn gydlynol, neu'n fwy gwydn ac yn gallu gwrthsefyll camdriniaeth.

Gall oedoli arwain at beidio â chymhwyso amddiffyniadau diogelu'n llawn a phlant yn profi risg uwch o niwed, neu hyd yn oed at dderbyn ymateb cyfiawnder troseddol yn hytrach nag un diogelu. Gall hynny yn ei dro arwain at blant yn dioddef cam-drin a thrawma pellach, diffyg ymddiriedaeth yn y bobl a'r asiantaethau sydd i fod i fod yno i'w hamddiffyn, teimlo'n llai abl i roi gwybod am gam-drin neu ofyn am gymorth, a phrofi canlyniadau bywyd gwaeth yn y tymor hwy – er enghraifft trwy golli addysg, profi salwch meddwl neu fynd i mewn i'r system cyfiawnder troseddol.

Fe fu ffocws cynyddol ar hyfforddiant a chymorth arall i weithwyr proffesiynol ym maes diogelu – mewn gwasanaethau plant, addysg ac asiantaethau cyfiawnder troseddol – i ddeall canlyniadau oedoli a sut i'w osgoi.

6.3.1. Oedoli yng nghyd-destun camfanteisio'n rhywiol ar blant

Mewn penodau cynharach o'r adroddiad hwn, rydym wedi trafod yr ymwybyddiaeth gynyddol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant sy'n dod i'r amlwg o waith sefydliadau rheng flaen gyda phlant a oedd mor ddiweddar â'r 1990au yn cael eu hystyried yn "puteiniaid plant" yn hytrach na dioddefwyr camfanteisio.

Rydym wedi trafod ym mhennod 6 y gwahaniaeth ymddangosiadol rhwng lefelau cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant fel risg a nodir gan wasanaethau plant o'i gymharu â'r nifer cynyddol o achosion o droseddau cam-drin plant yn rhywiol a adroddir i'r heddlu. Er bod pwysau ariannol ar gynghorau wedi arwain yn ddadleuol at godi'r trothwyon lle mae cynghorau'n ymyrryd gyda chefnogaeth i blant, gallai oedoli

194 Adran Addysg (2023). *Gweithio gyda'n gilydd i ddiogelu plant*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children--2#full-publication-update-history>.

195 Davis, J. a Marsh, N. (2020). 'Bechgyn i ddynion: cost "oedoli" mewn ymatebion diogelu i fechgyn Duon', *Critical and Radical Social Work*, 8(2), tt. 255–259. Ar gael yn: <https://bristoluniversitypressdigital.com/abstract/journals/crs/8/2/article-p255.xml>

fod wedi ei gwneud hi'n haws i awdurdodau lleol wneud penderfyniadau fel y gall plant wneud eu penderfyniadau eu hunain.

Rydym wedi bod yn bryderus yn ein gwaith maes ar gyfer yr archwiliad hwn bod anesmwythyd a lletchwithdod yn parhau yn ymarfer rhai gweithwyr proffesiynol wrth wynebu achosion o ferched yn eu harddegau a allai fod yn profi camfanteisio'n rhywiol ar blant, sy'n ymddangos yn anoddach i ddelio â nhw heb gymhwyso barn neu stereoteipiau nag, er enghraifft, camfanteisio sy'n cynnwys nwyddau nad ydynt yn ddynol fel cyffuriau, cyllyll neu arian.

Efallai nad yw hyn yn anghysylltiedig â barn a phrofiadau'r gweithwyr proffesiynol hynny o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu dwyn drwy'r system cyfiawnder troseddol, lle mae ffocws o hyd - er gwaethaf camau cadarnhaol ar ran yr heddlu a Gwasanaeth Erlyn y Goron - ar farnau a heriau posibl ynghylch ffyrdd o fyw, ymddygiadau a dewisiadau dioddefwyr, a pha un a fyddant yn dystion 'credadwy'. Er enghraifft, fel y trafodwyd ym mhennod 5, gellir gollwng achosion lle mae bylchau yn bodoli yng nghyfrifon plant yr oedd alcohol a chyffuriau wedi'u rhoi iddynt tra cawsant eu cam-drin yn rhywiol, tra bod erlyniadau am dreisio plentyn 13-15 oed yn llai tebygol o lwyddo oherwydd bod plant o'r oedran hwn yn fwy tebygol o gael eu hystyried yn 'oedolion' sy'n gallu rhoi caniatâd.

Mae angen atebion cliriach i fynd i'r afael yn fwy uniongyrchol â'r meysydd hyn o ragfarn a llwydni sy'n gwanhau'r amddiffyniad a'r cyfiawnder a roddir i blant sy'n ddioddefwyr a gafodd eu cam-driniwyd a'u camfanteisio arnynt gan oedolion.

Gall plant sy'n cael eu camfanteisio'n rhywiol gael eu meithrin neu eu gorfodi i gyflawni troseddau gan eu cam-drinwyr fel rhan o'u camfanteisio, fel cario cyffuriau, i osgoi cam-drin pellach. Neu efallai y byddant yn ymddangos yn 'recriwtio' eraill i'r maes camfanteisio. Gallai cam-drinwyr ddefnyddio'r ffaith bod eu dioddefwyr wedi cyflawni troseddau i'w hatal rhag datgelu cam-drin i'r heddlu neu eraill. Gallai dioddefwyr hefyd gyflawni troseddau i ddod o hyd i ddiogelwch neu mewn ymateb uniongyrchol i'w cam-drin, neu fel mynegiant o drawma mewnol, fel difrodi eiddo sy'n perthyn i rywun sydd wedi'u niweidio.

Lle mae pobl wedi cael eu camfanteisio arnynt yn rhywiol pan oeddent yn blant ac mae ganddynt hanesion troseddol pan fyddant yn oedolion, efallai y cânt eu hatal rhag cael swyddi a gorfod byw gyda'r atgof cyson a'r cywilydd yn aml o orfod esbonio eu hanes troseddol. Mae rhai dioddefwyr ar y gofrestr troseddwyr rhyw, gan eu hatal rhag gweithio gyda phlant neu hyd yn oed fynychu tripiâu ysgol eu plant eu hunain.

Mae rhai goroeswyr camfanteisio'n rhywiol ar blant wedi ymgyrchu ar ran dioddefwyr sydd wedi cael eu paratoi i gyflawni troseddau ar gyfarwyddyd eu camdriniwr i gael gwared ar droseddau a gyflawnwyd dan orfodaeth o'u hanesion troseddol. Byddai hyn yn gam pwysig i unioni camweddau a wnaed i ddioddefwyr yn y gorffennol.

Gyda mwy o ymwybyddiaeth o'r broses gamfanteisio, cynghorir heddluoedd bellach i edrych y tu hwnt i'r ffeithiau amlwg pan gyflwynir plentyn neu berson ifanc iddynt fel troseddwr, neu pan gaiff ei arestio am drosedd, ac na ddylid 'troseddoli plant sy'n destun camfanteisio yn anamddiffynadwy'. Cynghorir erlynwyr hefyd i roi esboniad i'r rheithgor am amgylchiadau unrhyw droseddu perthnasol gan y tyst, yn hytrach na'i fod yn dod i'r amlwg mewn croesholi. Fodd bynnag, fel y gwelwn ym mhennod 5, mae ffordd bell i fynd i'r gwelliannau hyn gael eu teimlo.

Mewn arwydd o newid pellach, mae'r Mesur Troseddu a Phlisma yn creu trosedd newydd o gamfanteisio ar blentyn yn droseddol er mwyn i ni allu erlyn yr oedolion hynny sy'n gorfodi plant i gyflawni troseddau. Fodd bynnag, fel y gwelsom drwy gydol yr archwiliad hwn, yn aml nid yw camfanteisio'n rhywiol yn cael ei nodi a gall datgelu cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant gymryd blynyddoedd lawer, felly gall plentyn gael ei erlyn o hyd am drosedd ond bod yn rhy ofnus neu wedi'i drawmateiddio i ddatgelu ei gam-drin yn rhywiol a'i gamfanteisio'n rhywiol.

6.4 Atebolrwydd a chyfiawnder i ddioddefwyr

Mae rhai dioddefwyr wedi gweld cyflawnwyr yn cael eu dwyn gerbron llys am eu troseddau erchyll.

Fodd bynnag, clywsom rwystredigaeth amlwg gan oroeswyr ynghylch yr anghyfiawnder parhaus o ddiffyg atebolrwydd y gwasanaethau a oedd wedi'u diystyru, wedi methu â gweithredu ar adroddiadau neu ddarparu'r amddiffyniad yr oeddent yn ei geisio ac a olygodd mewn rhai achosion fod eu cam-drin wedi parhau am gyfnod hirach nag y dylai. Clywsom hefyd gan weithwyr rheng flaen a swyddogion heddlu am eu rhwystredigaethau ynghylch diffyg gweithredu yn y system.

Y goroeswyr, ymgyrchwyr, chwythwyr chwiban, a newyddiadurwyr sydd yn aml wedi dod â chamfanteisio'n rhywiol ar blant i'r amlwg, nid bob amser y gwasanaethau cyhoeddus sy'n gyfrifol am fynd i'r afael ag ef. Yn lle hynny, mae rhai gwasanaethau wedi parhau i wadu problemau trwy ddifaterwch, gelyniaeth a bygythiad camau cyfreithiol.

Rydym yn archwilio dau achos yma fel enghreifftiau o'r diffyg atebolrwydd sy'n parhau i fod yn broblem i lawer. Mae'r rhain o Rotherham sydd, gyda budd treigl amser, yn rhoi cyfle i edrych ar yr hyn a ddigwyddodd i'r gwasanaethau hynny a oedd wedi arwain plant i lawr.

Fe wnaethon ni hefyd edrych ar Rochdale lle rydym wedi gallu gweld drwy'r adolygiadau sicrwydd annibynnol, a alwyd gan Faer Manceinion Fwyaf mewn ymateb i honiadau difrifol gan Chwythwyr Chwiban, sut ymatebodd gwasanaethau i'r angen i daflu goleuni ar bennod drawmatig yn hanes yr ardal.

Er mai dim ond dwy enghraifft yw'r rhain, gellir gweld y materion y maent yn eu datgelu ar draws llawer o'r adolygiadau a'r ymholiadau lleol eraill a gwmpesir yn yr amserlen ym mhennod 2 ac mewn trafodaethau ar draws yr adroddiad hwn.

Mae cyrff statudol lleol, gan gynnwys yr heddlu ac awdurdodau lleol, wedi bod yn wrthwynebus i gynnal adolygiadau, a'r angen i edrych yn onest ar ymarfer blaenorol a chyfredol. Weithiau mae'n cymryd blynyddoedd i bartneriaid gael eu perswadio am yr angen am ymchwiliad neu adolygiad cyhoeddus annibynnol. Yn aml, maent yn digwydd oherwydd pwysau gan y cyfryngau ac ymgyrchu gan ddioddefwyr a goroeswyr.

6.4.1. Gwrthwynebiad a gwadu yn Rotherham

Fe wnaeth Cyngor Rotherham a Heddlu De Swydd Efrog osgoi problemau cam-drin rhywiol dros nifer o flynyddoedd. Cododd Jayne Senior, a oedd yn rhedeg Risky Business, prosiect bach a ariannwyd gan Gyngor Rotherham, y cam-drin rhywiol eang yn barhaus gyda'i harianwyr. Roedd hi'n teimlo ei bod wedi'i bychanu gan swyddogion heddlu De Swydd Efrog pan ddarparodd enwau, cyfeiriadau a rhifau cofrestru ceir y rhai dan amheuaeth, a ddywedodd nad oedd yn 'gudd-wybodaeth wirioneddol'. Aeth yr un deunydd hwn ymlaen i gael ei ddefnyddio gan Ymgyrch Stovewood yr NCA.

Yn wyneb honiadau cynyddol am gamfanteisio'n rhywiol ar blant eang yn y dref gan Andrew Norfolk o The Times, ceisiodd cyngor Rotherham waharddeb i'w hatal rhag cyhoeddi, gan honni y byddai adrodd yn peryglu'r merched a'r menywod ifanc. Cyhoeddodd lawer o erthyglau am Rotherham, ond pan redodd stori Amy, dioddefwr cam-drin plant yn rhywiol yn 2012, dywedodd Andrew Norfolk "*Roedden ni wedi meddwl y byddai'n rhaid i Gyngor Rotherham a Heddlu De Swydd Efrog ymateb drwy ddweud, 'mae hyn yn erchyll, byddwn ni'n cymryd camau gweithredu',*" meddai. "*Yn lle hynny, yr hyn a wnaethon nhw oedd gofyn i Heddlu De Swydd Efrog lansio ymchwiliad troseddol i bwy oedd wedi gollwng y deunydd i mi*".¹⁹⁶

Datgelodd adroddiad yr Athro Alexis Jay a gomisiynwyd gan Gyngor Rotherham fod tua 1,400 o blant wedi'u camfanteisio'n rhywiol rhwng 1997-2013, yn bennaf gan ddynion o ethnigrwydd Asiaidd a darparodd dystiolaeth fanwl. Hyd yn oed ar ôl hyn, pan gomisiynodd y llywodraeth Arolygiad Gwerth Gorau i addasrwydd y cyngor, canfu ymchwilwyr ei fod yn dangos 'gwadu'n bendant' o 'raddfa a chwmpas' camfanteisio'n rhywiol ar blant¹⁹⁷.

Gorfodwyd newid ar Gyngor Rotherham. Ar gyhoeddi'r Arolygiad Gwerth Gorau, ymddiswyddodd arweinyddiaeth wleidyddol gyfan y cyngor¹⁹⁸. Yn 2015, defnyddiodd yr Ysgrifennydd Gwladol ei bwerau ymyrryd a phenododd dîm o Gomisiynwyr i gymryd drosodd holl swyddogaethau gweithredol y cyngor, pwerau trwyddedu ac i ddechrau rhaglen gwella cyflym a arweiniodd at ddychwelyd eu pwerau yn 2016 ac etholiadau lleol newydd a arweiniodd at ethol 35 o gynghorwyr newydd.

196 BBC News. (2024) '*Rotherham: Sut y gwnaeth graddfa'r cam-drin syfrdanu hyd yn oed y dyn a'i datgelu*', BBC News, 26 Awst. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-south-yorkshire-61881000>

197 Jay, A. (2014). *Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Rotherham (1997–2013)*. Llundain: Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn: <https://www.therham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham>

198 Casey, L. (2015) *Adroddiad ar arolygiad Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham*. Llundain: Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol. Ar gael yn:

Fel rhan o'i ymdrechion i sicrhau gwelliant, comisiynodd y cyngor nifer o ymchwiliadau¹⁹⁹ i benderfynu a oedd sail ar gyfer achos disgyblu neu gamau gallu yn erbyn unrhyw weithiwr presennol neu i gyfeirio unrhyw un at reoleiddiwr ar sail camymddwyn proffesiynol. Daeth i'r casgliad "*ar y dystiolaeth sydd ar gael i ni nad oedd y ffordd y gwnaeth y Cyngor ymateb i CSE yn Rotherham yn gyfrifoldeb nac yn fai unrhyw un person. Roedd yn ganlyniad methiannau lluosog a systemig*". Hyd y gŵyr yr archwiliad hwn, ni chymerwyd unrhyw gamau yn erbyn unrhyw unigolyn yn y cyngor.

Gorfodwyd Comisiynydd Heddlu a Throseddau De Swydd Efrog ar yr adeg y cyhoeddwyd adroddiad Jay yn 2014 i ymddiswyddo ond cafodd ei atgyfeirio at y Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu (IPCC, bellach y Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu - IOPC) ar y pryd yn dilyn cwynion am ddatganiadau a wnaeth am gyfarfod â goroeswyr. Canfu'r IPCC nad oedd digon o dystiolaeth i symud ymlaen â'r achos.

Yn 2016, canfu adroddiad damniol a gomisiynwyd i heddlu De Swydd Efrog²⁰⁰ "*fethiannau difrifol plismona yn Rotherham*." Yn ogystal â hyn, yn 2014 yn dilyn adroddiad Jay, dechreuodd yr IOPC Ymgyrch Linden, ymchwiliad annibynnol i gŵynion ac ymddygiad yn ymwneud â sut y gwnaeth Heddlu De Swydd Efrog ymdrin â cham-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Rotherham, rhwng 1997 a 2013.

Ni chyhoeddwyd yr adroddiad terfynol tan wyth mlynedd yn ddiweddarach yn 2022²⁰¹. Cadarnhaodd, er gwaethaf 265 o honiadau ar wahân yn cael eu gwneud gan fwy na 50 o achwynwyr, nad oedd unrhyw swyddog wedi colli ei swydd. Nododd y Comisiynydd Heddlu a Throseddau newydd (Alan Billings) fod yr "*wyth mlynedd o ymchwiliadau costus*" wedi arwain at "*ychydig yn unig o ganfyddiadau newydd neu atebolrwydd*". Dywedodd fod y rhan fwyaf o argymhellion yr adroddiad eisoes wedi'u gwneud a'u gweithredu ar ôl ymchwiliadau blaenorol, a bod yr un diweddaraf wedi methu "*i nodi unrhyw atebolrwydd unigol ... ac o ganlyniad mae'n siomi dioddefwyr a goroeswyr*".²⁰²

Mae Rotherham bellach yn gyngor hollol wahanol i'r hyn ydoedd pan oedd yn llywyddu dros fethiannau ddiwedd y 1990au a dechrau'r 2000au, tra bod Heddlu De Swydd Efrog wedi cael ei ganmol ers hynny am ei driniaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant gan HMICFRS²⁰³.

199 Greenburgh, M., O'Reilly, J. Lowton, A. (2017). *Crynodeb – Perfformiad, Ymarfer ac Ymddygiad*. Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn:

<https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/1603/summary-performance-practice-and-conduct>

200 Drew, J. (2016). *Adolygiad Annibynnol i Ymdrin â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant gan Heddlu De Swydd Efrog 1997–2016*. Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau De Swydd Efrog. Ar gael yn:

<http://www.drewreview.uk/wp-content/uploads/2016/03/SYP030-Final-report.pdf>

201 Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu (IOPC). (2022). *Adroddiad Operation Linden, Mehefin 2022*. Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu. Ar gael yn:

<https://www.policeconduct.gov.uk/publications/operation-linden-report-june-2022>

202 Newyddion y BBC (2022) Sgandal cam-drin Rotherham: Adroddiad Operation Linden 'yn siomi dioddefwyr', 22 Mehefin. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-south-yorkshire-61881000>

203 Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2023) *Arolygiad o effeithiolrwydd ymateb yr heddlu a chyrrff gorfodi'r gyfraith i gamfanteisio rhywiol ar blant mewn grwpiau yng Nghymru a Lloegr*. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/effectiveness-of-police-and-law-enforcement-response-to-group-based-child-sexual-exploitation/>

Fodd bynnag, ar draws blynyddoedd o fethiant, nid oes unrhyw unigolyn wedi cael ei ddal yn gyfrifol am yr hyn y mae pawb yn ei dderbyn oedd anghyfiawnderau.

Yn y cyfamser, mae dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant o Rotherham a mannau eraill yn parhau â'u brwydr i ddymchwel yr euogfarnau troseddol a gawsant tra bod yr heddlu wedi'u troseddoli yn hytrach na'r troseddwyd.

6.4.2. Gwrthwynebiad a dadleuon cyfreithiol: Adolygiadau Sicrwydd yn Rochdale

Yn 2017, disgrifiodd y ddrama deledu *Three Girls*, a'r rhaglen ddogfen *The Betrayed Girls* sut y methodd yr heddlu a'r awdurdodau lleol ag ymchwilio i honiadau o gam-drin plant a threisio oherwydd bod y dioddefwyr yn cael eu hystyried yn dystion annibynadwy a thrwy ofn cael eu cyhuddo o hiliaeth.

Yn dilyn y rhaglenni teledu, gwnaed honiadau difrifol pellach gan Maggie Oliver a Sara Rowbotham a oedd ill dau wedi gweithio yn Rochdale ar y pryd (y cyntaf fel swyddog heddlu a'r olaf fel pennaeth y Tîm Ymyrraeth Argyfwng, prosiect iechyd rhywiol a redir gan Ymddiriedolaeth GIG Pennine). Comisiynodd Maer Manceinion Fwyaf, Andy Burnham, adolygiad sicrwydd i archwilio'r ffordd yr ymdriniwyd ag achosion camfanteisio'n rhywiol ar blant yn ardal Manceinion Fwyaf ar y pryd ac i roi sicrwydd ynghylch sut yr ymdriniwyd ag achosion heddiw.

Cyhoeddwyd tri adroddiad, ac roedd un yn ymdrin â'r cyfnod o 2004-2013²⁰⁴.

Edrychodd un rhan o'r adolygiad ar Ymgyrch Span a oedd eisoes wedi'i beirniadu'n fawr ac yr oedd y CPS a Heddlu Manceinion Fwyaf (GMP) wedi cyhoeddi ymddiheuriad amdano yn 2012.

Ar y gorau, roedd amharodrwydd gan yr awdurdodau statudol, yn yr achos hwn GMP a chyngor Rochdale, i adolygu digwyddiadau'r blynyddoedd blaenorol yn agored, ac i gydweithio i ddod â materion y gorffennol i'r amlwg. Yn lle hynny, roedd awgrym bod popeth bellach yn llawer gwell: yn fyr 'roedd hi'n bryd symud ymlaen.'

"Yn nyddiau cynnar ein hadolygiad, dywedwyd wrth y tîm adolygu ar sawl achlysur gan uwch swyddogion GMP a Chyngor Rochdale, gan fod camgymeriadau wedi'u cydnabod yn gyhoeddus, ymddiheuriadau wedi'u darparu a safonau ymarfer wedi gwella, nad oedd llawer o rinwedd mewn adolygiad pellach o'r digwyddiadau hyn a oedd wedi'u dogfennu'n dda".

Roedd yr adolygiad yn galw am drafod mynediad at gofnodion a gedwir gan ofal cymdeithasol, yr ymddiriedolaeth iechyd a'r heddlu. Gofynnodd y tîm adolygu yn ffurfiol am fynediad at gofnodion Rochdale ym mis Mawrth 2018 a chytunodd yr awdurdod *"i ystyried y sefyllfa gyfreithiol o ran diogelu data"*. Fodd bynnag, ni wnaed cytundeb rhannu data i gyflenwi'r cofnodion tan fis Chwefror 2021, bron i dair blynedd yn ddiweddarach. Ymddangosai fod Cyngor Rochdale yn amharod i roi mynediad at eu cofnodion ac yn defnyddio cyfreithwyr i gefnogi eu safbwynt.

Yn y cyfamser, gofynnodd y tîm adolygu hefyd i GMP am fanylion ar nifer o blant a enwyd gan y Tîm Ymyrraeth Argyfwng. Dywedodd GMP eu bod wedi dweud nad oeddent yn gallu

204 Newsam, M. Ridgway, G. (2024). *Ymgyrch Span: adolygiad sicrwydd annibynnol*. Ar gael yn: <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/media/9148/operation-span-report-january-2024-v3.pdf>

rhannu'r wybodaeth oherwydd *"yr effaith andwyol bosibl ar unrhyw ymchwiliad byw o ganlyniad i adolygiad allanol anstatudol neu farnwrol gael mynediad at ddata sensitif a chyfrinachol o ymgyrch gweithredol"*.

Heriwyd hyn gan y tîm adolygu ac mae'r adroddiad yn nodi bod GMP wedi cymryd cyngor cyfreithiol ym mis Rhagfyr 2020 a nododd *"fod sail gyfreithiol i'r GMP ddatgelu i'r RT [tîm adolygu] ac nad oes cyfyngiad ar faint y deunydd y gofynnwyd amdano, ar yr amod wrth gwrs bod y datgeliad yn cael ei wneud mewn modd priodol a chyda mesurau diogelwch priodol."*

Er bod cyngor cyfreithiol GMP yn dweud ei bod yn ddiogel ac yn briodol datgelu gwybodaeth i'r tîm adolygu, ni rannwyd y cyngor hwn gyda'r tîm adolygu ac ni ddatgelwyd y wybodaeth y gofynnwyd amdani. Nid tan i Stephen Watson ymgymryd â'i swydd fel Prif Gwnstabl y gwnaed y cyngor cyfreithiol hwn ar gael i'r tîm adolygu.

Ymhlith y canfyddiadau y dywedodd GMP a Chyngor Rochdale na fyddai dim byd pellach i'w ddysgu ohonynt, roedd canfyddiadau'r adolygiad yn cynnwys:

- Cadarnhawyd yr honiadau difrifol a wnaed gan Maggie Oliver a Sara Rowbotham.
- Drwy gydol cyfnod yr adolygiad hwn, methodd GMP a Chyngor Rochdale â blaenoriaethu amddiffyn plant a oedd yn cael eu camfanteisio'n rhywiol gan nifer sylweddol o ddynion yn ardal Rochdale.
- Nid oedd gan ymgyrchoedd olynol yr heddlu ddigon o adnoddau i gyd-fynd â graddfa'r camfanteisio trefnedig eang yn yr ardal. O ganlyniad, gadawyd plant mewn perygl ac nid yw llawer o'u camdrinwyr wedi cael eu dal hyd heddiw.
- Dylai'r wybodaeth a ddarparwyd gan y Tîm Ymyrraeth Argyfwng i'r heddlu a gofal cymdeithasol fod wedi sbarduno ymchwiliad mawr, ond ni wnaeth, ac roedd yr heddlu a Chadeirydd y Bwrdd Diogelu Lleol wedi camgyfleu gweithredoedd y Tîm Ymyrraeth Argyfwng.

Fe wnaeth y Prif Gwnstabl newydd ymddiheuriad ffurfiol i ddioddefwyr am eu triniaeth.

Pan benodwyd yr adolygwyr i'w rolau gyntaf, cynlluniwyd y byddent yn ystyried trefniadau presennol ledled Manceinion Fwyaf ar gyfer adrodd ar ansawdd arfer amlasiantaeth i fynd i'r afael â'r risg o gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Fodd bynnag, cododd anghydfodau ynghylch mynediad at ddogfennaeth allweddol a, phan fethodd datrys y materion hyn, teimlai'r adolygwyr eu bod yn gorfod ymddiswyddo. Mae'r Maer wedi gofyn i HMICFRS roi sicrwydd iddo ar arfer presennol mewn perthynas â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ledled Manceinion Fwyaf.

Yn y cyfamser, flynyddoedd lawer yn ddiweddarach, mae dioddefwyr o Rochdale a Manceinion Fwyaf yn dal i gydweithredu â'r heddlu a Gwasanaeth Erlyn y Goron i fod yn dystion mewn treialon nad ydynt wedi'u trefnu eto.

Nid y ddwy ardal hyn yw'r unig ardaloedd sydd wedi dangos 'amharodrzydd' i adolygu digwyddiadau'r gorffennol. Yn ystod yr archwiliad hwn, gwelsom amharodrzydd tebyg mewn ardaloedd i gynnal adolygiadau neu sefydlu ymchwiliad. Fe wnaethon nhw dynnu sylw at y ffaith eu bod yn hyderus bod arfer wedi gwella neu fod materion wedi'u 'trin mewn mannau eraill' (gan ddyfynnu adolygiadau achosion difrifol yn aml).

Hyd nes y byddwn yn gallu cydnabod y broblem yn llawn, ymddiheuro a gwneud iawn am y camweddau, bydd yn anodd 'symud ymlaen'.

6.5. Casgliad

Mae ein methiant ar y cyd i fynd i'r afael â chwestiynau am ethnigrwydd gangiau meithrin perthynas amhriodol wedi arwain at y mater hwn yn dominyddu'r ffocws gwleidyddol a sefydliadol, ag egni wedi'i neilltuo i brofi'r pwynt ar y naill law, neu ei osgoi neu leihau ei bwysigrwydd ar y llaw arall, ac yn dal heb ateb pendant ar y lefel genedlaethol.

Pan edrychom ar ddata a gedwir mewn tair ardal leol, mae tystiolaeth bod dynion o ethnigrwydd Asiaidd yn cael eu gor-gynrychioli fel cyflawnwyr mewn camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn yr ardaloedd hynny. Ynghyd â'r nifer sylweddol o erlyniadau yn erbyn dynion o gefndiroedd ethnig Asiaidd sy'n amlwg mewn adolygiadau ac erlyniadau lleol ledled y wlad, dylai hyn fod wedi, ac yn wir mae'n dal i, haeddu archwiliad pellach.

Efallai y byddai cyfiawnder wedi bod yn well yn y gorffennol pe bai gwasanaethau plant, yr heddlu ac asiantaethau cyfiawnder troseddol eraill wedi rhoi llai o stereoteipiau a dyfarniadau ar ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant, er mwyn rhoi'r ymateb amddiffyn a diogelu yr oeddent yn eu haeddu iddynt yn hytrach na'u trin neu eu gweld fel oedolion sy'n gyfrifol.

Mae ymddygiadau amddiffynol sefydliadau sy'n gyfrifol pan gânt eu herio ar eu triniaeth o gamfanteisio'n rhywiol ar blant wedi ychwanegu at drallod a dioddefaint dioddefwyr ac wedi rhwystro ymhellach ymdrechion i fynd i'r afael â chamfanteisio'n

rhywiol ar blant yn fwy effeithiol. Mae gwrthwynebiad ac amharodrwydd i adolygu a chydabod camgymeriadau'r gorffennol, ymddiheuro a chymryd camau gweithredu yn ddiangen ac mae'n gadael clwyfau heb eu hiacháu.

Canlyniad hyn i gyd fu man dall yn y ffordd y mae sefydliadau wedi mynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant, gyda gormod o'r bobl bwysicaf wrth wraidd y drosedd hon - y dioddefwyr - llawer ohonynt yn dal i aros am gyfiawnder. Bydd y patrwm hwn yn cael ei ailadrodd yn y presennol oni bai bod newid yn digwydd.

Pennod 7: Trwyddedu tacsis

Crynodeb o'r bennod:

- Fel rhan allweddol o'r economi nos, mae tacsis wedi cael eu nodi'n hanesyddol fel ffordd y gall plant fod mewn perygl o gael eu camfanteisio'n rhywiol.
- Mae awdurdodau lleol yn cyhoeddi trwyddedau tacsis yn unol â chanllawiau statudol a gyhoeddwyd gan y llywodraeth. Mae rhai yn mynd y tu hwnt i'r canllawiau statudol hyn fel ffordd o frwydro yn erbyn camfanteisio'n rhywiol ar blant ond maent yn cael eu rhwystro gan ddiffyg llymder mewn awdurdodau lleol eraill, a bylchau cyfreithiol sy'n golygu y gall gyrwyr wneud cais am drwydded yn unrhyw le yn y wlad.
- Mae mesurau diogelwch priodol wrth drwyddedu tacsis yn ymwneud ag amddiffyn y gyrwyr gymaint ag amddiffyn y teithwyr.
- Dylai'r Adran Drafnidiaeth gau'r bylch hwn ar unwaith a chyflwyno safonau mwy trylwyr.

Ym mhennod 5, edrychom ar y ffyrdd y mae plant sydd mewn perygl o gamfanteisio rhywiol neu sy'n dod i niwed o ganlyniad i hynny yn dod i sylw'r heddlu, gwasanaethau plant a gwasanaethau iechyd. Daethom i'r casgliad nad oedd eu presenoldeb yn aml yn weladwy ac, yn yr amgylchiadau hyn, mae'n llawer anoddach i awdurdodau lleol, iechyd a'r heddlu weld ble mae plant ac a ydynt mewn perygl. Mae hyn yn arbennig o wir gyda phlant sy'n derbyn gofal gan y wladwriaeth ond hefyd gyda phlant eraill yn eu harddegau sy'n dod yn fwy agored i gamfanteisio boed hynny ar-lein, mewn parciau neu ganolfannau siopa, mewn siopau tecawê, bysiau neu mewn tacsis.

Er y gallai pwnc trwyddedu tacsis ymddangos fel un dimensiwn yn unig o gyfrifoldeb awdurdod lleol, y gellid bod wedi'i roi ym mhennod 5 o'r archwiliad hwn, mae gan allu awdurdodau lleol i reoli a rheoleiddio pwy sy'n berson addas a phriodol i yrru tacsis yn eu hardal y potensial i fod yn lifer pwysig i ddiogelu plant ac eraill sy'n agored i gamfanteisio rhywiol ar blant. Yn ymweliadau'r archwiliad hwn â heddluoedd ac awdurdodau lleol, gwelsom fod materion ynghylch trwyddedu tacsis - sydd wedi ymddangos mewn sawl adolygiad yn y gorffennol fel hwylusydd camfanteisio rhywiol ar blant, ac y cymerwyd rhai camau gweithredu arnynt - yn parhau i fod yn destun pryder ac yn haeddu'r sylw a roddir iddynt yma.

I fod yn gwbl glir, mae'r rhan fwyaf o yrwyr tacsis yn bobl sy'n ufudd i'r gyfraith sy'n darparu gwasanaeth pwysig i'r cyhoedd. Mae yna lawer o achlysuron lle mae gyrwyr tacsis wedi mynd y tu hwnt i'r disgwyl i amddiffyn aelodau'r cyhoedd ac i gefnogi'r heddlu a gwasanaethau brys eraill yn eu dyletswyddau.

Fel rhan allweddol o'r economi nos, yn hanesyddol, mae tacsis wedi cael eu nodi mewn lleiafrif o achosion fel ffordd y gall plant fod mewn perygl o gael eu camfanteisio'n rhywiol, fel ffordd bosibl i droseddwy'r gwrdd â'u dioddefwyr, yn ogystal â ffordd o fasnachu dioddefwyr i wahanol leoliadau a'u cyflwyno i droseddwy'r eraill.

Mae llawer o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp wedi tynnu sylw at gysylltiadau â thacsis. Yn ei hadroddiad yn 2014, dywedodd yr Athro Jay fod rôl gyrwyr tacsis yn 'edau cyffredin' mewn achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ledled Lloegr a nododd fod eu cyfranogiad yn amlwg o gam cynnar yn Rotherham²⁰⁵. Mae'r un pryderon wedi'u hamlygu mewn adroddiadau annibynnol ar achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ledled y wlad gan gynnwys Telford, Oldham a Newcastle, ac wedi'u hailadrodd yn yr archwiliad hwn.

Mae trwyddedau tacsis yn cael eu cyhoeddi gan awdurdodau lleol sy'n ofynnol iddynt sicrhau bod tacsis a gwasanaethau cerbydau llogi preifat yn ddiogel ac yn hygyrch i bob teithiwr. Mae mesurau diogelwch priodol hefyd yn amddiffyn gyrwyr. Mae'r Adran Drafnidiaeth yn gosod y canllawiau statudol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol eu hystyried wrth gyhoeddi trwyddedau tacsis²⁰⁶. Mae'r Adran Drafnidiaeth hefyd yn ategu hyn gyda chanllawiau arfer gorau sy'n cael eu hannog ond nid yn orfodol²⁰⁷.

Mae rhai ardaloedd wedi mynd ymhell y tu hwnt i'r canllawiau hyn mewn ymdrechion i sicrhau na ellir defnyddio tacsis i gyflawni camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp eto.

Dywedodd Cyngor Bwrdeistref Rotherham wrthym, ers adroddiad Jay ac arolygiad Casey, ei fod wedi trawsnewid ei ddull o drwyddedu tacsis, gan gyflwyno dulliau newydd, mwy trylwyr a oedd yn mynd y tu hwnt i'r canllawiau statudol ac arfer da ac a gymhwyswyd yn ôl-weithredol i sicrhau bod pob gyrrwr ar eu llyfrau yn bodloni'r un safon.

Mewn rhai achosion, roedd eu gwelliannau arfer da wedi'u cynnwys mewn canllawiau statudol wedi'u diweddarau. Roedd y gwelliannau'n cynnwys:

205 Jay, A. (2014). *Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio Rhywiol ar Blant yn Rotherham (1997–2013)*. Llundain: Cyngor Bwrdeistref Metropolitan Rotherham. Ar gael yn: <https://www.therham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham>

206 Yr Adran Drafnidiaeth. (2020). Safonau statudol ar gyfer tacsis a cherbydau llogi preifat. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards>

207 Yr Adran Drafnidiaeth. (2023). *Trwyddedu tacsis a cherbydau llogi preifat: canllawiau arfer gorau ar gyfer awdurdodau trwyddedu yn Lloegr*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/taxi-and-private-hire-vehicle-licensing-best-practice-guidance/taxi-and-private-hire-vehicle-licensing-best-practice-guidance-for-licensing-authorities-in-england>

- Cyflwyno camerâu tacsî y mae'n rhaid iddynt allu dal pob teithiwr a gyrrwr o'r frest i fyny.
- Gosod diffiniad clir o 'berson addas a phriodol'.
- Hyfforddiant priodol a phrawf gwybodaeth ar ôl adnewyddu bob 3 blynedd.
- Gofyniad marc pasio 100% ar gyfer y prawf diogelu.
- Defnyddio dulliau cyfreithiol newydd i sicrhau bod trwyddedau'r rhai a *gyhuddir* o droseddau rhywiol difrifol yn cael eu diddymu os yw'r dystiolaeth sydd ar gael yn bodloni'r trothwy sifil.

Cymhwysodd cyngor Rotherham y safonau newydd yn ôl-weithredol a diddymu nifer o drwyddedau o ganlyniad. Eu gobaith oedd y gellid gorfodi'r safonau uwch a gymhwyswyd ganddynt yn genedlaethol.

Fodd bynnag, roedd sawl ardal y gwnaethom ymweld â nhw a oedd yn gosod safonau llym yn rhwystredig wrth weld gyrwyr tacsîs yn gweithredu'n rhydd yn eu hardaloedd ar ôl cael eu trwyddedu gan awdurdodau eraill a oedd yn cael eu hystyried yn gweithredu prosesau llai trylwyr.

Caniateir i hyn ddigwydd oherwydd, o dan y ddeddfwriaeth bresennol, nad oes angen i yrwyr tacsîs wneud cais i'r ardal awdurdod lleol lle maent yn byw neu'n gweithio i gael trwydded. Gall gyrwyr tacsîs weithredu mewn ardaloedd ymhell y tu hwnt i'r ardal lle mae trwydded wedi'i chyhoeddi.

Yn 2023, mynegodd Maer Manceinion Fwyaf, Andy Burnham, bryderon bod cyfran uchel o dacsîs a oedd yn gweithredu ledled Manceinion Fwyaf wedi'u trwyddedu y tu allan i'r ardal ac yn tanseilio diogelwch y cyhoedd. Dywedwyd iddo ddweud nad oedd gwiriadau awdurdodau eraill mor llym. Yn 2025, lansiodd ymgyrch '*Cefnogi ein tacsîs: Lleol. Trwyddedig*'.²⁰⁸ gyda'r nod o roi terfyn ar drwyddedu 'y tu allan i'r ardal' ymhlith ffigurau a ddangosodd, yn ôl GMCA, fod mwy nag 11% o gerbydau llogi preifat Lloegr wedi'u trwyddedu gan un awdurdod lleol, i fyny o lai na 0.5% lai na degawd yn ôl.

Dywedodd adroddiad newyddion gan y BBC ar 2 Hydref 2024²⁰⁹, yn seiliedig ar ffigurau a gafwyd gan Undeb y GMB, fod yr un awdurdod lleol sengl wedi cyhoeddi 8,563 o drwyddedau tacsî newydd yn ystod pum mis cyntaf y flwyddyn, dros 30 gwaith yn fwy na'i holl awdurdodau cyfagos dros yr un cyfnod; a bod hyd at 96% o'r trwyddedau gyrwyr tacsî a gyhoeddwyd gan yr awdurdod lleol hwnnw yn ystod blwyddyn ariannol 2023-24 ar gyfer gyrwyr a oedd yn byw mewn mannau eraill.

208 Awdurdod Cyfun Manceinion Fwyaf. (2024). *Maer Manceinion Fwyaf yn galw am drwsio system drwyddedu tacsîs 'doredig' Lloegr*. Ar gael yn: <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/news/mayor-of-greater-manchester-calls-for-fix-to-england-s-broken-taxi-licensing-system/>

209 Newyddion y BBC. (2024). *Cyngor yn cyhoeddi 8,563 o drwyddedau tacsî mewn pum mis*. Newyddion y BBC. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/articles/crkld58nv6o>

Adroddwyd bod yr awdurdod lleol wedi dweud nad oeddent yn annog ceisiadau gan yrwyr y tu allan i'r ddinas yn weithredol, a bod deddfwriaeth bresennol yn ei gwneud yn ofynnol, os cyflwynir cais a bod gofynion yn cael eu bodloni, yna rhaid caniatáu'r

cais, gan ychwanegu ei fod yn cefnogi safoni pellach ond y byddai angen deddfwriaeth y llywodraeth i gyflwyno unrhyw newidiadau.

O ystyried maint yr adrodd ar y rôl y gall tacsis ei chwarae mewn camfanteisio'n rhywiol ar blant, mae'n annerbyniol nad yw ardaloedd lleol yn gallu goruchwylio a rhoi cyfrif am y tacsis ar eu strydoedd. Mae diffyg llymder yn golygu y gall gyrwyr sy'n ddiegwyddor wneud cais i fwrdeistref gyfagos diofal. Dylai'r Adran Drafnidiaeth gau'r bylchau hyn ar frys.

Pennod 8: Oedran cydsynio

Crynodeb o'r bennod:

- Er bod yr oedran cydsynio yn 16, rydym wedi canfod gormod o enghreifftiau o achosion troseddol camfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu gollwng neu eu hisraddio o dreisio i gyhuddiadau llai lle roedd person 13-15 oed wedi bod 'mewn cariad â' neu 'wedi cydsynio i' ryw gyda'r troseddwr.
- Mae hyn oherwydd 'ardal llwyd' yn y gyfraith lle, er bod unrhyw weithgarwch rhywiol gyda phobl 13-15 oed yn anghyfreithlon, mae'r penderfyniad ynghylch a ddylid cyhuddo, a pha drosedd i gyhuddo ohoni, yn cael ei adael yn fwy agored i ddehongliad.
- Y bwriad y tu ôl i hyn yw osgoi troseddoli rhywun a gredai'n rhesymol fod plentyn yn hŷn nag yr oeddent neu droseddoli perthnasoedd rhwng pobl ifanc.
- Yn ymarferol, mae'r naws hon yn y gyfraith yn cael ei defnyddio er budd dynion llawer hŷn a oedd wedi meithrin perthynas amhriodol â phlant agored i niwed.
- Dylid newid y gyfraith fel bod dynion sy'n oedolion sy'n meithrin perthynas amhriodol â phobl 13-15 oed ac yn cael rhyw â nhw yn derbyn cyhuddiadau gorfodol o dreisio, gan adlewyrchu'r dull a gymerir mewn gwledydd fel Ffrainc.

Drwy gydol yr archwiliad hwn, clywsom enghreifftiau o achosion hanesyddol a diweddar o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cael eu gollwng oherwydd bod y plentyn dan sylw – fel arfer rhwng 13 a 15 oed – wedi bod 'mewn cariad' â'r oedolyn neu wedi 'cydsynio' iddi gael rhyw gyda'r oedolyn. Roedd yna hefyd enghreifftiau o gyflawnwyr yn cael eu cyhuddo o'r drosedd lai o 'weithgarwch rhywiol gyda phlentyn' yn hytrach na threisio oherwydd y gred bod y plentyn dan sylw wedi 'cydsynio' i gael rhyw.

Roeddem yn bryderus am y maes 'llwyd' hwn o'r gyfraith a sut mae'n cael ei ddehongli, fel yr oedd nifer o'r asiantaethau y trafodwyd hyn â nhw.

8.1. Beth mae'r gyfraith yn ei ddweud

Oedran cydsynio yn y Deyrnas Unedig yw 16. Mae Adran 9 ac Adran 10 Deddf Troseddau Rhywiol 2003 yn nodi bod unrhyw weithgaredd rhywiol sy'n cynnwys plant dan 16 oed yn anghyfreithlon²¹⁰.

210 Llywodraeth EF. (2003). *Deddf Troseddau Rhywiol 2003*, Llundain: Y Llyfrfa. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/contents>

Ar gyfer troseddau rhywiol yn erbyn plant dan 13 oed, mae'r gyfraith yng Nghymru a Lloegr yn cymhwyso atebolrwydd llym; mae unrhyw weithgarwch rhywiol gyda pherson dan 13 oed yn anghyfreithlon yn awtomatig beth bynnag a wyddai, a gredodd neu a fwriadodd y cyflawnwr ar y pryd. Nid yw'n berthnasol a oeddent yn credu bod person dan 13 oed yn hŷn. Gall troseddau rhywiol sy'n cynnwys pobl dan 13 oed arwain at garchar am oes.

Ar gyfer achosion sy'n cynnwys pobl 13–15 oed, mae'r gyfraith yn llai clir. Er bod unrhyw weithgarwch rhywiol gyda pherson 13–15 oed yn anghyfreithlon, mae'r penderfyniad ynghylch a ddylid cyhuddo, a pha drosedd i gyhuddo troseddwr ohoni, yn fwy agored i ddehongliad.

Y bwriad y tu ôl i hyn yw osgoi troseddoli perthnasoedd rhwng pobl ifanc neu bobl sy'n agos iawn o ran oedran, neu droseddoli rhywun a gredai'n rhesymol fod plentyn yn hŷn nag yr oeddent, tra'n dal i amddiffyn plant rhag camfanteisio.

Fodd bynnag, yn ymarferol, gwelodd yr archwiliad hwn y naws hon yn y gyfraith yn cael ei defnyddio er budd dynion llawer hŷn a oedd wedi meithrin perthynas amhriodol gyda phlant agored i niwed ar gyfer rhyw.

8.2. Penderfynu a ddylid cyhuddo rhywun o dreisio

Yng Nghymru a Lloegr, nid yw dyn sy'n cael rhyw gyda phlentyn 13-15 oed yn cael ei ddosbarthu'n awtomatig fel treisio. Yn lle hynny, bydd erlynydd CPS yn ystyried a yw'r person 13-15 oed wedi 'cydsynio' wrth benderfynu a ddylid cyhuddo o dreisio neu'r drosedd lai o weithgarwch rhywiol gyda phlentyn.

Mae Adran 74 o Ddeddf Troseddau Rhywiol 2003²¹¹ yn diffinio cydsyniad fel pan fydd person yn "*cytuno trwy ddewis, ac sydd â'r rhyddid a'r gallu i wneud y dewis hwnnw*."

Mae'r gyfraith yn gwahaniaethu rhwng cydsyniad a roddir yn rhydd a rhywun sy'n ildio'n unig, yn cytuno neu'n cydymffurfio â chael rhyw. Tybiom y byddai hyn yn golygu y byddai unrhyw achos lle mae plentyn o dan oedran cydsynio wedi cael ei baratoi gan oedolyn i gael rhyw yn enghraifft glir o gydsyniad nad yw'n cael ei 'roi'n rhydd'.

Fodd bynnag, mae canllawiau'r GEG²¹² yn nodi y gall "*penderfynu a ddylid dewis; troseddau cydsyniol neu anghydsyniol fod yn gymhleth*".

Mae cyfraith achosion (R v Sean Robinson)²¹³ wedi sefydlu "*nad yw pob math o baratoi yn golygu bod caniatâd yn annilys*" - sy'n golygu nad yw'r ffaith bod plentyn wedi cael ei pharatoi yn awtomatig yn annilysu cysyniad ym mhob achos.

211 Llywodraeth EF. (2003). *Deddf Troseddau Rhywiol 2003 – Adran 74*. Ar gael yn:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/section/74>

212 Gwasanaeth Erllyn y Goron. (2024). *Treisio a Throseddau Rhywiol – Pennod 6: Caniatâd*. Ar gael yn: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/rape-and-sexual-offences-chapter-6-consent>

213 R v Sean Robinson [2011] EWCA Crim 1916

Yn hytrach, mae erlynwyr yn ystyried a oes gan ddioddefwr meithrin perthynas amhriodol â'r gallu i ddeall arwyddocâd llawn yr hyn maen nhw'n ei wneud pan maen nhw'n cael rhyw. Maen nhw'n gwneud hyn drwy ystyried:

- i. Oedran ac aeddfedrwydd yr achwynydd yn enwedig mewn perthynas â'r sawl sydd dan amheuaeth;
- ii. Hanes y berthynas rhwng yr achwynydd a'r sawl sydd dan amheuaeth;
- iii. Presenoldeb unrhyw wendid arall ar yr achwynydd fel anabledd dysgu;
- iv. Bodolaeth meithrin perthynas amhriodol â'r achwynydd drwy ddarparu anrhegion, alcohol, canmolïaeth annidwyll, diogelwch ymddangosiadol, ffordd o fyw fwy cyffrous, sylw ac addewidion ffug;
- v. Darparu alcohol a chyffuriau a'r effaith ar yr achwynydd;
- vi. Defnyddio a/neu fygwth trais a bygwth;
- vii. Defnyddio dulliau rheoli eraill fel rheolaeth emosiynol neu sefyllfa.

Os yw'r erlynnydd yn ystyried bod digon o dystiolaeth bod y plentyn wedi cael ei arwain i gydsynio yn hytrach na rhoi caniatâd gwirioneddol, yna byddai'r erlynnydd yn ystyried cyhuddo o dreisio.

Os nad oes digon o dystiolaeth o feithrin perthynas rywiol/camfanteisio rhywiol ar blant, neu os yw'r plentyn yn mynnu ei fod wedi cydsynio, yna byddai'r erlynnydd yn ystyried cyhuddo o droseddau rhyw eraill yn erbyn plant. Os gwnânt hyn, gallant barhau i ddefnyddio'r dystiolaeth o feithrin perthynas rywiol a chamfanteisio rhywiol ar blant i ddadlau dros ddedfryd llymach i'r troseddwr. I'r gwrthwyneb, gall yr amddiffyniad hyrwyddo'r ffaith bod yr achwynydd wedi cydsynio fel lliniaru i'r diffynnydd.

Yn ymarferol, gwelodd yr archwiliad hwn y manylion hyn yn arwain at ganlyniadau gwyrddoedig.

Clywsom am ormod o achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn ystod ein hymweliadau â heddluoedd lleol a amlygodd enghreifftiau o ferched rhwng 13 a 16 oed sydd: yn parhau i fod o dan oedran cydsynio ac wedi cael eu treisio ond nad ydynt yn cael eu gweld yn awtomatig fel dioddefwyr treisio. Roedd yn ymddangos bod y materion hyn yn cymylu penderfyniadau ynghylch mynd ar drywydd erlyniadau ac roedd llawer o'r asiantaethau y siaradom â nhw yn teimlo bod hwn yn fater yr oedd angen ei egluro.

Clywsom am un achos yn ymwneud â phlentyn 15 oed agored i niwed a oedd wedi cael ei chamfanteisio'n rhywiol gan ddyn hŷn a oedd wedi defnyddio'r 'model cariad' i'w meithrin am berthynas amhriodol. Roedd eu perthynas yn hysbys iawn i wasanaethau lleol a'r heddlu a geisiodd ei tharfu, ond roedd hi'n mynnu ei bod mewn cariad â'r dyn hŷn ac nad oedd am ei adael na chefnogi erlyniad. Er bod ganddi dystiolaeth sylweddol eu bod yn cael rhyw, gan gynnwys delweddau ar eu ffonau ill dau ac archebion ystafelloedd gwesty, y ffaith ei bod hi 'mewn cariad' ag ef, a ddywedodd ei bod wedi cydsynio ac na fyddai'n cefnogi'r erlyniad arweiniodd at beidio â chyrraedd y llys. Flynyddoedd lawer yn ddiweddarach, a nawr mae hi'n oedolyn sydd wedi sylweddoli ei bod wedi dioddef camfanteisio'n rhywiol ar blant, mae hi wedi dod yn ôl at yr heddlu i wneud honiadau yn ei erbyn.

R v Sean Robinson [2011] EWCA Crim 1 16

Mae presenoldeb y mannau llwyd hyn wedi arwain at bobl ar draws system gyfreithiol y DU yn gorfod trafod yn rheolaidd a yw plant wedi cydsynio i gael rhyw gydag oedolion.

Dim ond un enghraifft o hyn y gellir ei gweld yn fras trwy ddarllen yr un darn o gyfraith achosion y cyfeiriwyd ato yn gynharach yn y bennod hon.

Mae'r achos yn ymwneud ag apêl a wnaed gan y pedoffilydd a'r treisiwr euogfarnedig Sean Robinson. Cafodd Robinson ei euogfarnu yn 2010 o dreisio ac ymosod yn anweddus ar ferch pan oedd hi'n 12 a 13 oed. Roedd wedi meithrin perthynas amhriodol gyda hi trwy ddod yn ffrindiau â hi, dweud wrthi pa mor brydferth a chlyfar oedd hi a'i hannog i wylio pornograffi cyn ymosod arni.

Gwrthodwyd yr apêl ei hun ac mae'n parhau i fod yn dreisiwr euogfarnedig. Ond, yr hyn sy'n syfrdanol yw'r ffenestr y mae'r dyfarniad yn ei chynnig i'r math o drafodaethau dyddiol y mae swyddogion heddlu, erlynwyr, bargyfreithwyr, barnwyr a rheithgorau yn eu cael am blant o dan oedran yn cydsynio i gael rhyw gydag oedolion.

Wrth ddadlau y dylid bod wedi gwrthod y cyhuddiad o dreisio, fe wnaeth cyfreithiwr Sean Robinson gyfeirio'r llys at ddarnau o'r achos gwreiddiol a ddangosodd fod y plentyn wedi'i "swyno" gan Robinson, "ei bod hi'n meddwl ei fod wedi syrthio mewn cariad â hi a'i bod hi eisiau bod gydag ef".

Nodwyd hefyd fod y barnwr yn yr achos gwreiddiol - wrth bwysu a mesur a ddylid gwrthod y cyhuddiad o dreisio - wedi "*cydnabod ei bod hi (y plentyn) yn gymharol aeddfed yn rhywiol am ei hoedran. Roedd hi wedi dechrau ei mislif yn 11 oed ac wedi tyfu bronnew. Roedd hi'n ferch ddisglair, nid oedd ganddi unrhyw anawsterau dysgu ac mae'n ei disgrifio fel un ddeallus, deniadol a synhwyrol. Ond daeth i'r casgliad, serch hynny, fod darnau yn y cyfweiliad, yr ydym bellach wedi cyfeirio at rai ohonynt, a oedd yn gyson â hi'n ildio i'r cyfathrach rywiol yn hytrach na chydsynio iddi.*"

Fe wnaeth cyfreithiwr Sean Robinson gyflwyno nad oedd unrhyw dystiolaeth bod y plentyn 12 oed wedi ildio yn hytrach na chydsynio i ryw gyda Sean Robinson. "*Mae ef (y cyfreithiwr) yn derbyn, o ran o leiaf y weithred gyfathrach honedig gyntaf pan oedd yr achwynnydd yn 12 oed, fod oedran o bosibl yn berthnasol wrth ystyried a oes cydsyniad gwirioneddol*" ond mae'n dadlau "*nad oedd hi erioed wedi mynegi unrhyw ddiffyg brwdfrydedd dros ryw ac nad oedd hi ar unrhyw adeg wedi dweud ei bod hi'n gyfranogwr anfodlon*".

Wrth drafod y rôl y mae meithrin perthynas amhriodol yn ei chwarae wrth benderfynu a yw plentyn wedi cydsynio i ryw, nododd y llys apêl "*nad oes modd nodweddu pob perthynas â phlant dan oed yn deg fel un sy'n cynnwys meithrin perthynas amhriodol, er y bydd llawer. Ond hyd yn oed lle gallant, nid yw'r ffaith eu bod yn meithrin perthynas amhriodol o reidrwydd yn dirywio caniatâd. Mae llawer o hudwyr yn cyflawni ei amcanion trwy ddefnyddio rhoddion, canmoliaeth ddiffuant ac*

addewidion ffug yn hael ac yn sinigaidd. Ond ni ellid dibynnu ar ddulliau mor dwyllodrus a thrist i sefydlu diffyg caniatâd pryd bynnag y byddai'r hudo yn llwyddiannus. Yn aml, ni fydd y sefyllfa'n wahanol lle mae'r achwynydd dan oed."

8.3. Cymharwyr rhyngwladol

Mae oedran cydsynio yng Nghymru a Lloegr yn fras debyg i wledydd Ewropeaidd eraill - yn uwch nag yn Ffrainc (15) a'r Almaen (14), yn is nag yng Ngweriniaeth Iwerddon (17) a'r un fath ag yn Sbaen, Norwy a'r Iseldiroedd (16).

Mewn rhai gwledydd, mae oedran cydsynio yn gysylltiedig ag oedran priodi. Er enghraifft, nid oes oedran cydsynio yn Iran, Libia, y Maldives, Pacistan, Sawdi Arabia a Qatar gan ei bod yn anghyfreithlon cymryd rhan mewn gweithgarwch rhywiol y tu allan i briodas. Mae'r oedran priodi cyfreithiol yn y gwledydd hyn yn amrywio.

Mae gan rai gwledydd yr hyn a elwir yn *'gymalau Romeo a Juliet'* sy'n ei gwneud yn drosedd llai i bobl gael rhyw sy'n agos o ran oedran. Er enghraifft, yn nhalaith Tennessee yn yr Unol Daleithiau, oedran cydsynio ar gyfer rhyw treiddiol yw 18, ond mae pobl sy'n cael rhyw gyda pherson 13-17 oed yn wynebu dedfryd lai os ydynt yn llai na 4 blynedd yn hŷn na'r plentyn.

Mae cael rhyw gyda rhywun o dan oedran cydsynio yn cael ei ddosbarthu'n awtomatig fel treisio hefyd yn amrywio ledled y byd. Mae gan lawer o wledydd oedran tebyg system i Loegr a Chymru, lle nad yw rhyw gyda phlant hŷn yn cael ei ddosbarthu'n awtomatig fel treisio.

Fodd bynnag, mae rhai gwledydd Ewropeaidd wedi mabwysiadu safbwynt cliriach ar ryw gyda phlant.

Yn 2021, mabwysiadodd Ffrainc ddeddfwriaeth a oedd yn nodweddu pob achos o ryw gyda phlentyn o dan oedran cydsynio (15) fel treisio. Yn flaenorol, roedd yn ofynnol i erlynwyr brofi nad oedd rhyw yn gydsyniol. Cyflwynodd Llywodraeth Ffrainc gymal *'Romeo a Juliet'* a oedd yn caniatáu perthynas rywiol rhwng plentyn ac unigolyn hyd at bum mlynedd yn hŷn.

Yn yr un modd, yn Sweden, os yw person yn cael rhyw gyda rhywun o dan 15 oed, fe'i diffinnir yn gyfreithiol fel "treisio yn erbyn plentyn" hyd yn oed os cytunodd y plentyn ar y pryd. Mae rhai eithriadau ynghylch bod yn agos o ran oedran.

8.4. Oedoli

Fel yr ydym wedi trafod yn gynharach yn yr adroddiad hwn, mae nifer o adroddiadau wedi bod sydd wedi gwarchod rhag oedoli plant – pan fydd rhagdybiaethau a gedwir am blant yn eu harwain i gael eu trin a'u gweld yn fwy tebyg i oedolyn a bod ganddynt fwy o allu gweithredu ac ymreolaeth nag sydd ganddynt²¹⁴.

Er gwaethaf hyn, rydym yn wynebu sefyllfa groes lle mae ein hoedran cydsynio yn 16 ond mae gweithwyr proffesiynol cyfreithiol yn cael eu gadael i drafod a yw plentyn 13-15 oed wedi cydsynio i ryw.

Yn 2013, argymhellodd y Pwyllgor Dethol Materion Cartref²¹⁵ y dylai fod yn dybiaeth sylfaenol, weithredol i bob aelod o staff rheng flaen sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc fod perthnasoedd rhywiol rhwng oedolyn a phlentyn o dan yr oedran cydsynio cyfreithiol yn anghydsyniol, yn anghyfreithlon ac yn anghywir”.

Wrth ymgynghori ar y diffiniad o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn 2016, cynigiodd y llywodraeth²¹⁶ eiriad yn wreiddiol ar fater cydsyniad a ddywedodd:

“Mae cydsyniad yn amherthnasol, hyd yn oed lle gall plentyn gredu ei fod yn ymgysylltu'n wirfoddol mewn gweithgaredd rhywiol gyda'r person sy'n camfanteisio arni.”

Fodd bynnag, newidiodd hyn wedi hynny yn y diffiniad statudol cyfredol a gyhoeddwyd gan yr Adran Addysg²¹⁷ i:

“Efallai bod y dioddefwr wedi cael ei chamfanteisio'n rhywiol hyd yn oed os yw'r gweithgaredd rhywiol yn ymddangos yn gydsyniol.”

Rydym wedi dod yn bell o'r adeg pan oedd plant y camfanteisiwyd arnynt yn cael eu cyfeirio'n rheolaidd atynt fel “gwydroedig” neu “puteiniaid plant” ond mae'n parhau i fod yn wir yn ein system gyfreithiol bod dadleuon ynghylch plant 13-15 oed yn cydsynio i ryw yn digwydd.

O ystyried ein bod yn gwybod bod ‘y model cariad’ - annog plentyn i gredu ei fod mewn perthynas gariadus, ofalgar fel ffordd o'i orfodi i gael rhyw - yn un o'r dulliau mwyaf cyffredin a ddefnyddir i feithrin plant yn amhriodol, mae'n groes i'r disgwyl bod ein system gyfreithlon

214 Davis, J. a Marsh, N. (2020). ‘Bechgyn i ddynion: cost “oedoli” mewn ymatebion diogelu i fechgyn Duon’, *Critical and Radical Social Work*, 8(2), tt. 255–259. Ar gael yn:

<https://bristoluniversitypressdigital.com/abstract/journals/crs/8/2/article-p255.xml> Goff, P.A., Jackson, M.C., Di Leone, B.A.L., Culotta, C.M. a DiTomasso, N.A. (2014). ‘Hanfod diniweidrwydd: canlyniadau dad-ddyneiddio plant Duon’, *Journal of Personality and Social Psychology*, 106(4), tt. 526–545. Ar gael yn: <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/psp-a0035663.pdf>

215 Pwyllgor Materion Cartref. (2013). *Camfanteisio rhywiol ar blant a'r ymateb i feithrin perthynas amhriodol leol*. Llundain: Tŷ'r Cyffredin. Ar gael yn:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmselect/cmhaff/68/6804.htm>

216 LIAE, Y Gwir Anrhydeddus Karen Bradley AS ac Edward Timpson CBE KC. (2016).

Ymgynghoriad ar ddiffiniad newydd o gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Llundain: GOV.UK. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/news/consultation-on-a-new-child-sexual-exploitation-definition>

217 Adran Addysg. (2017). *Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant: Diffiniad a Chanllaw i Ymarferwyr*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/child-sexual-exploitation-definition-and-guide-for-practitioners>

yn gwobrwyo troseddwyd sy'n defnyddio'r model hwn yn effeithiol drwy ganiatáu iddynt osgoi erlyniad am un o'r troseddau mwyaf difrifol: treisio.

Yn yr un wlad lle mae'n rhaid i siopwr brofi ei fod wedi gwirio oedran rhywun cyn iddo werthu cwrw iddo, mae gennym system gyfreithiol sy'n caniatáu i ddyn sy'n oedolyn ddadlau ei fod yn meddwl bod plentyn yn hŷn pan gafodd ryw gyda nhw. Ac er ein bod yn cael dadleuon cyhoeddus ynghylch peidio â chaniatáu i blant gael ffonau symudol nes eu bod yn 16 oed i amddiffyn eu bregusrwydd, mae gennym system gyfreithiol sy'n caniatáu i ddyn llawer hŷn ddadlau bod plentyn 13 oed wedi cydsynio i gael rhyw.

Casgliadau ac Argymhellion

Mae'r adroddiad hwn ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn deillio o archwiliad cyflym o'r data a'r llenyddiaeth sydd ar gael, wedi'i ategu gan waith maes mewn nifer o feysydd. Rydym wedi canfod bod llawer o sylw wedi'i roi i'r mater ac mae nifer o adolygiadau, ymholiadau ac adroddiadau wedi gwneud argymhellion ar gyfer gwelliannau dros nifer o flynyddoedd.

Er gwaethaf hyn, mae bylchau yn parhau yn y data ac yn y gwaith i ddeall yn iawn natur camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, cymhellion a gyrwyr troseddwy'r a'r effeithiau ar ddioddefwyr.

Nid yw gwelliannau wedi'u gweithredu gyda digon o drylwyredd na phenderfyniad, maent wedi cael eu gadael i symud ymlaen yn araf, neu nid ydynt wedi cael eu gweithredu.

Mae'r archwiliad hwn yn cyflwyno cyfle i'r llywodraeth, i'n hasiantaethau plismona, cyfiawnder a diogelu a'r wlad gyfan, i dynnu llinell yn y tywod rhwng yr holl adolygiadau blaenorol ac ymrwymiad newydd i gymryd cyfres o gamau sylweddol i wneud yn siŵr nad ydym yn gorffen yn ôl yma eto ymhen ychydig flynyddoedd.

Mae angen i'r camau hyn ddod ynghyd ag ymrwymadau i onestrwydd, tryloywder a blaenoriaethu diogelwch plant uwchlaw popeth arall; drwy ymddiheuriad i holl ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant sydd wedi cael eu siomi yn y gorffennol a thrwy fynd ar drywydd y lleiafrif o ddynion sydd wedi manteisio ar blant agored i niwed ac wedi chwilio am fylchau yn ein systemau diogelu i gyflawni troseddau erchyll yn fwy trylwyr ac yn ddi-baid.

Oni bai bod y llywodraeth a'r holl sefydliadau dan sylw yn gallu sefyll i fyny a chydabod methiannau'r gorffennol, ymddiheuro amdanynt yn ddiamod, a gweithredu nawr i unioni pethau, gan gynnwys achosion cyfredol, ni fyddwn yn symud ymlaen fel cymdeithas.

Mae'r rhestr o argymhellion a nodir isod yn bwysig a dylid gweithredu arnynt yn gyflym. Nid ydynt yn rhestr gynhwysfawr o gamau gweithredu o'r archwiliad hwn. Mae nifer o ganfyddiadau drwy gydol yr adroddiad hwn sydd angen ystyriaeth bellach a gwaith i ddeall y problemau a'u hatebion yn well. Bydd hynny'n gofyn am egni, chwilfrydedd ac ymrwymiad ar y cyd nifer o adrannau ac asiantaethau'r

llywodraeth ac rydym yn annog y Swyddfa Gartref i arwain y camau gweithredu ar hyn.

Rydym yn ymwybodol iawn o'r pwysau ar gydweithwyr ar draws gwasanaethau statudol; yn yr heddlu, llywodraeth leol, iechyd a'r system cyfiawnder troseddol. Wedi dweud hynny, y troseddau hyn yw'r rhai mwyaf difrifol, gan adael dioddefwyr sy'n blant wedi'u creithio am oes ac felly mae angen rhoi'r flaenoriaeth y maent yn ei haeddu iddynt.

Cyn nodi argymhellion yr archwiliad hwn, rydym am gydnabod pwysigrwydd yr argymhellion a wnaed gan yr Ymchwiliad Annibynnol ar Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA) yn eu hadroddiad terfynol i wella sut y dylid mynd i'r afael â cham-drin rhywiol plant yn gyffredinol. Felly, gwneir ein hargymhellion ar y sail bod eu cynigion ar gyfer newid yn cael eu gweithredu.

Yn gyntaf, mae angen i ni weld plant fel plant. Rydym yn eu siomi pan fyddwn yn eu trin neu'n eu gweld fel oedolion, yn enwedig mewn perthynas â materion diogelu a **thrin plant yn y system cyfiawnder troseddol**. Rhaid i ni dynhau'r gyfraith i leihau ansicrwydd y gall oedolion ei fanteisio arno i osgoi neu leihau'r cosbau y dylid eu gosod am eu troseddau.

Argymhelliad 1: Dylid newid y gyfraith yng Nghymru a Lloegr fel bod oedolion sy'n treiddio fagina, anws neu geg plentyn dan 16 oed yn fwriadol yn derbyn cyhuddiadau gorfodol o dreisio.

Byddai'r dull hwn yn adlewyrchu'r un a gymerir mewn gwledydd fel Ffrainc ac yn lleihau ansicrwydd ynghylch cydsyniad. Rydym yn argymhell ystyried 'cymal Romeo a Juliet' i atal troseddoli pobl ifanc mewn perthnasoedd â'i gilydd.

Yn ail, mae angen dull egnïol arnom o gywiro camweddau'r gorffennol, gan ddefnyddio ffactorau gwendid hysbys i nodi a **dwyn troseddwy'r y troseddau ofnadwy hyn gerbron y llys; dwyn asiantaethau i gyfrif** am unrhyw ran a chwaraeasant wrth ganiatáu i'r troseddau hyn fynd heb eu canfod a heb eu cosbi yn y gorffennol; a **darparu cyfiawnder i fwy o ddioddefwyr**.

Argymhelliad 2: Dylid lansio ymgyrch heddlu genedlaethol ac ymchwiliad cenedlaethol, gan gydlyn cyfres o ymchwiliadau wedi'u targedu i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yng Nghymru a Lloegr.

Cam un: Ymchwiliad troseddol cenedlaethol

Dylai'r Swyddfa Gartref, gyda'r Asiantaeth Troseddu Genedlaethol (NCA) a Chyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu (NPCC) gwmpasu a chynllunio ymgyrch heddlu i erlyn troseddwy'r Addysg Rywiol Plant yn fanwl, gyda'r NCA yn goruchwylio'r ddarpariaeth a ddylai benderfynu ar lefel y cymorth neu'r ymyrraeth sy'n angenrheidiol i ategu galluoedd heddluoedd lleol.

Ar ôl cwmpasu'r ymgyrch ar lefel genedlaethol, dylai pob heddlu lleol yng Nghymru a Lloegr adolygu cofnodion i nodi achosion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant nad ydynt wedi cael eu gweithredu arnynt drwy:

i) Adolygiad o achosion a adroddwyd ond nad ydynt wedi arwain at erlyniadau dros y deng mlynedd diwethaf (gan adeiladu ar gomisiwn presennol yr Ysgrifennydd Cartref i adolygu achosion lle nad oes Camau Pellach wedi'u nodi).

ii) Adolygiad o gofnodion yr heddlu a gwasanaethau plant i nodi plant sydd wedi bod mewn perygl o gamfanteisio'n rhywiol neu wedi'u niweidio gan gamfanteisio'n rhywiol dros y deng mlynedd diwethaf. Gan ddilyn dull arfer da 'algorithm Smith' a gymhwyswyd gan Heddlu Gorllewin Swydd Efrog, byddai'n nodi plant mewn gofal, plant sydd wedi mynd ar goll dro ar ôl tro, a phlant sydd wedi dod i sylw'r heddlu neu wasanaethau plant am fod yn rhan o gam-drin rhywiol neu sydd mewn perygl o hynny. Bydd mynediad at gofnodion gwasanaethau plant yn gofyn am gytundeb o rannu gwybodaeth yn orfodol er mwyn osgoi oedi cyfreithiol.

Yn dilyn gweithdrefnau a sefydlwyd yn Ymgyrch Stovewood, ac mewn mannau eraill, dylid mynd at ddioddefwyr posibl a nodwyd o gofnodion yr heddlu a gwasanaethau plant a dylid symud ymchwiliadau ymlaen ar eu rhan i erlyniad lle bo'n briodol (mae'r dulliau hyn wedi'u cynllunio i'w cynnal yn sensitif, gyda chefnogaeth asiantaethau partner, gan ystyried amgylchiadau a bregusrwydd dioddefwyr posibl yn llawn).

Dylai Llysoedd y Goron chwarae eu rhan yn yr ymarfer hwn i sicrhau bod yr achosion cymhleth a thrawmatig hyn yn cael eu rhestru'n gyflym i atal cyflawnwyr rhag osgoi cyfiawnder a dod â therfyniad i ddioddefwyr.

Cam 2: Ymchwiliad cenedlaethol yn cydlynu cyfres o ymchwiliadau lleol wedi'u targedu

Byddai hyn yn cael ei oruchwylio gan Gomisiwn Annibynnol sydd â phwerau ymchwilio statudol llawn, sydd wedi'i gyfyngu o ran amser, wedi'i dargedu ac yn gymesur â nifer y dioddefwyr.

Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r ymchwiliad troseddol uchod, a chyflwyniadau gan ddioddefwyr a thystion, dylai Comisiwn Annibynnol adolygu achosion o fethiannau neu rwystro gan wasanaethau statudol i nodi lleoliadau lle dylid cychwyn ymchwiliadau lleol.

Byddai angen proses i nodi achosion a honiadau o fethiannau asiantaethau statudol, ac rydym yn argymhell bod y llywodraeth yn datblygu rhestr o feini prawf i bennu'r mathau a graddfa'r methiannau y dylid eu defnyddio i asesu sbarduno gwrandawriad.

Byddai'r Comisiwn Annibynnol yn gosod amserlenni a chylchoedd gorchwyl llym ar gyfer yr ymchwiliadau lleol a fyddai â thîm cyfreithiol penodedig sengl, gyda phwerau statudol llawn ar gael iddynt, a'r gallu i orfodi tystion lle maent yn gwrthod cydweithredu. Bydd pob ymchwiliad yn galw tystion i roi tystiolaeth a bydd yn ei gwneud yn ofynnol i gofnodion gael eu cyflwyno. Yn y cyfamser, dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, heddluoedd ac asiantaethau perthnasol eraill beidio â dinistrio unrhyw gofnodion perthnasol.

Dylai fod siarter i ddioddefwyr ynglŷn â'r hyn y dylent ei ddisgwyl yn rhesymol o'r broses hon wrth iddynt gael eu gofyn unwaith eto i ail-fyw eu profiadau.

Gallai ymchwiliadau lleol ddechrau'n gynt mewn ardaloedd lle mae'r Comisiwn Annibynnol a'r Swyddfa Gartref yn cytuno bod digon o dystiolaeth eisoes yn bodoli.

Argymhelliad 3: Adolygu euogfarnau troseddol dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant. Diddymu unrhyw euogfarnau lle mae'r llywodraeth yn canfod bod dioddefwyr wedi'u troseddoli yn hytrach na'u hamddiffyn.

Bydd hyn yn helpu i adfer rhywfaint o gyfiawnder i ddioddefwyr a allai fod wedi cael eu trin yn amhriodol yn y gorffennol, gan dderbyn sancsiynau cyfiawnder troseddol lle dylid bod wedi cymhwyso amddiffyniadau diogelu.

Yn drydydd, mae angen i ni fod 100% yn glir ynglŷn â pha wybodaeth rydym yn ei chasglu am bobl sy'n cyflawni troseddau yn y wlad hon a'r rhai y maent yn eu herlid. Mae angen i ni adolygu a gwella casglu data ethnigrwydd a chenedligrwydd y rhai dan amheuaeth a'r dioddefwyr ar gyfer pob achos o gam-drin rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol.

Argymhelliad 4: Dylai'r llywodraeth wneud casglu data ethnigrwydd a chenedligrwydd yn orfodol ar gyfer pob unigolyn dan amheuaeth mewn achosion o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n droseddol ar blant a gweithio gyda'r heddlu i wella casglu data ethnigrwydd ar gyfer dioddefwyr.

Dylid dwyn plismona i gyfrif am ei berfformiad wrth gasglu'r data hyn, gan gynnwys drwy fframwaith perfformiad newydd yr heddlu.

Mae hyn yn ailadrodd argymhelliad gan IICSA y dylai heddluoedd ac awdurdodau lleol yng Nghymru a Lloegr gasglu data ar bob achos o gamfanteisio'n rhywiol ar blant hysbys neu a amheuir a chamfanteisio'n rhywiol ar blant gan rwydweithiau. Fe wnaethon nhw argymhell y dylid gwahanu'r data hyn oddi wrth setiau data eraill, gan gynnwys data ar gam-drin plant yn rhywiol, a'u dadgrynhoi yn ôl rhyw, ethnigrwydd ac anabledd y dioddefwr a'r cyflawnwr.

Yn olaf, mae'n rhaid i ni sicrhau **rhannu gwybodaeth yn llawer mwy effeithiol** ynghylch plant ym mhob achos o gam-drin plant. Dylai rhannu gwybodaeth i atal niwed i blant drechu pob mater diogelu data. Dylem hefyd sicrhau bod asiantaethau diogelu (gan gynnwys yr heddlu, awdurdodau lleol, ysgolion a gwasanaethau iechyd) yn **defnyddio gwybodaeth a chudd-wybodaeth yn glyfar**, gan wneud y defnydd gorau o dechnoleg i aros ar y blaen i droseddwyr, bod heddluoedd yn defnyddio'r dulliau gweithredol gorau i atal, amharu ac erlyn grwpiau sy'n cyflawni camfanteisio'n rhywiol ar blant, a bod awdurdodau lleol yn canolbwyntio'n llawn ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant

ochr yn ochr â mathau eraill o niwed, a sut y gellir defnyddio eu diogelu a'u pwerau ehangach i'w atal.

Argymhelliad 5: Dylid gorfodi rhannu gwybodaeth yn orfodol rhwng pob partner diogelu statudol mewn achosion o gam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant. Dylai cydymffurfiaeth gael ei fonitro gan yr arolygiaethau a'i goruchwyllo gan yr Awdurdod Diogelu Plant arfaethedig.

Mae angen asesu'r ddyletswydd newydd i rannu gwybodaeth at ddibenion diogelu a hyrwyddo lles plant a gynigir yn y Bil Llesiant Plant ac Ysgolion yn erbyn y graddau y bydd yn atal asiantaethau rhag peidio â rhannu gwybodaeth lle mae diogelwch plant mewn perygl o bosibl.

Argymhelliad 6: Dylai'r Adran Addysg symud yn gyflym i gyflwyno cyfeirnodau unigryw ar gyfer plant er mwyn gwella cyfleoedd i asiantaethau rannu eu gwybodaeth yn well am blant sydd mewn perygl o gam-drin rhywiol.

Argymhelliad 7: Dylid uwchraddio systemau gwybodaeth yr heddlu. Dylai'r systemau hyn hefyd ddarparu ar gyfer defnyddio'r cyfeirnodau unigryw ar gyfer plant sy'n cael eu cyflwyno gan yr Adran Addysg.

Mae Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn enghraifft o'r achos dros allu plismona chwilio ei systemau ei hun, olrhain cudd-wybodaeth i wneud cysylltiadau rhwng y cannoedd o wahanol ddarnau o wybodaeth a allai helpu i adeiladu darlun cudd-wybodaeth.

Mae angen brys i alluogi'r heddlu i allu gwneud hyn i wella ymchwiliadau am blant sydd mewn perygl, gan gynnwys ar draws ffiniau. Mewn rhai ardaloedd, mae offer deallusrwydd artiffisial yn cael eu defnyddio i chwilio ar draws systemau lluosog a gall galluoedd fel TOEX helpu ardaloedd yn hyn o beth. Nid yw hyn yn gofyn am system TG hollol newydd ar gyfer plismona – gellir ei wneud yn gyflym ac yn raddol.

Argymhelliad 8: Dylid mynd ati i ymchwilio i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant fel Troseddau Difrifol a Threfnedig.

Dylai heddluoedd gymhwyso'r arferion gweithredol gorau a gymhwysir mewn ymchwiliadau mawr i droseddau difrifol a threfnedig yn eu dulliau o ymdrin â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp yn y gorffennol, y presennol a'r dyfodol. Dylai'r Swyddfa Gartref ystyried a ellid cydlynu'r ffyrdd y mae heddluoedd yn cael eu cefnogi i sicrhau eu bod yn cymhwyso arferion gorau yn well trwy'r NCA neu gorff arall. Mae'r Papur Gwyn Diwygio'r Heddlu sydd ar ddod yn gyfle i sicrhau bod safonau cenedlaethol cryf o amgylch plismona Addysg Rhywiol Plant.

Argymhelliad 9: Dylai'r Adran Addysg ymchwilio ar frys i ddata amddiffyn plant i nodi achosion y dirywiad mewn cynrychiolaeth cam-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant mewn data asesiadau plant mewn angen; archwilio'r rhesymau dros amrywiadau ar draws awdurdodau lleol; ac adolygu effeithiolrwydd Hysbysiadau Digwyddiadau Difrifol mewn perthynas â cham-drin plant yn rhywiol a chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Argymhelliad 10: Dylai'r llywodraeth gomisiynu ymchwil i'r ffactorau sy'n sbarduno camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, gan gynnwys troseddu ar-lein, ffactorau diwylliannol a rôl y grŵp.

Mae hyn yn ailadrodd y galwadau niferus a wnaed am ymchwil bellach i archwilio'r ffactorau diwylliannol posibl ar gyfer troseddu, i fynd i'r afael â bwlch hirhoedlog yn yr ymateb i gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp, ac i sicrhau bod yr ymateb yn esblygu gyda dulliau troseddu newydd sy'n dod i'r amlwg.

Argymhelliad 11: Dylai'r Adran Drafnidiaeth gymryd camau ar unwaith i roi stop ar 'dacsis o'r tu allan i'r ardal' a chyflwyno safonau statudol mwy trylwyr ar gyfer trwyddedu a rheoleiddio gyrrwyr tacsis gan awdurdodau lleol.

Mae hwn yn parhau i fod yn faes y gall unigolion a grwpiau sy'n bwriadu camfanteisio'n rhywiol ar blant ac mae angen dulliau mwy trylwyr - a chysondeb yn y dulliau hynny ar draws awdurdodau lleol.

Argymhelliad 12: Dylai'r llywodraeth ymrwymo i ddarparu adnoddau llawn ar gyfer gweithredu'r argymhellion hyn dros nifer o flynyddoedd ac i olrhain eu gweithrediad ar draws adrannau a sefydliadau eraill, ag adroddiadau rheolaidd i'r Senedd.

Wrth weithredu'r argymhellion, mae lle i ystyried ailgyflunio a rhesymoli mwy o blismona a sefydliadau a galluoedd eraill sy'n chwarae rhan wrth fynd i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp.

Er y gallai camau gweithredu pellach godi o'r archwiliad hwn, nid yw dioddefwyr camfanteisio'n rhywiol ar blant yng Nghymru a Lloegr yn haeddu dim llai na gweithredu'r deuddeg argymhelliad hyn yn llawn ac yn gyflym, arweinyddiaeth bendant a phenderfyniad ar y cyd i drwsio methiannau'r gorffennol ac adeiladu dull cryf ar gyfer y dyfodol.

Atodiad A: Y Ganolfan Arbenigedd ar deipolegau Cam-drin Plant yn Rhywiol ²¹⁸

Disgrifiad

1. Cam-drin rhywiol plant o fewn yr amgylchedd teuluol
Cam-drin rhywiol gan aelod o'r teulu sy'n oedolyn, neu gan oedolyn sydd â chysylltiad â'r teulu neu ag un o'i aelodau.
2. Cam-drin plant yn rhywiol trwy berthnasoddd dibynadwy y tu allan i'r amgylchedd teuluol
Cam-drin rhywiol gan rywun sydd â safle awdurdod dros y plentyn o ganlyniad i rôl broffesiynol neu alwedigaethol. Yn yr amgylcheddau hyn, mae'r cyflawnwr yn gallu sefydlu safle pŵer (mewn perthynas â'r plentyn neu'r person ifanc, eu teulu a/neu'r gymuned leol) trwy'r ymddiriedaeth a awgrymir gan eu rôl.
3. Cam-drin plant yn rhywiol trwy gyfryngwr
Cam-drin plentyn neu berson ifanc yn rhywiol a gyflawnir gan fwy nag un cyflawnwr: mae'r cyflawnwr sy'n cychwyn y cam-drin yn ceisio cael mynediad at y

plentyn, neu at ddelweddau o'r plentyn, trwy gyflawnwr arall (y cyflawnwr cyfryngol). Gall y cyflawnwr cyfryngol gredu eu bod mewn perthynas agos â'r cyflawnwr cychwynnol, neu gallant gael eu gorfodi i hwyluso a/neu gyflawni'r cam-drin.

4. Cam-drin plant yn rhywiol drwy ryngweithio ar-lein

Sefyllfaoedd lle mae troseddwr, sy'n gweithredu ar-lein, yn annog/twylo/gorfodi plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan mewn sgysiau neu weithredoedd rhywiol ar-lein, a/neu i gynhyrchu delweddau (lluniau neu fideos) ohonynt eu hunain y maent yn eu rhannu gyda'r troseddwr ar-lein.

5. Cam-drin plant yn rhywiol drwy wyllo, rhannu neu feddu ar ddelweddau

Gweld delweddau o gam-drin plant yn rhywiol sydd eisoes wedi'u creu. Gall hyn gynnwys gweld, meddu ar a rhannu delweddau (lluniau neu fideos) gydag eraill, yn gyffredinol (ond nid yn gyfan gwbl) ar-lein.

6. Cam-drin plant yn rhywiol drwy grwpiau a rhwydweithiau

Cam-drin rhywiol a gyflawnir gan gyflawnwyr sy'n rhan o grŵp neu rwydwaith. Gall hyn fod yn grŵp cymdeithasol, gang neu rwydwaith sy'n cyfarfod yn bersonol, neu grŵp neu rwydwaith lle mae aelodau'n rhyngweithio ar-lein ac yn aros yn ddienw. Gall y cam-drin gynnwys cam-drin cyswllt a/neu

218 Canolfan Arbenigedd ar Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2023). *Teipoleg newydd o droseddu cam-drin plant yn rhywiol*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/10/New-typology-of-child-sexual-abuse-offending.pdf>

greu/rhannu delweddau o gam-drin rhywiol (CSA). Caiff ei hwyluso a'i annog drwy aelodaeth y cyflawnwyr o'r grŵp/rhwydwaith, h.y. gall yr aelodau gynllunio a/neu annog ei gilydd ar y cyd i gyflawni cam-drin neu waethygu'r cam-drin.

7. Cam-drin rhywiol plant wedi'i drefnu a'i gyflawni am daliad

Cam-drin plentyn neu berson ifanc yn rhywiol gan un neu fwy o gyflawnwyr lle, yn gyfnewid am daliad (naill ai ariannol neu fel arall), mae un cyflawnwr ('y gwerthwr') yn cynnig mynediad i gyflawnwyr eraill ('prynwyr') at y plentyn neu'r person ifanc ar gyfer cam-drin cyswllt a/neu'n creu a gwerthu delweddau (lluniau neu fideos) o gam-drin, e.e. drwy ffrydio byw.

8. Cam-drin plant yn rhywiol drwy gysylltiad personol

Cam-drin a gyflawnir gan droseddwr sy'n sefydlu cysylltiad personol â phlentyn neu berson ifanc ac yn eu meithrin neu'n eu gorfodi i gam-drin yn rhywiol (a elwir hefyd yn fodel cariad).

9. Cam-drin plant yn rhywiol drwy ymosodiad gan berson anhysbys

Mae'r math hwn o gam-drin yn disgrifio sefyllfaoedd lle mae troseddwr, nad yw'r plentyn neu'r person ifanc yn ei adnabod, yn ymosod arnynt ac yn eu cam-drin yn rhywiol.

Atodiad B: Datblygu diffiniadau o gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn ystod y blynyddoedd diwethaf

Cafodd y diffiniad cyntaf o gamfanteisio'n rhywiol ar blant ei ddyfeisio gan y Grŵp Gwaith Cenedlaethol yn 2008, yn dilyn un o ymgyrchoedd camfanteisio'n rhywiol ar blant ar sail grŵp cynnar yr heddlu yn Swydd Derby (Ymgyrch Retriever). Mae'r Grŵp Gwaith Cenedlaethol yn sefydliad sy'n cynnwys gweithwyr proffesiynol o blismona, gwaith cymdeithasol, iechyd a sefydliadau'r sector gwirfoddol sy'n gweithio ym maes camfanteisio'n rhywiol ar blant. Fe'i disgrifiwyd fel a ganlyn:

“Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant a phobl ifanc dan 18 oed yn cynnwys sefyllfaoedd, cyd-destunau a pherthnasoedd camfanteisiol lle mae pobl ifanc (neu drydydd person neu bobl) yn derbyn 'rhywbeth' (e.e. bwyd, llety, cyffuriau, alcohol, sigaréts, hoffter, anrhegion, arian) o ganlyniad i gyflawni, a/neu eraill yn cyflawni arnynt, gweithgareddau rhywiol. Gall camfanteisio'n rhywiol ar blant ddigwydd trwy ddefnyddio technoleg heb i'r plentyn gael ei gydnabod ar unwaith, er enghraifft trwy ei pherswadio i bostio delweddau rhywiol ar y rhyngwrdd/ffonau symudol heb unrhyw daliad nac elw ar unwaith. Ym mhob achos, mae gan y rhai sy'n camfanteisio ar y plentyn/person ifanc rym drostynt yn rhinwedd eu hoedran, rhywedd, deallusrwydd, cryfder corfforol a/neu adnoddau economaidd neu adnoddau eraill. Mae trais, gorfodi a bygwth yn gyffredin, gyda chymryd rhan mewn perthnasoedd camfanteisiol yn cael ei nodweddu'n bennaf gan argaeledd cyfyngedig y plentyn neu'r person ifanc o ddewis yn deillio o'u bregusrwydd cymdeithasol/economaidd a/neu emosiynol.”

Mabwysiadwyd a chyhoeddwyd y diffiniad hwn yng nghanllawiau statudol 2009 yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd 'Diogelu Plant a Phobl Ifanc rhag Camfanteisio'n Rhywiol'²¹⁹.

Parhaodd y diffiniad hwn i gael ei ddefnyddio ond, ym mis Mawrth 2015, cynhyrchodd yr Adran Addysg²²⁰ ddiffiniad arall mewn canllawiau i ymarferwyr a groesawyd fel un mwy syml a hawdd ei ddefnyddio:

“Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn fath o gam-drin rhywiol lle mae plant yn cael eu camfanteisio'n rhywiol am arian, pŵer neu statws. Gall gynnwys ymosodiadau rhywiol treisgar, sy'n bychanu ac yn ddiraddio. Mewn rhai achosion, mae pobl ifanc yn cael eu perswadio neu eu gorfodi i gyfnewid gweithgaredd rhywiol am arian, cyffuriau, anrhegion, hoffter neu statws. Ni ellir rhoi caniatâd, hyd yn oed lle gall plentyn gredu ei fod yn cymryd rhan wirfoddol mewn gweithgaredd rhywiol gyda'r person sy'n ei chamfanteisio. Nid yw camfanteisio'n rhywiol ar blant bob amser yn cynnwys cyswllt corfforol a gall ddigwydd ar-lein. Mae nifer sylweddol o blant sy'n

219 Yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd. (2009). *Diogelu Plant a Phobl Ifanc rhag Camfanteisio'n Rhywiol*. Ar gael yn: <https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/9329/1/00689-2009BKT-EN.pdf>.

220 Yr Adran Addysg. (2015). *Beth i'w Wneud Os Rydych chi'n Pryderu bod Plentyn yn Cael ei Gam-drin: Cyngor i Ymarferwyr*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/what-to-do-if-youre-worried-a-child-is-being-abused--2>

ddioddefwyr camfanteisio'n rhywiol yn mynd ar goll o'u cartref, gofal ac addysg ar ryw adeg.”

Ym mis Mawrth yr un flwyddyn, 2015, yn dilyn gwaith yr Athro Jay a'r Farwnes Casey yn Rotherham, gwnaeth y Llywodraeth ymrwymiad yn eu dogfen bolisi 'Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant'²²¹ i:

"sicrhau, am y tro cyntaf, fod pob gweithiwr proffesiynol yn gweithio i'r un diffiniad o gamfanteisio rhywiol ar blant, fel y gallant greu asesiadau risg ar y cyd yn haws a gweithio gyda'i gilydd i dargedu aflonyddwch ac ymchwilio i droseddu".

Fe wnaeth ymgynghoriad yr Adran Addysg yn 2016²²² ar ddiffiniad newydd ddilyn, lle ymddangosodd datganiad cliriach ar gydsyniad ond a newidiwyd wedi hynny i'r geiriad yn y diffiniad statudol presennol, fel y trafodwyd ym Mhennod 2.

Canfu'r archwiliad hwn sawl diffiniad arall a ddefnyddir gan wahanol sefydliadau, gan gynnwys yr un a ddefnyddir gan Research into Practice, NSPCC, yr Heddlu Metropolitan, amrywiol awdurdodau lleol, Cymdeithas y Plant, a'r Rhwydwaith Diogelu. Er enghraifft: fe wnaeth ymchwiliad annibynnol Cyngor Telford Wrekin i gamfanteisio'n rhywiol ar blant nad yw'n ddiweddar ddiffinio camfanteisio'n rhywiol ar blant fel:

*"math o gaethwasiaeth fodern pan fydd dyn neu fenyw o dan 18 oed yn cael ei gamfanteisio'n rhywiol er budd neu enillion rhywun arall. Gall y budd neu'r enillion ddod mewn sawl ffurf megis statws cymdeithasol uwch neu elw ariannol. Mae rhai dioddefwyr hefyd yn cael eu masnachu at ddiben camfanteisio. [...] Gall plant fod mewn perygl o gam-drin ar-lein gan bobl maen nhw'n eu hadnabod neu gan ddieithriaid. Gallai fod yn rhan o gam-drin arall sy'n digwydd all-lein, fel bwlio neu feithrin perthynas amhriodol"*²²³.

Yn 2019, diffiniodd Asiantaeth Troseddu Genedlaethol y DU (NCA)²²⁴ gamfanteisio'n rhywiol ar blant ar-lein fel rhywbeth sy'n cynnwys *"baratoi, gorfodi, neu drin plentyn i wneud gweithgaredd rhywiol trwy dechnoleg, gan arwain yn aml at gam-drin neu fasnachu pellach."*

Ac mae Arolygiaeth yr Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Fawrhydi (HMICFRS)²²⁵ sy'n archwilio lluoedd heddlu ar eu perfformiad ynghylch camfanteisio'n rhywiol ar blant, yn disgrifio camfanteisio'n rhywiol ar blant ar ei gwefan fel

221 Llywodraeth EF. (2015). *Mynd i'r Afael â Chamfanteisio'n Rhywiol ar Blant*. Llundain: Swyddfa'r Cabinet. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408604/2903652_RotherhamResponse_acc2.pdf

222 Y Swyddfa Gartref a'r Adran Addysg. (2017). *Ymateb i ymgynghoriad y Llywodraeth: Diffiniad statudol o gamfanteisio'n rhywiol ar blant*. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7f5c68ed915d74e33f5f4d/HO_DfE_consultation_response_on_CSE_definition_FINAL_13_Feb_2017_2_.pdf

223 Cyngor Telford Wrekin. (dim dyddiad). *Beth yw camfanteisio'n rhywiol ar blant (CSE)*. Ar gael yn: https://www.telford.gov.uk/info/21863/what_is_child_sexual_exploitation_cse

224 Yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol. (2019). *Asesiad Strategol Cenedlaethol o Droseddu Difrifol a Threfnedig 2019*. Ar gael yn:

<https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/images/campaign/NSA/2024/nsa-2019.pdf>

"Math o gam-drin plant yn rhywiol lle mae unigolyn neu grŵp yn manteisio ar anghydbwysedd pŵer (megis oedran neu gryfder corfforol) i orfodi, trin neu dwyllo plentyn i wneud gweithgaredd rhywiol. Gall hyn fod yn gyfnewid am rywbeth y mae'r dioddefwr ei angen neu ei eisiau, a/neu felly mae'r troseddwr yn cyflawni mantais ariannol neu statws uwch. Gall gynnwys cyswllt corfforol a gall ddigwydd yn bersonol, fel ymosodiad rhywiol. Neu gall gynnwys gweithgareddau di-gyswllt a gall gynnwys technoleg, fel gorfodi plant i weld cynnwys rhywiol ar-lein. Efallai bod y dioddefwr wedi cael ei chamfanteisio'n rhywiol hyd yn oed os yw'r gweithgaredd rhywiol yn ymddangos yn gydsyniol."

Atodiad C: Codau troseddau'r Swyddfa Gartref a'r Weinyddiaeth Gyfiawnder ar gyfer troseddau cam-drin plant yn rhywiol

Codau'r Swyddfa Gartref

17B Ymosodiad rhywiol ar blentyn gwryw dan 13 oed
19D Treisio merch dan 16 oed
19E Treisio merch dan 13 oed
19G Treisio plentyn gwryw dan 16 oed
19H Treisio plentyn gwryw dan 13 oed
20B Ymosodiad rhywiol ar blentyn fenyw dan 13 oed
21 Gweithgaredd rhywiol sy'n cynnwys plentyn dan 13 oed
22B Gweithgaredd rhywiol sy'n cynnwys plentyn dan 16 oed
71 Cam-drin plant trwy gamfanteisio'n rhywiol (puteindra neu bornograffi gynt)
73 Camddefnyddio safle ymddiriedaeth o natur rhywiol
88A Paratoi rhywiol
86 Cyhoeddiadau anweddus ac ati

Codau'r Weinyddiaeth Gyfiawnder

17B.1 Ymosodiad rhywiol ar blentyn gwryw dan 13 oed – treiddio
17B.2 Ymosodiad rhywiol ar blentyn gwryw dan 13 oed
17C Ymosodiad anweddus ar wryw dan 16 oed (trosedd hanesyddol)
19D Treisio menyw dan 16 oed
19E Treisio plentyn menyw dan 13 oed gan wryw
19G Treisio gwryw dan 16 oed
19H Treisio plentyn gwryw dan 13 oed gan wryw
20B.1 Ymosodiad rhywiol ar blentyn menyw dan 13 oed – treiddio
20B.2 Ymosodiad rhywiol ar blentyn menyw dan 13 oed
20C Ymosodiad anweddus ar fenyw dan 16 oed (trosedd hanesyddol)
21.1 Gweithgaredd rhywiol gyda phlentyn dan 13 oed - ditiadwy yn unig

- 21.2 Gweithgaredd rhywiol gyda phlentyn dan 13 oed - troseddwr dan 18 oed – gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 21.3 Gweithgaredd rhywiol gyda phlentyn dan 13 oed - troseddwr 18 oed neu hŷn neu oedran y troseddwr heb ei bennu - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 22.1 Gweithgaredd rhywiol sy'n cynnwys plentyn dan 16 oed - ditiadwy yn unig
- 22.2 Gweithgaredd rhywiol sy'n cynnwys plentyn dan 16 oed - troseddwr dan 18 oed - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 22.3 Gweithgaredd rhywiol sy'n cynnwys plentyn dan 16 oed - troseddwr 18 oed neu hŷn - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 23.1 Troseddau rhywiol teuluol (llosgach) gyda phlentyn sy'n aelod o'r teulu dan 13 oed - ditiadwy yn unig
- 23.2 Troseddau rhywiol teuluol (llosgach) gyda phlentyn sy'n aelod o'r teulu dan 13 oed - troseddwr dan 18 oed - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 23.3 Troseddau rhywiol teuluol (llosgach) gyda phlentyn sy'n aelod o'r teulu dan 13 oed - troseddwr 18 oed neu hŷn - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 23.4 Troseddau rhywiol teuluol (llosgach) gyda phlentyn sy'n aelod o'r teulu rhwng 13 a 17 oed - ditiadwy yn unig
- 23.5 Troseddau rhywiol teuluol (llosgach) gyda phlentyn sy'n aelod o'r teulu rhwng 13 a 17 oed - troseddwr o dan 18 oed - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 23.6 Troseddau rhywiol teuluol (llosgach) gyda phlentyn sy'n aelod o'r teulu rhwng 13 a 17 oed - troseddwr 18 oed neu hŷn - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 71.1 Cam-drin plant trwy buteindra a phornograffi - ditiadwy yn unig
- 71.2 Cam-drin plant trwy buteindra a phornograffi - gellir ei roi ar dreial y naill ffordd neu'r llall
- 73 Cam-drin ymddiriedaeth - troseddau rhywiol
- 74 Anweddu Difrifol gyda Phlant (trosedd hanesyddol)
- 86.1 Cymryd, caniatáu i gymryd neu wneud, dosbarthu neu gyhoeddi ffotograffau anweddu neu ffotograffau ffug o blant
- 86.2 Meddu ar ffotograff anweddu o blentyn
- 86.3 Meddu ar ddelweddau gwaharddedig o blant
- 88A Paratoi'n rhywiol

At ddibenion casglu data, bydd y rhan fwyaf o'r troseddau a gyhuddir o dan y drosedd 'cyhoeddiadau anweddu' yn ymarferol yn ymwneud â gwneud, cymryd a rhannu delweddau anweddu o blant ar-lein ond mae eraill i gyd yn droseddau 'cyswllt' h.y. y rhai sy'n cynnwys cyswllt corfforol.

Atodiad D: Cyfraddau camfanteisio rhywiol ar blant, cam-drin rhywiol ar blant, a cham-drin rhywiol ar blant cyswllt: cymhariaeth o ddata Plant mewn Angen a throseddau cofnodedig yn ôl ardal heddlu (Mawrth 2023–2024)²²⁶

Ardal Heddlu

Cyfradd fesul 1,000 o boblogaeth plant: Plentyn mewn Angen, Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant;

Cyfradd fesul 1,000 o boblogaeth plant: Plentyn mewn Angen, Cam-drin Plant yn Rhywiol;
Cyfradd fesul 1,000 o boblogaeth plant: Troseddau a Gofnodwyd gan yr Heddlu, Cam-drin Plant yn Rhywiol Cyswllt.

Avon a Gwlad yr Haf	1.15	2.56	5.32
Swydd Bedford	1.46	2.38	3.38
Swydd Gaergrawnt	1.44	3.10	4.06
Swydd Gaer	1.33	3.67	6.44
Cleveland	1.73	3.76	8.10
Cymbria	1.55	2.57	7.57
Swydd Derby	3.51	4.27	5.01
Dyfnaint a Chernyw	0.69	2.94	5.77
Dorset	0.58	2.38	4.70
Durham	1.59	2.78	8.19
Essex	0.51	1.33	4.45
Swydd Gaerloyw	1.79	2.73	5.42
Manceinion Fwyaf	1.38	3.21	5.77
Hampshire	0.34	1.14	5.24
Swydd Hertford	0.68	0.93	3.12
Glannau Humber	1.00	4.89	6.12
Caint	0.55	3.04	5.23
Swydd Gaerhirfyn	1.09	2.27	6.39
Swydd Gaerlŷr	0.53	1.35	4.54
Swydd Lincoln	0.39	3.32	5.89
Glannau Merswy	1.38	2.37	5.23

226 Ffynonellau data: Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024) *Tabl chwilio ar gyfer codau awdurdodau'r DU ar gyfer 2024* [Taenlen Excel]. Ar gael yn:

<https://www.ons.gov.uk/file?uri=/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/lookuptableforukauthoritycodes2024/lookuptablefortheukauthoritycodesfor2024.xlsx>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024) *Tablau chwilio yr ONS: Yr Awdurdod Lleol i Ardal yr Heddlu*. [ar-lein] Ar gael yn:

<https://www.ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/lookuptableforukauthoritycodes2024>

Y Swyddfa Gartref (2024) *Troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu: Cysylltwch â'r CSA, blwyddyn yn gorffen ym mis Mawrth 2024*. [ar-lein] Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/statistics/police-recorded-crime>

Yr Adran Addysg (2024) *Plant mewn Angen: 2023 i 2024 – Ffactorau a nodwyd ar ddiwedd yr asesiad. Yn: Ystadegau: plant mewn angen ac amddiffyn plant*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/collections/statistics-children-in-need>

Yr Heddlu Metropolitan	1.30	1.79	2.77
Norfolk	1.38	2.11	6.44
Gogledd Swydd Efrog	1.17	3.80	5.20
Swydd Northampton	2.40	4.14	5.79
Northymbria	1.20	2.75	5.72
Swydd Nottingham	0.99	3.37	4.90
De Swydd Efrog	1.17	4.17	5.80

Swydd Stafford	1.90	2.93	5.43
Suffolk	0.70	1.61	6.05
Surrey	0.89	1.05	2.99
Sussex	0.91	3.30	4.86
Dyffryn Tafwys	1.10	2.40	3.44
Swydd Warwig	0.81	2.56	5.76
Gorllewin Mercia	1.06	2.56	5.40
Gorllewin Canolbarth Lloegr	0.71	1.97	4.63
Gorllewin Swydd Efrog	1.51	3.49	6.43
Wiltshire	1.00	2.01	3.85

Atodiad E: Adolygiadau Diogelu Plant lle nodwyd ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr

Adolygiad, Ardal Leol, Dyddiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad a gwybodaeth ffynhonnell agored

Adolygiad achos difrifol: Plentyn A, B, C a D: crynodeb gweithredol. Bwrdd Diogelu Plant Lleol San Steffan, 2007, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: Plentyn A. Crynodeb gweithredol. Partneriaeth Diogelu Manceinion, 2007, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Crynodeb gweithredol BD09 o adolygiad achos difrifol. Bwrdd Diogelu Plant Derby, 2010, Heb ei nodi, Asiaidd.

Crynodeb gweithredol o adolygiad achos difrifol: Plentyn S. Bwrdd Diogelu Plant Rotherham, 2011, Heb ei nodi, Asiaidd.

Adolygiad o ymatebion amlasiantaeth i gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Partneriaeth Diogelu Plant Bwrdeistref Rochdale, 2012, Heb ei nodi, Gwrywod Asiaidd wedi'u cynnwys

Adolygiad achos difrifol: mewn perthynas â Phlentyn Z. Bwrdd Diogelu Plant Lleol Ceredigion, 2012, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: crynodeb gweithredol: Achos 26 [crynodeb gweithredol]. Partneriaeth Diogelu Plant Torbay, 2013, Gwyn, Gwyn.

Adroddiad trosolwg yr adolygiad achos difrifol mewn perthynas â Phobl Ifanc 1,2,3,4,5 6. Partneriaeth Diogelu Plant Bwrdeistref Rochdale, 2013, Asiaidd, Asiaidd.

Adolygiad, Ardal Leol, Dyddiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad a gwybodaeth ffynhonnell agored

Adroddiad trosolwg o'r adolygiad achos difrifol mewn perthynas â Pherson Ifanc 7
Partneriaeth Diogelu Plant Bwrdeistref Rochdale, 2013, Asiaidd, Asiaidd.

Crynodeb gweithredol: adolygiad achos difrifol o'r amgylchiadau sy'n ymwneud â Phlentyn P [crynodeb gweithredol]. Bwrdd Diogelu Plant Lleol Pen-y-bont ar Ogwr, 2013, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Swydd Rydychen: o brofiadau Plant A, B, C, D, E, ac F [trosolwg]. Bwrdd Diogelu Plant Swydd Rydychen, 2015, Asiaidd-Pacistanaid, Asiaidd-Pacistanaid.

Adolygiad achos difrifol: Plentyn N: adroddiad trosolwg. Bwrdd Diogelu Plant Salford, 2015, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol Plentyn Q ac S: crynodeb gweithredol. Partneriaeth Diogelu Plant Knowsley, 2016, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: adroddiad trosolwg mewn perthynas â Jeanette. Bwrdd Diogelu Plant Calderdale, 2016, Asiaidd-Pacistanaid, Asiaidd-Pacistanaid.

Adolygiad achos difrifol Brooke i gamfanteisio'n rhywiol ar blant. Partneriaeth Diogelu Plant Bryste, 2016, Somalaidd, Somalaidd.

Trosolwg o'r ymateb amlasiantaeth i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn Peterborough. Bwrdd Diogelu Plant Peterborough, 2016, Heb ei nodi, Lluosog gan gynnwys Asiaidd, Tsiecaidd, Slofacaidd.

Adolygiad, Ardal Leol, Dyddiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad a gwybodaeth ffynhonnell agored

Roma a Chwrdaidd
Adolygiad achos difrifol: 'Jaiden': adroddiad trosolwg terfynol. Partneriaeth Diogelu Plant Stockport, 2016, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adroddiad trosolwg: adolygiad achos difrifol: Plentyn GG. Partneriaeth Diogelu Plant Surrey, 2017, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Allwedd adolygiad achos difrifol: adolygiad achos difrifol i gamfanteisio'n rhywiol ar blant yng Ngorllewin Sussex [adroddiad trosolwg llawn]. Bwrdd Diogelu Plant Gorllewin Sussex, 2017, Du, Du.

Adolygiad achos difrifol Fenestra i gamfanteisio'n rhywiol ar blant: nodi'r cryfderau a'r bylchau yn yr ymatebion amlasiantaeth i gamfanteisio rhywiol ar blant er mwyn dysgu a gwella [adroddiad trosolwg llawn]. Partneriaeth Diogelu Plant Gwlad yr Haf, 2017, Twrcaidd, Twrcaidd.

Adolygiad achos difrifol: ystyried camfanteisio'n rhywiol ar blant [adroddiad trosolwg llawn]. Bwrdd diogelu plant lleol dienw, 2017, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: camfanteisio'n rhywiol ar blant 1998 - 2016 [adroddiad trosolwg llawn]. Partneriaeth Diogelu Plant Swydd Buckingham, 2017, Lluosog gan gynnwys Gwyn, Asiaidd a Du, Lluosog gan gynnwys Gwyn, Asiaidd a Du.

Adolygiad, Ardal Leol, Dyddiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad a gwybodaeth ffynhonnell agored

Adroddiad trosolwg adolygiad achos difrifol: Jack. Partneriaeth Diogelu Plant Bradford, 2017, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: Person Ifanc Rachel [adroddiad trosolwg llawn]. Partneriaeth Diogelu Plant Sunderland, 2017, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: 'A' [adroddiad trosolwg llawn]. Partneriaeth Diogelu Plant Brighton a Hove, 2017, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: Charlie a Sam. Bwrdd diogelu plant lleol dienw, 2018, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol ar y cyd ynghylch camfanteisio'n rhywiol ar blant ac oedolion sydd ag anghenion gofal a chymorth yn Newcastle-upon-Tyne [adroddiad trosolwg llawn]. Partneriaeth Diogelu Plant Newcastle, 2018, O ystod amrywiol o gefndiroedd gan gynnwys Pacistanaidd, Bangladeshi, Indiaidd, Iranaidd, Iracaid, Cwrdaidd, Twrcaidd, Albanaidd a Dwyrain Ewrop, O ystod amrywiol o gefndiroedd gan gynnwys Pacistanaidd, Bangladeshi, Indiaidd, Iranaidd, Iracaid, Cwrdaidd, Twrcaidd, Albanaidd a Dwyrain Ewrop.

Adolygiad achos difrifol o'r amgylchiadau ynghylch Plentyn G [adroddiad trosolwg llawn]. Bwrdd Diogelu Plant Blackburn gyda Darwen, 2018, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad, Ardal Leol, Dyddiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad a gwybodaeth ffynhonnell agored

Adolygiad achos difrifol: Katie. Bwrdd diogelu plant lleol dienw, 2019, Heb ei nodi, Heb ei nodi

Adolygiad camfanteisio'n rhywiol ar blant. Bwrdd Diogelu Plant Lleol Kirklees 2019 Heb ei nodi, Heb ei nodi,

Adroddiad trosolwg: adolygiad achos difrifol o'r amgylchiadau sy'n ymwneud â 'Peter'. Partneriaeth Diogelu Plant Swydd Nottingham, 2019, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: BR19: adroddiad adolygu. Bwrdd diogelu plant lleol dienw 2020 Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Plentyn Z: adolygiad achos difrifol [adroddiad trosolwg llawn] Bwrdd diogelu plant lleol dienw, 2020, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Plentyn B. Partneriaeth Diogelu Plant St Helens, 2020, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad achos difrifol: Plentyn CH: adroddiad adolygu Bwrdd Diogelu Plant Lleol Cymbria, 2020, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad dysgu lleol amlasiantaeth: Plentyn D: thema ddysgu: penodau coll ailadroddus rhwng 2017 a 2019: "os ewch chi â fi adref, byddaf yn mynd ar goll eto" Partneriaeth Diogelu Pobl Dudley 2020 Heb ei nodi Heb ei nodi.

Lauren: adolygiad achos difrifol Partneriaeth Diogelu Plant Swydd Gaerloyw 2020 Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad, Ardal Leol, Dyddiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad a gwybodaeth ffynhonnell agored

Adolygiad achos difrifol Plentyn X1 Partneriaeth diogelu plant dienw, 2021, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad ymarfer diogelu plant thematig camfanteisio'n rhywiol ar blant Partneriaeth Bradford, 2021, Lluosog gan gynnwys Asiaidd, Lluosog gan gynnwys Asiaidd.

Adolygiad ymarfer diogelu plant lleol: C81 Partneriaeth Diogelu Plant Torbay, 2021, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adroddiad trosolwg: adolygiad ymarfer diogelu plant mewn perthynas â: Sarah. Partneriaeth Diogelu Plant Swydd Gaerwrangon, 2021 Heb ei ddatgan Heb ei ddatgan Adroddiad adolygu ymarfer plant: adolygiad ymarfer plant estynedig: ynghylch: WG CPR S54 2019. Bwrdd Diogelu Plant Gorllewin Morganwg 2022 Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Plentyn 9: adolygiad ymarfer diogelu lleol (LSCPR): dogfen lawn: fersiwn derfynol. Partneriaeth diogelu plant dienw, 2022, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

CPR hanesyddol 022019. Bwrdd Diogelu Plant Rhanbarthol Caerdydd a Bro Morganwg, 2022, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad ymarfer diogelu plant: 'Lena'. Partneriaeth Diogelu Plant Luton, 2022, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Person Ifanc "Joe": adolygiad achos diogelu plant. Partneriaeth diogelu plant dienw, 2022, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad, Ardal Leol, Dyddiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad, Ethnigrwydd a/neu genedligrwydd y troseddwr o'r adolygiad a gwybodaeth ffynhonnell agored

Adolygiad Achos Difrifol 'Pippa' Partneriaeth diogelu plant dienw, 2022, Heb ei nodi, Heb ei nodi

Adolygiad achos difrifol: 'Lola Grace' [adroddiad trosolwg llawn]. Bwrdd Diogelu Plant Blackburn gyda Darwen, 2022, Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Adolygiad arfer diogelu plant: dysgu a nodwyd o ystyried Willow. Partneriaeth Diogelu Plant Southampton 2023 Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Canfyddiadau a chamau allweddol Ymgyrch ACORNE Partneriaeth Diogelu Plant Swydd Gaerloyw, 2024 Heb ei nodi, Heb ei nodi.

Rhestr Gyfeiriadau

Barnardo's. (2011). *Puppet on a string: the urgent need to cut children free from sexual exploitation*. Barking: Barnardo's. Ar gael yn:
<https://norfolkscp.org.uk/media/qn1nbv5a/puppet-on-a-string-believe-in-children-barnardos.pdf>

Barnardo's. (2014). *Not just a girl thing: A large-scale comparison of male and female users of child sexual exploitation services in the UK*. Ar gael yn:
<https://www.barnardos.org.uk/research/not-just-girl-thing-large-scale-comparison-male-and-female-users-child-sexual-exploitation-services>

Barnardo's. (2015). *Unprotected, overprotected: meeting the needs of young people with learning disabilities who experience, or are at risk of, sexual exploitation*. Barnardo's. Ar gael yn:
<https://www.barnardos.org.uk/sites/default/files/uploads/Unprotected%20overprotected%20-%20meeting%20the%20needs%20of%20young%20people%20with%20learning%20disabilities%20who%20experience%20or%20are%20at%20risk%20of%20sexual%20exploitation%202015.pdf>

Barnardo's. (2016). *'I Never Spoke About It'... Supporting sexually exploited boys and young men in Wales*. Caerdydd: Barnardo's Cymru. Ar gael yn:
<https://www.barnardos.org.uk/sites/default/files/uploads/%E2%80%98I%20Never%20Spoke%20About%20It%E2%80%99...Supporting%20sexually%20exploited%20boys%20and%20young%20men%20in%20Wales%20July%202016%20%28PDF%29.pdf>

Barnardo's Scotland. (2019). *Public Understanding of Child Sexual Exploitation*. [Online]. Barnardo's Scotland. Ar gael yn:
<https://www.barnardos.org.uk/sites/default/files/uploads/Public%20Understanding%20of%20Child%20Sexual%20Exploitation%20-%202019.pdf>

Barnardo's. (2021). *Exploited and criminalised: What can the Police, Crime, Sentencing and Courts Bill do to ensure that children who are criminally exploited receive the care and support they need?* Llundain: Barnardo's. Ar gael yn:
<https://www.barnardos.org.uk/sites/default/files/2021-10/Exploited%20and%20Criminalised%20report.pdf>

Newyddion BBC. (2012). *Carlisle man jailed for grooming and sexual activity with girl*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-cumbria-18068516>

Newyddion BBC. (2013). *'Predator' Mohammed Imran Amjad jailed for grooming teen*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-lancashire-22316359>

Newyddion BBC. (2013). *Operation Chalice: Child sex abuse case concludes*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-shropshire-22379414>

Newyddion BBC. (2013). *Ipswich men jailed for grooming and abusing teenage girls*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-suffolk-21048865>

Newyddion BBC. (2013). *Leicester men jailed for grooming and abusing girls*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-leicestershire-23545028>

Newyddion BBC. (2014). *Teesside men jailed for grooming and abusing girls*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-tees-26167790>

Newyddion BBC. (2017). *'Despicable rats' Coventry sex abuse ring jailed*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-coventry-warwickshire-38759383>

Newyddion BBC. (2017). *Merseyside brothers jailed: Shop workers groomed girls*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-merseyside-39926556>

Newyddion BBC. (2020). *South Yorkshire grooming gang guilty of raping girl*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-south-yorkshire-51740608>

Newyddion BBC (2020). 'Oxford grooming trial: Three men jailed for sexually abusing girl', BBC News, 13 February. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-oxfordshire-51476329>

Newyddion BBC. (2021). *Three Nottingham men convicted of abusing vulnerable girls*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-nottinghamshire-56434480>

Newyddion BBC (2022) *Rotherham abuse scandal: Operation Linden report 'lets victims down'*, 22 June. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-south-yorkshire-61881000>

Newyddion BBC. (2024). *Three men found guilty of raping girls in Plymouth*. Ar gael yn <https://www.bbc.co.uk/news/articles/cd6yg667nl7o>

Newyddion BBC (2024). *Council issues 8,563 taxi licences in five months*.
Newyddion BBC. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/articles/crkdld58nv6o>

Newyddion BBC. (2025). *Brothers jailed for sexually abusing girls in Barrow and Leeds*. Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/news/articles/c5y9jyp7wpeo>

Bichard, M. (2004). *The Bichard Inquiry Report: A Public Inquiry Report on Child Protection Procedures in Humberside Police and Cambridgeshire Constabulary*. Llundain: Y Llyfrfa. Ar gael yn: <https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/6394/1/report.pdf>

Brighton and Hove Safeguarding Children Partnership. (2017). *Serious Case Review: ‘A’ [Full Overview Report]*. Brighton and Hove: Brighton and Hove Safeguarding Partnership. Ar gael yn:
[https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20%27A%27%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20%20%22 Fields=%40Media=%23Bool=AND](https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20%27A%27%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20%20%22%20Fields=%40Media=%23Bool=AND)

Bristol Safeguarding Children Partnership. (2016). *The Brooke Serious Case Review into Child Sexual Exploitation*. Bryste: Bristol Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=F1744CEB-4DA0-4E49-ACAE-C73D4300A313&searchterm=The%20Brooke%20serious%20case%20review%20into%20child%20sexual%20exploitation.&Fields=T&Media=%23&Bool=AND&SearchPrecision=40&SortOrder=Y1&Offset=13&Direction=%2E&Dispfmt=F&Dispfmt_b=B27&Dispfmt_f=F13&DataSetName=LIVEDATA.

Buckinghamshire Safeguarding Children Partnership. (2017). *Serious Case Review: Child Sexual Exploitation 1998-2016 [Full Overview Report]*. Buckingham: Buckinghamshire. Ar gael yn: https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=748FE6A7-1764-4D2A-8BBB-B59C1A9659AF&searchterm=Serious%20case%20review%3A%20child%20sexual%20exploitation%201998%20-%202016%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20&Fields=T&Media=%23&Bool=AND&SearchPrecision=40&SortOrder=Y1&Offset=5&Direction=%2E&Dispfmt=F&Dispfmt_b=B27&Dispfmt_f=F13&DataSetName=LIVEDATA

Calderdale Safeguarding Children Board. (2016). *Serious Case Review: Overview Report in Respect of Jeanette*. Calderdale: Calderdale Safeguarding Children Board. Ar gael yn: https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=6F01B37B-112C-442A-AFDD-3E862B798EE1&searchterm=jeanette&Fields=%40&Media=%23&Bool=AND&SearchPrecision=40&SortOrder=Y1&Offset=15&Direction=%2E&Dispfmt=F&Dispfmt_b=B27&Dispfmt_f=F13&DataSetName=LIVEDATA

Bwrdd Diogelu Plant Rhanbarthol Caerdydd a Bro Morganwg. (2022). *CPR Hanesyddol 022019*. Caerdydd a Bro Morganwg: Bwrdd Diogelu Plant Rhanbarthol Caerdydd a Bro Morganwg. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Historical%20CPR%20022019.%20%20&Fields=T&Media=%23&Bool=AND>

Casey, L. (2015). *Report of inspection of Rotherham Metropolitan Borough Council*. Llundain: Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a8152f4ed915d74e33fd945/46966_Report_of_Inspection_of_Rotherham_WEB.pdf

Casey, L. (2015). *Reflections on child sexual exploitation*. Llundain: Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74eb6fe5274a59fa715ff0/Louise_Casey_report_into_CSE_template_format_4_.pdf

Centre for Expertise on Child Sexual Abuse. (2019). *Improving agency data on child sexual abuse: A pilot study of the child sexual abuse data collection template*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/10/Data-collection-template-pilot-English.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2019). *Characteristics and experiences of children and young people attending Saint Mary's Sexual Assault Referral Centre, Manceinion Fwyaf: A review of 986 case files*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/09/St-Marys-Report-English.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2021). *The scale and nature of child sexual abuse: Review of evidence*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/09/Scale-and-nature-review-of-evidence-2021.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2023). *A new typology of child sexual abuse offending*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/10/New-typology-of-child-sexual-abuse-offending.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2023). *Improving your data on child sexual abuse: A practical guide for organisations*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2023/09/Improving-your-data-on-child-sexual-abuse-May-2023-update.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2024). *Setting the story straight on Cleveland*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/blog/setting-the-story-straight-on-cleveland/>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2024). *Child sexual abuse of African, Asian and Caribbean heritage children: A knowledge review*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2024/07/Child-sexual-abuse-of-African-Asian-and-Caribbean-heritage-children-A-knowledge-review.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2024). *Child sexual abuse in 2022/23: Trends in official data*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2024/02/Trends-in-Official-Data-2022-23-FINAL.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2025). *Child sexual abuse in 2023/24: Trends in official data*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/03/Child-sexual-abuse-in-2023-24-Trends-in-official-data.pdf>

Centre of Expertise on Child Sexual Abuse. (2025). *Support Matters 2025: Update on child sexual abuse support services in England and Wales*. Ar gael yn: <https://www.csacentre.org.uk/app/uploads/2025/05/Support-Matters-2025.pdf>

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Ceredigion. (2012). *Adolygiad Achos Difrifol: Ynghylch Plentyn Z*. Ceredigion: Bwrdd Diogelu Plant Lleol Ceredigion. Ar gael yn: https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=CEB8C721-8FAF-476E-82E2-55706B51FC91_searchterm=Ceredigion+Fields=%40+Media=%23+Bool=AND+SearchPrecision=40+SortOrder=Y1+Offset=4+Direction=%2E+Dispfmt=F+Dispfmt_b=B27+Dispfmt_f=F13+DataSetName=LIVEDATA

Canolfan Camfanteisio ar Blant a'u Hamddiffyn Ar-lein (CEOP). (2011) *Out of Mind, Out of Sight*. Llundain. Ar gael yn: <https://childhub.org/sites/default/files/library/attachments/1303+Thematic+Assessment+280611c+original.pdf>

Canolfan Camfanteisio ar Blant a'u Hamddiffyn Ar-lein (CEOP). (2013). *Threat Assessment of Child Sexual Exploitation. Llundain: The Child Exploitation and Online Protection Command*. Ar gael yn: https://www.tiverton-coventry.org.uk/wp-content/uploads/2019/11/CEOP_TACSEA2013_240613-FINAL.pdf

Child Safeguarding Practice Review Panel. (2022). *National review into the murders of Arthur Labinjo-Hughes and Star Hobson*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/national-review-into-the-murders-of-arthur-labinjo-hughes-and-star-hobson>

Child Safeguarding Practice Review Panel. (2024). *Child Safeguarding Practice Review Panel Annual Report 2022 to 2023: Patterns in practice, key messages and 2023/24 work programme*. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/65bce1df7042820013752116/Child_Safeguarding_Review_Panel_annual_report_2022_to_2023.pdf

Child Safeguarding Practice Review Panel. (2024). *Annual report 2023 to 2024: patterns in practice, key messages and 2024 to 2025 work programme*. Llundain: Department for Education. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67c97b1dd0fba2f1334cf300/Child_Safeguarding_Practice_Review_Panel_annual_report_2023_to_2024.pdf

Child Safeguarding Practice Review Panel. (2024). *"I wanted them all to notice": Protecting children and responding to child sexual abuse within the family environment*. Available at: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67446a8a81f809b32c8568d3/CSPRP_-_I_wanted_them_all_to_notice.pdf

Child Safeguarding Practice Review Panel. (2025). *"It's Silent": Race, racism and safeguarding children – Panel Briefing 4*. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67cb0a9d5993d41513a45c5b/Race_Racism_Safeguarding_March_2025.pdf

Cockbain, E., Brayley, H., and Ashby, M. (2017). 'Immaterial boys? A large-scale exploration of gender-based differences in child sexual exploitation service users', *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*. Ar gael yn: <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1474531/1/Cockbain,%20Ashby,%20Brayley%202015%20UCL%20Discovery%20version.pdf>

Cockbain, E. and Tufail, W. (2020). 'Failing victims, fuelling hate: challenging the harms of the "Muslim grooming gangs" narrative', *Race & Class*, 61(3), pp. 3–32. Ar gael yn: <https://doi.org/10.1177/0306396819895727>

Cockbain, E. and Tufail, W. (2020). *A new Home Office report admits grooming gangs are not a 'Muslim problem'*, *The Guardian*, 19 December. Ar gael yn: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/dec/19/home-office-report-grooming-gangs-not-muslim>

Colley, S. (2019). Perpetrators of organised child sexual exploitation (CSE) in the UK: a review of current research, *Journal of Sexual Aggression*. Ar gael yn: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13552600.2019.1673493>

Gwasanaeth Erlyn y Goron. (2024). *CPS Area Level Data Tables Q4 2023–2024*. Llundain: CPS. Ar gael yn: <https://www.cps.gov.uk/sites/default/files/documents/publications/CPS-Area-Level-Data-Tables-Q4.xlsx>

Gwasanaeth Erlyn y Goron. (2024). *Rape and Sexual Offences – Chapter 6: Consent*. Ar gael yn: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/rape-and-sexual-offences-chapter-6-consent>

Gwasanaeth Erlyn y Goron. (2025). *Child Sexual Abuse: Guidelines on Prosecuting Cases of Child Sexual Abuse*. Ar gael yn: <https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/child-sexual-abuse-guidelines-prosecuting-cases-child-sexual-abuse>

Cumbria Local Safeguarding Children Board. (2020). *Serious Case Review: Child CH: Review Report*. Cumbria: Cumbria Local Safeguarding Children Board. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchTerm0=%22Serious%20case%20review%20Child%20CH:%20review%20report%22>

Davis, J. and Marsh, N. (2020). 'Boys to men: the cost of "adultification" in safeguarding responses to Black boys', *Critical and Radical Social Work*, 8(2), pp. 255–259. Ar gael yn: <https://bristoluniversitypressdigital.com/abstract/journals/crsw/8/2/article-p255.xml>

Yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd. (2009). *Safeguarding Children and Young People from Sexual Exploitation*. Ar gael yn: <https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/9329/1/00689-2009BKT-EN.pdf>.

Yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd. (2009). *The Protection of Children in England: Action Plan*. [Online]. Llundain: Y Llyfrfa. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7e4a9840f0b6230268a6a6/The_protection_of_children_in_England_-_action_plan.pdf

Yr Adran Addysg. (2011). *Tackling Child Sexual Exploitation Action Plan*. Llundain: Department for Education. Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7b7327e5274a319e77f60a/DFE-00246-2011.pdf>

Yr Adran Addysg. (2012). *Tackling Child Sexual Exploitation Action Plan Progress Report*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a75abc4e5274a4368299116/DFE-00072-2012.pdf>.

Yr Adran Addysg. (2013). *Working Together to Safeguard Children*.

Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20130403204422/https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/Working%20Together%202013.pdf>.

Yr Adran Addysg. (2014) *Children who run away or go missing from home or care: Statutory guidance for local authorities and their partners to stop children going missing and to protect those who do*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7e089340f0b62302688bd0/Statutory_Guidance_-_Missing_from_care_3.pdf

Yr Adran Addysg. (2015). *Working Together to Safeguard Children*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://library.college.police.uk/docs/Working-Together-to-Safeguard-Children-2015.pdf>

Yr Adran Addysg. (2015). *What to Do If You're Worried a Child Is Being Abused Advice for Practitioners*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/what-to-do-if-youre-worried-a-child-is-being-abused--2>.

Yr Adran Addysg. (2016). *Putting Children First Delivering Our Vision for Excellent children's Social Care*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a804b0f40f0b62305b8a4d6/Putting_children_first_delivering_vision_excellent_childrens_social_care.pdf.

Yr Adran Addysg. (2017). *Child Sexual exploitation: Definition and Guide for Practitioners*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/child-sexual-exploitation-definition-and-guide-for-practitioners>.

Yr Adran Addysg. (2017). *Working Together to Safeguard Children: A Guide to Inter-Agency Working to Safeguard and Promote the Welfare of Children*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children--2>

Yr Adran Addysg. (2020). *Complexity and challenge: A triennial analysis of serious case reviews 2014–2017*. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5e5ce103e90e07110f9f6cab/TRIENNIAL_SCR_REPO_RT_2014_to_2017.pdf

Yr Adran Addysg. (2023). *Working together to safeguard children*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children--2#full-publication-update-history>.

Yr Adran Addysg. (2024). *Information Sharing Advice for Practitioners Providing Safeguarding Services for children, Young people, Parents and Carers*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66320b06c084007696fca731/Info_sharing_advice_content_May_2024.pdf.

Yr Adran Addysg. (2024) *Keeping children safe, helping families thrive*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67375fe5ed0fc07b53499a42/Keeping_Children_Safe_Helping_Families_Thrive_.pdf

Yr Adran Addysg. (2024). *Children in Need: Reporting year 2024*. Ar gael yn: <https://explore-education-statistics.service.gov.uk/find-statistics/children-in-need/2024>

Yr Adran Addysg. (2025). *Children's Wellbeing and Schools Bill 2024: policy summary notes (as amended in the House of Commons)*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67dd2b17a18f580c277f7887/CWS_Bill_Policy_Summary_notes_as_amended_in_the_House_of_Commons.pdf

Yr Adran Drafndiaeth. (2020). *Statutory taxi and private hire vehicle standards*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/statutory-taxi-and-private-hire-vehicle-standards>

Yr Adran Drafndiaeth. (2023). *Taxi and private hire vehicle licensing: best practice guidance for licensing authorities in England*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/taxi-and-private-hire-vehicle-licensing-best-practice-guidance/taxi-and-private-hire-vehicle-licensing-best-practice-guidance-for-licensing-authorities-in-england>

Yr Adran Iechyd, Swyddfa Gartref, Yr Adran Addysg a Chyflogaeth, a Chynulliad Cenedlaethol Cymru. (2000). *Diogelu Plant sy'n Ymwneud â Phuteindra: Canllawiau Atodol i Weithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Plant*. Llundain: Yr Adran Iechyd. Ar gael yn:

<https://lx.iriss.org.uk/sites/default/files/resources/055.%20Safeguarding%20Children%20Involved%20in%20Prostitution.pdf>

Derby Safeguarding Children Board. (2010). *Serious Case Review BD09 Executive Summary*. Derby: Derby Safeguarding Children Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Review%20following%20sexual%20exploitation%20of%20two%20looked%20after%20adolescent%20girls.%20A%20police%20investigation%205BOperation%20Retriever%5D%20identified%2025%20more%20young%20people%20living%20in%20the%20community%20as%20having%20been%20abused%20in%20similar%20ways> Fields=B Media=%23 Bool=AND

Dixon, S. (2024). *Child sexual exploitation (CSE) networks: reassembling structure and activity*. Journal of Sexual Aggression. Ar gael yn:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13552600.2024.2374076>

Drew, J. (2016). *An Independent Review into South Yorkshire Police's Handling of Child Sexual Exploitation 1997–2016*. Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd De Swydd Efrog. Ar gael yn: <http://www.drewreview.uk/wp-content/uploads/2016/03/SYP030-Final-report.pdf>

Dudley Safeguarding People Partnership. (2020). *Multi-Agency Local Learning Review: Child D: Learning Theme: Repeat Missing Episodes Between 2017 and 2019: "If you take me home, I'll just go missing again"*. Dudley: Dudley Safeguarding People Partnership. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Multi%20agency%20local%20learning%20review%3A%20Child%20D%3A%20learning%20theme%3A%20repeat%20missing%20episodes%20between%202017%20and%202019%3A%20%22if%20you%20take%20me%20home%20C%20I%20just%20go%20missing%20again%22> Fields=%40 Media=%23 Bool=AND

Evening Standard. (2017). *Jailed: Men who groomed girl, 13, and exploited her to have sex for drugs and money*. Evening Standard. Ar gael yn:

<https://www.standard.co.uk/news/crime/jailed-men-who-groomed-girl-13-and-exploited-her-to-have-sex-for-drugs-and-money-a3439736.html>

Firmin, C. (2015). *A Strategic Needs Assessment: Interim Report*. University of Bedfordshire: CSE and Policing Knowledge Hub. Ar gael yn:

<https://www.uobcsepolicinghub.org.uk/assets/documents/Needs-assessment-FINAL-VERSION.pdf>

Fletcher, H. (2020). *'Victims, Perpetrators and Witnesses': Tackling child criminal exploitation in Essex*. Essex: Healthwatch Essex. Ar gael yn:

<https://healthwatchessex.org.uk/wp-content/uploads/2020/10/Final-digital-version-BR.pdf>

Gloucestershire Safeguarding Children Partnership. (2020). *Lauren: Serious Case Review*. Caerloyw: Swydd Gaerloyw. Ar gael yn:

<https://proceduresonline.com/trixcms1/media/10550/scr-0219-lauren-v9-final-20200817.pdf>

Gloucestershire Safeguarding Children Partnership. (2024). *Operation ACORNE Key Findings and Actions*. Caerloyw: Gloucestershire Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Operation%20ACORNE%20key%20findings%20and%20actions&Fields=T&Media=%23&Bool=AND>

Goff, P.A., Jackson, M.C., Di Leone, B.A.L., Culotta, C.M. and DiTomasso, N.A. (2014). 'The essence of innocence: consequences of dehumanizing Black children', *Journal of Personality and Social Psychology*, 106(4), pp. 526–545. Ar gael yn: <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/psp-a0035663.pdf>

Greater Manchester Combined Authority. (2024). *Mayor of Greater Manchester calls for fix to England's 'broken' taxi licensing system*. Ar gael yn: <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/news/mayor-of-greater-manchester-calls-for-fix-to-england-s-broken-taxi-licensing-system/>

Greenburgh, M., O'Reilly, J. Lowton, A. (2017). *Summary – Performance, Practice and Conduct*. Rotherham Metropolitan Borough Council. Ar gael yn: <https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/1603/summary-performance-practice-and-conduct>

Grierson, J. (2020). 'Most child sexual abuse gangs made up of white men, Home Office report says', *The Guardian*, 15 December. Ar gael yn: <https://www.theguardian.com/politics/2020/dec/15/child-sexual-abuse-gangs-white-men-home-office-report>

Havard, T.E., Densley, J.A., Whittaker, A. and Wills, J. (2021) '*Street gangs and coercive control: The gendered exploitation of young women and girls in county lines*'. *Criminology Criminal Justice*, 23(3), pp. 313–329. Ar gael yn: <https://doi.org/10.1177/17488958211051513>

Hayes, D. (2016). 'Government launches specialist CSE response unit', *Children & Young People Now*, 13 Medi. Ar gael yn: <https://www.cypnow.co.uk/content/news/government-launches-specialist-cse-response-unit/>

Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin. (2021). *Looked after children: out of area, unregulated and unregistered accommodation (England)*. Ar gael yn: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7560/>

Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EF. (2020). *Section 28 for vulnerable victims and witnesses in Crown Courts*. GOV.UK. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/news/section-28-for-vulnerable-victims-and-witnesses-in-crown-courts>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2015). *In harm's way: the Role of the Police in Keeping Children Safe*. HMIC. Ar gael yn: <https://assets-hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/uploads/in-harms-way.pdf>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2020). *National child protection inspections: 2019 thematic report*. HMICFRS. Ar gael yn: <https://assets-hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/uploads/national-child-protection-inspections-2019-thematic-report.pdf>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2020). *Safeguarding: How effective is the National Crime Agency at protecting vulnerable people?* Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/safeguarding-how-effective-is-the-national-crime-agency-at-protecting-vulnerable-people/>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2021). *Disproportionate use of police powers: Spotlight on stop and search and use of force*. Ar gael yn: <https://assets-hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/uploads/disproportionate-use-of-police-powers-spotlight-on-stop-search-and-use-of-force.pdf>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2023). *An inspection of the effectiveness of the police and law enforcement bodies' response to group-based child sexual exploitation in England and Wales*. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/effectiveness-of-police-and-law-enforcement-response-to-group-based-child-sexual-exploitation/>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2023). *An Inspection of How Well the Police and National Crime Agency Tackle the Online Sexual Abuse and Exploitation of Children*. HMICFRS. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publications/inspection-of-how-well-police-and-national-crime-agency-tackle-online-sexual-abuse-and-exploitation-of-children/>.

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2024). *The Metropolitan Police Service's handling of the sexual and criminal exploitation of children*. London: HMICFRS. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publications/metropolitan-police-service-handling-of-sexual-and-criminal-exploitation-of-children/>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2024). *Update on our inspection of Greater Manchester Police and its safeguarding partners' approach to child criminal and sexual exploitation*. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/update-on-inspection-of-greater-manchester-police-safeguarding-partners-approach-to-child-criminal-and-sexual-exploitation/>

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2024). *National child protection inspections: Greater Manchester Police*. HMICFRS. Ar gael yn: <https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/assets-hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/uploads/national-child-protection-inspections-greater-manchester.pdf>.

Arolygiaeth Cwnstabliaeth a Gwasanaethau Tân ac Achub EF (HMICFRS). (2025). *Terms of reference: Report on the progress made against recommendations in our 2023 inspection of the police response to child sexual exploitation in England and Wales*. Ar gael yn: <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/publication-html/terms-of-reference-progress-against-recommendations-2023-inspection-police-response-to-child-sexual-exploitation/>

Arolygiaeth Prawf EF. (2012). *Looked after children: An inspection of the work of Youth Offending Teams with children and young people who are looked after and placed away from home*. Ar gael yn: <https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmiprobation/inspections/looked-after-children-an-inspection-of-the-work-of-youth-offending-teams-with-children-and-young-people-who-are-looked-after-and-placed-away-from-home/>

Llywodraeth EF. (1989). *Deddf Plant 1989*, s.17. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/17>

Llywodraeth EF. (1989). *Deddf Plant 1989, s.47*. Ar gael yn:
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/section/47>

Llywodraeth EF. (2003). *Sexual Offences Act 2003*, London: The Stationery Office.
Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/contents>

Llywodraeth EF. (2003). *Sexual Offences Act 2003 – Section 74*. Ar gael yn:
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/section/74>

Llywodraeth EF. (2015). *Serious Crime Act 2015: Explanatory Notes, Section 68*.
London: Y Llyfrfa. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/9/section/68/notes>

Llywodraeth EF. (2015). *Modern Slavery Act 2015. c.30*. Ar gael yn:
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/contents>

Llywodraeth EF. (2015). *Our joint commitment to share information effectively for the protection of children*. Ar gael yn:
https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7f42fa40f0b62305b86111/info_sharing_letter5.pdf

Llywodraeth EF. (2015). *Tackling Child Sexual Exploitation*. Llundain: Swyddfa'r Cabinet. Ar gael yn:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408604/2903652_RotherhamResponse_acc2.pdf.

Llywodraeth EF Y Gwir Anrhydeddus Karen Bradley AS a Edward Timpson CBE KC. (2016). *Consultation on a new child sexual exploitation definition*. Llundain: GOV.UK.
Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/news/consultation-on-a-new-child-sexual-exploitation-definition>

Llywodraeth EF. (2020). *Prime Minister's virtual summit on hidden harms*. Ar gael yn at: <https://www.gov.uk/government/publications/prime-ministers-virtual-summit-on-hidden-harms>

Llywodraeth EF. (2021). *Tackling Child Sexual Abuse Strategy 2021*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:
https://assets.publishing.service.gov.uk/media/605c82328fa8f545dca2c643/Tackling_Child_Sexual_Abuse_Strategy_2021.pdf.

Pwyllgor Dethol Materion Cartref. (2013). *Child sexual exploitation and the response to localised grooming*. Ar gael yn:
<https://publications.parliament.uk/pa/cm201314/cmselect/cmhaff/68/6802.htm>

Y Swyddfa Gartref. (2013). *Child Sexual Exploitation and the Response to Localised Grooming. The government response to the second report from the Home Affairs Committee session 2013-14 HC 68*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:
<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a75ad2d40f0b67f59fcebde/8705.pdf>.

Y Swyddfa Gartref. (2013). *Sexual Violence against Children and Vulnerable People National Group. National Group Progress Report and Action Plan*. Ar gael yn:
<https://www.gov.uk/government/publications/sexual-violence-against-children-and-vulnerable-people-national-group>

Y Swyddfa Gartref. (2015). *Sexual Violence against Children and Vulnerable People National Group Progress Report and Action Plan 2015*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael

yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7f634e40f0b6230268f321/Sexual_Abuse_Action_plan_5th.pdf.

Y Swyddfa Gartref a'r Adran Addysg. (2017). *Government consultation response: Statutory definition of child sexual exploitation*. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7f5c68ed915d74e33f5f4d/HO_DfE_consultation_response_on_CSE_definition_FINAL_13_Feb_2017_2.pdf

Y Swyddfa Gartref. (2017). *Tackling Child Sexual Exploitation Progress Report*.

Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/592588/Tackling_Child_Sexual_Exploitation_-_Progress_Report_web.pdf.

Y Swyddfa Gartref. (2019). *Child Exploitation Disruption Toolkit*. London: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn: https://www.oscb.org.uk/wp-content/uploads/2019/05/6.5120_Child_exploitation_disruption_toolkit.pdf

Y Swyddfa Gartref (2020). *Group-based child sexual exploitation characteristics of offending*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:

<https://www.gov.uk/government/publications/group-based-child-sexual-exploitation-characteristics-of-offending>.

Y Swyddfa Gartref. (2022). *Child Exploitation Disruption Toolkit*. Llundain: Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/63106669e90e076ebfb7f419/Child_Exploitation_Disruption_Toolkit_082022.pdf

Y Swyddfa Gartref. (2023). *Government Response to the Final Report of the Independent Inquiry into Child Sexual Abuse*. Home Office. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/646b715aa726f60013cebbaa/Government_Response_to_IICSA_FINAL.pdf.

Y Swyddfa Gartref. (2025). *National audit on group-based child sexual exploitation and abuse: terms of reference*. [ar-lein] GOV.UK. Ar gael yn:

<https://www.gov.uk/government/publications/national-audit-on-group-based-child-sexual-exploitation-and-abuse-terms-of-reference/national-audit-on-group-based-child-sexual-exploitation-and-abuse-terms-of-reference>

Y Swyddfa Gartref. (2025). *Tackling Child Sexual Abuse Progress Update*. Y Swyddfa Gartref. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67f6177e563cc9c84bacc39a/Tackling_Child_Sexual_Abuse_-_Progress_Update_-_FINAL_FOR_PUBLICATION.pdf.

Y Swyddfa Gartref. (2025). *National Referral Mechanism and Duty to Notify Statistics, 2014-2025*, [casglu data], Gwasanaeth Data'r DU, 16eg Argraffiad. Ar gael yn: <http://doi.org/10.5255/UKDA-SN-8910-16>

Y Swyddfa Gartref. (2025). *Police recorded crime open data tables: Year ending March 2013 onwards*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/statistics/police-recorded-crime-open-data-tables>

Pwyllgor Iechyd Tŷ'r Cyffredin. (1998). *Second Report: Children Looked After by Local Authorities*. HC 319. Llundain: Y Llyfrfa. Ar gael yn: <https://publications.parliament.uk/pa/cm199798/cmselect/cmhealth/319/31914.htm>

Rhaglen Hydrant. (2024). *Group-Based Offending Publication*. Llundain: Rhaglen Hydrant. Ar gael yn: <https://www.hydrantprogramme.co.uk/assets/Documents/CSE-Taskforce-Group-Based-Offending-Publication-November-2024.pdf>

Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2020). *An explorative study on perpetrators of child sexual exploitation convicted alongside others*. Ar gael yn: <https://www.iicsa.org.uk/reports-recommendations/publications/research/perpetrators-child-sexual-exploitation-convicted-alongside-others/executive-summary/perpetrators.html>

Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2020). “*People don’t talk about it*”: *Child sexual abuse in ethnic minority communities*. Ar gael yn: <https://www.iicsa.org.uk/reports-recommendations/publications/research/child-sexual-abuse-ethnic-minority-communities.html>

Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin i Plant yn Rhywio. (2022). *Child sexual exploitation by organised networks investigation report*. Ar gael yn: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221214211258/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/28314/view/child-sexual-abuse-organised-networks-investigation-report-february-2022.pdf>.

Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol. (2022). *The Report of the Independent Inquiry into Child Sexual Abuse*. Llundain: IICSA. Ar gael yn: https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20221215051709/https://www.iicsa.org.uk/key-documents/31216/view/report-independent-inquiry-into-child-sexual-abuse-october-2022_0.pdf

Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio’n Rhywiol ar Blant yn Telford. (2022a). *Report of the Independent Inquiry Telford Child Sexual Exploitation: Volume One*. Ar gael yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPORT-VOLUMEONE.pdf>

Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio’n Rhywiol ar Blant yn Telford. (2022b). *Report of the Independent Inquiry Telford Child Sexual Exploitation: Volume Two*. Ar gael yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPORT-VOLUMETWO.pdf>

Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio’n Rhywiol ar Blant yn Telford. (2022c). *Report of the Independent Inquiry Telford Child Sexual Exploitation: Volume Three*. Ar gael yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPORT-VOLUMETHREE.pdf>

Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio’n Rhywiol ar Blant yn Telford. (2022d). *Report of the Independent Inquiry Telford Child Sexual Exploitation: Volume Four*. Ar gael yn:

yn: <https://www.sath.nhs.uk/wp-content/uploads/2022/07/IITCSEREPORT-VOLUMEFOUR.pdf>

Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Telford. (2024). *Chair's Two-Year Review Report of the Independent Inquiry into Telford Child Sexual Exploitation*. Ar gael yn: <https://www.iitcse.com/documents/chairs-two-year-review-report>

Y Swyddfa Annibynnol ar gyfer Ymddygiad yr Heddlu (IOPC). (2022). *The Operation Linden report, June 2022*. Independent Office for Police Conduct. Ar gael yn: <https://www.policeconduct.gov.uk/publications/operation-linden-report-june-2022>

Jassal, V. (2020). *South Asian child sexual abuse and what we need to know*. Centre for Research on Families and Relationships. Ar gael yn: <https://www.crfr.ac.uk/south-asian-child-sexual-abuse-what-we-need-to-know/>

Jay, A. (2014). *Ymchwiliad Annibynnol i Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant yn Rotherham (1997–2013)*. London: Rotherham Metropolitan Borough Council. Ar gael yn: <https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham>

Kirklees Local Safeguarding Children Board. (2019). *Child Sexual Exploitation Review*. Kirklees: Kirklees Local Safeguarding Board. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%20over%20two%20sites%20in%20January%202019.%20Commissioned%20following%20an%20Ofsted%20inspection%20of%20children%27s%20services%20and%20subsequent%20monitoring%20visits.%20 Fields=%40 Media=%23 Bool=AND>

Knowsley Safeguarding Children Partnership. (2016). *Child Q and S Serious Case Review: Executive Summary*. Knowsley: Knowsley Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchTerm0=%22Child%20Q%20and%20S%20serious%20case%20review:%20executive%20summary.%20%20%20%22>

Laming, L. (2009). *The Protection of Children in England: A Progress Report The Lord Laming*. [ar-lein] Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7eb005e5274a2e8ab478fb/The_Protection_of_Children_in_England.pdf.

Lancashire Telegraph. (2007). *Men jailed for abducting underage girls for sex*. Ar gael yn: https://www.lancashiretelegraph.co.uk/news/1610611.Men_jailed_for_abducting_underage_girls_for_sex/

Luton Safeguarding Children Partnership. (2022). *Child Safeguarding Practice Review: 'Lena'*. Luton: Luton Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=AFC3F615-F970-453A-AEE6-1EDA3DD55A91 searchterm=luton Fields=%40 Media=%23>

[Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=3 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt b=B27 Dispfmt f=F13 DataSetName=LIVEDATA](#)

MacAlister, J. (2022). *Independent Review of Children's Social Care: Final Report*. Llundain: Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/640a17f28fa8f5560820da4b/Independent_review_of_children_s_social_care_-_Final_report.pdf

Manchester Safeguarding Partnership. (2007). *Serious Case Review: Child A. Executive Summary*. Manceinion: Manchester Safeguarding Partnership. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Child%20A%20was%20killed%20in%20a%20road%20traffic%20accident%20in%20November%202006%2C%20aged%2015.%20Child%20A%20was%20living%20in%20a%20children%27s%20home%20following%20parental%20drug%20> Fields=B Media=%23 Bool=AND.

Mooney, V. (2021). *A systematic review of the United Kingdom's contact child sexual exploitation perpetrator literature: Pointing a way forward for future research and practice*. Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling. Ar gael yn: [A systematic review of the United Kingdom's contact child sexual exploitation perpetrator literature: Pointing a way forward for future research and practice - CLOK - Central Lancashire Online Knowledge](#)

Y Weinyddiaeth Gyfiawnder. (2025) *Outcomes by Offence Tool 2017–2024*. [Taenlen Excel] Ar gael yn: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6824a4f6b9226dd8e81ab893/Outcomes-by-offence-tool-2017-2024.xlsx>

Munro, E. (2011). *The Munro Review of Child Protection: Final Report a child-centred System*. Yr Adran Addysg. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/175391/Munro-Review.pdf.

Muslim Women's Network UK. (2013) *.Unheard voices: The sexual exploitation of Asian girls and young women*. Ar gael yn: https://www.mwnuk.co.uk/go_files/resources/UnheardVoices.pdf

Cynulliad Cenedlaethol Cymru. (2014). *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014*, anaw 4. Ar gael yn: <https://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents>
<https://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents>

Newcastle Safeguarding Children Partnership. (2018). *Joint Serious Case Review Concerning Sexual Exploitation of Children and Adults with Needs for Care and Support in Newcastle-Upon-Tyne [Full Report]*. Newcastle: Newcastle Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Joint%20serious%20case%20review%20concerning%20sexual%20exploitation%20of%20children%20and%20adults%20with%20needs%20for%20care%20and%20support%20in%20Newcastle-upon-Tyne%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20> Fields=T Media=%23 Bool=AND.

Newsam, M. Ridgway, G. (2020). *Operation Augusta: an independent assurance review*. Ar gael yn: https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/media/2569/operation_augusta_january_2020_digital_final.pdf

Newsam, M. Ridgway, G. (2022). *The review into historic safeguarding practices in Oldham*. Ar gael yn: <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/media/6198/final-oldham-assurance-report-8-june-2022-14-digital-version.pdf>

Newsam, M. Ridgway, G. (2024). *Operation Span: an independent assurance review*. Ar gael yn: <https://www.greatermanchester-ca.gov.uk/media/9148/operation-span-report-january-2024-v3.pdf>

Yr Asiantaeth Troseddau Cenedlaethol. (2019). *National Strategic Assessment of Serious and Organised Crime 2019*. Ar gael yn: <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/images/campaign/NSA/2024/nsa-2019.pdf>

Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC). (2011). *Child abuse and neglect in the UK today*. Llundain: NSPCC. Ar gael yn: <https://learning.nspcc.org.uk/media/1042/child-abuse-neglect-uk-today-research-report.pdf>

Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC). (2019). *The NSPCC's Protect & Respect child sexual exploitation programme: a discussion of the key findings from programme implementation and service use*. Llundain: NSPCC. Ar gael yn: <https://learning.nspcc.org.uk/research-resources/2019/helping-children-recover-from-child-sexual-exploitation>

Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC). (2019). *Falling short? A snapshot of young witness policy and practice*. Llundain: NSPCC. Ar gael yn: <https://assets.nspcc.org.uk/documents/research-reports/falling-short-snapshot-young-witness-policy-practice-full-report.pdf>

Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC). (2023). *Child sexual exploitation: learning from case reviews*. Ar gael yn: <https://learning.nspcc.org.uk/research-resources/learning-from-case-reviews/child-sexual-exploitation>

Cymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC). (2024). *System amddiffyn plant Cymru*. Ar gael yn: <https://learning.nspcc.org.uk/child-protection-system/wales>

Cyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu. (2023). *Children Who Go Missing from Care Framework*. Llundain: NPCC. Ar gael yn: <https://www.npcc.police.uk/SysSiteAssets/media/downloads/publications/publication-s-log/national-crime-coordination-committee/2023/children-who-go-missing-from-care-framework.pdf>

Cyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu. (2023). *Annual Data Requirement Notice 2023/24*. Ar gael yn: <https://www.npcc.police.uk/SysSiteAssets/media/downloads/publications/disclosure-logs/dei-coordination-committee/2023/274-2023-adr-notice-2023-24.pdf>

Nottinghamshire Safeguarding Children Partnership. (2019). *Overview Report: Serious Case Review of the Circumstances Concerning 'Peter'*. Nottingham:

Nottinghamshire Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn:
<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Overview%20report%3A%20serious%20case%20review%20of%20the%20circumstances%20concerning%20%27Peter%27.%20%20%20%22&Fields=%40Media=%23Bool=AND>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2020). *Child sexual abuse in England and Wales: year ending March 2019*. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/childsexualabuseinenglandandwales/yearendingmarch2019>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2020). *Child sexual abuse in England and Wales: year ending March 2019*. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/childsexualabuseinenglandandwales/yearendingmarch2019>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2020). *Child sexual abuse in England and Wales: year ending March 2019*. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/childsexualabuseinenglandandwales/yearendingmarch2019>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2022). *Population and household estimates, England and Wales: Census 2021*. [ar-lein] Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimatesenglandandwales/census2021>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2022). *Census 2021: Area changes for Manchester*. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/visualisations/censusareachanges/E08000018/>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2022). *Ethnic group, England and Wales: Census 2021*. [ar-lein] Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/ethnicity/bulletins/ethnicgroupenglandandwales/census2021>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2023). *How life has changed in Manchester: Census 2021*. Ar gael yn:
<https://www.ons.gov.uk/visualisations/censusareachanges/E08000003/>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024). *Crime in England and Wales: Annual Trend and Demographic Tables*. Tabl 10. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ar gael yn:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/datasets/crimeinenglandandwalesannualtrendanddemographictables>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024). *Exploring the feasibility of a survey measuring child abuse in the UK: June 2024*. [Ar-lein]. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/exploringthefeasibilityofasurveymeasuringchildabuseintheuk/june2024>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024). *Lookup table for the UK authority codes for 2024* [Taenlen Excel]. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/file?uri=/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/lookuptableforukauthoritycodes2024/lookuptablefortheukauthoritycodesfor2024.xlsx>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2024). *ONS look-up tables: Local Authority to Police Force Area*. [ar-lein] Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/lookuptableforukauthoritycodes2024>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. (2025). *Crime in England and Wales: Other related tables*. Ar gael yn: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/datasets/crimeninenglandandwalesotherrelatedtables>

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2012). *Office of the Children's Commissioner: Briefing for the Rt Hon Michael Gove MP, Secretary of State for Education, on the Emerging Findings of the Office of the Children's Commissioner's Inquiry into Child Sexual Exploitation in Gangs and Groups, with a Special Focus on Children in Care*. Office of the Children's Commissioner. Ar gael yn: https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/07/Accelerated_Report_for_the_Secretary_of_State_for_Education.pdf

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2012). *'I Thought I Was the Only one. The Only One in the world' Interim Report*. London: Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/07/I-thought-I-was-the-only-one-in-the-world.pdf>

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2013). *If only someone had listened: Inquiry into Child Sexual Exploitation in Gangs and Groups – Final Report*. Ar gael yn: https://www.childrenscommissioner.gov.uk/wp-content/uploads/2017/07/If_only_someone_had_listened.pdf

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2015). *"If it's not better, it's not the end" – Inquiry into Child Sexual Exploitation in Gangs and Groups: One year on*. Llundain:

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/07/If-its-not-better-its-not-the-end.pdf>

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2015). *Protecting children from harm: A critical assessment of child sexual abuse in the family network in England and priorities for action*. Llundain: Swyddfa'r Comisiynydd Plant. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/06/Protecting-children-from-harm-full-report.pdf>

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2017). *Investigating child sexual abuse: The length of criminal investigations*. Ar gael yn: <https://www.childrenscommissioner.gov.uk/wp-content/uploads/2017/06/Investigating-Child-Sexual-Abuse-CCO-April-2017-1.2-1.pdf>

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2017). *Preventing child sexual abuse: The role of schools*. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2017/06/Preventing-CSA-The-Role-of-Schools-CCO-April-2017-1.2-1.pdf>

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2020). *Unregulated: Children in care living in semi-independent accommodation*. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2020/09/cco-unregulated-children-in-care-living-in-semi-independent-accommodation.pdf>

Swyddfa'r Comisiynydd Plant. (2024). *Analysis of Achieving Best Evidence interviews with children*. Ar gael yn: <https://assets.childrenscommissioner.gov.uk/wpuploads/2024/05/Analysis-of-Achieving-Best-Evidence-interviews-with-children.pdf>

Ofsted. (2014). *The Sexual Exploitation of children: It couldn't Happen here, Could it?* Manceinion: Ofsted. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7e18b8e5274a2e8ab45d19/The_20sexual_20exploitation_20of_20children_20it_20couldn't_20happen_20here_20could_20it.pdf

Ofsted, Y Comisiwn Ansawdd Gofal, Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub EM, ac Arolygiaeth Prawf EF. (2016). *Time to listen: a joined-up response to child sexual exploitation and missing children*. Ar gael yn: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a81dd5c40f0b62305b91382/Time-to-listen_ajoinedupresponsetochildsexualexploitationandmissing_children.pdf

Ofsted, Y Comisiwn Ansawdd Gofal, Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub EM, ac Arolygiaeth Prawf EF. (2020). *The multi-agency response to child sexual abuse in the family environment: Joint targeted area inspections (JTAs)*. Ar gael yn: <https://www.gov.uk/government/publications/the-multi-agency-response-to-child-sexual-abuse-in-the-family-environment>

Oldham, J. (2015). 'Police knew grooming gangs were targeting Birmingham schools five years ago but did not alert public', *Birmingham Mail*, 24 Mehefin. Ar gael yn: <https://www.birminghammail.co.uk/news/midlands-news/police-knew-grooming-gangs-were-9518461>

Oxfordshire Safeguarding Children Board. (2015). *Serious Case Review into Child Sexual Exploitation in Oxfordshire: from the Experiences of Children A, B, C, D, E and F*. Oxfordshire Safeguarding Children Board. Ar gael yn: <https://www.oscb.org.uk/wp-content/uploads/Serious-Case-Review-into-Child-Sexual-Exploitation-in-Oxfordshire-FINAL-Updated-14.3.15.pdf>

Rochdale Borough Safeguarding Children Partnership. (2013). *The Overview Report of the Serious Case Review in Respect of Young Person 7*. Rochdale: Rochdale Children Safeguarding Partnership. Ar gael yn:
<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/filetransfer/2013RochdaleYoungPerson7Overview.pdf?filename=CC18C70DB7C8C3D49403BB94EB176F95207E5F66235DCA89651F5ED2BA5DA9311A353B626FC11241A3DF9A45C457BB5817B0>

[C55B5949219DBBD2256431D33F3C2DAE68AE090A9032B357BF895332EC7AF95204DED25E3B727B9DD1304991BB7E776B11DD24 DataSetName=LIVEDATA](#)

Rotherham Safeguarding Children Board. (2011). *Executive Summary of Serious Case Review: Child S. Rotherham: Rotherham Safeguarding Children Board*. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Executive%20summary%20of%20serious%20case%20review%3A%20Child%20S.%20%20%22 Fields=%40 Media=%23 Bool=AND>

Salford Safeguarding Children Board. (2015). *Serious Case Review: Child N: Overview Report. Salford: Salford Safeguarding Children Board*. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Overdose%20by%20a%2017-year-old%20female%20leading%20to%20a%20profound%20brain%20injury.%20Review%20examines%20services%20provided%20to%20Child%20N%20between%20the%20ages%20of%2014%20and%2017-years-old%20across%20two%20local%20authorities.%20N%20was%20a%20%27Child%20in%20need%27%20at%20the%20time%20but%20children%27s%20services Fields=B Media=%23 Bool=AND>

Safeguarding Board for Northern Ireland. (2015). *Getting focused and staying focused: 'Looked after children', going missing and child sexual exploitation – A thematic review*. Ar gael yn: <https://www.health-ni.gov.uk/publications/sbni-thematic-review-publication-review-report>

Shaw, G. (2025). 'This is a watershed moment for survivors of child sexual abuse. These reforms recognise the long-term impact of trauma and ensure survivors are not excluded from seeking redress simply because of the time taken to come forward.' *Sky News*, 16 Ionawr. Ar gael yn: <https://news.sky.com/story/wrong-to-say-group-based-child-abuse-is-predominantly-committed-by-pakistani-men-police-chiefs-13286550>

Gofal Cymdeithasol Cymru. (2025). *Gweithdrefnau Diogelu Cymru ar gyfer plant ac oedolion sydd mewn perygl o gam-drin ac esgeulustod*. Ar gael yn: <https://www.safeguarding.wales/en/int-i/int-i-i1/i1-p1/>

Somerset Safeguarding Children Partnership. (2017). *The Fenestra Serious Case Review Into Child Sexual Exploitation: Identifying the Strengths and Gaps in the Multi-Agency Responses to Child Sexual Exploitation In Order to Learn and Improve [Full Overview Report]*. Gwlad yr Haf: Somerset Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=The%20Fenestra%20serious%20case%20review%20into%20child%20sexual%20exploitation%3A%20identifying%20the%20strengths%20and%20gaps%20in%20the%20multi-agency%20responses%20to%20child%20sexual%20exploitation%20in%20order%20to%20learn%20and%20improve%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20 Fields=T Media=%23 Bool=AND>

Southampton Safeguarding Children's Partnership. (2023). *Child safeguarding practice review: Learning identified from considering Willow*. Southampton: Southampton Safeguarding Children's Partnership.
[https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=9AD3B6CA-50FB-4242-BD35-00B9655B54A7searchterm=Child%20safeguarding%20practice%20review%3A%20learning%20identified%20from%20considering%20Willow.%20%20Fields=T Media=%23 Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=4 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt_b=B27 Dispfmt_f=F13 DataSetName=LIVEDATA](https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=9AD3B6CA-50FB-4242-BD35-00B9655B54A7searchterm=Child%20safeguarding%20practice%20review%3A%20learning%20identified%20from%20considering%20Willow.%20%20Fields=T%20Media=%23%20Bool=AND%20SearchPrecision=40%20SortOrder=Y1%20Offset=4%20Direction=%2E%20Dispfmt=F%20Dispfmt_b=B27%20Dispfmt_f=F13%20DataSetName=LIVEDATA)

South Yorkshire Mayoral Combined Authority. (n.d.). *South Yorkshire Region Demographics*. Ar gael yn: [https://locate.southyorkshire-ca.gov.uk/demographics.html?icTool=demographics geold=r1422](https://locate.southyorkshire-ca.gov.uk/demographics.html?icTool=demographics%20geold=r1422)
Stockport Safeguarding Children Partnership. (2016). *A Serious Case Review: 'Jaiden' Final Overview Report*. Stockport: Stockport Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22A%20serious%20case%20review%3A%20%27Jaiden%27%3A%20final%20overview%20report.%20%20%20%22Fields=%40Media=%23Bool=AND>.

Sunderland Safeguarding Children Partnership. (2017). *Serious Case Review: Young Person Rachel [Full Overview Report]*. Sunderland: Sunderland Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20Young%20Person%20Rachel%20%5Bfull%20overview%20report%5D.%20%20%20%22Fields=%40Media=%23Bool=AND>

Surrey Safeguarding Children Partnership. (2017). *Overview Report: Serious Case Review: Child GG*. Surrey: Surrey Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: [https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/filetransfer/2017SurreyChildGGOverview.pdf?filename=CC18C70DB7C8C3D49403BB94EB176F95207E5F66235DCA89651F5ED2BA5DA9311A353B626FC51241A3DF9A45C056A1490DB1DD745479228C92F23A7726D2263B7F9630BB1F1AD77A5ECE0AD7C4B487C575CF15CE6CFEFD087A4DABE0F567 DataSetName=LIVEDATA](https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/filetransfer/2017SurreyChildGGOverview.pdf?filename=CC18C70DB7C8C3D49403BB94EB176F95207E5F66235DCA89651F5ED2BA5DA9311A353B626FC51241A3DF9A45C056A1490DB1DD745479228C92F23A7726D2263B7F9630BB1F1AD77A5ECE0AD7C4B487C575CF15CE6CFEFD087A4DABE0F567DataSetName=LIVEDATA).

Staffordshire Police. (2022). *Seven men jailed for total of 51 years for child sexual offences*. Ar gael yn: <https://www.staffordshire.police.uk/news/staffordshire/news/2022/august/seven-men-jailed-for-total-of-51-years-for-child-sexual-offences/>

St Helens Safeguarding Children Partnership. (2020). *Child B*. St Helens: St Helens Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: [https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=31640C95-096F-4DE3-AD50-A8CDCED2726Esearchterm=st%20helensFields=%40Media=%23Bool=AND&SearchPrecision=40SortOrder=Y1Offset=3Direction=%2EDispfmt=FDispfmt_b=B27Dispfmt_f=F13DataSetName=LIVEDATA](https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=31640C95-096F-4DE3-AD50-A8CDCED2726Esearchterm=st%20helensFields=%40Media=%23Bool=AND%20SearchPrecision=40%20SortOrder=Y1%20Offset=3%20Direction=%2E%20Dispfmt=F%20Dispfmt_b=B27%20Dispfmt_f=F13%20DataSetName=LIVEDATA).

Tackling Child Exploitation Support Programme. (2023). *Multi-agency Practice Principles for responding to child exploitation and extra-familial harm*. Ar gael yn: <https://tce.researchinpractice.org.uk/>

Telegraph Argus. (2009). *Sex gang jailed for abuse of girl, 14*. Ar gael yn: https://www.thetelegraphandargus.co.uk/news/skiptonnews/4500139.Sex_gang_jailed_for_abuse_of_girl_14/

Telford Wrekin Council (dim dyddiad) *What is child sexual exploitation (CSE)*. Ar gael yn: https://www.telford.gov.uk/info/21863/what_is_child_sexual_exploitation_cse

Telford Wrekin Council. (2016). *Final report: Scrutiny review of multi-agency working against CSE*. https://www.telford.gov.uk/downloads/file/4499/final_report_scrutiny_review_of_multi-agency_working_against_cse

Cymdeithas y Plant. (2019). *No place at home: Risks facing children and young people who go missing from out of area placements*. Ar gael yn: <https://www.childrenssociety.org.uk/sites/default/files/2020-10/no-place-at-home.pdf>

Cymdeithas y Plant. (2022). *Child Exploitation: Appropriate Language Guide 2022*. Ar gael yn: <https://www.childrenssociety.org.uk/sites/default/files/2022-04/Child%20Exploitation%20Appropriate%20Language%20Guide%202022.pdf>

The Police Foundation [Sefydliad yr Heddlu]. (2016). *Organised crime and child sexual exploitation in local communities*. Ar gael yn: https://www.police-foundation.org.uk/wp-content/uploads/2017/06/organised_crime_and_cse.pdf

The Police Foundation [Sefydliad yr Heddlu]. (2017). *Assessing child sexual exploitation from police and partner agency records: A confused and partial picture*. Ar gael yn: <https://www.police-foundation.org.uk/2017/01/assessing-child-sexual-exploitation-from-police-and-partner-agency-records-a-confused-and-partial-picture/>

Torbay Safeguarding Children Partnership. (2013). *Serious Case Review: Executive Summary: Case 26 [Executive Summary]*. Torbay: Torbay Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20executive%20summary%3A%20Case%2026%20%5Bexecutive%20summary%5D.%20%20%20%22&Fields=%40Media%23&Bool=AND>

Torbay Safeguarding Children Partnership. (2021). *Local Child Safeguarding Practice Review: C81*. Torbay: Torbay Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn: https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=B166FD86-B5A3-44F2-9C90-FBCC36351972&searchterm=torbay&Fields=%40Media%23&Bool=AND&SearchPrecision=40&SortOrder=Y1&Offset=9&Direction=%2E&Dispfmt=F&Dispfmt_b=B27&Dispfmt_f=F13&DataSetName=LIVEDATA

Senedd y DU. (2025). *Children's Wellbeing and Schools Bill*. [Ar-lein] Ar gael yn: <https://bills.parliament.uk/bills/3909>

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2017). *Serious Case Review: Considering Child Sexual Exploitation [Full Overview Report]*. Unnamed Local Safeguarding Children Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=Child%20sexual%20exploitation%20of%20three%20girls%20by%20a%20young%20adult%20female%20who%20was%20involved%20in%20sexual%20activity%20with%20them%20and%20additionally%20recruited%20them%20in%20abusive%20sexual%20behaviours%20by%20a%20number%20of%20older%20adult%20males%20between%200January%202013%20and%20August%202015.%20 Fields=B Media=%23 Bool=AND>

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2018). *Serious Case Review: Charlie and Sam*. Unnamed Local Safeguarding Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20Charlie%20and%20Sam.%20%20%20%22 Fields=%40 Media=%23 Bool=AND>.

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2019) *Serious Case Review: Katie*/ Unnamed Local Safeguarding Children Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20Katie.%20%20%20%22 Fields=%40 Media=%23 Bool=AND>

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2020). *Serious Case Review: BR19: Review Report*. Unnamed Local Safeguarding Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20BR19%3A%20review%20report.%20%20%20%22 Fields=%40 Media=%23 Bool=AND>.

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2020). *Child Z: Serious Case Review [Full Overview Report]*. Unnamed Local Safeguarding Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=3D5DB79A-5428-40BB-909F-F41E50321AE5 searchterm=Sexual%20assault%20and%20sexual%20exploitation%20of%20an%20adolescent%20girl%20between%20the%20ages%2014-18-years-old Fields=%40 Media=%23 Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=1 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt b=B27 Dispfmt f=F13 DataSetName=LIVEDATA>

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2021). *Child X1 Serious Case Review*. Unnamed Local Safeguarding Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=B8743A62-32DA-407F-977B-71A1C070C308 searchterm=Sexual%20abuse%20and%20sexual%20exploitation%20of%20a%20girl%20whilst%20she%20was%20looked%20after%20by%20the%20local%20authority.%20Child%20X1%20was%20one%20of%20 Fields=B Media=%23 Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=1 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt b=B27 Dispfmt f=F13 DataSetName=LIVEDATA>

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2022). *Child 9: Local Safeguarding Practice Review (LSCPR): Full Document: Final Version*. Unnamed Local Safeguarding Board. Ar gael yn:

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Child%20%3A%20local%20safeguarding%20practice%20review%20%28LSCPR%29%3A%20full%20document%3A%20final%20version.%20%20%20%22%22%20 Fields=%40 Media=%23 Bool=AND>.

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2022). *Young Person “Joe”*. *Child Safeguarding Case Review*. Unnamed Local Safeguarding Board. Ar gael yn: <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchTerm0=%22Young%20Person%20Joe%20child%20safeguarding%20case%20review.%20%20%20%22>.

Bwrdd Diogelu Plant Lleol Dienw. (2022). Serious Case Review ‘Pippa’. Unnamed Local Safeguarding Board. Ar gael yn: https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=533354C1-2C07-4A61-AB9C-AEF26CE63D22 searchterm=pippa Fields=%40 Media=%23 Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=3 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt_b=B27 Dispfmt_f=F13 DataSetName=LIVEDATA

Vulnerability Knowledge and Practice Programme. (2024). *National Analysis of Police-Recorded Child Sexual Abuse and Exploitation (CSAE) Crimes Report 2022*. Llundain: Vulnerability Knowledge and Practice Programme. Ar gael yn: <https://www.vkpp.org.uk/assets/Files/Publications/National-Analysis-of-police-recorded-CSAE-Crimes-Report-2022-external.pdf>

Vulnerability Knowledge and Practice Programme. (2025). *National analysis of police recorded child sexual abuse and exploitation (CSAE) crimes report 2023*. Llundain: Vulnerability Knowledge and Practice Programme. Ar gael yn: https://www.vkpp.org.uk/assets/Totality-year-2-report-National-Analysis-of-Police-Recorded-CSAE-Crimes-Report-2023_compressed.pdf

Llywodraeth Cymru. (2019). *Cynllun gweithredu cenedlaethol: Atal ac ymateb i gam-drin plant yn rhywiol*. Ar gael yn: <https://www.gov.wales/preventing-and-responding-child-sexual-abuse-national-action-plan>

Llywodraeth Cymru. (2024). *Nifer y plant a adroddwyd yn ystod y flwyddyn lle'r oedd camfanteisio'n rhywiol ar blant yn ffactor, yn ôl awdurdod lleol*. StatsCymru. Ar gael yn: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Health-and-Social-Care/Social-Services/social-services-performance-and-improvement-framework/children-and-families/childrens-safeguarding/numberofchildrenreportedduringtheyearwherechildexploitationwasafactor-by-localauthority>

Llywodraeth Cymru. (2024). *Plant a roddwyd ar y gofrestr amddiffyn plant yn ystod y flwyddyn yn ôl awdurdod lleol, categori cam-drin ac oedran*. StatsCymru. Ar gael yn: <https://statswales.gov.wales/Catalogue/Health-and-Social-Care/Social-Services/social-services-performance-and-improvement-framework/children-and-families/childrens-safeguarding/childrenplacedonthechildprotectionregisterduringtheyear-by-localauthority-categoryofabuse-age>

<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Child%20practice%20review%20report%3A%20extended%20child%20practice%20review%3A%20re%3A%20WG%20CPR%20S54%202019.%20%20%20%20%22%20Fields=%40Media=%23%20Bool=AND>

West Yorkshire Combined Authority. (2022). *Census 2021: Ethnicity, Language & Religion*. Ar gael yn: <https://www.westyorks-ca.gov.uk/media/9683/census-2021-ethnicity-language-religion.pdf>

Westminster Local Safeguarding Children Board. (2007). *Serious Case Review: Child A, B, C and D: An Executive Summary*. Westminster: Westminster Local Safeguarding Children Board. Ar gael yn:
<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?searchterm=%22Serious%20case%20review%3A%20Child%20A%2C%20B%2C%20C%20and%20D%3A%20an%20executive%20summary.%20%20%20%22%20Fields=%40%20Media=%23%20Bool=AND>

Worcestershire Safeguarding Children Partnership. (2021). *Overview Report: Child Safeguarding Practice Review in Respect of Sarah*. Worcester: Worcestershire Safeguarding Children Partnership. Ar gael yn:
<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=048D25D7-12D0-48A7-8225-75414F840FB4 searchterm=Worcestershire Fields=%40Media=%23 Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=3 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt b=B27 Dispfmt f=F13 DataSetName=LIVEDAT>
<https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/retrieve2?SetID=048D25D7-12D0-48A7-8225-75414F840FB4 searchterm=Worcestershire Fields=%40Media=%23 Bool=AND SearchPrecision=40 SortOrder=Y1 Offset=3 Direction=%2E Dispfmt=F Dispfmt b=B27 Dispfmt f=F13 DataSetName=LIVEDATA>

